

ORTAÖĞRETİM SINIF REHBERLİK ETKİNLİKLERİ

1. CİLT

Özel Eğitim ve
Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

ORTAÖĞRETİM SINIF REHBERLİK ETKİNLİKLERİ

1. CİLT

Özel Eğitim ve
Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

ORTAÖĞRETİM SINIF REHBERLİK ETKİNLİKLERİ 1. CİLT

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mehmet Nezir GÜL

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Galip YÜKSEL
Kürşat DULKADİR

KOORDİNATÖR

Aslıhan İLHAN

ETKİNLİK DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Galip YÜKSEL
Prof. Dr. Feride BACANLI
Prof. Dr. Mehmet GÜVEN
Prof. Dr. Şerife İŞİK
Prof. Dr. Kemal ÖZTEMEL
Dr. Hicran ÇETİN GÜNDÜZ
Dr. Nazife ÜZBE ATALAY
Dr. Mehmet Berkay ÖZÜNLÜ
Arş. Gör. Ümre KAYNAK
Arş. Gör. Sabire KILIÇ
Arş. Gör. Elvan YILDIZ AKYOL
Arş. Gör. Abdullah Mücahit ASLAN

ÖZEL EĞİTİM UZMANLARI

Prof. Dr. Çiğil AYKUT
Dr. Betül YILMAZ
Arş. Gör. Banu KARAAHMETOĞLU

SON OKUMA

Aslıhan İLHAN
Merve LAÇİN
Gülhan ERSOY

BASKI VE CİLT

AFŞAR MEDYA MATBAACILIK SAN. ve TİC. A. Ş.
Ostim O.S.B. Mah. 21. Cad. 1424. Sk. No:8/2 Yenimahalle / ANKARA
Tel: +90 312 472 96 66

GENEL YAYIN NO

7615

TANITICI YAYINLAR DİZİ NO

1651

ISBN

978-975-11-5624-2

Her hakkı saklıdır. Bu yayının tümü ya da bir bölümü T.C. Millî Eğitim Bakanlığından izin almaksızın hiçbir biçimde çoğaltılamaz, basılıp yayınlanamaz.

** Etkinlik yazarları her etkinliğin altında bulunan "Etkinliği Geliştiren" başlığı altında yer almaktadır.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

1. HAFTA - ŞEFİMİ BİZE BİR FAALİYETİ	206
2. HAFTA - HANGİ İSTASYON?	210
3. HAFTA - SEÇİM PUSULASI	218
4. HAFTA - SON KARARIM	226
5. HAFTA - EKSİK PARÇALAR	230
6. HAFTA - AKLIMDAN UÇURMA	235
7. HAFTA - STRATEJİK MİYİM?	244
8. HAFTA - DİLİMİN UCUNDA	251
9. HAFTA - BEN BUNU NASIL ÖĞRENDİM?	256
10. HAFTA - ADIM ADIM	265
11. HAFTA - YAKINLAŞAN UZAK KARIYERİM	271
12. HAFTA - BENİ NELER BEKLİYOR?	278
13. HAFTA - BEDENİMİ SEVİYORUM, ALGILARIMI ETKİLEMEYİN!	285
14. HAFTA - İÇİMDEKİ DENİZ	291
15. HAFTA - İSTEDİKLERİM VE UMDUKLARIM	296
16. HAFTA - UMDUĞUMU BULACAK MIYIM?	302
17. HAFTA - ÇEVREMDEKİLER BU İŞE NE DER?	306
18. HAFTA - DERS MESLEK İLİŞKİSİ	310
19. HAFTA - KOLAY OLMAYACAK ELBET KARAR VERECEĞİM	319
20. HAFTA - AMAÇLARIM YOLUNDA ÖNEMLİ ADIMLAR	322
21. HAFTA - ÇABALARSAM BAŞARABİLİRİM	327
22. HAFTA - SESSİZ DİLİMİZ	331
23. HAFTA - GÜÇLERİMDEN HABER VAR	337
24. HAFTA - ZORLUKLARIMIN FARKINDAYIM	342
25. HAFTA - VAZGEÇME, Umut ET, ÇABALA	347
26. HAFTA - ÇATIŞMA ÇÖZMEK ARTIK KOLAY	353
27. HAFTA - FİZİKSEL İYİLİK HÂLİ YOLCULUĞUNDA HER ŞEYİM TAMAM MI?	360
28. HAFTA - YÖNETİM BENDE Mİ?	367
29. HAFTA - YERELDE VE DÜNYADA NELER OLUYOR?	375
30. HAFTA - DUYGUMU DÜZENLEDİM ÖĞRENDİM	382
31. HAFTA - TAMAM MI? DEVAM MI?	389
32. HAFTA - ŞİDDET VARSA BEN YOKUM	398
33. HAFTA - TAKIMIMLA GELİŞİYORUM	404
34. HAFTA - BİR ŞEY OLUR!	409
35. HAFTA - YERKÜREYE SAYGI	415
36. HAFTA - NELERİ HATIRLIYORUM?	421

ÖN SÖZ

Bugünün çocuklarının geleceğın sağlıklı, başarılı, erdemli, mutlu ve iyi oluş düzeyi yüksek yetişkinlerine dönüşebilmesi, yürüttüğümüz tüm çalışmaların temel amaçlarından biridir. Bu amaçla başta Bakanlığımızın 2023 Eğitim Vizyonu olmak üzere tüm üst politika belgelerimizin bizlere sunduğu çerçeve doğrultusunda çalışmalarımıza hız kesmeden devam ediyoruz.

Eğitim öğretim sürecinin ayrılmaz bir parçası olan rehberlik hizmetlerini, ihtiyaçlara göre yeniden yapılandırmak, sınıf rehber öğretmenlerimize bütüncül, kapsamlı ve gelişimsel bir çerçeve sunmak için alanın değerli akademisyenleri ve öğretmenlerimizle "Sınıf Rehberlik Programı"nın geliştirilmesine yönelik çalışmayı tamamlayarak hizmete sunduk. Ardından bu programı uygulama sürecinde kullanılacak, öğrencilerin eğitim süreçlerini geliştirecek ve zenginleştirecek içeriklere duyulan ihtiyacı göz önünde bulundurarak; okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademlerine yönelik olmak üzere dört kitaptan oluşan **Sınıf Rehberlik Etkinlikleri Setini** hazırladık. Elinizde bulunan Ortaöğretim Sınıf Rehberlik Etkinlikleri Kitabı ve setin diğer kitaplarında; her bir sınıf düzeyine yönelik bir eğitim öğretim yılının tüm haftaları için örnek rehberlik etkinlikleri sunulmaktadır. Gelişimsel, yeterlik temelli, problem odaklı ve kültürel farklılıkları dikkate alan, kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlanan bu sette yer alan etkinlikler;

- Sınıf Rehberlik Programında bulunan kazanımlarda olduğu gibi birbirini tamamlayıcı ve bütüncül,
- Çocukların bireysel ihtiyaçlarını temel alan, özelliklerine uygun ve yeteneklerini geliştirici,
- Öğrencinin aktif şekilde sınıf içi çalışmalara katılımına imkân veren, bilimsel ve bireysel farklılıkları destekleyici niteliklere sahiptir.

Rehberlik hizmetlerinin sunumunda alandaki büyük bir ihtiyacı karşılayacağını düşündüğümüz **Sınıf Rehberlik Etkinlikleri Setinin** tüm öğretmenlerimize, öğrencilerimize ve velilerimize hayırlı olmasını diliyorum. Bu eserin ortaya çıkmasında emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

Mehmet Nezir GÜL
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürü

ÖN SÖZ

Bilim ve bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, küreselleşme tüm toplumların sosyal ve ekonomik hayatlarında hızlı değişimlere sebep olmaktadır. Bireyler ve ülkeler için ekonomik güvenlik her zamankinden daha fazla yenilikçi, yaratıcı ve tasarıma bağımlı hale geldi. İş birliği yaparak çalışabilme, problemleri hızlı ve yaratıcı bir şekilde çözebilme, esnek olma, belirsizliğe dayanabilme başarısının ve günlük yaşamın anahtarı olma yolundadır.

İnsan yaşamının tüm alanlarındaki bu değişimler eğitimciler için yeni sorumluluklar vermektedir. Bireylere eğitim yoluyla kazandırılması gereken çağın gerektirdiği beceriler, genel olarak 21. yüzyıl becerileri şeklinde ifade edilmektedir. Bunlar; **(1) Temel alanlar:** Dil, güzel sanatlar, matematik, fen, küresel farkındalık ve mali okuryazarlık vb. **(2) Öğrenme ve keşfetme becerileri:** Yaratıcılık, kritik düşünme, problem çözme becerileri, vb. **(3) Bilgi, medya ve teknoloji becerileri:** Bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı vb. **(4) Yaşam ve kariyer becerileri:** Sorumluluk, esneklik, uyum, girişkenlik, öz-yönetim, sosyal ve kültürlerarası beceriler, liderlik ve benzerleridir.

Dünyadaki söz konusu bu değişimlerden ve yeniliklerden Türkiye de etkilenmektedir. Özellikle değişen eğitim anlayışı ve ihtiyaçlar karşısında MEB, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sınıf Rehberlik Programlarının yeniden yazılması gereksinimini belirlemiştir. Bu gereksinimi karşılamak için 2019-2020 tarihleri arasında değişen eğitim anlayışı ve ihtiyaçlar doğrultusunda genel gelişim özellikleri, alanda ortaya çıkan güncel bilimsel bilgiler ve kültürel özelliklere odaklanılarak öğrencilerin güçlü yönlerine vurgu yapan ülkemize özgü *tefif bir sınıf rehberlik programı* hazırlanmıştır. Titizlikle yürütülen çalışmalar sonucunda Sınıf Rehberlik Programının *Akademik, Kariyer ve Sosyal Duygusal* gelişim alanları ve her bir gelişim alanında yeterlik alanları belirlenmiştir. Her üç gelişim alanı da her sınıf düzeyinde yer alacak şekilde okul öncesinden 12. sınıf düzeyi dahil her öğretim kademesi için her iki eğitim-öğretim dönemini kapsayacak şekilde 36'şar kazanım belirlenmiştir.

Sınıf Rehberlik Programı kazanımlarının temel alındığı etkinliklerdeki temel hedef, çocuk ve öğrencilerin akademik, kariyer ve sosyal duygusal gelişimlerini sağlamaktır. Etkinlikler kâğıt-kalem uygulamaları yerine mümkün olduğunca çocukların ve öğrencilerin etkinlik sürecine aktif katılımını gerektiren, yansıtıcı düşüncelerine ve hayal kurmalarına olanak tanıyacak şekilde hazırlanmıştır.

Sınıf Rehberlik Programı kazanımları temel alınarak geliştirilen bu Kitapta sunulan etkinlikler uygulanabilecek örnek etkinliklerdir. Bununla birlikte Sınıf Rehberlik Programı kazanımları temel alınarak öğrenci, okul, okulun bulunduğu bağlam ve diğer değişkenlere göre yeni etkinlikler geliştirilebilir. Her bir uygulayıcı, kazanımları kazandıracak şekilde etkinlik geliştirebilir ve uygulayabilir. Geliştirilen bu etkinlikler örnek olarak hazırlanmıştır Buradaki amaç, sınıf rehber öğretmeni ya da okul psikolojik danışmanının/rehber öğretmenin sınıfa hangi ayağı ile gireceğini tarif etmek değildir.

Sınıf Rehberlik Programlarının dayandırıldığı temel bilimsel görüşlere ve Akademik, Kariyer ve Sosyal Duygusal gelişim alanlarının özelliklerine uygun 455 kazanım için birer etkinlik geliştirilmiştir. Sınıf rehber öğretmeni ve okul psikolojik danışmanına/rehber öğretmene öğrencilerinin, okulunun ve bölgesinin, ihtiyaçlarına göre uyarlayabileceği etkinlik için bir seçenek sunulmuştur.

Etkinlik geliştirme aşaması pandemi (Covid-19) dönemine denk gelmesi nedeni ile çevrimiçi ortamda yapılan çalıştaylar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi çalıştaylarda sahada çalışan okul psikolojik danışmanına/rehber öğretmene ve öğretmenler ile bir araya gelerek öncelikle Sınıf Rehberlik Programı geliştirme süreci kapsamında geliştirilen kazanımlar ve sınıf rehberlik programının, vizyonu ve misyonu paylaşılmıştır. Katılımcılar etkinlik geliştirme süreci hakkında bilgilendirilmiş ve sonrasında öğretim elemanlarının danışmanlığında okul psikolojik danışmanları ve öğretmenler etkinlikler geliştirmişlerdir. Bu etkinliklerin uygulanabilir, güncel ve amaca uygun etkinlikler olmasına özellikle özen gösterilmiştir. Bunların yanı sıra her bir etkinlik için kazanım değerlendirme bölümü eklenerek kazanımın amaca hizmet edip etmediği belirlenmiştir. Bu bölüm ülkemiz psikolojik danışma ve rehberlik çalışmalarında hesap verilebilirlik için önemli bir gelişmedir.

Sınıf Rehberlik Programı etkinliklerinin hazırlanmasında emeği geçen öğretim elemanlarına Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü personeline ve çalışma sürecinde katkılarını esirgemeyen değerli psikolojik danışmanlara ve öğretmenlere teşekkür eder, etkinliklerin öğrenci, sınıf rehber öğretmeni ve okul psikolojik danışmanlarına/rehber öğretmenlerine yararlı olmasını dileriz.

Etkinlik Düzenleme Kurulu

GİRİŞ

Okullarımızda verilen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin bir bölümünü sınıf rehberlik programları ve bu programda belirlenen kazanımlar temel alınarak uygulanan grup rehberlik etkinlikleri oluşturmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 09/07/2020 tarih ve 17 sayılı kararı ile okulöncesi, ilkokul, ortaokul ve liseler olmak üzere tüm kademe ve sınıf düzeylerinde yeni sınıf rehberlik programı uygulamaya konmuştur. Bu programın genelinde akademik, kariyer ve sosyal duygusal gelişim alanları ve bu gelişim alanlarının altında da yeterlik alanları belirlenmiştir. Daha sonra her bir sınıf düzeyi için gelişim ve yeterlik alanları temel alınarak kazanımlar belirlenmiştir. Sınıf rehberlik programında her bir sınıf düzeyinde 36 kazanım olmak üzere toplamda 468(1) kazanım bulunmaktadır. Kazanımların öğrencilere aktarılmasında grup rehberliği etkinlikleri önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle Millî Eğitim Bakanlığı ve Etkinlik Düzenleme Kurulu'nun ortak çalışmasıyla her bir kazanım için örnek etkinlikler geliştirilmiştir. Bu kitapta sırasıyla;

1. Sınıf Rehberlik Programı'ndaki kazanımlara ilişkin örnek etkinlikler geliştirilirken dikkat edilen hususlar
2. Etkinliklerin uygulanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar
3. İhtiyaç duyulan etkinliklerde öğrencileri gruplara ayırmak için kullanılacak gruplara ayırma örnekleri
4. Özel gereksinimli öğrenciler için öğretimsel uyarlamalar
5. Her bir kazanım için geliştirilen Örnek Etkinliklere yer verilmiştir.

1. ETKİNLİK GELİŞTİRMEDE DİKKAT EDİLEN VE EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Giriş bölümünde de bahsedildiği gibi sınıf rehberlik programındaki kazanımların öğrenciye aktarılmasında grup rehberliği etkinliklerinin önemi büyüktür. Etkinliklerin istenen amaca ulaşabilmesi için etkinlik geliştirmede belirli hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Sınıf rehberlik programında yer alan kazanımlara ilişkin grup rehberliği etkinlikleri geliştirme aşamasında dikkat edilen hususlar aşağıda sunulmuştur. Burada unutulmaması gereken önemli bir nokta kitapçığın sonunda verilen tüm etkinliklerin "örnek" etkinlikler olduğudur. Okul Psikolojik Danışmanları/Rehber Öğretmenleri ve Sınıf Rehber Öğretmenleri, sınıf rehberlik programlarına ve kazanımlara bağlı kalmak kaydıyla, kendi görev yaptığı bölgenin, okulun, sınıfın şartlarını ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak özgün etkinlikler geliştirebilir ve bunları kullanabilir. Özgün etkinlikler geliştirip uygulamak isteyen okul psikolojik danışmanları/rehber öğretmenleri ve sınıf rehber öğretmenlerine bir yol haritası olması açısından örnek etkinliklerin geliştirilmesinde dikkat edilen hususların önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle özgün etkinlikler geliştirmek isteyenlerin Tablo 1'i ve diğer hususları incelemesi yararlı olacaktır.

(1) Her bir sınıf düzeyinde 36. kazanım öğrencilerin sınıf rehberlik programlarına ilişkin duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri için ayırıldığından toplamda 455 örnek grup rehberliği etkinliği geliştirilmiştir.

Tablo 1. Etkinlik Geliştirmede Dikkat Edilecek Hususlar

ETKİNLİĞİN ADI (Kazanımla bağlantılı, dikkat çekici bir isim verilmeli)

Gelişim Alanı	Sınıf Rehberlik Programında yer alan gelişim alanı dikkate alınmalıdır.
Yeterlik Alanı	Sınıf Rehberlik Programında yer alan yeterlik alanı dikkate alınmalıdır.
Kazanım/Hafta	Sınıf Rehberlik Programında yer alan kazanım ifadesi ve hafta dikkate alınmalıdır.
Sınıf Düzeyi	Sınıf Rehberlik Programında yer alan sınıf düzeyi dikkate alınmalıdır.
Süre	Ders saati ve gelişim düzeyi dikkate alınmalı
Araç-Gereçler	1- Araç- gereçler kısmında süreçte kullanılacak materyalleri net ve açık bir şekilde ifade ediniz ve uygulayıcının materyalleri okuduğunda ne hazırlaması gerektiğini düzgün bir şekilde anlamasını sağlayınız.
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none">1. Ön hazırlık kısmında uygulayıcının etkinliği uygulamadan önce ne gibi hazırlıklar yaparak sınıfa gitmesi gerektiği hakkında uygulayıcıyı açık ve anlaşılır ifadelerle bilgilendiriniz.2. Etkinlik içeriği ve araç-gereçler dikkate alınmalı.3. Etkinlik için gerekli olan <i>araç gereçlerin hazırlanması</i> (örneğin çalışma yapraklarının öğrenci sayısı kadar çoğaltılması, çalışma yapraklarının kesilmesi, posterin tahtaya asılması gibi), <i>sınıf düzeninin ayarlanması</i> (örneğin U şeklinde oturma, sıraların kenara çekilmesi gibi), <i>bir hafta önce ya da birkaç gün önce öğrencilerin görevlendirilmesi</i> gibi.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none">1- Etkinliği geliştirirken süreç basamaklarının etkinliği uygulayacak kişinin daha rahat anlaması adına yalın, sade fakat aynı zamanda net bir şekilde anlaşılır olmasına dikkat ediniz.2- Etkinlik süreci işlem basamakları şeklinde anlatılmalı.3- Sürecin belirlenmesinde aşağıdaki tekniklere yer aşağıdaki, başlıklara yer verilmeli farklı tekniklerden yararlanılmalı: <p>GİRİŞ</p> <ul style="list-style-type: none">• Merak uyandırıcı bir açılış• Etkinlik hedefinin ne olduğunun açıklanması• Etkinlik içeriğinin kısa bir özetinin verilmesi• Bu aşamada öğrencilerin geçmiş öğrenmeleri de uyarılıp gündeme getirilmelidir.

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

YAŞANTININ GELİŞTİRİLMESİ

Tasarlayacağımız yaşantının hedef yönünde düşünce, duygu ve davranışları uyar-
ması beklenir.

- Yazma egzersizleri (cümle tamamlama, liste yapma, günlük tutma vb.)
- Kültür fizik egzersizleri (dans, oyunlar, temel spor hareketleri vb.)
- Sanat uğraşları (resim, müzik, kolaj, çamur etkinlikleri vb.)
- Okuma (hikâyeler, şiirler okuma vb.)
- Bilgi toplama etkinlikleri (araştırma yapma, grup tartışmaları, röportaj yapma, video/kısa film çekme vb.)

YAŞANTIYA YÖNELİK TEPKİLERİN İFADE EDİLEBİLECEĞİ BİR YÖNTEM OLUŞTURMA

Bu aşamada öğrencilerin kendilerine sunulan yaşantıyla ilgili duygu, düşünce ve davranışsal tepkileri toplanır.

Tartışma soruları

- Öğrenciler bu etkinlikte ne oldu diye tartışmak istemeli
- Öğrenciler bu etkinliğe yönelik tepkilerini paylaşmak istemeli
- Öğrenciler kendilerini bu etkinliğin nasıl etkilediği üzerine düşünmeli (Bu yaşantı sonucunda ne fark ettin, bu etkinlikten sonra yaşamında neyi değiştirmek istersin)
- Öğrenciler diğerlerini bu etkinliğin nasıl etkilediği üzerine düşünmeli (Bu yaşantı sonucunda sınıf arkadaşların ile ilgili ne öğrendin, bu yaşantı sınıfı nasıl etkilemiş olabilir)
- Öğrenciler öğrendiklerini günlük yaşama nasıl aktarabileceklerini düşünmeli (Diğerleriyle birlikte çalışma konusunda bu deneyimden ne elde ettin, burada bugün öğrendiklerinle bağlantılı olarak bu hafta nasıl bir şey yapmak istersin)

TEPKİLERİN İŞLENMESİ

Öğrencilerin etkinlikte deneyimledikleri yaşantıya yönelik tepkilerini alıp bu yaşantılar hakkında ortak yönlerin, farklılıkların, ortaya çıkan temaların belirleneceği aşamadır.

VARGI

Yaşantı tamamlandıktan sonra etkinlikte yaşananların özetlenerek ulaşılan sonuçların paylaşılmasıdır.

4. Etkinlik yazıldıktan bir gün sonra okunarak dış bir gözle tekrar değerlendirilmelidir. Etkinliklerde süreçte kullanılan ısınma, etkinlik ya da materyaller arasında ilişki kurulmalı, süreç birbirinden kopuk parçalar hâlinde görünmemelidir.

Kazanımın
Değerlendirilmesi

1. Etkinliğin amacına ulaşip ulaşmadığına ilişkin değerlendirme yapmak grup rehberliğinin önemli hedeflerinden biridir. Her ne kadar her şeyi ölçmek mümkün olma da, sonuçta ya da süreçte amaca uygun olarak bir değerlendirme yapmak gereklidir. **Bunun için aşağıdakilerden faydalanılabilir:**

- Öğrencilerin etkinliğin amacına erişebilme düzeyini belirlemek (kendini değerlendirmeye yönelik ölçekler, checklist, anket vb.)

Kazanımın Değerlendirilmesi

- Öğrencilerin kazanıma ilişkin davranışları sergilemesini sağlayacak uygulamaları ödev olarak verme (poster hazırlama, günlük tutma, proje hazırlama, röportaj yapma vb.)
- Aileler ve öğretmenleri sürece dahil etme (gözlem yapma, öğrenciyi değerlendirme vb.)

Öğretmene Uygulayıcıya Not

- İhtiyaç duyulması hâlinde uygulayıcının dikkat etmesi gereken özel hususlar, alternatif yollar ve alternatif araç-gereçlere yer verilmeli.
- (Bu bölüm etkinlik öncesi yapılacak olan hazırlığa ilişkin bilgilerin yer aldığı bölüm değildir. Bu tarz konular etkinliğe hazırlık kısmına yerleştirilmelidir.)

Etkinliği Geliştiren

Etkinliği geliştiren kişi ya da kişilerin isimleri yazılmalı.

1. Etkinliği kazanım ifadesini öğrencilere kazandıracak şekilde planlayınız. Kazanım ifadesinde değişiklik yapmayınız ve özellikle kazanımdaki fiile dikkat ediniz.
2. Etkinlik içeriğini belirlemeden önce mutlaka kazanımla ilgili alan yazını okuyunuz ve kuramsal bilgileri dikkate alınız.
3. Etkinliğin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olmasına dikkat ediniz.
4. Etkinliğin bir ders saati (yaklaşık 40 dakika) içerisinde uygulanabilir olmasına dikkat ediniz.
5. Kâğıt-kalem uygulamaları yerine mümkün oldukça öğrencilerin sürece aktif katılım sağlayacakları, düşüncelerine ve hayal kurmalarına olanak tanıyan içerikler belirleyiniz. Bu noktada hazırlanacak Çalışma Yapraklarında düz metin yerine içerikle ilgili görsellere (tablo, şekil, fotoğraflar vb.), öğrencilerin dikkatlerini çekecek uygulamalara ya da materyallere yer verebilirsiniz.
6. Etkinlikle ilgili akademik bilgiler verilmesi gerekiyorsa Etkinlik Bilgi Notu şeklinde düzenleyiniz ve alıntı yapılan kaynakların birincil kaynaklar olduğundan emin olunuz.
7. Etkinliği geliştirirken süreç basamaklarının etkinliği uygulayacak kişinin daha rahat anlaması adına yalın, sade fakat aynı zamanda net bir şekilde anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
8. Araç-gereç gerektirmeyen etkinlikler geliştirmekten kaçınınız.
9. Etkinliğin başlangıç sürecinde öğrencilerin sürece ısınması için yapılacak etkinlikleri, temel kazanımın kazandırılması için uygulanacak etkinliğe oranla görece daha kısa tutmaya özen gösteriniz.
10. Etkinliklerde öğrencileri gruplara ayırmak için etkinlik yazım kılavuzundaki "Gruplara Ayırma Örnekleri" başlığı altından etkinliğinizin doğasına en uygun olan yöntemi seçiniz.
11. Etkinliğe başlarken geliştireceğiniz etkinliğin doğasına uygun olarak etkinlik amacını bildirebilirsiniz veya bildirmemeyi tercih edebilirsiniz.
12. Süreç basamakları arasındaki geçişi, akışı bozmayacak şekilde yapınız.
13. Sürecin başlangıcında doğrudan etkinliğe geçmek yerine ilgi çekici bir giriş cümlesi ile öğrencilerin dikkatini etkinliğe odaklayınız.
14. Etkinlik geliştirirken etkinliğin temel kazanımı kazandırmaya yönelik ve temel kazanımla alakalı olduğundan emin olunuz.
15. Etkinlik için bir kaynaktan bilgi alma ihtiyacınız olduğunda bilgiyi doğru (birincil) bilgi kaynaklarından aldığınızdan emin olunuz.
16. Etkinliğin içinde herhangi bir kaynaktan alınan tüm bilgileri doğrudan almadan, sadeleştirerek kendi cümlelerinizle ifade ediniz.

17. Etkinlikleri yazarken klasik örnekler vermekten kaçınınız, daha özgün ve orijinal örnekleri tercih ediniz.
18. Etkinlik yazarken öğrenciye ders verme amacı gütmeyen, kazanımı süreçte kendi kendilerine kazanmalarını sağlayacak etkinlikler yazmaya özen gösteriniz.
19. Oyun temelli, yaratıcı ve hayal kurmaya olanak verecek etkinliklerle süreci eğlenceli hale getirip zenginleştiriniz.
20. Süreç sonunda tartışma soruları sorarak etkinliğin pekiştirilmesini ve anlaşılmasını sağlayınız. Tartışma soruları ile etkinliği pekiştirmeden süreci sonlandırmayınız.
21. Oluşturulan tartışma sorularının kazanım ile tutarlı olmasına ve kazanımı pekiştirmeye yönelik olmasına dikkat ediniz.
22. Etkinlik içinde veya çalışma yapraklarında kullanılan "tanınmış kişilere" örnekler verilirken daha ulaşılabilir, öğrencileri motive edebilecek örnekler vermeye dikkat ediniz.
23. Etkinliklerde örnek sunarken kullanılan isimlere sınıfta o isimde bir öğrenci olabileceğini düşünerek dikkat ediniz, mümkünse uygulayıcıya not olarak sınıfta örnekteki isime sahip bir öğrenci varsa örnekteki ismi sınıfta olmayan bir isimle değiştirebileceğini belirtiniz.
24. Kazanımın değerlendirmesi kısmında öğrencinin kazanımı pekiştirmesini sağlayacak, etkinlik süreci dışındaki sürede yapabileceği, onu aktif kılacak, yaparak ve yaşayarak öğrenmesini sağlayacak yaşantılar kurgulayınız.

2. ÖRNEK ETKİNLİKLERİN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Örnek etkinliklerin verimli şekilde kullanılması ve amacına ulaşması için uygulama sırasında uygulayıcı tarafından dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda sıralanmıştır:

- Her bir kazanıma ilişkin etkinliğin uygulanacağı günden bir hafta önce okunması gerekmektedir. Bu sayede ön hazırlık gerektiren etkinlikler için gerekli hazırlığın yapılması kolaylaşacaktır. Bu süreçte;
 - Araç-gereçler kısmı dikkatle incelenmesi ve gerekli araç gereçlerin etkinliğin uygulanacağı güne kadar hazır hale getirilmesi.
 - Uygulayıcı için ön hazırlık kısmının dikkatle incelenmesi ve gerekli düzenlemelerin uygulama öncesi yapılması
 - Süreç kısmının en az bir kez okunması,
 - İhtiyaç duyulması hâlinde kullanılacak alternatif yöntemler ve eğer varsa özel gereksinimli öğrencileriniz için yapabileceğiniz düzenlemelerin yer aldığı uygulayıcıya not kısmının okunması,
 - Etkinlikte öğrencilere bilgi ya da geribildirim verilebilmesi için hazırlanmış olan etkinlik bilgi notu varsa etkinlik öncesinde incelenmesi önerilmektedir.
- Örnek etkinliklerin süreç kısmında tüm basamaklar açık ve anlaşılır biçimde ifade edilmiştir ve birbirine bağlıdır. Bu nedenle etkinlik uygulanırken süreçteki hiçbir aşamanın atlanmamasına özen gösterilmesi etkinliğin amacına ulaşması açısından önemli görülmektedir.
- Ders süresi dikkate alınarak olabildiğince fazla gönüllü öğrenciyi sürece katmaya özen göstermek fakat katılım göstermek istemeyen öğrencileri sürece katmaya zorlamamanın etkililiği artıracağı önerilmektedir.
- İki hafta arka arkaya tekrar eden kazanımların içeriklerinin dikkatle incelenmesi, her bir haftada yalnızca o hafta ele alınması gereken konuları ele alıp diğer haftanın konularına değinilmemesi etkinliklerin çerçevesi-

nin daha rahat çizilmesine yol gösterecektir.

- Kazanımlar bir bütün ve birbirini tamamlayıcı şekilde hazırlandığı için etkinliği yapılacak olan kazanım ön bilgiler içeriyorsa sınıf rehberlik programında o konuya ilişkin daha önceki sınıf düzeylerinde yer alan kazanımların dikkatle incelenmesi, eğer öğrencilerin etkinliğin uygulanması sırasında ihtiyaç duyacakları eksik bilgileri varsa etkinlik öncesinde ya da etkinliğin süresini olabildiğince az etkileyecek şekilde öğrencilere aktarılmasının etkinlik sürecini daha etkili hale getireceği düşünülmektedir.

Örneğin, 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılında 9. Sınıfta uygulayacağınız karakter güçleri ile ilgili bir etkinliğe ilişkin temel bilgiler sınıf rehberlik programında 7. sınıfta yer alabilir. Fakat bu dönemde 9. sınıfta öğrenim gören öğrenciler 7. sınıftayken bu program yürürlükte olmadığından öğrencilerinizin karakter güçlerine ilişkin bilgileri, etkinliğin uygulanabilmesi için yeterli olmayabilir. Bu durumda etkinliği uygulayacağınız dersten önceki bir zamanda karakter güçleriyle ilgili kısa bilgiler verebilir ya da öğrencilerden etkinliği yapacağınız güne kadar bu konuda bilgi toplamalarını isteyebilirsiniz. Bunun dışında etkinliğinizin süresini planlayarak etkinlik öncesinde de kısaca karakter güçleri konusuna değinebilirsiniz. Program değişikliği sebebiyle 1-2 sene kadar bu tip durumların yaşanması beklenmektedir.

- Özellikle sosyal duygusal gelişim alanında yer alan bazı konular öğrencilerin bir kısmı için hassasiyet içerebilir (örn. beden imgesi). Bu tip durumlarda öğrencilerin olumsuz etkilenmemeleri için her bir etkinliğin önceden okunması yoluyla risk teşkil eden bir durumlarda sınıf içi öğrenci etkileşiminin kontrolü gibi düzenlemeler ile olumsuzlukların önüne geçilmesi sağlanabilir.

3. GRUPLARA AYIRMA ÖRNEKLERİ

Etkinliklerin geliştirilmesi sürecinde öğrencilerin birbirleriyle etkileşimlerde bulunabilecekleri ve iş birliği yapabilecekleri bir ortam oluşturulmasına dikkat edilmiştir. Böylece öğrencilere;

- Kendisine olan güveni, konu alanına ilişkin tutum ve ilgi gibi özelliklerini artırma,
- Motivasyonlarını artırma,
- Dinleme, empati, uzlaşma, çatışma yönetimi ve gelecekte karşılaşılabilecekleri durumlara transfer edebilecekleri beceriler geliştirmelerine yardım etme,
- “Ait olma” gereksinimlerini karşılamalarına yardım etme,
- Birbirleri hakkında daha detaylı bilgi sahibi olmalarını, birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlama,
- Başkalarının fikirlerine saygılı olmayı ve hoşgörülü olmayı içselleştirmelerine yardım etme hedeflenmiştir.

Gruplara ayrılarak gerçekleştirilecek olan etkinliklerde grupların her seferinde aynı olmamasına ve farklı kişilerden oluşmasına dikkat edilmesi önemlidir. Aşağıda etkinlik içinde öğrencileri gruplara ayırmada kullanılabilecek örnek çalışmalara yer verilmiştir:

1. Öğrencilere doğum tarihleri sorularak, doğum tarihleri Aralık-Şubat ayları arasında olanlar bir grup, Mart-Mayıs ayları arasında olanlar bir grup, Haziran-Temmuz ayları arasında olanlar bir grup, Eylül-Kasım ayları

arasında olanlar da diğer bir grup olmak üzere gruplara ayrılabilir (etkinliğin gerektirdiği grup sayısına göre aylar aralığı azaltılabilir, arttırılabilir).

2. Öğrencilere kardeşleri olup olmadığı sorulur. Tek çocuk olanlar bir grup, 2 kardeş olanlar bir grup, 3 kardeş olanlar bir grup, 4 kardeş olanlar bir grup gibi gruplara ayrılabilir (etkinliğin gerektirdiği grup sayısına göre tek çocuk ve iki kardeş olanlar bir grup, 3 kardeş ve daha fazla olanlar bir grup gibi birleştirilerek grup sayıları ayarlanabilir).
3. 4-5 farklı renklerde şekerler bir kutu içine konulur. Öğrencilerin sayısı ve etkinlikte çalışacak grup sayısı dikkate alınarak şekerlerin rengi ve sayısı belirlenebilir. Her öğrencinin kutudan bir şeker alması ve şekerlerin renklerine göre gruplara ayrılması sağlanabilir.
4. Etkinlikte yer alacak her grup için bir set olacak şekilde küçük kâğıtlar hazırlanır. Her bir sette grupta yer alacak öğrenci sayısı kadar kâğıt bulunmalıdır. Örneğin 30 öğrenciyi 5 gruba ayıracaksanız 5'li kâğıtlardan 6 set oluşturulmalıdır. Her set için bir konu belirlenir ve o konuya ait kavramlar ya da kelimeler kâğıtlara yazılır. Örneğin "değerler" setinde "vatanseverlik, minnettarlık, barış, yardımseverlik, dürüstlük" kelimeleri yer alabilir; "Takım Sporları" setinde "Basketbol, Futbol, Voleybol, Hentbol, Su Topu" yer alabilir. Bu temalar belirlenirken öğrencilerin sınıf seviyelerine dikkat edilmelidir. Her öğrenciden bir kâğıt seçmesi ve sonra arkadaşlarının da içinde yer aldığı seti oluşturmaları ve gruplarını bulmaları istenir.
5. Öğrencilerin isimlerinin ilk harfi alfabenin ilk 7 (ayrılacak grup sayısına göre bu aralık daraltıp, genişletilebilir) harfi ile başlayanlar bir grup, sonraki 7 harfi ile başlayanlar ikinci grubu, sonraki 7 harf ile başlayanlar üçüncü grubu, kalan harflerle başlayanlar dördüncü gruba atanabilir.
6. Öğrencilerin isimlerindeki harf sayısına göre gruplara ayrılabilir. İsminde 4 harf olanlar bir grup, 5 harf olanlar bir grup, 6 harf olanlar bir grup şeklinde oluşturulabilir.
7. Dört mevsim isimleri büyük kartonlara yazılır ve dört farklı köşeye asılır. Öğrencilerden birer mevsim adı söylemeleri istenir ve söyledikleri mevsimin köşelerine gitmeleri istenir. Sınıftaki öğrenciler böylece gruplara ayrılabilir.
8. İçi görünmeyen bir kutuya ayrılacak grup sayısı kadar farklı renkte ve yakın sayılarda boncuklar atılır. Öğrencilerin içlerine bakmadan birer boncuk çekmeleri istenir. Aynı renkte boncuk çeken öğrenciler aynı grupta olacak şekilde öğrenciler gruplara ayrılabilir.
9. Öğrencilerden bir kâğıda kimseye göstermeden 0-100 arası bir rakam yazmaları istenir. İstenen sayıda gruba göre 0-20 arası rakam yazanlar bir grup, 21-40 arası yazanlar bir grup, 41-60 arası yazanlar bir grup şeklinde gruplar oluşturulabilir.
10. Öğrencilerin okula ulaşım şekillerine göre gruplar oluşturulabilir. Yürüyerek gelenler bir grup, ailesi tarafından kendi araçlarıyla bırakılanlar bir grup, servisle gelenler bir grup, otobüs-metro-dolmuşla gelenler bir grup olabilir.
11. Dört ya da beş farklı boyutta öğrenci sayısı kadar çubuk hazırlanır ve bir kutuya konulur. Öğrencilerden birer çubuk almaları istenir ve çubukların boylarına göre öğrenciler gruplara ayrılabilir.
12. Öğrencilere boş zamanlarında yapmaktan en çok hoşlandığı etkinlik sorularak aynı etkinliği yapmaktan hoşlanan öğrenciler aynı gruplara atanabilir.
13. Öğrencilerden müzik eşliğinde dans etmeleri istenir. Müzik durduğunda üçerli, ikiserli, beşerli grup ol şeklinde yönerge verilebilir.

14. Öğrencilere “aklınızdan bir renk tutun” şeklinde komut verilir. Daha sonra mavi tutanlar kimler? Kırmızı tutanlar kimler? Şeklinde sorularla gruplar oluşturulabilir.
15. Öğrenciler tuttukları takımlara göre gruplara ayrılabilir.
16. Farklı bölgelerden gelen öğrenciler varsa, öğrencilerin doğum yerlerinin olduğu ilin bulunduğu bölgeye göre gruplara ayrılabilir.
17. Öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilerek benzer cevapları veren öğrenciler aynı gruplara atanabilir:
 - En sevdiği yemek
 - En sevdiği renk
 - En sevdiği meyve
 - En sevdiği müzik türü
 - En sevdiği oyun
 - En sevdiği çiçek

4- ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİMSEL UYARLAMALAR

Öğrencileri farklı gelişimsel alanlarda desteklemek için hazırlanan bu etkinliklerin uygulayıcıya/öğretmene not kısmında, etkinlikleri gerçekleştirme sürecinde özel gereksinimli öğrenciler için yapılabilecek öğretimsel uyarlamalara da yer verilmiştir. Bu uyarlamalar farklılaştırılmış öğretim ve öğrenme için evrensel tasarım ilkeleri kapsamında temellendirilerek çevresel düzenlemeler, materyal uyarlamaları, öğrenme içeriğini farklılaştırma, öğrenme sürecini farklılaştırma ve öğrenme ürünlerini farklılaştırmaya yönelik öneriler şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmenlerin/uygulayıcıların etkinlikleri gerçekleştirirken, sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencilerinin gereksinimlerine göre sürece katılımlarını destekleyecek uyarlamaları yapmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle etkinliklerde yer verilen uyarlama önerilerine ilişkin kavramsal çerçeve bu kısımda da başlıklarıyla özetlenmiştir:

Çevresel Düzenlemeler: Özel gereksinimli öğrencilerin fiziksel çevresini ısı, ışık ve oturma düzeni açısından düzenleme boyutunda; sosyal çevresini ise etkinlikleri gerçekleştirme sürecinde küçük grup çalışmalarına yer verilmesi ve akranları ile farklı şekillerde bir arada olmasına yönelik düzenlemeler boyutunda ele alınarak çeşitli öneriler sunulmuştur. Örneğin, materyal seçim ve dağıtımında çocuklardan destek alma, küçük grup çalışmalarında öğrencilere akran eşleşmesi yapılması gibi önerilere yer verilmiştir.

Materyal Uyarlamaları: Özel gereksinimli öğrencilerin etkinlik sürecine katılımlarını desteklemek üzere etkinlik materyallerinde yapılan değişiklikleri ve düzenlemelere yönelik öneriler bu kapsamda ele alınmıştır. Örneğin, çalışma yapraklarındaki yazıların puntolarının büyütülerek veya dokunsal özellikler eklenerek görme bakımından işlevsel hale getirilmesi; materyallere tutarken kavramayı artırıcı parçalar/özellikler ekleme gibi önerilere yer verilmiştir.

Öğrenme İçeriğini Farklılaştırma: Özel gereksinimli öğrencilerin gelişim ve öğrenme özelliklerine göre etkinliklerde öğretilecek içeriğin basitleştirilmesine ya da çeşitlendirilmesine yönelik uyarlama önerileri bu kapsamda ele alınmıştır. Örneğin, etkinlik sürecindeki çalışmaların özel gereksinimli öğrenciler için küçük parçalara bölünerek aşamalı hale getirilmesi, tartışma sorularının basitleştirilerek öğrencilerin katılımlarının desteklenmesi, öğrenciden etkinliğin tamamı yerine sınırlı miktarının/bölümünün yapılmasının istenmesi etkinliklerin basitleştirilmesine yönelik öneriler kapsamında sunulmuştur. Etkinliklere öğrencilerin gereksinimlerine göre, katılımlarını artıracak şekilde müzik, resim gibi çalışmaların eklenmesi ise etkinlikleri çeşitlendirmeye yönelik ele alınmıştır.

Öğrenme Sürecini Farklılaştırma: Özel gereksinimli öğrencilerin katılımlarını desteklemek üzere etkinlik sürecindeki etkileşimin düzenlenmesine ilişkin öneriler bu kapsamda ele alınmıştır. Örneğin, özel gereksinimli öğrencilere neyin nasıl yapılacağını anlatmak üzere yetişkin ya da akran desteğinin sunulması, etkinlikte yer alan çalışma yaprakları yapılırken öğrencilerin bireysel olarak desteklenmesi; onlara geribildirim sunulması ve soru sorulduğunda yanıtlara yönelik çeşitli hatırlatıcıların kullanılmasına yönelik öneriler verilmiştir.

Öğrenme Ürünlerini Farklılaştırma: Özel gereksinimli öğrencilerin etkinlik sürecinde öğrendiklerini (kazanımlarını) kendi özelliklerine göre farklı şekillerde ifade edebilmesine yönelik uyarılma önerileri bu kapsamda ele alınmıştır. Örneğin, çalışma yaprakları ile çalışılırken öğrencilerin farklı şekillerde tepki vermelerine (yazmak yerine resim yaparak ifade etmelerine ya da sözel olarak anlatmak yerine yazarak anlatmalarına) fırsat tanıma, soru sorulduğunda sözel olarak değil resimli kartlardan seçerek yanıt verme gibi öneriler sunulmuştur.

Etkinliklerin gerçekleştirilme sürecinde özel gereksinimli öğrencilerin katılımların desteklenmesine yönelik bu kavramsal çerçevede ifade edilen öğretimsel uyarlamaların, uygulayıcıların/öğretmenlerin öğrencilerini desteklemeye yönelik farkındalık sağlayan öneriler olduğu unutulmamalıdır. Sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencilerin mevcut performansı ve gelişimsel özelliklerine göre bu önerilerden hangilerine etkinliklerde yer verilip verilmeyeceği öğretmenlerin/uygulayıcıların kararı ile belirlenebilir.

5- ÖRNEK ETKİNLİKLER

**ORTAÖĞRETİM
SINIF REHBERLİK
ETKİNLİKLERİ**

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

ŞEFİM! BİZE BİR FAALİYET!

Gelişim Alanı	Akademik
Yeterlik Alanı	Akademik Anlayış ve Sorumluluk
Kazanım/Hafta	Okul içinde ve dışında eğitsel ve sosyal etkinliklere katılmanın gelişimine katkılarını değerlendirir. / 1. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1. Beş adet A4 kâğıdı, 2. Makas 3. Beş farklı renkte kalem 4. Çalışma Yaprağı-1
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	Çalışma Yaprağı-1’de yer alan 10 farklı faaliyet kesilir ve öğrencilerin görmemesi sağlanır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none">Öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılarak etkinliğe başlanır: <i>“Değerli gençler, bugün sizinle okul içinde ya da okul dışında katıldığınız yarışmalar, törenler, spor aktiviteleri, müzik aktiviteleri, halk oyunları, tiyatro veya sinemaya gitme, konferansa ya da panele katılma, geziye katılma, fuarları ziyaret etme, şiir dinletisine katılma, proje hazırlama, sergi ya da kermeslere katılma gibi çok çeşitli etkinliklerin gelişiminize olan katkılarını değerlendirmeniz için bir etkinlik yapacağız.”</i>Daha sonra sınıf beş gruba ayrılır.<i>“Şimdi her grup kendine bir isim versin ve bir de grup şefi seçsin. Bir de her grup kendine hızlı yazı yazan bir yazman belirlesin.”</i> denilir ve grup isimleri tahtaya yazılır. Bu sırada uygulayıcı tarafından Çalışma Yaprağı-1’de yer alan 10 farklı faaliyet kesilerek görünmeyecek şekilde katlanır ve öğrencilerin seçmesi için hazır hale getirilir. Her gruba farklı renkte bir kalem verilir ve her gruba birer A4 kâğıdı verilir.Sonrasında öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılır: <i>“Grup şeflerinizi seçmişsiniz ve onlar restorandaki şefler gibi aslında. Şimdi grup şefleri grubunuzdaki A4 kâğıdını alarak yanıma gelecekler ve benim keserek katladığım faaliyet kâğıtlarından birini seçerek A4 kâğıdı üzerine zımbalayacaklar. Daha sonra grup şefleri yerlerine geçecekler ve etkinliği başlatacağım. Bir restorandaki şefler nasıl ki masaya bir yemekle geliyorsa onlar da size yemek değil ama bir etkinlikle gelecekler. Sizden istediğim şeflerinizin</i>

seçtiği kâğıtta yazan etkinliği düşünerek bu etkinliğin sizin gelişiminize olan katkısını yazmanızın yardımıyla maddeler hâlinde A4 kâğıdınıza alt alta yazmanız. Bunun için size 7 dakika süre vereceğim. Mümkün olduğunca çok şey yazmaya çalışın çünkü her madde grubunuza 1 puan kazandıracaktır.”

5. Şefler tarafından kâğıtlardan biri seçilip A4 kâğıdına zımbalanır. Şefler tekrar gruplarında yerlerini aldıktan sonra etkinlik başlatılır.

6. 7 dakika süre dolduktan sonra öğrencilere durmaları söylenir. “Şimdi kâğıtları değiştireceğiz. Her grup şefi, grubunun kâğıdını başka bir gruba versin ve verdiği grubun kâğıdını alsın (uygulayıcı tarafından grupların farklı kâğıt alıp almadıkları kontrol edilir).” Her grup farklı bir kâğıt aldıktan sonra aşağıdaki açıklama yapılır:

“Elinizdeki kâğıdın faaliyeti az önce yazdığınız faaliyetten farklı. Şimdi şunu yapacağız: Önceki grubun yazdığından farklı şeyler yazarak bu faaliyetin daha başka yararlarını yazmaya çalışacağız. Ne kadar çok yararını yazarsanız size o kadar puan kazandıracak. Unutmayın aynı yararları yazmayacaksınız. 7 dakikalık süreniz başladı.”

7. Süre dolduktan sonra kâğıtlar toplanır ve şu açıklama ile devam edilir: “Önce kâğıtlara yazmış olduğunuz faaliyetlerin bize olan yararlarını okuyacağım. Daha sonra puanlarınızı toplayacağız.”

Kâğıtlarda yazılı olan yararlar okunduktan sonra aşağıdaki açıklama yapılır:

“Her gruba farklı kalem vermiştik bu yüzden hangi grubun hangi kâğıda kaç tane madde yazdığı bu sayede görülebiliyor. Kâğıtlara yazdığınız yararları şu kriterleri göz önüne alarak puanlayacağım: iş birliği yapma, takım hâlinde çalışma, zamanı yönetme, adil rekabet etme, takıma liderlik etme, kazanma ve kaybetme duygusu yaşama, farklı kültüre sahip insanlarla arkadaşlık kurma, başarmak için istekli olma, estetik duyarlılık kazanma, yaratıcılık, fedakârlık gösterme, kendine güven ve saygı duyma, diğer insanlara güven ve saygı duyma, karmaşık durumlar karşısında karar verme, fiziksel olarak sağlıklı bir bedene sahip olma, sağlıklı kilo verme, geceleri daha iyi uyuma, sağlıklı beslenme alışkanlıkları edinme, zararlı alışkanlıklardan uzaklaşma.”

8. Uygulayıcı tarafından her grubun farklı kâğıtlara yazdığı maddeler puanlama kriterleri dikkate alınarak değerlendirilir. Puanlama kriterlerinin yetersiz kaldığı noktalarda kendi değerlendirmesi ve sınıfın da görüşü alınarak puanlar toplanır ve tahtada grupların karşılıklarına puanları yazılır. Birinci olan grup diğer gruplar tarafından alkışlanır ve tebrikler sunulur. Eşitlik olması durumunda diğer gruplar eşit olan grupları alkışlar ve sonunda bütün öğrenciler bu etkinlikteki çabaları için uygulayıcı tarafından alkışlanır ve tebrik edilir.

9. Daha sonra aşağıdaki tartışma soruları sorularak cevaplar alınır.

- Bu derste yaptığımız etkinlik size neler kazandırdı?
- Farklı faaliyetlerde yer alma durumunuz arttıkça faaliyetlerin size farklı kazanımlar katma ve fayda sağlama olasılıkları da arttı mı? Bu konuda siz neler söylersiniz?
- Bugüne kadar başka hangi eğitsel ve sosyal etkinliklere katıldınız? Bunların sizin gelişiminize ne gibi katkıları oldu?

10. Aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik sonlandırılır:

“Bugün burada duyduğumuz bütün faaliyetler aslında sizlerin gelişimi için oldukça faydalı. Bu faaliyetlere katılarak kendinizi daha fazla keşfedebilirsiniz.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Etkinlikler sınıf panosuna listelenerek asılabilir ve öğrenciler katıldıkları etkinliğin karşısına işaret koyabilir, isimlerini yazabilir.
2. Öğrencilerden katılmak istedikleri etkinlikler için eylem planı oluşturmaları istenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Öğrencilerin elinde bulunan farklı renklerdeki kalemler de kullanılabilir. Önemli olan üç farklı renkte kalem olmasıdır. Öğrenciler kalem alışverişi yapabilir.
2. Çalışma Yaprağı-1'den kesilen faaliyet kâğıtlarından şefler tarafından seçilmeyenler olabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Akran eşleşmesi yapılarak sosyal ortam düzenlenebilir.
2. Öğrencinin olduğu gruba ek süre verilerek öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
3. Çalışma kağıdındaki yazıların puntoları büyütülerek ve gerekiyorsa kontrast bir zemin üzerine yapıştırılarak materyal uyarlaması yapılabilir.
4. Tartışma soruları basitleştirilerek öğrencilerin katılımları artırılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Enes KALKAN

Çalışma Yaprağı 1

OKUL İÇİNDE/DIŞINDA YER ALINABİLECEK ÇEŞİTLİ EĞİTSEL VE SOSYAL FAALİYETLER

Sergi ya da Kermeslere Katılma	Çeşitli Şenliklerde, Gösterilerde, Törenlerde ya da Tanıtım Günlerinde Görev Alma
Spor Aktiviteleri (Egzersizler, Koşu, Vücut Geliştirme, Futbol, Basketbol, Voleybol, Diğer Sportif Etkinlikler) ve Turnuvalara Katılma	Müzik Aktivitelerine ve Halk Oyunlarına Katılma
Tiyatroya veya Sinemaya Gitme	Çeşitli Yarışmalara Katılma
Konferansa ya da Panele Katılma	Pikniklere ya da Gezilere Katılma
Fuarları Ziyaret Etme	Şiir Dinletisine Katılma
Arkadaşlarla Proje Hazırlama	Müzeleri Ziyaret Etme

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

HANGİ İSTASYON?

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Farkındalığı
Kazanım/Hafta	Okul içinde veya dışında etkinliklere katılırken ilgi ve yeteneklerini dikkate alır. / 2.Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1- Makas 2- Bant 3- Kalem 4- Etkinlik Bilgi Notu 5- Çalışma Yaprağı-1 6- Çalışma Yaprağı-2 7- Çalışma Yaprağı-3 8- Çalışma Yaprağı-4
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etkinlik Bilgi Notu önceden okunur. 2. Sınıfta 6 istasyon belirlenir. Çalışma Yaprağı-1’de yer alan istasyon isimleri kesilerek istasyonlara yapıştırılır. 3. Çalışma Yaprağı-2 ve Çalışma Yaprağı-3 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. 4. Çalışma Yaprağı-4 bir adet çoğaltılır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etkinliğin amacının okul içinde veya dışında etkinliklere katılırken ilgi ve yetenekleri dikkate alma olduğu açıklanır. 2. Uygulayıcı tarafından Etkinlik Bilgi Notu’ndan yararlanılarak ilgi ve yeteneğin tanımı yapılır. 3. Çalışma Yaprağı-2 ve Çalışma Yaprağı-3 öğrencilere dağıtılır ve aşağıdaki yönergeyle devam edilir: <p><i>“Sizlere verdiğim bu çalışma yapraklarında ilgi alanları ve yeteneklerin neler olduğu bilgisi bulunmaktadır. Şimdi sizden bu bilgileri okuyup kendi ilgi alanlarınız ve yetenekleriniz hakkında düşünmenizi istiyorum. Bunun için 5 dakika zamanınız var”</i></p>

4. Daha sonra aşağıdaki yönerge verilerek etkinlik sürecine devam edilir.

“Sevgili öğrenciler yaşamımızı bir tren yolculuğuna benzetirsek ineyeğimiz bir istasyon mutlaka olacaktır. Burada önemli olan ineyeğimiz istasyonu bilmemizdir. Böylece gideyeğimiz yere daha kolay ulaşırız. Şimdi sizinle bir tren yolculuğu yapalım. Bu yolculukta farklı istasyonlar bulunmaktadır. Ben geldiğimiz istasyonla ilgili bilgi verdiğimde bu istasyon size uygunsa trenden inebilirsiniz. Bu arada birden fazla istasyonu tercih edebilirsiniz. Kimlerin hangi istasyon/istasyonlarda olduğunu yazacağımız için hangi istasyonda indiğinizi ve kaç istasyon gezdiğinizi unutmayın.

Sevgili öğrenciler ilk istasyonumuz SANAT İSTASYONU. Bu istasyonda drama, tiyatro, resim, el sanatları, halk oyunları etkinlikleri var. Sanat istasyonunda olmak isteyenler bu istasyonda insin.

Sıradaki istasyonumuz MÜZİK İSTASYONU. Bu istasyonda müzik dinleme, şarkı söyleme, enstrüman (Gitar, Keman, Piyano, vb) çalma, beste yapma gibi etkinlikler var. Müzik istasyonunda olmak isteyenler bu istasyonda insin.

Sıradaki istasyonumuz BİLİM ve TEKNOLOJİ İSTASYONU. Bu istasyonda matematik, fizik, kimya ve biyoloji ile ilgili çalışmalar, bilimsel araştırmalar teknolojik yenilikler, doğa ve çevreyle ilgili çalışmalar var. Bilim ve teknoloji istasyonunda olmak isteyenler bu istasyonda insin.

Sıradaki istasyonumuz EDEBİYAT İSTASYONU. Bu istasyonda kitap okumayı sevenler, yazmayı sevenler, şiire ilgili olanlar, farklı dillere merakı olanlar var. Edebiyat istasyonunda olmak isteyenler bu istasyonda insin.

Sıradaki istasyonumuz SPOR İSTASYONU. Bu istasyonda voleybol, basketbol, futbol satranç turnuvaları düzenliyor. Spor istasyonunda olmak isteyenler bu istasyonda insin.

Sıradaki ve son istasyonumuz SOSYAL BİLİMLER İSTASYONU. Bu istasyonda Tarihle ilgilenenler, Felsefeyle ilgilenenler, Psikoloji alanında araştırma yapanlar, Arkeolojiye merakı olanlar, insanlara yardımcı olmayı sevenler var. Sosyal bilimler istasyonunda olmak isteyenler bu istasyonda insin.”

5. Daha sonra kimlerin hangi istasyon/istasyonlarda yer aldığı sorularak Çalışma Yaprağı-4’te yer alan başlıkların altına öğrencilerin isimleri yazılır.

6. Aşağıdaki sorulara etkinlik değerlendirme süreci başlatılır.

- İlginizin olduğu istasyon/istasyonlar hangileriydi?
- Yeteneğinizin olduğu istasyon/istasyonlar hangileriydi?
- Hem ilginizin hem de yeteneğinizin olduğu istasyon/ istasyonlar hangileriydi?
- Okul içinde ya da dışında bir etkinliğe katılırken ilginizi ve yeteneklerinizi dikkate almanız size nasıl bir katkı sağlar?
- Bu etkinliği uygulamak sizlere neleri fark ettirdi?

7. Paylaşımlardan sonra aşağıdaki yönerge ile etkinlik sonlandırılır.

“Bugün okul içinde ve okul dışında katılacağınız etkinliklerde ilgi ve yeteneklerinizi dikkate almanız gerektiğini öğrendiniz. İlgi ve yeteneklerinizi dikkate alarak seçeceğiniz okul içi ve okul dışı etkinlikler yaşamınızda yapmak istediklerinize yardımcı olacak ve sizlerin daha mutlu, daha üretken olmanızı sağlayacaktır.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrenciler eğitsel kulüp seçimlerini yaparken bu yapılan çalışmaları ve kendi ilgi ve yeteneklerini göz önünde bulundurabilirler.

Uygulayıcıya Not

1. Çalışma Yaprağı-2 ve Çalışma Yaprağı-3 tek sayfa kullanılarak arkalı ve önlü olarak çoğaltılabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Etkinlik Bilgi Notu ve Çalışma yapraklarında yer alan yazılı materyallere Braille yazı eklenerek ya da punto büyütülerek materyallerde uyarlama yapılabilir.
2. Etkinlik Bilgi notunda yer alan kavramlar öğrenciye öncesinde sunularak öğretmen desteği sağlanabilir.
3. Çalışma yaprakları öğretmenle birlikte ve geribildirim sunularak doldurularak öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
4. Etkinlik Bilgi notunun okunması ve çalışma yapraklarının tamamlanması için öğrencilere ek süre verilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Şendağ MERCAN

Çalışma Yaprağı 1

**SANAT
İSTASYONU**

**MÜZİK
İSTASYONU**

**SPOR
İSTASYONU**

**ŞOŞYAL
BİLİMLER
İSTASYONU**

**BİLİM VE
TEKNOLOJİ
İSTASYONU**

**EDEBİYAT
İSTASYONU**

YETENEKLERİMİZ

Yetenek Alanları	
Sözel Yetenek	Bu yetenek, sözcükleri (kelimeleri) belleme, onları uygun yerlerde kullanma, sözcüklerle ifade edilen kavramları anlayabilme ve anlatabilme gücünü ifade eder. Okunan bir parçada ne anlatıldığını anlamak bu yetenekle ilgilidir.
Sayısal Yetenek	Bu yetenek bilindiği gibi sayılar arasındaki ilişkiyi görebilme, sayılarla verilen problemleri çözebilme gücüdür. Bu yeteneğin de iki alt bölümü vardır.
Şekil İlişkilerini Görebilme	Resimleri, geometrik şekilleri ayrıntıları ile algılamak, şekiller arasındaki biçimi, büyüklük vb. yönlerden benzerlik ve farkları görebilme gücünü ifade eden bu yetenek teknik ve sanayi alanlarında başarı için gereklidir.
Uzay İlişkilerini Görebilme	Bir cismin uzayda veya bir şeklin kâğıt üzerinde döndürüldüğü, kaydırıldığı zaman alacağı biçimi göz önünde canlandırma, bir şekli üç boyutlu görebilme, bir plana veya krokiye bakarak binayı canlandırabilme gücünü gösteren bu yetenek mimarlıkta, makine ve inşaat mühendisliğinde, teknik ve sanayi dallarında gereklidir.
Mekanik Yetenek	Bu yetenek bir alet veya makinenin işleyişini anlayabilme, alet ve makineleri şemasına bakarak kurabilme, işletebilme ve onarabilme gücü olup bütün teknik mesleklerde başarı için gereklidir.
Müzik Yeteneği	Sesleri ince frekansları ile algılayabilme, melodileri çabuk öğrenebilme, bir müzik aleti çalabilme, besteler yapabilme gücünü ifade eder.
Güzel Sanatlar Yeteneği	Resim, karikatür, heykel, el işleri gibi sanat ürünlerini üretebilme gücünü ifade eder.
Tiyatro Yeteneği	Bir olayı sahnede canlandırma, olaydaki kişileri canlandırma gücünü ifade eder.
Bedensel Yetenekler	Kas koordinasyonuna sahip olma, çeşitli spor dallarında dans, bale gibi etkinliklerde başarılı olma gücünü ifade eder.

KAYNAK:Kuzgun, Y. (2000a). Meslek Danışmanlığı. Ankara: Nobel Yayıncılık. Kuzgun,Y.(2000b). Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ankara: ÖSYM Yayınları.

Çalışma Yaprağı 3

İLGİLERİMİZ

İlgi Alanları	
Temel Bilim	Temel bilim ilgisi Fizik, Kimya, Biyoloji gibi bilimlerin konularını oluşturan doğal olayları incelemek, Matematik konuları ile uğraşmak gibi davranışlarda kendini gösteren bir ilgi alanıdır.
Sosyal Bilim	Sosyal olayları incelemek ve nedenlerini araştırmak gibi davranışlarda ifadesini bulan bir ilgi alanıdır.
Canlı Varlık	Hayvan ve bitkilerin yaşayışını incelemekten, onları yetiştirip üretmekten zevk alma davranışları içerir.
Mekanik İlgi	Bu ilgisi yüksek olan kimseler çeşitli alet ve makineler yapmak, işletmek ve onarmak gibi faaliyetlerden hoşlanır.
İkna	Başkalarına düşüncelerini aktarma, belli bir amacı gerçekleştirmek için başkalarını etkileme gibi davranışları içeren bir ilgi alanıdır.
Ticaret	Alım satım işleri ile uğraşma, ticaret yolu ile kar elde etme, bir malı müşteriye tanıtmaya ve satma gibi faaliyetlerde ifadesini bulan ticaret ilgisi pazarlama ve reklamcılık ile yakından ilgilidir.
İş Ayrıntıları	Ayrıntılarla uğraşmaktan hoşlanma, her işi günü gününe yapma, bir yazı veya hesabı inceden inceye kontrol etme, her şeyi düzenli tutma gibi davranışlarla karakterize edilir.
Edebiyat	Her türlü edebi eseri inceleme, eleştirme ve edebi eserler yazma gibi davranışlarda ifadesini bulan ilgi alanıdır.
Güzel Sanatlar	Bu ilgi alanı daha çok resim, heykel ve el sanatları ile ilgili eserleri incelemek veya bu tür eserler ortaya koymakla ifadesini bulur.
Müzik	Müzik aleti çalma, müzik dinleme, beste yapma gibi davranışlarda kendisini gösterir.
Sosyal Yardım	Sosyal yardım ilgisi, insanlara yardım etme ve onların sıkıntılarını azaltma gibi davranışlarda ifadesini bulur.

KAYNAK: Kuzgun, Y. (2000a). Meslek Danışmanlığı. Ankara: Nobel Yayıncılık. Kuzgun, Y. (2000b). Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ankara: ÖSYM Yayınları.

Çalışma Yaprağı 4

SANAT İSTASYONU

MÜZİK İSTASYONU

-
-
-
-
-
-
-
-

-
-
-
-
-
-
-
-

SPOR İSTASYONU

SOSYAL BİLİMLER
İSTASYONU

-
-
-
-
-
-
-
-

-
-
-
-
-
-
-
-

BİLİM VE TEKNOLOJİ
İSTASYONU

EDEBİYAT İSTASYONU

-
-
-
-
-
-
-
-

-
-
-
-
-
-
-
-

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

YETENEKLER VE İLGİLER

Yetenekler

Yetenek, "bir şeyi öğrenebilme, belli bir becerinin veya bilginin öğretiminden yararlanabilme gücü" olarak tanımlanabilir. İnsan pek çok şeyi öğrenebilme ve yapabilme gücüne değişik düzeylerde sahip olarak dünyaya gelir. Buna " gizilgüç" (kapasite) deriz. Bu gizil güç, yaş ilerledikçe kullanılarak geliştirilir. Böylece insan yaşamının değişik dönemlerinde giderek daha karmaşık işleri daha iyi yapabilir hale gelir. Yani çevre ile etkileşimde buldukça ve çok çeşitli öğrenme deneyimleri geliştirdikçe insan kapasitesini kullanmakta ve daha sonraki dönemlerde yeni şeyler öğrenmeye hazır olmaktadır. İşte yetenek bir kimsenin belli bir yaşa kadar geliştirdiği kısımına bakarak onun daha sonra gireceği eğitim sürecinden ne ölçüde yararlanabileceği hakkında bir tahminde bulunmamıza olanak veren davranışlar bütünüdür.

İlgiler

İnsanlar yaptıkları herhangi bir işten, katıldıkları herhangi bir etkinlikten doyum sağlamak isterler. Bir kimse yaptığı herhangi bir işin sonunda para, takdir, ödül gibi çeşitli kazançlar elde edebilir. Bundan başka bir de işin kendisi kişiye doyum sağlayabilir. Yani kişi o işi yapmakla mutlu olabilir, uzun ve yorucu bir çalışma süresinin sonunda kendisini huzurlu ve ruhen dinlenmiş hissedebilir. Böyle bir kimse, kısıtlayıcı koşullar altında dahi o işi tekrar tekrar yapma isteği duyabilir. Kısaca herhangi bir zorlama altında olmadığı ya da kendisine bir ödül vaat edilmediği halde bir kişi kendiliğinden bazı faaliyetlere giriyor ve bundan doyum sağlıyorsa bu kimsenin o tür faaliyetlere karşı ilgisi olduğu söylenebilir. Bireyin seçme özgürlüğü olduğu durumlarda gerçek ilgiyi saptama olasılığı daha yüksektir. Bir kimse önünde çeşitli faaliyet imkânları bulunduğu halde hep belli bir faaliyet türüne yöneliyorsa o faaliyete ilgisi olduğu söylenebilir. Bir kimsenin ilgi duyduğu bir faaliyet alanı genellikle onun yetenekli bir alandır. İnsan yalnızca yetenekli olduğu alanlarda başarılı çalışmalar yapabilir.

KAYNAK:

Kuzgun, Y. (2000a). Meslek Danışmanlığı. Ankara: Nobel Yayıncılık. Kuzgun, Y. (2000b). Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ankara: ÖSYM Yayınları.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

SEÇİM PUSULASI

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Farkındalığı
Kazanım/Hafta	Alan/bölüm/dal/ders seçiminde ilgi, yetenek ve mesleki değerleri dikkate alır. / 3.Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1. Etkinlik Bilgi Notu 2. Çalışma Yaprağı-1 (Seçim Pusulası) 3. Lise türüne göre seçmeli ders çizelgesi 4. Bilgisayar/Etkileşimli tahta/Projeksiyon
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Etkinlik bilgi notu bir hafta önceden uygulayıcı tarafından sınıf panosuna asılır. Ayrıca MEB'e bağlı dijital ortamlarda (Örneğin; EBA'da) öğrencilerle paylaşılır. 2. Çalışma Yaprağı -1 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. 3. Etkinlik öncesinde lise türüne göre alan/bölüm/dal/ders seçim çizelgesini derse getirilmek üzere hazırlanır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Uygulayıcı tarafından "Bugün sizinle alan/bölüm/dal/ders seçiminizi yaparken yetenek, ilgi ve mesleki değerlerimizi dikkate almamız gerektiğiyle ilgili bir etkinlik yapacağız. Sevgili öğrenciler, seçimler hayatın pusulalarıdır. Her seçim bizi ayrı bir yola götürür. Bu seçimlerden birisi de kendinize uygun meslek seçimi yapmanızdır. Ancak kendinize uygun bir meslek seçimi yapabilmemiz için önce bu yılın sonunda kendinize uygun bir alan/dal/dersler seçmeniz gerekmektedir. Çünkü seçeceğiniz alan/bölüm/dal/dersler sizin ileride yükseköğretimde öğrenimini yapacağınız meslekle ilişkilidir. Bu nedenle size uygun alan /dal /ders seçerken dikkate almanız gereken birtakım özellikleriniz vardır. Bu özelliklerin başında da yetenekleriniz, ilgileriniz ve mesleki değerleriniz gelmektedir." yönergesi verilerek etkinliğe giriş yapılır. 2. Öğrencilere Çalışma Yaprağı-1 hakkında bilgi verildikten sonra bu materyal öğrencilere dağıtılır ve aşağıdaki yönerge verilir: <i>"Bu çalışma yaprağına yetenek, ilgi, mesleki değer, başarılı olduğunuz dersler, yapacağınız seçimler ve hedeflerinizi yazmanızı istiyorum. Özellikleriniz ve seçimlerinizin uygunluğunu değerlendirdikten sonra düşüncelerinizi pusulanın alt kısmındaki oka yazmanızı istiyorum. Bunun</i>

Süreç (Uygulama Basamakları)

için 15 dakika süreniz var”.

3. Süreç tartışma soruları sorularak sürdürülür.

- Yetenekli olduğunuzu düşündüğünüz alanlarla başarılı olduğunuz dersler ve seçmeyi düşündüğünüz alan/bölüm/dal/dersler birbiriyle uyumlu mu?
- İlgi alanlarınız ile başarılı olduğunuz dersler ve seçmeyi düşündüğünüz alan/bölüm/dal/dersler birbiriyle uyumlu mu?
- Mesleki değerlerinizle başarılı olduğunuz dersler ve seçmeyi düşündüğünüz alan/bölüm/dal/dersler birbiriyle uyumlu mu?
- Yetenekleriniz, ilgileriniz ve mesleki değerlerinizle başarılı olduğunuz dersler ve seçmeyi düşündüğünüz alan/bölüm/dal/dersler birbiriyle uyumlu değilse nasıl bir yol izleyebilirsiniz?
- Yetenekleriniz, ilgileriniz ve mesleki değerlerinizle başarılı olduğunuz derslerin ve seçmeyi düşündüğünüz alan/bölüm/dal/dersler üzerindeki etkisi konusunda ne düşünüyorsunuz?

4. Gönüllü öğrencilerden cevapları alındıktan sonra aşağıdaki yönerge ile etkinlik sonlandırılır.

“Sevgili öğrenciler gelecek yaşantınızı büyük ölçüde etkileyecek önemli bir karar olan alan/bölüm/dal/ders seçimlerinizde yetenek, ilgi ve mesleki değerlerinizi dikkate alarak karar vermeniz ilerde işinizde dolayısıyla da hayatınızda daha mutlu bir birey olmanızı sağlayacaktır.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrenciler dönem içerisinde sınavlar bittiğinde e-okul sistemi aracılığıyla derslere ilişkin başarı notlarını Çalışma Yaprağı-1 (Seçim Pusulası) de yaptıkları seçimlerle karşılaştırarak kendi kariyer portföylerini hazırlayabilirler.

Uygulayıcıya Not

1. Etkinlik Bilgi Notu öğrenci sayısı kadar çoğaltılacak. Bir hafta önceki etkinlik yapıldıktan sonra öğrencilere dağıtılacak. Öğrencilerden bu bilgi notunu okumaları ve etkinliğin yapılacağı gün yanlarında getirmeleri istenir. Etkinlik Bilgi Notunu çoğaltma imkânının olmadığı okullarda uygulayıcı bu materyalden 2-3 tane çoğaltarak tahtaya etkinliği yapma sürecinde asar.

2. Etkileşimli tahta, bilgisayar veya projeksiyon bulunmayan okullarda öğretmen Lise Türüne Göre Alan/Bölüm/Dal/Ders Seçim Çizelgesini tahta kalemle tahtaya yazmalı veya poster hâline getirip tahtaya asmalıdır.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Etkinlik Bilgi notu ve Çalışma Yapraklarında yer alan yazılı materyallere Braille yazı eklenerek ya da punto büyütülerek materyallerde uyarlama yapılabilir.
2. Etkinlik Bilgi notunda yer alan kavramlar öğrenciye öncesinde sunularak öğretmen desteği sağlanabilir.
3. Çalışma Yaprağı'1 öğretmenle birlikte ve geribildirim sunularak doldurularak öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
4. Çalışma Yaprağı 1'in tamamlanması için öğrencilere ek süre verilebilir.

Uygulayıcıya Not

Faydalanılacak kaynakların adları aşağıda sunulmuştur.

- Kuzgun, Y. (2019). Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş (6.b.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kuzgun, Y. (2017). Kendini Değerlendirme Envanteri el kitabı (6.b.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Pişkin, M. (2019).Kariyer gelişim sürecini etkileyen faktörler (Ed. B. Yeşilyaprak), (10. Baskı). *Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı: Kuramdan Uygulamaya içinde*, s.43-78. Pegem Akademi.

Etkinliği Geliştiren

Mustafa DALGIÇ

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

YETENEK

Yetenek, öğrenme gücü, belli bir eğitimden yararlanabilme gücü olarak tanımlanabilir. Yetenek, kalıtımla getirilen gizilgücün, eğitim ve çevre etkisi ile geliştirilmiş kısmını ifade eder. Böylece bir kimsenin belli bir yaşa kadar geliştirdiği becerilere bakarak onun yeni bir eğitimden ne kadar yararlanabileceği kestirilebilir. Bir kişi bir alandaki yeteneğini yani öğrenme gücünü tanımak için o güne kadar o alanda yaptığı çalışmalardan elde ettiği başarılarına bakabilir(Kuzgun, 2017).

Yetenek Türleri

Sözel Yetenek

Sözel Akıcılık: Zengin bir sözcük dağarcığına ve çağrışım gücüne sahip olma, duygu ve düşünceleri, değişik sözcükler kullanarak etkileyici bir biçimde ifade edebilme, akıcı bir üslupla konuşabilme ve yazabilme, orijinal ve sanat değeri olan kompozisyonlar yazabilme.

Sözel Akıl Yürütme: Sözcükler ve/veya ifadeler arasındaki benzerlik ve farkları görebilme, okuduğunu anlayabilme, düşünceleri açık ve anlaşılır bir biçimde aktarabilme.

Genel Yetenek

Bir problemin kaynağını görebilme ve problem çözüm yolları bulabilme gücüdür.

Genel Akademik Yetenek

Soyut kavramları öğrenebilme, sembollerle akıl yürütebilme gücüdür.

Sayısal Yetenek

Hesaplama: Sayılarla dört işleme dayalı hesapları çabuk ve doğru bir şekilde yapabilme, bir işlemdeki hatayı çabucak bulabilme.

Sayısal Akıl Yürütme: Matematik ilke ve kavramları kullanarak problemleri çözebilme, sayılar arasındaki ilişkileri görebilme.

Şekil-Uzay Yeteneği

Şekil Algısı: Nesnelerin, resimlerin veya geometrik şekillerin detaylarını algılama, nesneler, resimler veya şekiller arasında gölge, genişlik, boy vb. özellikler yönünden farkları görebilme.

Uzay İlişkilerini Görebilme: Bir şeklin düzlem üzerinde ya da bir cismin uzayda döndürülmesi ile alacağı biçimi göz önünde canlandırabilme, açınımı verilmiş bir cismin kapalı hâlini görebilme veya tersini yapabilme.

Renk Algısı: Renkleri tanıma, renklerdeki benzerlikleri ve farkları algılama, aynı renkteki iki cisimde ton farkını görebilme.

Bellek: Sözcükleri, sayıları, sembolleri çabucak belleme ve uzun zaman hatırd tutma.

Ayrıntıyı Algılama: Çevredeki uyarıcıları ve aralarındaki farkları çabucak ve doğru bir şekilde algılayabilme.

Mekanik Yetenek

Bir alet veya makinenin çeşitli parçaları arasındaki ilişkiyi, bir aletin işleyişindeki temel ilkeyi görebilme, bir aleti işletebilme, onarabilme, bir şemaya göre bir aleti kurabilme.

El Becerisi: Elleri ve kolları kolaylıkla ve ustalıkla hareket ettirebilme, nesneleri kaldırma, döndürme ve yerleştirme hareketini çabuk ve düzgün bir biçimde yapabilme.

Parmak Becerisi: Parmakları doğru ve hızlı bir biçimde kullanarak küçük objeler üzerinde çalışma, çok ince işleri yapabilme.

El-Göz İş birliği: Eli ve gözü birbiriyle uyum hâlinde ve hızlı bir biçimde kullanabilme, ipliği iğne deliğinden geçirme gibi işleri çabuk ve doğru bir şekilde yapabilme (Kuzgun,2017).

İLGİ

İlgi, bir kimse herhangi bir zorlama olmadığı ya da kendisine bir ödül sözü verilmediği halde bazı faaliyetleri kendiliğinden yapıyor ve bundan doyum sağlıyorsa o tür faaliyetlere karşı ilgisi olduğu söylenebilir. Bir kimsenin ilgi duyduğu bir faaliyet alanı genellikle onun yetenekli olduğu alandır. İnsan ancak yetenekli olduğu alanda başarılı çalışmalar yapabilir. Bir kimsenin, giriştiği bir iş ya da bir çalışma alanında başarılı olması kişiye doyum sağlar. Böylece kişi aynı alanda tekrar çalışma isteği duyar. Buna karşılık kişinin girişimleri başarısızlıkla sonuçlanırsa istekleri kırılır ve o işi tekrar yapmak isteği duymaz olur(Kuzgun, 2019).

İlgi Türleri

Temel Bilim: Temel bilim ilgisi Fizik, Kimya, Biyoloji gibi bilimlerin konularını oluşturan doğal olayları incelemek, Matematik konuları ile uğraşmak gibi davranışlarda kendini gösteren ilgi alanıdır.

Sosyal Bilim: Sosyal olayları incelemek ve nedenlerini araştırmak gibi davranışlarda ifadesini bulan ilgi alanıdır.

Canlı Varlık: Hayvan ve bitkilerin yaşayışını incelemekten, onları yetiştirip üretmekten zevk alma davranışları içerir.

Mekanik İlgi: Bu ilgisi yüksek olan kimseler çeşitli alet ve makineler yapmak, işletmek ve onarmak gibi faaliyetlerden hoşlanır.

İkna: Başkalarına düşüncelerini aktarma, belli bir amacı gerçekleştirmek için başkalarını etkileme gibi davranışları içeren ilgi alanıdır.

Ticaret: Alım satım işleri ile uğraşma, ticaret yolu ile kar elde etme, bir malı müşteriye tanıtmaya ve satma gibi faaliyetlerle ilgili alandır. Ancak ticarete ilgi duyan insanlar hangi meslekten olursa olsunlar, meslekleri ile ilgili bir ticarete yönelebilirler.

İş Ayrıntıları: Ayrıntılarla uğraşmaktan hoşlanma, her işi günü gününe yapma, bir yazı veya hesabı inceden inceye kontrol etme, her şeyi düzenli tutma gibi davranışlarda kendini gösteren ilgi alanıdır.

Edebiyat: Her türlü edebi eseri inceleme, eleştirme ve edebi eserler yazma gibi davranışlarda ifadesini bulan ilgi alanıdır.

Güzel Sanatlar: Bu ilgi alanı daha çok resim, heykel ve el sanatları ile ilgili eserleri incelemek veya bu tür eserler ortaya koymaya ilgili alandır.

Müzik: Müzik aleti çalma, müzik dinleme, beste yapma gibi davranışlarda kendisini gösterir.

Sosyal Yardım: Sosyal yardım ilgisi, hasta, yoksul ve sakat insanlara yardım etme ve onların sıkıntılarını azaltma gibi davranışlarla ilgili alandır.

MESLEKİ DEĞER

Meslek faaliyetlerinin sonunda beklenen doyum genellikle meslek değeri olarak adlandırılır. İlgilerin de belli faaliyetlerin yapılması sırasında yaşanan mutluluğu ifade eden bir kavram olduğuna değinilmiştir. Ancak ilgi, faaliyetin özünden duyulan doyum, değer ise o faaliyetin yapıldığı ortamdan ve getirdiği toplumsal ödüllerden kaynaklanan doyumları içerir.

İlgiler daha çok meslek alanlarından birine yönelişimizde rol oynayan kişilik özelliğimizdir. Değerler ise genelde belli bir meslek alanında iş ya da pozisyon tercihinde etkili olmaktadır. Bilindiği gibi belli bir meslek alanında çok değişik iş ve pozisyonlar vardır. Bunlar bireylerin değişik ihtiyaçlarına farklı düzeyde cevap verebilmektedirler. Değerleri yakından tanıyan bir kimse, bunlara uygun iş ve pozisyonlarına kolaylıkla bulabileceği mesleklere yönelebilir ve eğitimi sırasında kendini o pozisyonların gereklerine göre hazırlar.

Yeteneği kullanma ve geliştirme: Yeteneklere uygun işler yapma ve yetenekleri geliştirme.

Yaratıcılık: Özgün fikirler ortaya koyabilme ve bunları uygulayabilme.

İlgileri geliştirme: Hoşa giden etkinliklerde bulunma, ilgi çekici işler yapma.

İşlerin çeşitli olması: İş yerinde görevlerin değişiklik ihtiyacına cevap vermesi.

Kazanç: Çok para kazanma.

Düzenli ve kararlı bir yaşam sürme: İş saatlerinin ve elde edilecek gelirin düzenli olması.

Sosyal güvence: İşsiz kalmama, gelecekte rahat bir yaşam için kararlı bir gelire sahip olma.

İlerleme: Bilgi ve deneyimi geliştirerek meslekte üst konumlara geçebilme.

Ün-şöhret sahibi olma: Adını duyurma, herkesçe tanınan bir kimse olma.

Risk alma: Bazı tehlikeleri göze alarak daha çok kazanç, daha üst düzeyde mevki veya ün sahibi olabilme.

Liderlik: Başkalarını yönetebilecek bir konuma gelme.

Bağımsızlık: Kendi işinin sahibi olabilme, başkalarına bağımlı olmadan çalışabilme.

İş birliği: Başkalarına danışarak, sorumluluğu başkaları ile paylaşarak çalışabilme.

Toplumsal saygınlık: Toplumda saygın bir yer edinme, iyi bir mevki sahibi olma.

Yarışma: Başkaları ile yarışarak, başkalarına üstün olduğunu kanıtlama.

Bağımsızlık: Bağımsız olabilme, işini başkalarına bağımlı olmadan istediği gibi yapabilme.

Özel yaşam: İşin, kişinin özel yaşamına zaman ayırabilme olanağı tanınması.

İkna: İşin başkalarını ikna edip, onları etkileyerek belli eylemlere yöneltme olanağı tanınmasıdır.

KAYNAK:

Kuzgun, Y. (2019). Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş (6.b.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kuzgun, Y. (2017). Kendini Değerlendirme Envanteri el kitabı (6.b.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Çalışma Yaprağı 1

SEÇİM PUSULASI

Öğrenci Adı-Soyadı
Sınıfı

SEÇTİĞİM YETENEK ALANI VEYA
ALANLARI

BAŞARILI OLDUĞUM DERSLER
(İLK 5 TANE YAZINIZ)

SEÇTİĞİM İLGI
ALANI VEYA
ALANLARI

MESLEKİ HEDEFİM

SEÇTİĞİM MESLEKİ DEĞER ALANI
VEYA ALANLARI

SEÇMEYİ DÜŞÜNDÜĞÜM ALAN/
BÖLÜM/DAL/DERSLER

SEÇİMLERİNİZİN UYUMLU OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?
DEĞİLSE LÜTFEN SEBEBİNİ YAZINIZ.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

SON KARARIM

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Karar Verme
Kazanım/Hafta	Yaşamındaki karar verme sürecini etkileyen faktörleri açıklar. / 4.Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1 2- Etkinlik Bilgi Notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Çalışma Yaprağı-1 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. 2. Etkinlik Bilgi Notu'nda verilen örnek grafik dikkate alınarak özellikleri belirtilen grafik A3 kâğıdında hazırlanarak sınıfa getirilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<p>1- Uygulayıcı tarafından aşağıdaki açıklama ile etkinliğin amacı açıklanır.</p> <p><i>"Sevgili öğrenciler, karar verme becerisi yaşamımızda yer alan çok önemli bir beceridir. Hayatımızı devam ettiren birçok konuda karar almamız gerekir. Yaşam kalitemiz aldığımız kararlardan etkilenir. Bu nedenle verdiğimiz her karar bizi belirsizliklerden de kurtarır. Bir konu hakkında karar vereceğimiz zaman birçok faktörün etkisi altında kalabiliriz. Bugün yapacağımız bu etkinlikte yaşamdaki karar verme sürecini etkileyen faktörlerin neler olduğunu hatırlayıp bu faktörlerin etkisini açıklamayı amaçlıyoruz."</i></p> <p>2- Öğrencilere Çalışma Yaprağı-1 dağıtılır ve aşağıdaki açıklama yapılır.</p> <p><i>"Sevgili öğrenciler, elinizde bulunan kâğıtlarda bir durum örneği yazılmıştır. Fakat bu örneğin devamı boş bırakılmıştır. Sizlerden bu örneği dikkatlice okuyup tamamen kendinize göre tamamlamanızı istiyorum. Bu tamamlama işlemi yaparken "siz olsanız nasıl davranırdınız?, nelerden etkilenirdiniz?, kararınızı neye göre verirdiniz?" gibi sorulardan yararlanmanızı bekliyorum. Bunun için süreniz 5 dakika."</i></p> <p>3- Öğrenciler kendilerine verilen örnek durumu tamamlarken uygulayıcı tarafından önceden grafik şeklinde hazırlanmış A3 kâğıdı tahtaya asılır.</p> <p>4- Öğrencilere verilen süre bittikten sonra uygulayıcı tarafından tahtadaki grafik aşağıdaki gibi açıklanır:</p> <p><i>"Sevgili öğrenciler, tahtada gördüğünüz gibi yaşamda karar verme sürecini etkileyen faktörleri grafiğin yatay kısmına, rakamları da grafiğin dikey kısmına yazdım. Sizlerden daha önce tamamladığınız örnek durumu bir kere daha gözden</i></p>

Süreç (Uygulama Basamakları)

geçirip grafikte yer alan faktörlerin hangisi veya hangilerinden etkilendiğinizi belirlemenizi istiyorum.”

5- Verilen süre bitince faktörler sırayla okunur ve öğrencilerin hangi faktörden etkilendiklerine göre el kaldırmaları istenir. Her faktör için toplam kişi sayısı kaldırılan eller sayılarak belirlenir ve grafikte uygun yerler işaretlenir. Bütün maddeler için bu işlem tekrarlanır. Sonrasında bu faktörlerin sayısını gösteren grafik oluşturulur.

6- Grafik tamamlandıktan sonra Etkinlik Bilgi Notu’ndaki bilgiler dikkate alınarak aşağıdaki sorularla sürece devam edilir:

- Oluşturduğumuz bu grafikte çoğunluk hangi faktörlerden etkilenmiş görünüyor?
- Yaşamımızda karar verirken kişisel özelliklerimizden nasıl etkileniriz?
- Yaşamımızda karar verirken aile üyelerinden nasıl etkileniriz?
- Karar verme sürecinde çevre nasıl bir rol oynar?
- Günlük yaşamınızda verdiğiniz kararlarda en çok hangi faktörlerden etkilenirsiniz?

7- Öğrencilerin tartışma sorularına verdikleri cevaplar alındıktan sonra aşağıdakine benzer bir açıklamayla süreç sonlandırılır:

“Günlük yaşamda hepimiz yiyeceğimiz yiyecekten giyeceğimiz kıyafete kadar birçok karar verme durumu ile karşı karşıya kalırız. Bazen kişisel özelliklerimiz, bazen ailemiz, bazen de içinde bulunduğumuz çevre vereceğimiz bu kararları etkiler. Kararlarımızı etkileyen bu faktörlerin farkında olmamız daha sağlıklı ve isabetli kararlar vermemize yardımcı olur.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden yaşamlarında verdikleri 3 önemli kararı hatırlamaları ve bu karar verme sürecinde etkilendikleri faktörlere dayalı olarak kişisel grafiklerini oluşturmaları istenir.

Öğretmene Uygulayıcıya Not

1. Çalışma Yaprağı-1’de yer alan örnek durumun çoğaltılarak dağıtılması önerilir. Bu mümkün olmadığında ise tahtaya örnek durum yazılarak öğrencilerin boş bir kâğıda geçirmeleri için ek bir süre verilir.
2. A3 kâğıdına önceden hazırlanmış olan grafik, hazırlık fırsatı bulamayan uygulayıcılar için tahtaya çizilerek bu aşama tamamlanabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için,

1. Etkinlik Bilgi Notu ve Çalışma yaprağı 1’de yer alan yazılı materyallere Braille yazı eklenerek ya da punto büyütülerek materyallerde uyarlama yapılabilir.
2. Etkinlik Bilgi Notunda yer alan kavramlar öğrenciye öncesinde sunularak öğretmen desteği sağlanabilir.
3. Çalışma Yaprağı 1’de yer alan örnek durum öğrenci düzeyine göre farklılaştırılarak öğrenme içeriği farklılaştırılabilir.
4. Çalışma Yaprağı 1 öğretmenle birlikte ve geribildirim sunularak doldurularak öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
5. Etkinlik Bilgi Notunun okunması için ve çalışma yapraklarının tamamlanması için öğrencilere ek süre verilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Hatice İNCİ

Çalışma Yaprığı 1

Üniversite öğrenimini başarıyla tamamladıktan sonra yurt dışından bir firmadan çok güzel bir teklif alan Aysun kararsızdır. Mesleki olarak kendini geliştirebileceği ve birçok başarıya imza atabileceği bu konuda karar vermek onun için hiç kolay olmamıştır. Çünkü

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Karar verme süreci zor ve emek isteyen bir süreçtir. Karar verme sürecinde birçok faktör devreye girmekte ve bu faktörler kararlarımız üzerinde etkili olmaktadır. Bu faktörlerden bazıları aşağıdaki gibidir:

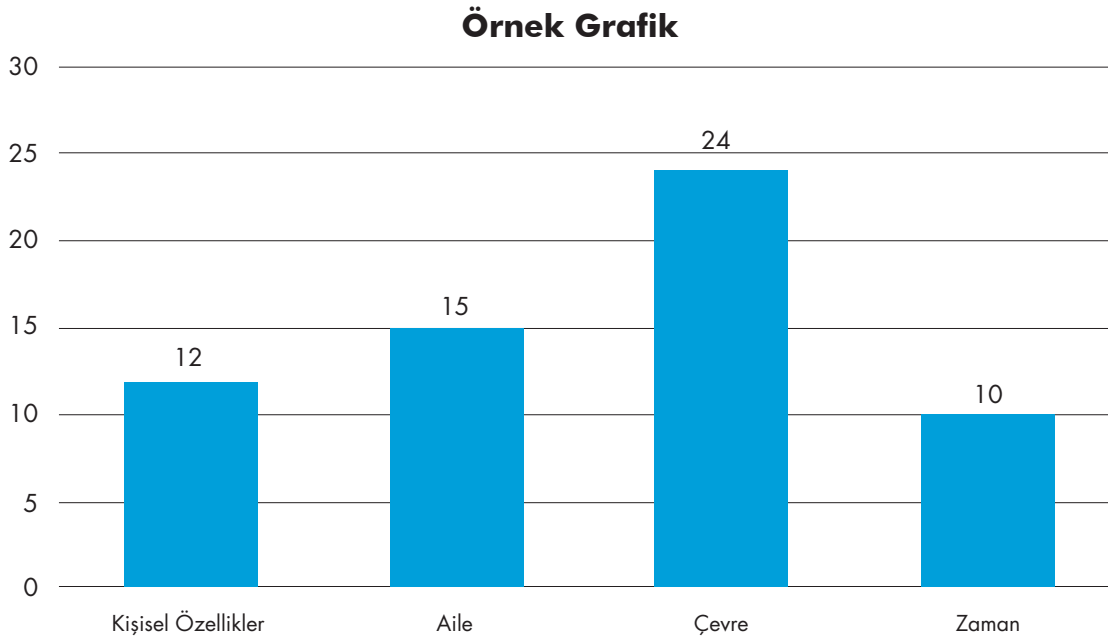
Kişisel Özellikler: Karakter, değerler, geçmiş deneyimler, fiziksel özellikler, mizaç, kararın algılanma tarzı, karar vericinin riske karşı tutumu, önyargılar, yanlış genellemeler, ihtiyaçlar ve beklentiler vb. özellikler.

Aile: Aile ile olan ilişki, ailenin eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik durum, aile yapısı vb. özellikler.

Çevre: İçinde yaşanılan ülke, dünyanın sosyo-ekonomik durumu, politik faktörler, çevresel faktörler, tarihsel faktörler v.b. özellikler.

Zaman: Zaman etkeni de kararları etkileyebilen faktörlerden biridir. Etkili kararlar verebilmek için yeterli zamana sahip olmak gerekir.

Örnek Grafik

Uygulayıcı yukarıda verilen grafiği oluştururken grafiğin yatay bölümüne yaşamdaki karar verme sürecini etkileyen faktörleri, dikey bölümüne ise sınıf mevcuduna göre rakamları yazar.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

EKSİK PARÇALAR

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Karar Verme
Kazanım/Hafta	Karar alma basamaklarını kullanır. / 5.Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1 2- Çalışma Yaprağı-2 3- Çalışma Yaprağı-3 4- Torba ya da kutu 5- Makas
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Çalışma Yaprağı-1 grup sayısı kadar çoğaltılır. 2. Çalışma Yaprağı-2 grup sayısı kadar çoğaltılır. 3. Çalışma Yaprağı-3 grup sayısı kadar çoğaltılır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Uygulayıcı tarafından etkinliğin amacının, karar alma basamaklarını kullanmak olduğu açıklanır. 2. Öğrenciler gruplara ayırma tekniklerinden biri kullanılarak 6 farklı gruba ayrılır. Her gruptan birer temsilci seçmeleri istenir. 3. Çalışma Yaprağı-1’de yer alan ve önceden kesilerek bir torba içine konan karar alma basamakları kartları grup temsilcilerine çektilir. 4. Çalışma Yaprağı-2 ve Çalışma Yaprağı-3 tüm gruplara dağıtılır. 5. Öğrencilere aşağıdaki yönerge verilerek süreç yönlendirilir: <i>“Sevgili öğrenciler, sizlerden günlük yaşamınızda sıklıkla karşılaştığınız bir karar alma durumunu ele alarak örnek olaylar oluşturmanızı ve Çalışma Yaprağı-2’ye not almanızı istiyorum. Bu örnek olayları Çalışma Yaprağı-3’de yer alan karar alma basamaklarına uygun olarak tasarlayacaksınız. Yalnız bu örnek olaylarda bir farklılık olacak. Her grubun oluşturacağı örnek olayda karar alma basamağın kartında hangi basamak yer alıyorsa, o basamağa örnek olayınızda yer vermeyeceksiniz. Siz örnek olayları hazırlayıp sınıfla paylaştıktan sonra, arkadaşlarınız hangi basamağın eksik olduğunu bulmaya çalışacaklar. Bunun için süreniz 5 dakikadır.”</i>

Süreç (Uygulama Basamakları)

6. Süre sonunda her grup temsilcisi oluşturdukları örnek olayı sınıfla paylaşır ve diğer öğrencilerin eksik basamağı bulmaları istenir.
7. Tüm grupların paylaşımları tamamladıktan sonra tartışma soruları ile süreç yönlendirilir:
 - Örnek olaylarda eksik olan basamakları bulmaya çalışırken neler hissettiniz/düşündünüz?
 - Siz olsanız eksik olan basamakları nasıl tanımlarsınız?
 - Günlük yaşamınızda karar alırken bu basamakları kullanıyor musunuz? Zorlandığınız basamaklar genelde hangileri oluyor?
 - Karar alma basamaklarını kullanarak aldığınız kararlarla kullanmadan aldığınız kararların sonuçlarını karşılaştırdığınızda neler fark edersiniz?
8. Öğrencilerin tartışma sorularına yönelik paylaşımları alındıktan sonra aşağıdaki gibi benzer bir açıklama ile süreç sonlandırılır:

"Günlük yaşamımızda pek çok seçenekle karşı karşıya kalıyoruz. Bu seçenekler arasında karar alacağımız zaman bazı basamakları takip etmek, kendimize en uygun seçeneği belirlemek için oldukça önemlidir. Aldığımız kararlar yaşamımızın akışını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle karar alırken ya o ya da bu şeklinde düşünmek yerine karar almada sırasıyla yapılması gerekenleri uygulamak daha etkili olabilir."

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerin daha önce almış oldukları önemli bir kararı ele almaları ve bu durumu karar alma basamaklarına göre analiz etmeleri istenir.

Uygulayıcıya Not

1. Çalışma Yaprağı-3 büyük bir poster şeklinde hazırlanarak tahtaya asılabilir ya da etkileşimli tahta/projeksiyon aracılığıyla tahtaya yansıtılabilir.
- Özel gereksinimli öğrenciler için;
1. Gruplar oluşturulurken uygun akran eşleştirmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.
 2. Çalışma Yaprağı-3 büyük punto ile basılarak ya da Braille yazı eklenerek materyal desteği sağlanabilir.

Etkinliği Geliştiren

Şerife IŞIK, Nazife ÜZBE ATALAY,
Abdullah Mücahit ASLAN

Çalışma Yaprağı 1

KARAR ALMA BASAMAKLARI KARTLARI

**1- PROBLEMİ
TANIMLA**

**2- OLASI
SEÇENEKLERİ
LİSTELE**

**3- SEÇENEKLERİN
OLUMLU/OLUMSUZ
YANLARINI
KARŞILAŞTIR**

**4- EN İYİ SEÇENEĞE
KARAR VER**

**5- VERİLEN KARARI
UYGULAMAK İÇİN
PLAN YAP**

**6- KARARINI
DEĞERLENDİR**

Çalışma Yaprağı 2

ÖRNEK OLAY FORMATI

Karar Alma Sürecine Yönelik Ele Alınan Durum:

.....

.....

.....

Örnek Olay:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Eksik Karar Alma Basamağı:

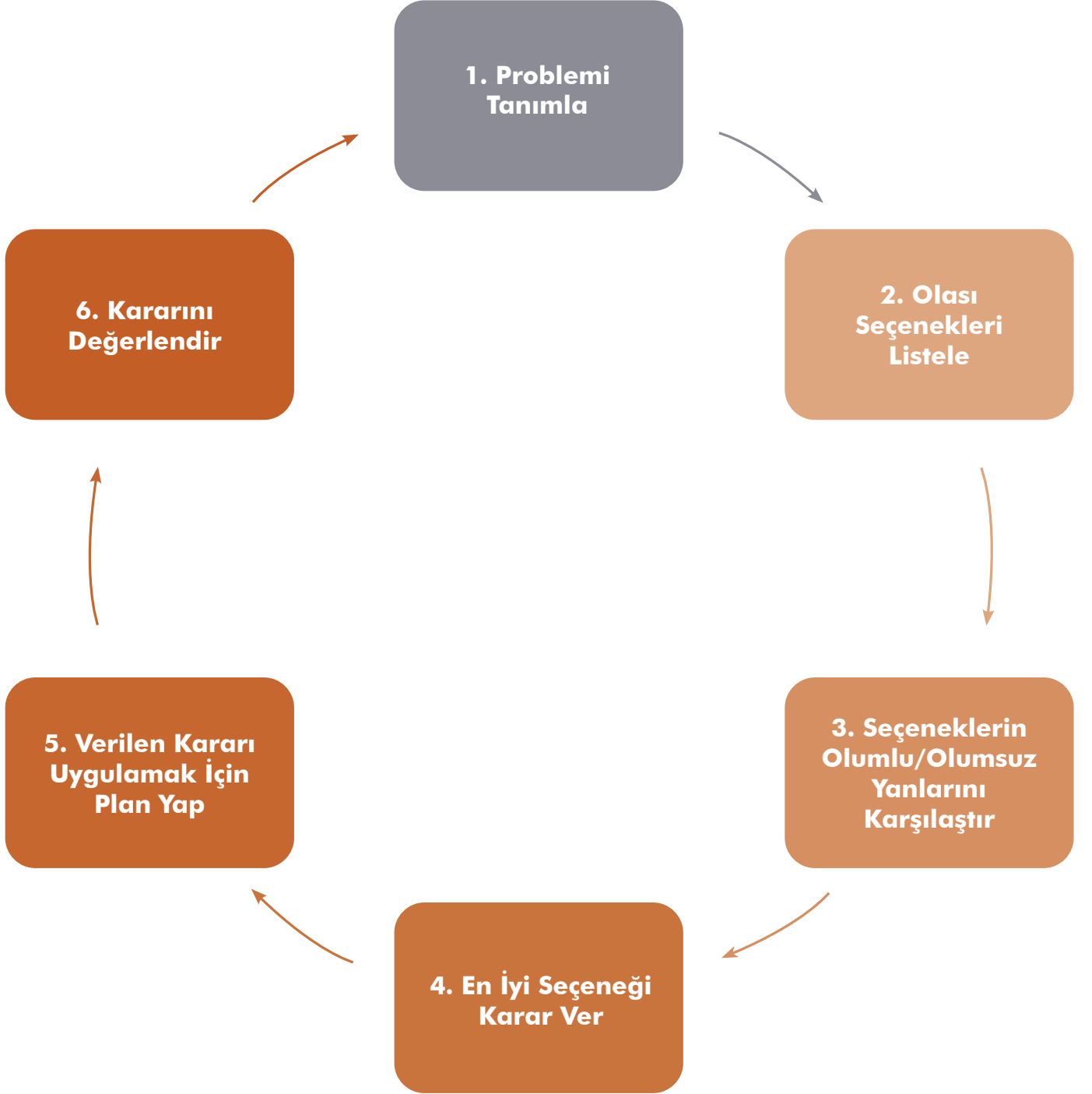
.....

.....

.....

.....

Çalışma Yaprağı 3

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

AKLIMDAN UÇURMA

Gelişim Alanı	Akademik
Yeterlik Alanı	Eğitsel Planlama ve Başarı
Kazanım/Hafta	Öğrenme ve verimli çalışma stratejilerini açıklar. / 6.Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1 2- Çalışma Yaprağı-2 3- Çalışma Yaprağı-3 4- Çalışma Yaprağı-4 5- Çalışma Yaprağı-5 6- Renkli karton 7- Renkli post-it 8- Tahta kalem
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Çalışma Yaprağı-1, Çalışma Yaprağı-2, Çalışma Yaprağı-3, Çalışma Yaprağı-4 ve Çalışma Yaprağı-5 grup sayısı kadar (5 adet) çoğaltılır. 2. Öğrenci sayısı kadar post it ve bir adet renkli karton ders öncesinde hazırlanmalıdır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Uygulayıcı tarafından aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik başlatılır: <i>"Sevgili öğrenciler, okul başarısını etkileyen en önemli faktörlerden birisi, öğrencilerin sahip olduğu öğrenme ve verimli çalışma stratejileridir. Bugün yapacağımız bu etkinlikte öğrenme ve verimli çalışma stratejilerinin neler olduğu üzerinde duracağız".</i> 2. Tüm öğrenciler sınıf oturma düzeninde sırayla bir, iki, üç, dört ve beş şeklinde numaralandırılır. Öğrencilere verilen numaraları akılda tutmaları söylenir. 3. Daha sonra yeni bir gruplama yapılarak, tüm bir numaralı öğrenciler bu masaya, iki numaralı öğrenciler bu masaya, üç numaralı öğrenciler bu masaya, dört numaralı öğrenciler bu masaya, beş numaralı öğrenciler bu masaya şeklinde yönlendirilerek hazırlanan beş farklı masaya (grup köşesine) yerleştirilir.

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

4. Öğrencilere “Sevgili öğrenciler her öğrenen birey öğrenme sürecinde birtakım stratejiler kullanmaktadır. Şimdi yapacağımız çalışmada her grubun kendilerine az sonra verilecek olan öğrenme stratejileri hakkında uzmanlaşmalarını bekliyoruz” şeklinde bir açıklama yapılır.

5. Yapılan açıklamadan sonra etkinlik ile ilgili aşağıdaki yönerge paylaşılır:

“Bir numaralı grup Çalışma Yaprağı-1’de yer alan dikkat stratejilerini okuyunuz ve önemli gördüğünüz yerlerin altını çiziniz;

İki numaralı grup Çalışma Yaprağı-2’de yer alan tekrar stratejilerini okuyunuz ve önemli gördüğünüz yerlerin altını çiziniz;

Üç numaralı grup Çalışma Yaprağı-3’de yer alan anlamlandırmayı artıran stratejileri okuyunuz ve önemli gördüğünüz yerlerin altını çiziniz;

Dört numaralı grup Çalışma Yaprağı-4’de yürütücü biliş stratejilerini okuyunuz ve önemli gördüğünüz yerlerin altını çiziniz;

Beş numaralı grup Çalışma Yaprağı-5’de duyuşsal ve güdüsel stratejileri okuyunuz ve önemli gördüğünüz yerlerin altını çiziniz.”

6. Tüm öğrenciler okumayı bitirince okuduklarından önemli gördükleri noktaları kendi aralarında beş dakika paylaşımları/tartışmaları istenir.

7. Paylaşımlardan sonra tüm grupların ilk yapılan gruplamaya göre yerlerine geçmesi istenir. Her grupta bir, iki, üç, dört, beş numaradan öğrenciler olacak şekilde yerlerine geçen öğrencilerden, bir numaralı öğrenciden başlayarak önce uzmanlaştıkları konularını ikişer dakika süreyle küçük grupta anlatmaları istenir.

8. Böylece tüm öğrencilerin beş farklı strateji (dikkat stratejileri, tekrar stratejileri, anlamlandırmayı artıran stratejiler, yürütücü biliş stratejileri ve duyuşsal ve güdüsel stratejiler) hakkında bilgi sahibi olması sağlanır.

9. Öğrencilere aşağıdaki tartışma soruları sorularak süreç devam ettirilir:

- En çok hangi stratejileri kullanıyorsunuz?
- Bu stratejiler, öğrenmenizi nasıl etkilemektedir ve ne gibi sonuçları olmaktadır?
- Bu tür stratejileri kullananlar hangi öğrenme yollarını dener?

10. Öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra aşağıdakine benzer bir açıklama yapılarak süreç sonlandırılır:

“Her öğrenci farklı stratejiler kullanabilir ve mümkün olduğunca çeşitli stratejiler kullanmak öğrenmeyi daha verimli ve kalıcı hale getirecektir.”

Kazanımın
Değerlendirilmesi

1. Öğrencilere önceden hazır edilen post-itler dağıtılır. Etkinlik kapsamında çalıştıkları konu hakkında akıllarında kalan kendilerince önemli gördükleri noktaları kelimeler ya da bir cümleyle post-İtlere yazmaları ve kartona yapıştırılmaları istenir.

2. Öğrencilerin öğrenme stratejilerine dair akıllarında kalan post-İtlere yazılmış kelimelerin ve cümlelerin yapıştırıldığı karton sınıf duvarına/panosuna asılır.

Uygulayıcıya Not

1. Gruplama çalışmalarında öğrencilere numaralarını unutmalarını mutlaka hatırlatılmalıdır.
2. Öğrenci paylaşımlarında her öğrencinin kendini ifade edebilmesi ve eşit söz hakkı için gruplarda bir zaman tutucu bulundurulmalıdır.
3. Öğrenci gruplamaları yapılırken uygulayıcının grup oluşturma ve ayrıl birleş metodu hakkında bilgi sahibi olması uygulayıcının işini kolaylaştırır.
4. Öğrencilerden gelebilecek sorulara karşı uygulayıcının materyal içeriğine hâkim olması önerilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Numaralandırma yapılırken sayılarını hatırlamayı kolaylaştırmaya yönelik sayıların yazılı olduğu kâğıtlar kendilerine verilebilir.
2. Etkinlik yönergesi okunduktan sonra neyin nasıl yapılacağına bir kez de model olunarak öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
3. Etkinlik bilgi formları puntoları büyütülerek ve kontrast zemin üzerine yapıştırılarak görme bakımından işlevsel hale getirilebilir.
4. Grup içerisinde akran desteği sunularak etkinliğe katılımı artırılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Ümit ŞENOĞLU

DİKKAT STRATEJİLERİ (1)

- Çevreden gelen bilginin benim için gerekli olanlarının kısa süreli belleğe geçişini sağlayan en önemli sürecin dikkat olduğunu bilirim, dikkatimi belirginleştirmeye ve arttırmaya çalışırım.
- Dikkati yöneltmede anahtar sözcüklerin ve temel düşüncelerin altını çizerim.
- Öğrenmemeye çabalarken dikkat stratejilerinden en uygununu seçerek kullanırım.
- Dikkatimi yöneltmede, altını çizerken, okunan metinde önemli düşüncelerle, önemli olmayanın ayırt etmeye çalışırım.
- Anahtar sözcükleri, temel düşünceleri fiziksel olarak yerleştirir, böylece gözden geçirme ve anımsamanın hızlı ve etkili gerçekleşmesini sağlarım.
- Okuduğum metnin altını çizerek var olan bilgilerle yeni öğrendiğim bilginin birleştirilmesine hız veririm.
- İnceleme sorularına göz atar metin hakkındaki soruları yanıtlamaya çalışırım.
- Okuduğum metnin kenarına not alarak konuyu tekrar eder, zihnimi yeni bilgiye hazırlar ve zihnimin yeni bilgiyi kodlamasına yardımcı olurum.
- Bilinmeyen sözcükleri yuvarlak içine alırım, anlaşılmayan yerlere soru işareti gibi işaretler koyarak önemli düşünceleri gösteren işaretler ve açıklamalarla dikkatimi yoğunlaştırmaya çalışırım.
- Dikkatimin odaklaşmasında metindeki başlıklar, alt başlıklar, şekil, grafik, şema ve benzeri faktörlerin etkili olduğunu bilirim.
- Metni okumadan önce başlıklara, tablolara, şemaları gözden geçirerek zihnimde ön örgütleyici oluşturabilirim.

(1) Sübaşı, G. (2000). Etkili Öğrenme: Öğrenme Stratejileri. 28 Temmuz 2020 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/146/subasi.htm adresinden erişildi.

TEKRAR STRATEJİLERİ (2)

- Tekrar stratejilerinin bilginin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarılmasına yardım ettiğini bilirim.
- Tekrar ve gruplama stratejileri ile kısa süreli belleğimin depolama potansiyelini arttırıp daha kolay hatırlarım.
- Bilgiyi olduğu gibi basit şekilde tekrar ederek kısa süreli bellekte daha fazla kalmasını sağlarım.
- Bilginin uzun süreli bellekte depolanmasını sağlamak için, bilgiyi kendime göre anlamlı kılmaya çalışırım.
- Eski konu ile yeni konu arasında bağ kurarak olguları zihinsel olarak ya da sesli tekrar ederim.
- Bir metni aynen kopya eder ya da önemli tümceleri tekrarlarım.
- Öğrenilecek metin düz yazı türündeysse konuyu sesli olarak tekrarlarım.
- Öğrenilecek metin düz yazı türündeysse bazı bölümleri aynen alıntılarım.
- Öğrenilecek metin düz yazı türündeysse yazarım.
- Öğrenilecek metin düz yazı türündeysse yazının önemli kısımlarının altını çizerim.

(2) Sübaşı, G. (2000). Etkili Öğrenme: Öğrenme Stratejileri. 28 Temmuz 2020 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Millî_Egitim_Dergisi/146/subasi.htm adresinden erişildi.

ANLAMLANDIRMAYI ARTIRAN STRATEJİLER (3)

- Anlamlandırılan bilgilerin uzun süreli belleğe geçişi kolaylaştırdığını ve anlamlı bir bütün oluşturduğunu bilirim.
- Yeni öğrendiğim bilgiye anlam verilebilmek için konu ile ilgili önbilgilerimi yoklar ilişkilendirmeye çalışırım.
- Karmaşık öğrenme amaçlarının gerçekleşmesinde kendi kendime açıklamalar yapar soru sorar yaratıcı sözel ya da görsel imajlarla bilinenlerden yeni bilgi için benzetimler oluşturabilirim.
- Kendime ya da başkalarına soru sorarak düşünme stratejisini kullanmanın etkili bir kodlama tekniği olduğunu bilirim.
- Soru sormanın, okunan materyalin anlaşılmasına yardım ettiğini bilirim.
- Kendi kendime soru sormanın sorun çözme becerisini arttırdığını bilirim.
- Ekleme stratejisinin, var olan bilgi ile yeni bilgiler arasında ilişkiler kurulmasını sağladığını bilirim
- Ekleme stratejisinin yeni bilginin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe, bilinenle yeni bilgi arasında ilişki kurularak ve birlik yaratarak geçişine yardımcı olduğunu bilirim.
- Bazen bir telefon numarasını anlamlı bir tarihle, birisinin yaş günü ile ilişkilendiririm. Böylece telefon numarasının anlamlı hale getirerek ve uzun süreli bellekte kalma olasılığını arttırabilirim.
- Benzetimlerin, yeni bilginin daha önceden bilinen eski bilgi kullanılarak, somut olarak açıklanmasına yardımcı olduğunu bilirim.
- Örgütme stratejilerinin gruplama, terim ya da düşünceleri bir araya getirme, küçük alt parçalara bölme gibi özellikler taşıdığını bilirim.
- Örgütme stratejisini kullanarak materyali yeniden yapılandırır ve kendim için anlamlı hale getiririm.
- Yeniden düzenlemede not alma, özetleme, uzamsal(geometrik) temsilciler oluştururum.
- Kendi tümcelerim ile ana düşünceleri saptar, önemli düşünce ve noktaları özetleyerek, birleştirerek etkili not alabilirim.
- Doğru olarak not alarak yeni bilgiyi, var olan bilgiyle etkili bir biçimde ilişkilendirilir ve işlenmiş olarak düzenleyebilirim.

(3) Sübaşı, G. (2000). Etkili Öğrenme: Öğrenme Stratejileri. 28 Temmuz 2020 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/146/subasi.htm adresinden erişildi.

Özetleme yaparken

- Metindeki önemsiz bilgiyi belirlemek ve çıkarma,
- Metindeki ana düşünceyi belirlemek ve kendi sözcükleri ile anlatma,
- Her paragraftaki ana düşünceyi belirlemek ve yeniden anlatma,
- Metnin ana düşünceleri ile yardımcı düşüncelerini anlamını bozmadan kısa olarak bütünleştirme gibi noktalara dikkat ederim,

Kavram haritası oluştururken;

- Temel düşünceyi ya da diğerlerinin üstündeki en temel ilkeyi belirleme,
- Temel düşünceyi ya da kavramı destekleyen ikincil düşünceleri ve kavramları belirleme,
- Ana düşünceyi haritanın en tepesine ya da ortasına yerleştirme,
- Ana düşünce etrafındaki ikincil düşünceleri, ana düşünce ve birbirleriyle ilişkilerini görsel olarak gruplama gibi noktalara dikkat ederim.

YÜRÜTÜCÜ BİLİŞ STRATEJİLERİ (4)

- Belli öğrenme stratejilerini kullanarak yeteneklerim ve kendi düşüncelerime ilişkin düşünürüm.
- Kendimi gözlemler, izler, düzenlemeler yaparak öz düzenlememi yapabilirim.
- Kullandığım öğrenme stratejileri ve kendi öğrenme sürecime ilişkin anlayış kazanmaya çalışırım.
- Öğrenilecek durumun öğrenilmesinde en uygun stratejiyi seçer, kullanır, izler ve değerlendirir, gerekirse yeniden düzenleme yaparım.
- Öğrenilen bilginin öğeleri arasındaki ilişkiler kurar bilgi ya da düşüncelerle sahip olduğum temel bilgiler ve yaşantılarım arasında yapısal ve kavramsal düzenlemeler yapabilirim.
- Bir öğretim ünitesi ya da etkinlik için öğrenme hedeflerimi saptarım.
- Ulaşmak istediğim hedeflere ulaşma düzeyimi belirler ve gerektiğinde hedeflere ulaşmak için kullandığım stratejileri değiştiririm.

(4) Sübaşı, G. (2000). Etkili Öğrenme: Öğrenme Stratejileri. 28 Temmuz 2020 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/146/subasi.htm adresinden erişildi.

DUYUŞSAL STRATEJİLER (5)

- Kendi kendime çalışırken, zihnimin ya da ilgimin başka yöne çekildiğini fark ederim ve gerekli düzenlemeleri yaparım.
- Ortamlarımı öğrenmeler için düzenlerim. (Örneğin; kütüphanede sessiz bir yer bulurum, belirli bir yolla çalışma masamı düzenlerim vb.)
- “Bunu anlayamadım”, “Bu projeyi yapma olasılığım zayıf” gibi kendi kendine olumsuz düşüncelerin güdülenmeyi düşürdüğünü bilir olumlu düşüncelerle neleri yapabileceğime odaklanırım.
- Kendi kendime öğrenirken öğrenilecek konunun kendime ne derece uygun olduğunu belirlemeye çalışırım.
- Çalışmalarında “Bu benim için önemli mi?”, “Bunun benim için şimdi ve gelecekte değeri nedir?”, “Bunu neden öğrenmem gerekir?” gibi sorulara olumlu yanıtlar vererek, ilgimi sürdürmeye ve öğrenme deneyimime devam ederim.
- Kendimle ilgili olumlu öz-konuşmalar yaparak, güvenimi sağlanmaya ve arttırmaya çalışırım.
- Güvenimi olumsuz etkileyen etmenleri tespit etmeye çalışarak bu yönlerimi güçlendirmeye çalışırım.
- Kendi öğrenme sorumluluğumu alarak nasıl öğrenirim, nasıl anımsarım, nasıl motivasyonumu sağlarım sorularının cevabını bulmaya çalışırım.

(5) Sübaşı, G. (2000). Etkili Öğrenme: Öğrenme Stratejileri. 28 Temmuz 2020 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Millî_Egitim_Dergisi/146/subasi.htm adresinden erişildi.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

STRATEJİK MİYİM?

Gelişim Alanı	Akademik
Yeterlik Alanı	Eğitsel Planlama ve Başarı
Kazanım/Hafta	Öğrenme ve verimli çalışma stratejilerini açıklar / 7. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Makas 2. Poşet dosya 3. Çalışma Yaprağı-1 4. Etkinlik Bilgi Notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1’de yer alan her bir strateji grubu içindeki cümleler kesilir ve aynı stratejiye ait cümlelerin hepsi aynı poşet dosyaya koyulacak şekilde kesilen cümleler toplam 5 poşet dosyaya koyulur.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uygulayıcı tarafından aşağıdaki açıklama yapılarak etkinliğe başlanır: <i>“Değerli gençler, bugün, eğitim hayatınız için önemli olan öğrenme ve verimli çalışma stratejilerinizi açıklayabileceğiniz bir etkinlik gerçekleştireceğiz. Bu etkinlik sonrasında öğreneceğiniz stratejileri ders çalışırken, yeni şeyler öğrenirken yeri geldikçe kullanabilirsiniz.”</i> 2. Sonrasında <i>“Sizce öğrenmeyi öğrenme ne anlama gelebilir?”</i> sorusu sorularak gönüllü öğrencilerden cevaplar alınır. 3. Öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılır: <i>“Her birimiz bir şeyi öğrenirken farklı stratejiler kullanırız. Öğrenmeyi öğrenme; kişinin kendi öğrenme şekillerini tanıması, bir şeyi öğrenirken ne tür stratejilerden yararlandığını bilmesi, bu stratejileri gerektiğinde kendisine en uygun şekilde seçerek kullanabilmesidir. Bu stratejiler uygun kullanıldığında sizlere yaşam boyu kolaylık sağlayabilir.”</i> 4. Öğrenciler gruplara ayırma yöntemlerinden biri seçilerek beş gruba ayrılır ve öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılır: <i>“Bu etkinlik sürecinde 5 çeşit öğrenme stratejisi öğreneceğiz. Bu stratejilerin isimleri kısaca; anlama ve hatırlama (1), ezberleme (2), kontrol (3), keşfetme (4) ve özetlemedir (5). Her gruba bir strateji vereceğim. Her stratejinin altında, karışık kelimelerle yazılı olan 3 cümle göreceksiniz. Grupça tartışarak bu cümleleri anlamlı hale getirmek için kelimeleri doğru sıraya koymanız gerekiyor.”</i>

Süreç (Uygulama Basamakları)

Çünkü bu cümleler ders çalışırken sizlere yarar sağlayabilir."

5. Çalışma Yaprağı-1'de yer alan 5 grup kesilmiş cümlelerin olduğu 5 poşet dosya gruplara birer tane verilecek şekilde dağıtılır.

6. Cümleler gruplara dağıtıldıktan sonra aşağıdaki açıklama yapılır:

"Gördüğünüz gibi cümlelerdeki kelimeler karışık sırayla verilmiş ancak bu cümleleri doğru ve anlamlı bir hale getirmeniz için cümlelerin içinde 2 ipucu var. Cümlelerin içinde büyük harfle başlayan sözcük aslında o cümlenin ilk kelimesi (1. ipucu) ve yanında nokta (.) olan sözcük ise o cümlenin son kelimesidir (2. ipucu). Bunları göz önüne alarak cümlelerin anlamlı ve doğru hallerini hemen alt kısımlarında yer alan çizgili kısma yazınız. Bunun için 15 dakika süreniz var. Birlikte grup içinde tartışarak doğru cümle ifadesini bulmaya çalışın. İyi şanslar."

7. Süre tamamlandıktan sonra her gruptan stratejilerinin başlığını ve yazdığı cümleleri okuması istenir. Gruplar cümleleri okurken uygulayıcı, hatalı yazılan cümleleri Etkinlik Bilgi Notunu göz önüne alarak düzeltir.

8. Daha sonra *"Bu stratejiler sizce her derste ve her koşulda işe yarar mı? Her bir stratejinin daha gerekli ve daha kullanışlı olduğu farklı ders ve koşullar olabilir mi? Nasıl?"* sorusu sorularak gönüllü öğrencilerden cevaplar alınır ve aşağıdaki açıklama yapılır:

"Bu stratejileri çeşitli dersler ve günlük okuma-yazma etkinlikleriniz için kullanabilirsiniz. Örneğin bir şiiri ezberlemeniz istendiğinde belki ezberleme stratejilerini daha çok kullanmanız gerekirken; bir metnin ana fikrini ifade edebilmek ya da o metin hakkındaki sorulara cevap verebilmek ve kendi cümlelerinizle yorum yapabilmek için anlama, hatırlama ve özetleme stratejilerini kullanmanız gerekebilir. O sebeple mükemmel stratejilerden çok her şey için özelliğine uygun ve etkili stratejilerden bahsetmek daha uygundur. Sizler için de en önemli olanın sizlere ve öğrenim deneyiminize en uygun stratejiyi belirleyip kullanmak olduğunu düşünüyorum, sizlerin deneyerek, kendinizi test ederek stratejileri öğrenim deneyimlerinize uygun şekilde kullanacağınıza inanıyorum."

9. Sonrasında aşağıdaki tartışma soruları ile sınıf içi etkileşime devam edilir:

- Bu stratejiler nasıl öğrendiğiniz konusunda sizde bir farkındalık oluşturdu mu?
- Siz daha çok hangi stratejileri kullanıyorsunuz?
- Bu stratejilerden hangilerini en çok hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?

10. Tartışma soruları sonrasında aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik sonlandırılır:

"Bu stratejilerden yola çıkarak nasıl öğrendiğimizin biraz da olsa farkına varmayı amaçladık. Bilgileri nasıl yorumlayıp ortaya koyabileceğimizi ve bu bilgilerden yola çıkarak yeni bilgilerimizi nasıl oluşturabileceğimizi anlamaya çalıştık. Her biriniz buradaki stratejilerden bazılarını diğerlerine oranla daha çok kullanıyor olabilir ya da bazı stratejiler konusunda kendinize daha çok güveniyor olabilirsiniz. Bu stratejilerinizin çeşitliliğini ne kadar artırırsanız ve stratejileri nerde ne için nasıl daha etkili kullanabileceğinizi öğrenirseniz başarıya ulaşma ve öğrendiklerinizi yaşamınıza uyarlama ihtimalinizin de o kadar artacağını söyleyebiliriz."

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Sonraki haftalarda öğrencilerin derslerinde hangi stratejileri kullandıklarını ifade etmeleri ya da stratejileri panoya asarak kendilerini değerlendirmeleri istenebilir.
2. Öğrenciler stratejilerini çeşitlendirmeleri konusunda cesaretlendirilebilirler.

Uygulayıcıya Not

1. Çalışma Yaprağı-1’de yer alan Bilgiyi Özetleme Stratejisi’nin 3. cümlesinin iki ayrı cümleden oluştuğu ilgili gruba hatırlatılır.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Grup çalışması sırasında akran eşleme yapılabilir ve gerekiyorsa ek süre verilebilir.
2. Çalışma kağıdında yazan cümlelerin puntosu büyütülerek ve kontrast bir zemin üzerine yapıştırılarak görme bakımından işlevsel hale getirilebilir.
3. Her bir strateji grubuna özgü ipucu olabilecek hatırlatıcı görseller çalışma kağıdına eklenerek materyaller uyarlanabilir.

Etkinliği Geliştiren

Enes KALKAN

Çalışma Yaprağı 1

Ezberleme Stratejileri

1. Cümle: metindeki çalışırken her Ders şeyi ezberlemeyi denerim.

2. Cümle: çalışırken ezberlemeyi mümkün Ders olduğu fazla ayrıntıyı denerim. kadar

3. Cümle: Ders konuyu anlatabilecek ezbere kadar çalışırken çok defa okurum.

Keşfetme Stratejileri

1. Cümle: bilginin Ders bu ne kadar faydalı okul dışında olabileceğini çalışırken düşünürüm.

2. Cümle: Ders çalışırken arasında yaşantım dokümanla kurarak bu bağ dokümanı daha anlamayı kendi iyi denerim.

3. Cümle: metindeki çalışırken bilginin uyduğu gerçek ders ne kadar yaşamla anlarım.

Kontrol Stratejileri

1. Cümle: öğrenmem çalışmaya tam olarak düşünerek Ders başlarım. ne gerektiğini

2. Cümle: konulardan arasında çalışırken denerim. başka edindiğim önceki yeni bilgiler bilgilerimle bağlantı kurmayı Ders

3. Cümle: çalışırken, anlamadığım birararım. Ders kavuşturmak şey olursa bunu ek bilgiler açıklığa için

Anlama ve Bilgiyi Hatırlama Stratejileri

1. Cümle: insanlarla okuduktan içeriğini sonratartışırım. Metni metnin diğer

2. Cümle: altını Metnin çizerim. kısımlarının önemli

3. Cümle: kendi kullanarak özetlerim. Metni kelimelerimi

Bilgiyi Özetleme Stratejileri

1. Cümle: çok Özeti mümkün önce, metni okurum. olduğunca defa yazmadan

2. Cümle: alan alıp Metinde yer gerçeklerin benim önemli özetimde yer kontrolamadıklarını ederim.

3. Cümle: (1)cümlelerin önemli genelini okurum, en Metnin çizerim altını. (2) Bu kendi cümleleri kullanarak olarak kelimelerimi yazarım. özet

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Ezberleme Stratejileri

1. Cümle: Ders çalışırken metindeki her şeyi ezberlemeyi denerim.
2. Cümle: Ders çalışırken mümkün olduğu kadar fazla ayrıntıyı ezberlemeyi denerim.
3. Cümle: Ders çalışırken konuyu ezbere anlatabilecek kadar çok defa okurum.

Kesfetme Stratejileri

1. Cümle: Ders çalışırken bu bilginin okul dışında ne kadar faydalı olabileceğini düşünürüm.
2. Cümle: Ders çalışırken, bu dokümanla kendi yaşantım arasında bağ kurarak dokümanı daha iyi anlamayı denerim.
3. Cümle: Ders çalışırken, metindeki bilginin, gerçek yaşamla ne kadar uyduğunu anlarım.

Bilgiyi Özetleme Stratejileri

1. Cümle: Özeti yazmadan önce, metni mümkün olduğunca çok defa okurum.
2. Cümle: Metinde yer alan önemli gerçeklerin, benim özetimde yer alıp almadıklarını kontrol ederim.
3. Cümle: Metnin genelini okurum, en önemli cümlelerin altını çizerim. Bu cümleleri, kendi kelimelerimi kullanarak özet olarak yazarım.

Kontrol Stratejileri

1. Cümle: Ders çalışmaya tam olarak ne öğrenmem gerektiğini düşünerek başlarım.
2. Cümle: Ders çalışırken başka konulardan edindiğim önceki bilgilerimle, yeni bilgiler arasında bağlantı kurmayı denerim.
3. Cümle: Ders çalışırken, anlamadığım bir şey olursa, bunu açıklığa kavuşturmak için ek bilgiler ararım.

Anlama ve Bilgiyi Hatırlama Stratejileri

1. Cümle: Metni okuduktan sonra metnin içeriğini diğer insanlarla tartışırım.
2. Cümle: Metnin önemli kısımlarının altını çizerim.
3. Cümle: Metni kendi kelimelerimi kullanarak özetlerim.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

DİLİMİN UCUNDA

Gelişim Alanı	Akademik
Yeterlik Alanı	Eğitsel Planlama ve Başarı
Kazanım/Hafta	Hatırlamayı zorlaştıran ve unutmaya neden olan faktörleri açıklar. / 8.Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1- Etkinlik Bilgi Notu 2- Çalışma Yaprağı-1 3- Kutu/Torba 4- Küçük not kâğıtları ve renkli kalemler
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1- Etkinlik Bilgi Notu grup sayısı kadar çoğaltılmalıdır. 2- Çalışma Yaprağı-1 grup sayısı kadar çoğaltılmalıdır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<p>1. Aşağıdaki paylaşım yapılarak süreç başlatılır.</p> <p><i>"Sevgili öğrenciler zaman zaman bir ismi, kelimeyi ya da sayıyı hatırlamaya çalışırız. Dilimizin ucundadır ama sanki beynimizde bir engele takılmıştır. Bununla ilgili sınıfımıza yönelmek istediğim bir soru var. Acaba kaç rakamı sırasıyla sayabilecek şekilde aklınızda tutabilirsiniz?"</i></p> <p>2. Gönüllü öğrencilerin paylaşımlarının ardından aşağıdaki bilgi verilerek etkinliğin amacı açıklanır.</p> <p><i>"Guinness hafıza rekortmeni Eran KUTZ hobi olarak ilgilendiği hafıza alanında kendisini olağanüstü geliştirerek ender bir yetenek hâline geldi. Sadece bir kere duymasına rağmen 500 basamaklı bir sayının basamaklarını baştan sona ve sondan başa doğru söyleyebiliyor. Bu gösterisiyle Guinness Rekorlar Kitabı'nda "Hafıza Hünerleri" alanında yer almaya hak kazandı. Kutz, insan beyninin kendini her yaşta yenileyebildiğini ve bu gücün boşa gitmesine izin verilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Bizler de bugün hatırlama konusunda yaşadığımız güçlükler ve unutmamıza neden olan sebeplerle ilgili bir etkinlik gerçekleştireceğiz."</i></p> <p>3. Hatırlamayı zorlaştıran ve unutmaya neden olan faktörlerin neler olduğu aşağıdaki açıklama ile belirtilir.</p> <p><i>"İnsanlar; bilgilerin kullanılmaması, bilgiyi yanlış yerleştirme, ket vurma, (ileriye ket vurma, geriye ket vurma) bastırma, karışma, bilgiyi değiştirme, organik</i></p>

nedenler etkisiyle hafızasında depoladığı bilgileri geri getirmede zorlanırlar veya bilgiyi geri getirmeyi başaramazlar. Bizler de bu faktörleri birlikte değerlendirip hayatımızdaki etkileri üzerine konuşacağız.”

4. Öğrenciler 7 farklı gruba ayrılarak aşağıdaki yönerge verilir:

“Kutuya öğrenci mevcudumuz kadar karışık biçimde yedi farklı renkle işaretlenmiş küçük kâğıtlar bırakacağım. Aynı renk işaret bulunan kâğıtları seçen öğrenciler bir grup olacaktır. Her grubun bir sözcüsü olması gerekiyor. Etkinliğimizle ilgili gruplara bilgi notu dağıtacağım ve inceleme için üç dakikamız var.”

5. Çalışma Yaprağı-1 gruplara dağıtıldıktan sonra örnek senaryonun düşünülerek doldurulması istenir ve aşağıdaki yönerge verilir:

“Çalışma Yaprağı-1’i daha rahat doldurabilmeniz için sizlerle bir örnek durum paylaşmak istiyorum. Önemli bir sınavınızın olduğu bir günü düşünelim. Sınavda sorularla karşılaştığınızda bazı bilgileri zihninize getirmeye çalışıyorsunuz ama zorluklar yaşıyorsunuz. Bu bilgileri bir yerlerde gördüğünüzü, arkadaşınızla konuştuğunuzu veya öğretmeninizden dinlediğinizi düşünüyorsunuz ancak bir türlü hatırlayamıyorsunuz. Bu zorlukları ve sorunları yaşamınıza neler etki edebilir? Balığın üzerindeki oklara konu başlıklarını (bilgilerin kullanılmaması, yanlış yerleştirme, ileriye ket vurma, geriye ket vurma, bastırma, karışma, bilgiyi değiştirme, organik nedenler) yazalım.”

6. Öğrencilere konu başlıkları dağıtılır ve aşağıdaki açıklama yapılır:

“Şimdi her grubun bir tane konu başlığını görev olarak vereceğim. Kendi konu başlığınızı aranızda değerlendirerek farklı alt nedenler ve çözüm önerileri üretmeniz gerekiyor. Etkinliğin son kısmında Çalışma Yaprağı-1’e yazdıklarınızı aranızdan seçtiğiniz grup sözcüsü bizimle paylaşacak. Örnek durumu tartışmanız ve Çalışma Yaprağı-1’i doldurabilmek için 10 dakika süreniz bulunmaktadır.”

7. Öğrencilere verilen süre sona erdiğinde Çalışma Yaprağı-1 tahtaya çizilir ve aşağıdaki açıklama verilir:

“Evet arkadaşlar gruplarımızın konu başlıklarıyla ilgili sözcülerimiz paylaşımlarını yapacaklar. Ben de balığın oklarına bu paylaşımları yazacağım. Sonrasında hatırlamayı zorlaştıran ve unutmaya neden olan her bir neden için eklemek istediklerinizi de yazacağım.”

8. Bütün paylaşımlardan sonra süreç tartışma soruları kapsamında değerlendirilir:

- Hatırlamamızı zorlaştıran ve unutmamıza neden olan faktörlerle ilgili sizin de yaşantılarınız oldu mu?
- Herkesin unutmamasına ve hatırlamakta zorlanmasına neden olan faktörler farklılık gösterebilir mi?
- Bilgiyi daha iyi muhafaza edip geri getirmek için hangi stratejileri izlemek gerekir?
- Zihninizde canlandırdığınız ama birbiriyle karıştırdığınız cevaplar sizce hangi faktör/faktörlerle ilişkili olabilir?
- Hatırlamamak ve unutmak hangi durumlarda olumlu hangi durumlarda olumsuz olabilir?
- Peki, bu faktörler sizin için geçerli mi? Nasıl önlemler alabilirsiniz?
- Bu etkinlikten sonra değiştirmeniz gereken bir şeyler fark ettiniz mi? Neler denemeyi düşünüyorsunuz?

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden hatırdâ tutmalarını kolaylaştırmak için günlük tutmaları, akademik çalışmalarını kaydettikleri bir ajanda oluşturmaları istenebilir.
2. Zekâ oyunları ve bulmacalardan yararlanarak beyni daha aktif kılabilecekleri belirtilebilir.
3. Okuldaki zekâ oyunu kurslarını takip edebilecekleri belirtilebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Etkinlikte belirtilen sürenin etkili kullanılabilmesi için zaman yönetimine özellikle dikkat edilmelidir.
2. Konu başlıkları dağıtılırken öğrencilerin isteklerine göre paylaşım yapılabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

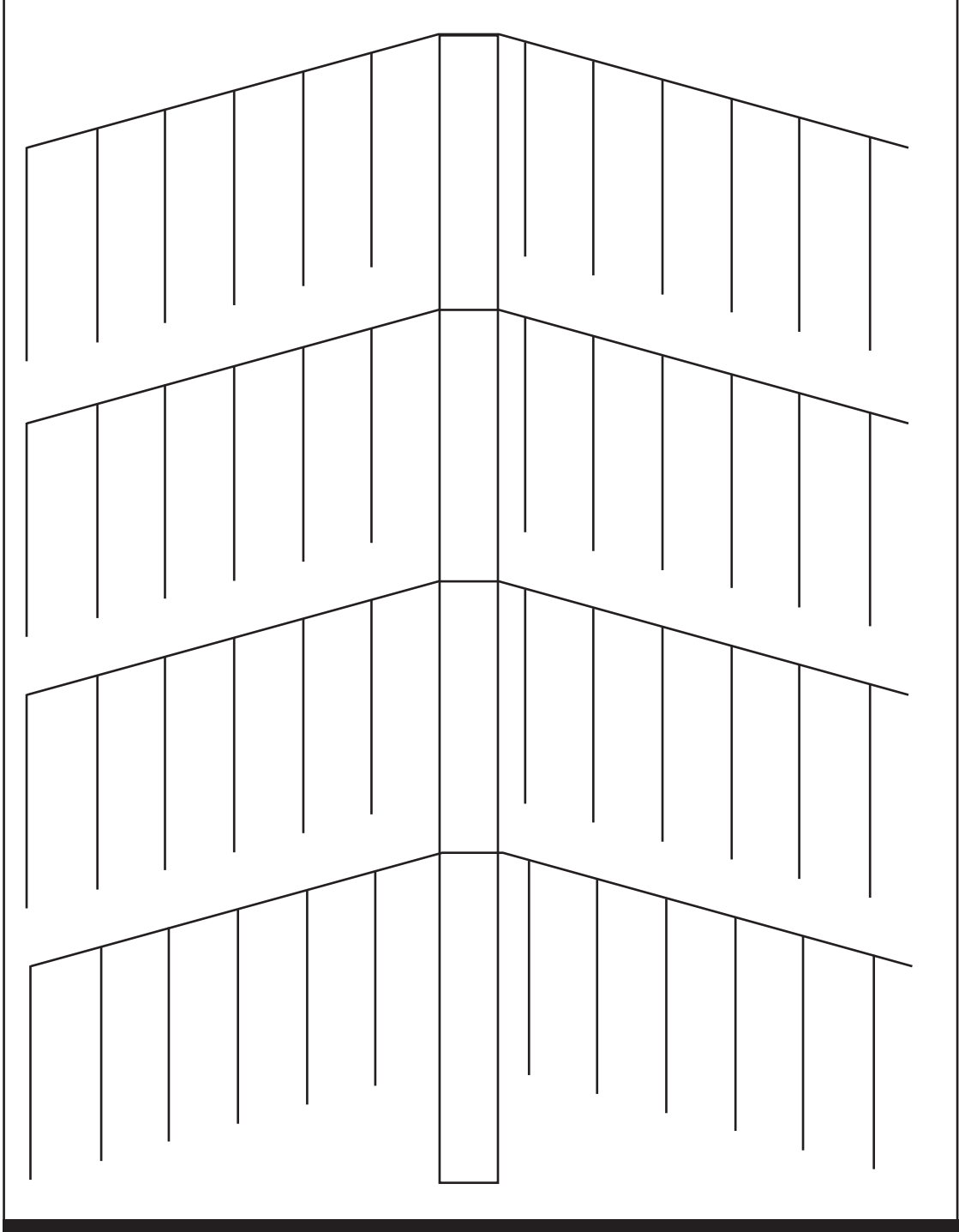
1. Gruba ayırmak için kullanılan kâğıtlara dokunsal özellikler eklenerek materyal uyarlaması yapılabilir.
2. Grup çalışması sırasında grupta bulunan bir arkadaşı ile akran eşleşmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.
3. Balık kılçığı diyagramı A3 ya da daha büyük kâğıt formatında hazırlanarak kullanımı için destek sunulabilir.
4. Gerekliyorsa ek süre verilerek öğrenme süreci farklılaştırılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Mustafa DALGIÇ

Çalışma Yaprığı 1

BALIK KILÇIĞI DİYAGRAMI

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

HATIRLAMAYI ZORLAŞTIRAN VE UNUTMAYA NEDEN OLAN FAKTÖRLER

Bilgilerin Kullanılmaması: Kullanılmayan ve tekrar edilmeyen bilgiler zaman içerisinde unutulur. Sık kullanılan bilgiler alışkanlık hâline geldiği için çabuk unutulmaz.

Yanlış Yerleştirme: Bilginin yanlış bir şemaya yerleştirilmesi nedeniyle hatırlanamamasıdır.

Ket Vurma: Öğrenilen bilgilerin birbirini etkileyerek unutturması veya hatırlanmasını zorlaştırmasıdır. İki tane çeşidi vardır:

a) İleriye Ket Vurma; Eski öğrenilen bilginin yenilerini unutturması veya hatırlanmasını zorlaştırmasıdır.

b) Geriye Ket Vurma; Yeni öğrenilen bilginin eski bilgileri unutturması veya hatırlanmasını zorlaştırmasıdır.

Bastırma: Bireyin kendisini rahatsız eden şeylerin bilinç dışına itilerek unutulmasıdır.

Karışma: Öğrenilen bir bilgi biriminden önce veya sonra öğrenilen benzer bilgiler bu bilgi birimiyle karışır ve geri getirmede zorluk yaşanır.

Bilgiyi Değiştirme: Önceden hafızamızda olan bir bilginin yeni bilgi öğrenildikten sonra yeni bilginin daha çok kullanılarak diğer bilginin yerine geçmesi.

Organik Etkenler Nedeniyle Unutma: Ölen beyin hücrelerinin kendini yenileyememesi, beyinde hücre kaybının olması unutmaya sebep olabilir. Ayrıca amnezi, yaşlılık, frengi, tümör, ateşli hastalıklar, alkol, uyuşturucu, sigara unutmaya neden olmaktadır.

KAYNAK:

Civelek, Murat, Öğrenme Psikolojisi (PDF Belgesi), 5 Haziran 2020 tarihinde <https://www.yumpu.com/tr/document/read/15781209/ogrenme-psikolojisi> adresinden erişildi.

Kaspi, İpek. "Guinness Hafıza Rekortmeni Eran Katz İstanbul'da". <http://www.salom.com.tr/arsiv/haber-92363-guinness-hafiza-rekortmeni-eran-katz-istanbulda.html>. Şalom Gazetesi. 17.09.2014. Web. 12.06.2020

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

BEN BUNU NASIL ÖĞRENDİM?

Gelişim Alanı	Akademik
Yeterlik Alanı	Eğitsel Planlama ve Başarı
Kazanım/Hafta	Öğrenme ve verimli çalışma stratejilerini kullanma açısından kendisini değerlendirir / 9. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etkinlik Bilgi Notu 2. Çalışma Yaprağı – 1 (a,b,c) 'Örnek Olaylar' 3. Çalışma Yaprağı – 2 'Kontrol Listesi' 4. 3 Adet Makas ve 3 Adet Boş Kutu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Öğrenci sayısına Çalışma Yaprağı – 2 çoğaltılır. 2. Çalışma Yaprağı 1'deki örnek olaylar sınıf üç gruba bölüneceği için a, b ve c formları gruplardaki öğrenci sayıları kadar çoğaltılmalıdır. 3. Okunmak ya da tahtaya asılmak/yansıtılmak üzere bir adet Etkinlik Bilgi Notu hazırlanır. 4. 3 adet makas ve 3 adet boş kutu temin edilerek sınıfa getirilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Öğrencilerle etkinliğin ismi paylaşılır ve amacının 'öğrenme ve verimli çalışma stratejilerini kullanma açısından kendimizi değerlendirmek' olduğu açıklanır. Tahtaya Etkinlik Bilgi Notu asılır/yansıtılır ya da sınıfa okunur. 2. Ardından aşağıdaki yönergeyle etkinlik başlatılır: <i>"Sevgili öğrenciler, geçtiğimiz haftalarda sizlerle öğrenme ve verimli çalışma stratejilerini tanımiştık. Bugün ise bu bilgilerimizi yeniden hatırlayacağız ve eğitim hayatımızda hangi stratejileri kullandığımızı gözden geçireceğiz"</i> 3. Yönergenin ardından sınıf oturma düzenine göre üç gruba ayrılır. Sonrasında gruplara Çalışma Yaprağı 1'deki bir örnek olay, kutu ve makas dağıtılarak aşağıdaki açıklama yapılır: <i>"Önünüzdeki hikâyeler, bir öğrenme süreci içindeki kahramanımızın bu süreçte kullanmış olduğu öğrenme ve verimli çalışma stratejilerini keşfetmeniz için hazırlandı. Hikâyenin alt kısmında yer alan stratejilerden kahramanımızın kullandığını düşündüğünüz stratejileri keserek kutuya atmanızı istiyorum"</i> 4. Öğrencilere etkinliği tamamlamaları için beş dakika süre verilir. Sürenin

Süreç (Uygulama Basamakları)

tamamlanmasının ardından gruplardan birer sözcü hikâyeleri ve kutuları ile tahtaya gelerek sınıfa hikâyelerini okur, sonra da keşfettikleri stratejileri sınıfla paylaşır. Grup sözcülerinin paylaşımlarının ardından uygulayıcı ekleme/çıkarma yapmaları üzere sınıfı cesaretlendirir. Tüm grupların paylaşımlarını tamamlamasının ardından da uygulayıcı tarafından gerektiği takdirde düzeltmeler yapılır.

5. Sonrasında tüm öğrencilere Çalışma Yaprağı-2 dağıtılır ve 'Sevgili gençler, önünüzde öğrenme ve verimli çalışma stratejilerinin bulunduğu bir kontrol listesi bulunuyor. Bu listede kullandığınız stratejilerin karşısındaki boşluğa ✓ ya da X işareti koyarak devamında bu stratejiyi neden kullandığınızı açıklamanızı istiyorum. Ardından sıra arkadaşınızla kullandığınız stratejileri inceleyebilirsiniz.' yönergesi verildikten sonra öğrencilere on dakika süre verilir.
6. Etkinliğin tamamlanmasının ardından öğrencilerden düşüncelerinin alınması ve dönüt amacıyla şu sorular yöneltilebilir:
 - Hangi hikâye kahramanını kullandığı stratejiler açısından kendinize daha yakın hissettiniz?
 - Etkinliğin ardından hangi stratejileri kullandığınızı fark ettiniz?
 - Hangi stratejileri kullanmaktan daha çok verim/keyif alıyorsunuz?
 - Bu etkinlikten sonra hangi stratejileri kullanmaya başlamak/bırakmak istersiniz?
 - Kullandığınız stratejilerden hangileri diğer arkadaşlarınızla benzer/farklı?
 - Arkadaşlarınızdan farklı stratejiler kullanmak size nasıl hissettirdi?
 - Arkadaşlarınızdan farklı stratejiler kullanıyor olmanızın sebepleri ne olabilir?
7. Tartışma sürecinin tamamlanmasının ardından etkinliğe yönelik şu yönerge sınıfla paylaşılarak etkinliği sonlandırılır:

"Tıpkı hayatın diğer alanlarında olduğu gibi öğrenme ve verimli çalışma stratejileri bakımından da birbirimizle benzer ve birbirimizden farklı yönlerimiz var. Sahip olduğumuz yeteneklerimiz, öğrenme stillerimiz ve kişiliğimiz gibi birçok özelliğimiz strateji seçimlerimizde bizim için belirleyici oluyor. Kendi kişisel özelliklerimize uygun ve verim alacağımız stratejiler seçtiğimiz zaman bu bizim akademik başarıımızı artıracak ve kariyer hedeflerimize emin adımlarla yürümememizi sağlayacaktır."

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilere kullandıkları stratejileri kullanma sebepleri üzerine arkadaşlarıyla tartışmaları önerilebilir.
2. Öğrencilere hangi stratejileri hangi derslerde kullandıklarına yönelik bir tablo hazırlayıp odalarına asmaları önerilebilir.
3. Öğrenciler daha önce kullanmadıkları stratejileri kullanmak üzere cesaretlendirilebilir.
4. Öğrenciler aile bireylerinin öğrenme stratejileri üzerine gözlem yapmaları konusunda cesaretlendirilebilir.

Uygulayıcıya Not

- 1- Çalışma Yaprağı – 1'deki örnek olaylar için cevap anahtarı;
 - a) Kontrol, anlama ve hatırlama, amaç belirleme, plan yapma, zorlanılan dersten vazgeçmeme.
 - b) Keşfetme, ezberleme, zamanı verimli kullanma, çalışma ortamını düzenleme, derse hazırlıklı gitme.
 - c) Bilgiyi özetleme, tekrar yapma, farklı kaynaklardan yararlanma, not tutma, mola vererek çalışma.
- 2- Sınıf mevcudunun fazla olduğu sınıflarda grup çalışmalarını kolaylaştırmak adına bir örnek olay iki gruba verilip toplamda üç yerine altı grup oluşturulabilir.
- 3- Öğrencilerin daha önceki haftalarda ele alınan stratejileri hatırlamaması durumunda Etkinlik Bilgi Notu öğrenci sayısına dağıtılabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

- 1- Gruplar oluşturulurken uygun akran eşleştirmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.
- 2- Çalışma Yaprağı-2 ile çalışılırken gerekirse ek süre verilerek ve öğretmen geribildirim sunarak öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
- 3- Çalışma Yaprağı-2 büyük puntoda basılmasına dikkat edilerek ya da Braille yazı eklenerek materyalde uyarlama yapılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Burak TAŞPINAR

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

ÖĞRENME STRATEJİLERİ

Ezberleme:

- Ders çalışırken metinde yer alan her şeyi ezberlemeyi denemek.
- Ders çalışırken mümkün olduğu kadar fazla ayrıntıyı ezberlemeyi denemek.
- Ders çalışırken konuyu ezbere anlatabilecek kadar çok defa okumak.

Keşfetme:

- Ders çalışırken bu bilginin okul dışında ne kadar faydalı olabileceğini düşünmek.
- Ders çalışırken bu dokümanla kendi yaşantısı arasında bağ kurarak dokümanı daha iyi anlamayı denemek.
- Ders çalışırken metindeki bilginin gerçek yaşamla ne kadar uyduğunu anlamak.

Kontrol:

- Ders çalışmaya tam olarak ne öğrenilmesi gerektiğini düşünerek başlamak.
- Ders çalışırken başka konulardan edinilen önceki bilgilerle, yeni bilgiler arasında bağlantı kurmayı denemek.
- Ders çalışırken okunan metnin anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol etmek.
- Ders çalışırken hâlâ anlaşılmayan kavramların ne olduğunu bulmaya çalışmak.
- Ders çalışırken metinde yer alan önemli noktaların hatırlandığından emin olmak.
- Ders çalışırken anlaşılmayan bir şey olursa, bunu açıklığa kavuşturmak için ek bilgiler aramak.

Anlama ve Bilgiyi Hatırlama:

- Metni okuduktan sonra metnin içeriğini diğer insanlarla tartışmak.
- Metnin önemli kısımlarının altını çizmek.
- Metni kendi kelimelerimi kullanarak özetlemek.
- Metni sesli bir şekilde bir başkasına okumak.

Bilgiyi Özetleme:

- Özeti yazmadan önce metni mümkün olduğunca çok defa okumak.
- Metinde yer alan önemli gerçeklerin kendi özetimde yer alıp almadıklarını kontrol etmek.
- Metnin genelini okumak, en önemli cümlelerin altını çizmek. Bu cümleleri, kendi kelimelerimi kullanarak özet olarak yazmak.

KAYNAK:

UYAR, Ş., DOĞAN, N. (2014). "PISA 2009 Türkiye Örnekleminde Öğrenme Stratejileri Modelinin Farklı Gruplarda Ölçme Değişmezliğinin İncelenmesi". Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, (10/2014), 30-43

VERİMLİ ÇALIŞMA STRATEJİLERİ

1. Amaç belirleme
2. Plan yapma
3. Zamanı verimli kullanma
4. Çalışma ortamını düzenleme
5. Derse hazırlıklı gitme
6. Tekrar yapma
7. Farklı kaynaklardan yararlanma
8. Not tutma
9. Mola vererek çalışma
10. Zorlanılan dersten vazgeçmeme

Çalışma Yaprağı 1a

Gülfidan bu yıl üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanmaya başlamış çok heyecanlı bir genç. Gelecek yıl üniversitede olmak istiyor. Bu yüzden çalışmalarına artık daha çok odaklanıyor. Yavaş yavaş önüne yollar seçenekler koymuş durumda, bu sayede gitmek istediği yönü netleştirmiş ve emin adımlarla devam edebiliyor. Bu yolu da parçalara bölmüş; kendisine günlük, haftalık ve aylık duraklar eklemiş. Edebiyat dersinden pek fazla haz etmiyor olmasına rağmen artık kendisi için önemini fark etmiş, edebiyat kitaplarından köşe bucak saklanmayı bırakmış; dinlenmiş ve keyifli olduğu zamanlarda bu dersle de yavaş yavaş ilgilenmeye başlamıştır. Çalışmaları sırasında da neleri öğrenmenin ona faydalı olacağını düşünmeye ve yeni konulara geçmeden önce eski bilgilerini yoklamaya başlamıştır. Düzenli olarak da çalıştıklarını anlayıp anlamadığını gözden geçirmiş ve anlamadıklarını ek bilgilerle zenginleştirmiştir. Bu öğrenmelerini daha kalıcı hale getirmek için de bazen ders çalıştıktan sonra öğrendiklerini ailesine de okumuş, hatta bazen onlarla bu konuları tartışmıştır. Zaman zaman da önemli gördüğü noktaların altını çizerek ve kendi ağzından özetler çıkarmaktadır.

Ezberleme	Amaç Belirleme	Plan Yapma
Keşfetme	Zamanı Verimli Kullanma	Çalışma Ortamını Düzenleme
Kontrol	Derse Hazırlıklı Gitme	Tekrar Yapma
Anlama ve Bilgiyi Hatırlama	Farklı Kaynaklardan Yararlanma	Not Tutma
Bilgiyi Özetleme	Mola Vererek Çalışma	Zorlanılan Derslerden Vazgeçmeme

Çalışma Yaprağı 1b

Mert akademik yaşamında kendisine en uygun yaklaşımları seçmeye çalışan bir öğrenci. Evde olduğu zamanlarda çok uzun süreler ders çalışmamakta ancak ders çalışacağı süreyi ve o sürede yapacaklarını iyi planlıyor, zamanını israf etmiyor. Bu yüzden ders çalıştığı ortamda dikkatini dağıtacak telefon, bilgisayar, dergiler gibi araçları ortamdaki kaldırıyor ve genellikle ders çalışma masasında ve sandalyesinde çalışıyor. Çalıştığı süre zarfında da çalışmalarını ertesi gün okulda işlenecek dersleri gözden geçirerek bitirmekte, böylelikle derse katılımını ve öğrenme düzeyini artırabilmektedir. Mert aynı zamanda öğretmenlerine sürekli sorular da soran bir öğrenci. Derste öğrendikleri için mutlaka "öğretmenim bu gerçek hayatta ne işimize yarayacak?" sorusunu sormakta ve cevap aramaktadır. Dedesinin bahçesinde bitkilerle uğraşmayı çok seven Mert; coğrafya ve biyoloji dersinde öğrendiklerini sürekli dedesiyle tartışmakta ve öğrendiklerinin karşılığını bahçe ile uğraşırken görmek onu çok mutlu etmektedir. Bu yüzden Mert bu derslerde öğrendiği her şeyi hafızasına atmaya ve unutmamaya çalışmaktadır. Öğrendiklerini dedesiyle de tüm detaylarıyla paylaşabilmek için zihnine yazmaktadır.

Ezberleme	Amaç Belirleme	Plan Yapma
Keşfetme	Zamanı Verimli Kullanma	Çalışma Ortamını Düzenleme
Kontrol	Derse Hazırlıklı Gitme	Tekrar Yapma
Anlama ve Bilgiyi Hatırlama	Farklı Kaynaklardan Yararlanma	Not Tutma
Bilgiyi Özetleme	Mola Vererek Çalışma	Zorlanılan Derslerden Vazgeçmeme

Çalışma Yaprağı 1c

Narin yaklaşmakta olan sınav dönemi için hazırlıklarını artık artırmış bir öğrenci. Okulda anlatılanları 'söz uçar yazı kalır' düşüncesiyle sadece dinlememekte, bu konuları ders esnasında defterine de aktarmaktadır. Çalışmalarına sınavda çıkacak konuları genel olarak okuyarak başlamış, ardından okuduğu metinlerde önemli gördüğü yerlerin altını çizmiş ve kendi cümleleriyle özetler çıkarmıştır. Sonrasında da özetlerini konuyu iyi ele alıp almaması açısından değerlendirmiştir. Buna ek olarak Narin hem özetlerini hem de o gün okulda işlenen konuları evde olduğu zaman düzenli olarak yeniden gözden geçirmektedir. Çalışırken hem defterini hem çeşitli kitapları ve ansiklopedileri kullanmakta; hatta yabancı dil derslerinde bilgisayar oyunları ve dijital telefon uygulamalarından dahi yararlanmaktadır. Ayrıca yaptığı çalışmalarını uzun ve tek parça olarak tercih etmemekte, kırk dakika çalıştıktan sonra on dakika çalıştıklarını gözden geçirmekte ve on dakika da dinlenmektedir. Böylece yeniden ders çalışmaya başladığında daha dinlenmiş ve rahat hissetmektedir.

Ezberleme	Amaç Belirleme	Plan Yapma
Keşfetme	Zamanı Verimli Kullanma	Çalışma Ortamını Düzenleme
Kontrol	Derse Hazırlıklı Gitme	Tekrar Yapma
Anlama ve Bilgiyi Hatırlama	Farklı Kaynaklardan Yararlanma	Not Tutma
Bilgiyi Özetleme	Mola Vererek Çalışma	Zorlanılan Derslerden Vazgeçmeme

ÖĞRENME VE VERİMLİ ÇALIŞMA STRATEJİLERİM

- () Ezberleme stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Keşfetme stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Kontrol stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Anlama ve bilgiyi hatırlama stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Bilgiyi özetleme stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Amaç belirleme stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Zamanı verimli kullanma
.....
- () Derse hazırlıklı gitme stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Farklı kaynaklardan yararlanma stratejisini kullanıyorum Çünkü
.....
- () Mola vererek çalışma stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Plan yapma stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Çalışma ortamını düzenleme stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Tekrar yapma stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Not tutma stratejisini kullanıyorum çünkü
.....
- () Zorlanılan derslerden vazgeçmeme stratejisini kullanıyorum
çünkü

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

ADIM ADIM

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Hazırlığı
Kazanım/Hafta	Kısa ve uzun vadeli kariyer amaçlarını belirler. / 10. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1- Çalışma Yaprağı-1 poster şeklinde çıktı alınır ya da ekrana yansıtılır. 2- Çalışma Yaprağı-2 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. 3- Çalışma Yaprağı-3 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. 4- Etkinlik Bilgi Notu gözden geçirilir.
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Öğrenci sayısına Çalışma Yaprağı – 2 çoğaltılır. 2. Çalışma Yaprağı 1'deki örnek olaylar sınıf üç gruba bölüneceği için a, b ve c formları gruplardaki öğrenci sayıları kadar çoğaltılmalıdır. 3. Okunmak ya da tahtaya asılmak/yansıtılmak üzere bir adet Etkinlik Bilgi Notu hazırlanır. 4. 3 adet makas ve 3 adet boş kutu temin edilerek sınıfa getirilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1 poster şeklinde tahtaya asılır ya da yansıtılır. Aşağıdaki sorularla tartışma başlatılır: <ul style="list-style-type: none"> • Şekil 1 ve Şekil 2'de neler dikkatinizi çekti? • Şekildeki kişinin amacı ne olabilir? Hangi şekilde amaca ulaşmak daha kolay? Neden? 2. Öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra aşağıdaki yönerge ile devam edilir: <p><i>"Evet, sizlerin de belirttiği gibi Şekil 1'de basket atmaya çalışan kişinin adım adım onu amacına götüreceği şekilde ilerlediğini ve Şekil 2'deki kişinin ise uzaktan, rastgele bir deneme yaptığını görüyoruz. Adım adım planlanan davranışların hedefe ulaştırma ihtimali daha fazladır. Bu etkinliğimizin amacı ise kısa vadeli kariyer amaçlarımızı belirlemenizdir."</i></p> 3. Çalışma Yaprağı-1 öğrencilere dağıtılır ve Etkinlik Bilgi Notu'ndan yararlanılarak hedef belirlemede dikkat edilecek hususlar öğrenciler ile paylaşılır.

Süreç (Uygulama Basamakları)

Aşağıdaki yönerge verilir:

“Sevgili öğrenciler Çalışma Yaprağı 1’de her bir puzzle parçasını birinci ve ikinci döneme ilişkin kariyer amaçlarınızı, alan-dal seçimi ve seçmeli ders seçimi ile ilgili kariyer amaçlarınızı, birinci ve ikinci dönem not ortalamasına dair kariyer amaçlarınızı dikkate alarak her parçaya bir kısa vadeli amaç yazarak doldurmanızı istiyorum. Bunun için 10 dk süreniz olacaktır.”

4. Süre bittiğinde tartışma soruları ile devam edilir:

- Bu kısa vadeli kariyer amaçlarınızı neleri temel alarak oluşturduunuz?
- Daha önce oluşturduğunuz kısa vadeli kariyer amaçları ile benzerlikleri/ farklılıkları nelerdir?
- Kısa vadeli kariyer amaçlarınızı belirlerken keyif aldığınız ya da zorlandığınız noktalar nelerdir?
- Bu hedeflere ulaşmak için ihtiyaç duyacağınız kaynaklar ve destekler nelerdir?

5. Öğrencilere dağıtılan Çalışma Yaprağı-3’te yer alan Örnek Eylem Planı gibi bir plan hazırlamaları ve plan üzerinde kendini değerlendirmeleri istenir.

6. Aşağıdaki açıklama ile süreç sonlandırılır.

“Arabaya bindiğimizde nereye gideceğimizi bilmeden yola çıkmışsak oradan oraya sürüklenebileceğimiz gibi amacımız olmadan da kariyer yolculuğumuz istediğimiz şekilde tamamlanmayabilir. Bu nedenle her öğrencinin kısa ve uzun vadeli kariyer amaçlarını belirlemesi, bu amaçlara ne zaman ulaşmayı planladığını saptaması, bu amaçlara ulaşabilmek için yapması gerekenleri bilmesi ve amaçlarını gerçekleştirmek için çaba göstermesi gerekir.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Kısa vadeli kariyer amaçları belirlendikten sonra öğrenciler Eylem Planı oluşturma konusunda cesaretlendirilebilir.
2. Etkinlik Bilgi Notu ve Örnek Eylem Planı dikkate alınarak kısa vadeli kariyer amaçlarını belirlemeleri ve poster hâline getirip odalarına asmaları istenebilir. Bu poster üzerinde kısa vadeli kariyer amaçlarına ulaşma düzeylerini değerlendirmeleri istenebilir.

Uygulayıcıya Not

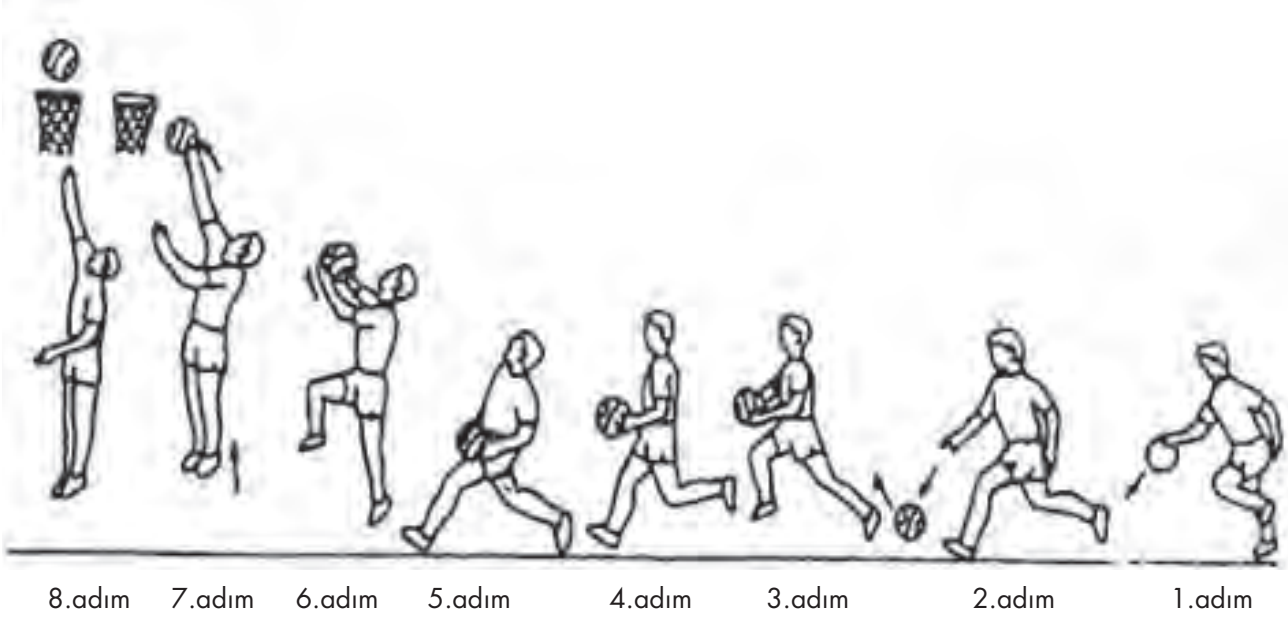
Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Çalışma yapraklarının nasıl doldurulması gerektiğine ilişkin yapılan açıklamalar daha açık ve net bir dille ifade edilerek ya da aşamalandırılarak öğrenme içeriği farklılaştırılabilir.
2. Öğretmen öğrencilerin etkinliklerine katılıp geribildirim vererek destek sunabilir.
3. Çalışma yapraklarının tamamlanması için ek süre verilerek öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
4. Öğrencilerin yazarak cevaplamaları yerine sözel olarak da cevap vermeleri istenerek farklılaşan düzeyde tepki vermeleri sağlanabilir.
5. Çalışma Yağrağı-1’in büyük boyutlarda basılmasına ve Çalışma Yaprağı-3’ün büyük puntosunun büyük olmasına dikkat edilerek ya da Braille yazı eklenerek materyallerde uyarlama yapılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Tuğba EROĞLU

Çalışma Yaprağı 1

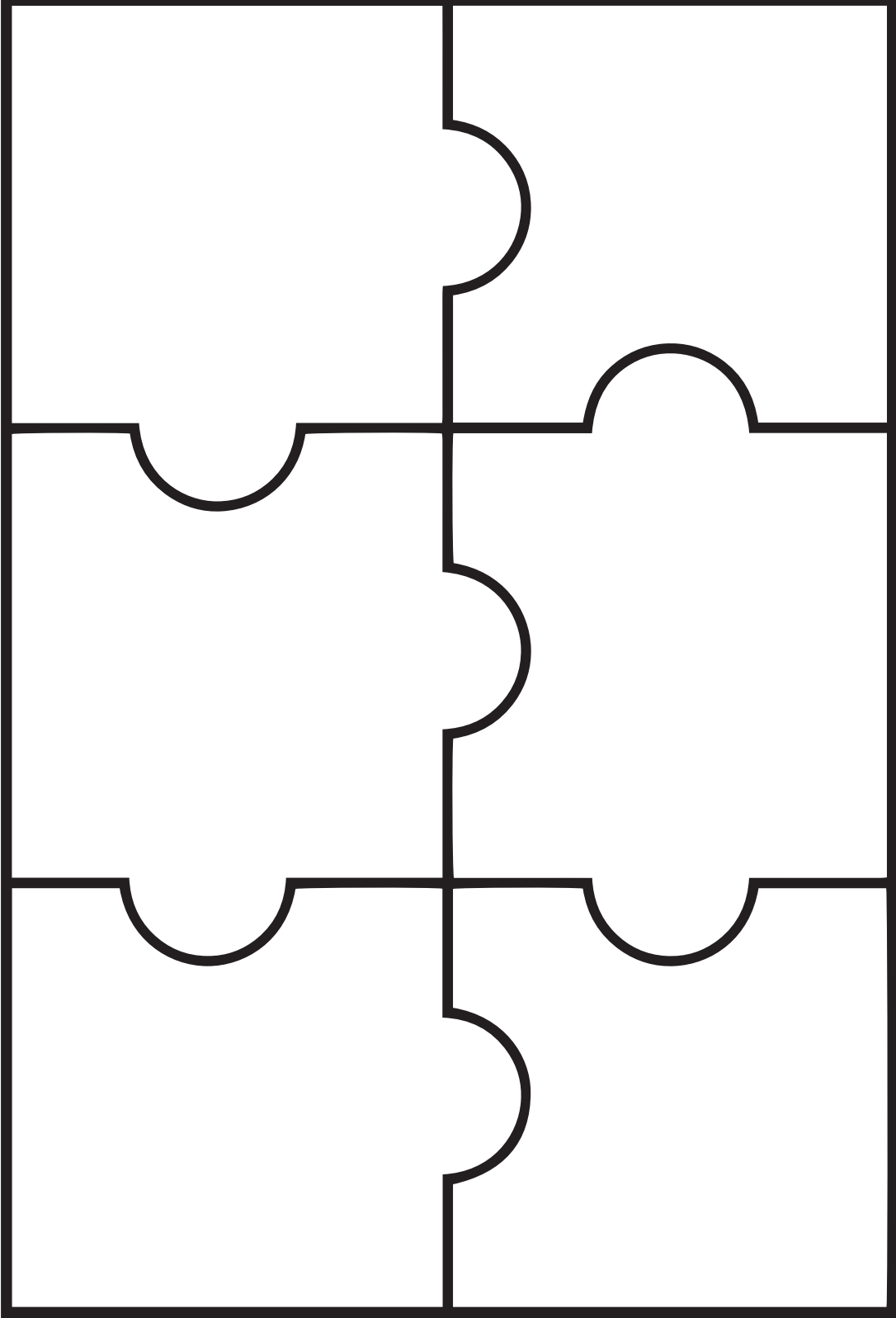
Şekil 1

Şekil 2

1.adım

Çalışma Yaprağı 2

ÖRNEK EYLEM PLANI

HEDEF:	EYLEM:	TARİH/SÜRE:
“ ”	“ ”	“ ”

BAŞARILDI MI?

EVET

HAYIR

Niçin başarılabilirdi?

.....
.....

Niçin başarılamadı?

.....
.....

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Hedef belirlemede dikkat edilecek hususlar:

- 1. Hedefler belirli (özgü) olmalı:** Hedeflerin açık ve netliği. Başlangıç aşamasında hedeflerin sınırları iyi çizilmiş olmalı
- 2. Hedefler gözlenebilir olmalı:** Kariyer hedeflerinin somut olması
- 3. Hedefler zamana özgü/ zamana dayalı olmalı:** Zamanı belirtilmiş
- 4. Hedefler ulaşılabilir/başarılabilir olmalı:** Mantıklı ve ulaşılabilir amaçlar
- 5. Hedefler ilişkili olmalı:** Hedefin sizin için neden önemli olduğu

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

YAKINLAŞAN UZAK KARIYERİM

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Hazırlığı
Kazanım/Hafta	Kısa ve uzun vadeli kariyer amaçlarını belirler. / 11. hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1- Poster 2- Çalışma Yaprağı-1 3- Çalışma Yaprağı-2 4- Çalışma Yaprağı-3 5- Bant
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1- Tahtaya yapıştırılacak poster A3 boyutunda hazırlanır. 2- Çalışma Yaprağı-1, Çalışma Yaprağı-2 ve Çalışma Yaprağı-3 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uygulayıcı tarafından etkinlik öncesi tahtaya yapıştırılan Poster öğrencilere gösterilerek "Tahtadaki görseli incelemenizi istiyorum. Ne görüyorsunuz?" yönergesi verilir. 2. Öğrencilere görseli incelemeleri için birkaç dakika süre verilerek gönüllü öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra etkinliğin amacının uzun vadeli kariyer amaçlarını belirlemek olduğu açıklanır. 3. Öğrencilere "Görselde iki farklı resim bulunmaktadır. İki resmi de oluşturan küçük parçalardır. Resimleri oluşturan küçük parçalar yakından bakıldığında birbirinden bağımsız gibi görünüyor olsalar da her küçük parçanın resmin meydana gelmesi için gerekli olduğu görülmektedir. Küçük parçalar bir araya gelerek ilk resimde bir köpek ikincisinde ise yarışa başlama pozisyonunda duran bir koşucuyu oluşturmaktadır. İncelediğiniz bu görseli bir hafta önce ele aldığınız kısa vadeli kariyer amaçlarınızı düşündüğünüzde nasıl yorumlarsınız? Her bir parçanın kısa vadeli kariyer amaçlarınızdan birini temsil ettiğini düşündüğünüzde şeklin bütünü sizin için ne ifade eder?" yönergesi verilerek posterdeki görselin amacı açıklanır ve bir önceki hafta işlenen tema ile bağ kurulur. 4. Gönüllü öğrenciler yönergede yer alan sorulara yönelik cevaplarını sınıfla paylaşımları için cesaretlendirilir.

Süreç (Uygulama Basamakları)

5. Öğrencilerin paylaşımları tamamlandıktan sonra, *“Geçen hafta ele aldığınız gibi kısa vadeli kariyer amaçları ders notunu yükseltmek, dersi geçmek, istenilen alan/dal seçimi vb.1-2 sene gibi bir sürede ulaşabileceğiniz amaçları oluşturmaktadır. Uzun vadeli kariyer amaçları, kısa vadeli kariyer amaçlarınızın gerçekleştirilmesi yoluyla ulaşabileceğiniz bu nedenle daha fazla zaman ve çaba gerektiren amaçlardır. Kendinizi daha iyi tanımak, yeteneklerinizi geliştirmek, çevredeki olanaklar/değişimler ile yaşam ve mesleki değerlerinizi belirlemek, meslekleri tanımak, üniversite eğitimi almak, yurtiçi/yurtdışı staj deneyimi vb.”* yönergesi ile süreç devam ettirilir.
6. Öğrencilere Çalışma Yaprağı-1 dağıtılır. Öğrencilerden uzun vadeli kariyer amaçları üzerinde düşünerek noktaları birleştirip şekli tamamlamaları, uzun vadeli kariyer amaçlarını ve bu amaca ulaşmalarına katkı sağlayacak kısa vadeli kariyer amaçlarını Çalışma Yaprağı-1’e yazmaları istenir.
7. Öğrenciler Çalışma Yaprağı-1’i tamamladıktan sonra Çalışma Yaprağı-2 (örnek eylem planı) ve Çalışma Yaprağı-3 (eylem planım) dağıtılır. Öğrencilerden örnek eylem planını incelemeleri istenir ve öğrencilere *“Uzun vadeli kariyer amaçlarınızı belirlemek kadar onları gerçekleştirmek için neler yapmanız gerektiğini tespit etmek ve somut hale getirmek de önemlidir. Elinizdeki örnek eylem planını (Çalışma Yaprağı-2) incelemenizi bir önceki çalışma yaprağından da yararlanarak (Çalışma Yaprağı-1) yazdığınız uzun vadeli kariyer amaçlarınızdan bir tanesini seçerek kendi eylem planınızı (Çalışma Yaprağı-3) hazırlamanızı istiyorum. Hazırlayacağınız planda uzun vadeli kariyer amacınıza ulaşmanıza katkı sağlayacak eylemler üzerinde düşünerek bu eylemleri listelemenizi ve amaçlarınıza ulaşmanız için gereken süreyi yazmanızı istiyorum.”* yönergesi verilir. Öğrencilere eylem planlarını oluşturmaları için belirli bir süre verilir.
8. Bütün öğrenciler eylem planlarını tamamladıktan sonra gönüllü öğrencilerin eylem planlarına ilişkin paylaşımları alınır.
9. Süreç tartışma soruları kapsamında değerlendirilir:
 - Uzun vadeli kariyer amaçlarınız için gereken eylemleri belirlerken ne hissettiniz? Bu duygular sizin için ne ifade ediyor?
 - Uzun vadeli kariyer amaçlarınız için eylem planı hazırlamak size neler hissettirdi/düşündürdü?
 - Eylem planınızı gerçekleştirebileceğinize ne kadar inanıyorsunuz? Neden?
 - Eylem planınızı gerçekleştirmenize neler yardımcı olur?
 - Geçen hafta ele aldığınız kısa vadeli kariyer amaçlarınızın bu hafta konuştuğumuz uzun vadeli kariyer amaçlarınıza ulaşmanıza katkıları sizce nelerdir?
10. Öğrencilerin tartışma sorularına yönelik paylaşımları alındıktan sonra, *“Bazı kariyer amaçlarınız daha kısa süre, bazıları daha uzun süre ve çaba sonrasında ulaşabileceğiniz amaçlardır. Etkinliğin başında incelediğiniz görseldeki küçük parçalar gibi kariyeriniz için gerçekleştireceğiniz her eylem öncelikle kısa vadeli kariyer amaçlarınıza ulaşmanıza yardımcı olacaktır. Kısa vadeli kariyer amaçlarınızı gerçekleştirerek tıpkı görseldeki resmin bütününe küçük parçalar sayesinde görmemiz gibi uzun vadeli kariyer amaçlarınıza ulaşmanız mümkün olacaktır. Bu nedenle kısa ve uzun vadeli kariyer amaçlarınızı belirleyip eylem planı hazırlayarak amaçlarınızı dönem ve sene sonunda değerlendirmeniz, gerçekleştirilemeyen eylemler ve amaçlar için yeni eylem planı oluşturmanız sizi kısa ve uzun vadeli kariyer amaçlarınızı gerçekleştirmeye biraz daha yaklaştıracak ve motive edecektir. Kariyeriniz için şu an gerçekleştirdiğiniz her eylem sizin uzak kariyer resminizi şekillendirmektedir ve istediğiniz resmi çizmek sizin elinizdedir.”* yönergesi ile süreç sonlandırılır.

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden Çalışma Yaprağı-2’de yer alan diğer uzun vadeli kariyer amaçları için de eylem planı hazırlamaları istenebilir.
2. Hazırladıkları eylem planlarını dönem ve yıl sonunda değerlendirerek gerçekleştirilen ve gerçekleştirilemeyen eylemleri belirleyerek yeni bir plan hazırlamaları istenebilir.
3. Öğrencilerden uzun vadeli kariyer hedeflerinden bir tanesini afiş/poster şeklinde görselleştirmeleri istenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Etkinlikte kullanılacak poster etkileşimli tahta/bilgisayar desteğiyle tahtaya yansıtılarak paylaşılabilir bu imkânlar yoksa poster çıktısı tahtaya asılabilir ya da poster A4 çıktısı şeklinde çoğaltılarak öğrencilerin 3-4 kişilik gruplar hâlinde incelemesi sağlanabilir.
2. Fotokopi imkânı kısıtlıysa Çalışma Yaprağı-2 (örnek eylem planı) etkileşimli tahta/bilgisayar desteğiyle yansıtılarak paylaşılabilir ya da öğrencilerin 3-4 kişilik gruplar hâlinde incelemesi için oluşturulabilecek grup sayısı kadar çoğaltılabilir.
3. Sınıfta çizim yapmakta zorlanabilecek bir öğrenci (fiziksel engel vb.) mevcutsa Çalışma Yaprağı-1’deki çizimi yapmadan kısa ve uzun vadeli kariyer amaçlarını ifade etmesi ve Çalışma Yaprağı-3’teki eylem planını sözel olarak oluşturması istenebilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Çalışma yaprakları ile çalışma sırasında ek süre verilerek öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
2. Çalışma Yaprağı-1 ve 3’te yer alan etkinliğin tamamı yerine sınırlı miktarının yapılması istenerek öğrenme içeriği farklılaştırılabilir.
3. Öğretmen öğrencilerin etkinliklerine katılıp geri bildirim sunarak destek verebilir.
4. Çalışma yapraklarının puntolarının büyük olmasına dikkat edilerek ya da Braille yazı eklenerek materyallerde uyarlama yapılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Sinem FARİZ

POSTER 1⁽¹⁾

(1) Görsel <https://www.psikolojibilimi.gen.tr/algida-organizasyon-orgutlenme-nedir/> adresinden alınmıştır.

Çalışma Yaprağı 2

ÖRNEK EYLEM PLANI

Uzun Vadeli Kariyer Amacı (2 yıl ve daha fazla)

Hedef: Yüksek bir diploma notuyla liseden mezun olmak

Eylem:

1. Okula düzenli devam etmek
2. Okul kurallarına uymak
3. Dersleri dikkatli takip etmek
4. Evde ders tekrarı yapmak
5. Kendi öğrenme stratejilerini bilmek ve uygulamak
6. İlgi ve yeteneklere uygun ders/alan/dal seçimi yapmak
7. 9, 10, 11. Ve 12.sınıf süresince çalışmayı sürdürmek ve sınavlardan yüksek puan almak
8. Gerçekleştirilemeyen ya da uygulamakta zorlanılan eylemler için destek almak (ders öğretmeni/sınıf rehber öğretmeni/okul rehber öğretmeni)

Tarih/Süre:4 yıl

Başarıldı mı?

Evet

Hayır

Niçin başarılıdı?

Niçin başarılımadı?

- Okula düzenli devam edildi.
- Günlük, haftalık ve aylık ders çalışma programlarıyla düzenli ders çalışıldı ve tekrar yapıldı.
- Öğrenme stratejileri doğrultusunda kendi öğrenmesine en fazla yardımcı olan stratejiler kullanıldı.
- Öğrenmekte zorluk yaşanan konularda öğretmen ve arkadaşlardan destek alındı.
- Derslerde öğrenilen konular farklı kaynaklardan da takip edilerek öğrenme yaşantısı zenginleştirildi.
- Okul rehberlik servisinden ilgi ve yetenekler, ders/alan/dal seçimi konularında destek alındı.
- İlgi ve yetenekler doğrultusunda seçmeli ders/alan/dal seçimi yapıldı.
- Her sınıf seviyesinde hedeflenen amaçlar ile sene sonunda ulaşılan amaçlar karşılaştırılarak ulaşılamayan amaçlar mevcutsa nedenleri tespit edildi ve yeni bir eylem planı hazırlandı.

EYLEM PLANIM

Uzun Vadeli Kariyer Amacı (2 yıl ve daha fazla)

Hedef:

Eylem:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

Tarih/Süre:

Başarıldı mı?

Evet

Hayır

Niçin başarıldı?

Niçin başarılmadı?

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

BENİ NELER BEKLİYOR?

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Hazırlığı
Kazanım/Hafta	Akademik amaçlarıyla seçmek istediği kariyerlerin gerektirdiği akademik koşullar arasında bağ kurar. / 12.Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1 2- Çalışma Yaprağı-2 3- Kalem
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Çalışma Yaprağı-1 tahtaya yansıtılır. 2. Çalışma Yaprağı-2 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. 3. Bir hafta önceden öğrencilerin Ulusal Mesleki Bilgi Sisteminden seçmek istedikleri kariyerlerin akademik koşullarını incelemeleri istenir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1- Etkinliğin amacı belirtilerek süreç başlatılır. "Sevgili öğrenciler, uzun soluklu bir yolculuk öncesinde gideceğimiz yer hakkında sağlıklı fikirler edinmemiz ve ulaşacağımız yerin şartlarını incelememiz gerekmektedir. Bugün etkinliğimizde seçmek istediğimiz kariyerlerin akademik koşulları ve akademik amaçlarımızın ilişkisini değerlendireceğiz." 2- Çalışma Yaprağı-1 tahtaya yansıtılır ve uygulayıcı tarafından burada yer alan örnek kariyer öğrencilere okunur. 3- Aşağıdaki yönerge öğrencilerle paylaşılarak Çalışma Yaprağı-2 dağıtılır. "Değerli öğrenciler, paylaşılan örnek kariyere yola çıkarak seçmek istediğiniz kariyer/kariyerleri, akademik amaçlarınızı ve bu kariyerin gerektirdiği akademik koşulları dağıtılabilecek olan Çalışma Yaprağı-2'ye yazınız. Bilgi sahibi olmadığınız akademik koşullarla ilgili benzer kariyer hedefi olan arkadaşlarınızla bilgi alışverişi yapabilirsiniz. Çalışma Yaprağı-2'yi tamamlamanız ve ardından akademik amaçlarınız ile seçmek istediğiniz kariyerin akademik koşulları arasındaki ilişki hakkında düşünmeniz için 15 dakika süreniz bulunmaktadır." 4- Öğrencilerin Çalışma Yaprağı-2'yi doldurmalarının ardından süreç tartışma soruları kapsamında değerlendirilir. • Akademik amaçlarınız ve seçmek istediğiniz akademik kariyere giriş yapabilmek için ön eğitimde başarılı olunması gereken derslerin uyumluluk düzeyi

Süreç (Uygulama Basamakları)

hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Akademik amaçlarınız ile seçmek istediğiniz kariyerin eğitiminde okutulacak olan derslerin uyumluluk düzeyi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Kariyerin gerektirdiği özellikler (yetenek, ilgi ve değerler) ile akademik amaçlarınızın uyumluluk düzeyi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Akademik amaçlarınız ve seçmek istediğiniz akademik kariyerde eğitim sonrası ilerleme durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Akademik amaçlarınız ve seçmek istediğiniz kariyerin meslek eğitimine giriş koşullarının (puan türü, başarı sıralaması vb.) uyumu hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Seçmek istediğiniz akademik kariyer ile ilgili yeni öğrendiğiniz akademik koşul oldu mu?
- Seçmek istediğiniz kariyerin akademik koşullarını incelediğinizde belirlediğiniz akademik amaçlarınızı yeterli buluyor musunuz?
- Bugün burada öğrendiklerinizle bağlantılı neler yapmayı düşünüyorsunuz?

5- Tartışma sorularına yönelik öğrenci paylaşımları alındıktan sonra aşağıdakine benzer bir açıklama ile etkinlik sonlandırılır:

"Sevgili öğrenciler, akademik amaçlarımızı oluştururken seçmek istediğimiz kariyerin akademik koşullarını göz önüne almamız ileride bizi bekleyen durumlara karşı daha bilinçli hale getirir. Planlamamızı, zaman yönetimimizi ve hedeflerimizin işlevselliğini gözden geçirerek daha sağlıklı sonuçlar elde etmemizi sağlar. Böylelikle kariyer hazırlığımızı daha emin adımlarla sürdürebiliriz."

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi (<http://mbs.meb.gov.tr/>) aracılığıyla A'dan Z'ye Meslekler bölümünden seçmek istedikleri kariyerlerin akademik koşulları hakkında bilgi edinebilecekleri belirtilebilir.
2. Yükseköğretim Öğretim Kurumlarının başarı sıralamaları, net ortalamaları, kontenjan bilgileri vb. konularında YÖK Atlas (<https://yokatlas.yok.gov.tr>) programını kullanmaları önerilebilir.
3. Öğrencilerin seçmek istedikleri kariyerlerle ilgili meslek elemanlarını ziyaret etmeleri istenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Çalışma Yaprağı-1 tahtaya yansıtılmadığı durumlarda büyük poster boyutunda çıktı alınarak tahtaya asılabilir.
2. Çalışma Yaprağı-2 tamamlanırken öğrencilerden eksik dolduranlar olursa benzer kariyer alanını seçen arkadaşlarıyla bilgi alışverişi yapabilmeleri için uygun ortam oluşturulmalıdır.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Öğrencilerin Çalışma Yaprağı-2'yi tamamlamaları için ek süre verilebilir.
2. Çalışma Yaprağı-2 ile çalışılırken öğretmen öğrencilerin etkinliklerine katılıp geri bildirim sunarak öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
3. Çalışma Yaprağı-2'nin tamamı yerine sınırlı bir miktarını yapması istenerek etkinlik basitleştirilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Mustafa DALGIÇ

Çalışma Yaprağı 1

AKADEMİK AMAÇLARIM

- 1- Matematik, Türkçe, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimlerle ilgili derslerde başarılı olmak.
- 2- Kendi özelliklerine uygun şekilde alan/bölüm/dal/ders seçiminde bulunmak.
- 3- Üniversite sınavlarına etkili bir şekilde hazırlanmak.
- 4- Yetenek, ilgi ve değerlere göre eğitsel ortamlara katılmak.

SEÇMEK İSTEDİĞİM KARIYER/KARIYERLER

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ

KARIYERİN GEREKTİRDİĞİ AKADEMİK KOŞULLAR

Ön Eğitimde Başarılı Olunması Gereken Dersler

Kariyerin Gerektirdiği Özellikler (Yetenekler, İlgiler, Kişilik Özellikleri)

Meslek Eğitimine Giriş Koşulları ve Puan Türü

Eğitim Süresi, Okutulacak Dersler, Diploma ve Meslekte İlerleme

Ön Eğitimde Başarılı Olunması Gereken Dersler

Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler ile ilgili dersler, Psikoloji

Kariyerin Gerekrettiği Özellikler (Yetenekler, İlgiler, Kişilik Özellikleri)

Sınıf öğretmenin hem alanı ile hem de öğretmenlik mesleği ile ilgili niteliklere sahip olması gerekir.

Sözel ve sayısal düşünme yeteneği gelişmiş,
Düşüncelerini başkalarına açık bir biçimde aktarabilen,
İyi bir öğrenme ortamı sağlayabilen,
Dikkatli, işine özen gösteren,
Mesleğinin sorunları ile ilgilenen ve çözüm yolları bulmaya çalışan,
İnsanlarla iyi iletişim kurabilen; sevecen, hoşgörülü, sabırlı,
Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini anlayabilen,
Kendini geliştirmeye istekli, coşkulu, yaratıcı kimseler olmaları gerekir.

Meslek Eğitime Giriş Koşulları ve Puan Türü

Lise veya dengi okul mezunu olmak,
Yükseköğretim Kurumları Sınavında (YKS) "Sınıf Öğretmenliği" lisans programı için yeterli "**Eşit Ağırlık**" puanı almak,
Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) Tercih Bildirim Formunda "Sınıf Öğretmenliği" lisans programı ile ilgili en az bir yükseköğretim programını tercih etmek gerekmektedir.

Eğitim Süresi, Okutulacak Dersler, Diploma ve Meslekte İlerleme

Mesleğin **eğitim süresi 4 yıldır**. 4. sınıfta (7. yarıyıld) 1 ay süreyle ilköğretim okullarında alan uygulaması ve staj yapılır. 8. Yarıyıld ise "Uygulama Semineri" vardır.

1. YIL: Genel Tarih, Genel Coğrafya, Temel Matematik, Yurttaşlık Bilgisi, Eğitime Giriş, Psikolojiye Giriş, Sosyolojiye Giriş, Felsefeye Giriş, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi, Türk Dili, Yabancı Dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Resim-Müzik, Beden Eğitimi.

2. YIL: Türk Edebiyatı, Türk Tarihi, Ülkeler Coğrafyası, Temel Kimya, Genel Biyoloji, İlkokullar İçin Matematik, Gelişim Psikolojisi, Öğrenme Psikolojisi, İstatistik, Araştırma Teknikleri, Yabancı Dil, Müzik, Resim İş ve Yazı, Beden Eğitimi ve Oyun.

3. YIL: Okuma ve Yazma Öğretimi, Türkçe Öğretimi, Matematik Öğretimi, İlkokullar İçin Sosyal Bilgiler, İlkokullar İçin Fen ve Tabiat Bilgisi, Ölçme ve Değerlendirme, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Din Kültürü ve Ahlak, Sağlık Bilgisi ve İlk yardım, Resim İş ve Yazı Öğretimi, Müzik Öğretimi, Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, İlkokullarda Gözlem, Yabancı Dil.

4. YIL: Fen ve Tabiat Bilgisi Öğretimi, Hayat ve Sosyal Bilgisi Öğretimi, Eğitim Teknolojisi, Rehberlik ve Ruh Sağlığı, Bilgisayar Kullanma ve Öğretimi, Halk Eğitimi, İlköğretimde Program ve Geliştirilmesi, Okul Yönetimi ve denetimi, Özel Eğitime Giriş, Çocuk Edebiyatı, Türk Kültürü, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Yabancı Dil, Yan Alan, Staj Çalışmaları ve Uygulama Semineri dersleri verilmektedir.

Meslek eğitimini tamamlayanlara alanı belirten “Lisans Diploması” ve “Sınıf Öğretmeni” unvanı verilir.

Lisans eğitiminden sonra alanlarında mastır (yüksek lisans) ve doktora eğitimi alarak akademik kariyer yapabilirler. Yükseköğretim kurumlarında araştırma görevlisi, doçent, profesör gibi unvanlarla öğretim üyesi olarak görev yapabilirler. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı meslek okullarında görev alanlar idarecilik yapabilmektedir (Müdür, Müdür Yardımcısı vb.). Meslek elemanları Millî Eğitim Bakanlığınca yapılan müfettişlik sınavlarında başarılı oldukları takdirde alanlarında müfettişlik yapabilirler. Ayrıca yapılan sınavda başarılı olmaları durumunda başöğretmen ve uzman öğretmen olabilirler. Özel bilgi ve yetenek isteyen müzik, resim-iş, beden eğitimi, din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde hizmet-içi eğitim kurslarıyla yetiştirildikleri takdirde yurtiçi ve yurtdışında eğitici-öğretici olarak görev alabilirler.

Daha Ayrıntılı Bilgi İçin Başvurulabilecek Yerler

- Türkiye İş Kurumu Web Sitesi (<https://www.iskur.gov.tr>)
- Türkiye İş Kurumu Meslek Bilgi Merkezleri
- YÖK (<http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitemiz>)
- Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi (<http://mbs.meb.gov.tr/>)
- YÖK Atlas (<https://yokatlas.yok.gov.tr>)
- ÖSYS Başvuru Kılavuzu
- Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu
- Meslek Danışma Komisyonu (MEDAK) üyesi kuruluşlar
- İlgili Eğitim Kurumları

KAYNAK:

Ulusal mesleki bilgi sistemi. Erişim tarihi: 24 Temmuz 2020. Erişim adresi <http://mbs.meb.gov.tr/>.

AMAÇLARIM VE KOŞULLARIM

AKADEMİK AMAÇLARIM

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-

SEÇMEK İSTEDİĞİM KARIYER/KARIYERLER

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-

KARIYERİN GEREKTİRDİĞİ AKADEMİK KOŞULLAR

Ön Eğitimde Başarılı
Olunması Gereken
Dersler

Kariyerin
Gerektirdiği
Özellikler
(Yetenekler, İlgiler,
Kişilik Özellikleri)

Meslek Eğitimine
Giriş Koşulları ve
Puan Türü

Eğitim Süresi,
Okutulacak Dersler,
Diploma ve Meslekte
İlerleme

Ön Eğitimde Başarılı Olunması Gereken Dersler

Kariyerin Gerektirdiği Özellikler (Yetenekler, İlgiler, Kişilik Özellikleri)

Meslek Eğitimine Giriş Koşulları ve İlgili Puan Türü

Eğitim Süresi, Okutulacak Dersler, Diploma ve Meslekte İlerleme

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

BEDENİMİ SEVİYORUM, ALGILARIMI ETKİLEMİYİN!

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Benlik Farkındalığı
Kazanım/Hafta	Beden imgesini etkileyen faktörler açısından kendini değerlendirir. /13.Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1 2- Etkinlik Bilgi notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1- Çalışma Yaprağı-1 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. 2- Etkinlik Bilgi Notunu okuyunuz.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etkinliğin amacının beden imgesini etkileyen faktörler açısından kendini değerlendirmek olduğu açıklanarak giriş yapılır. 2. Süreç aşağıdaki açıklama ile devam ettirilir: <p><i>"Sevgili öğrenciler bugünkü etkinliğimiz beden imgemizle ilgili. Beden imgemiz, bedenimizle ilgili algılarımız, tutumlarımız, düşüncelerimiz, inançlarımız, duygularımız ve davranışlarımızı kapsayan çok boyutlu bir kavramdır. Kişinin bedeninin görünümüyle ilgili zihninde çizdiği resim, diğer bir deyişle bedenimizin kendimize görünen biçimidir. Beden imajı kişinin kendi bedenine dair algı, inanç, düşünce, duygu ve davranışlarını kapsar. Kişinin kendi bedeniyle etkileşimde bulunması olarak değerlendirilebilecek bu durum olumlu olabileceği gibi olumsuz da olabilir. Beden imgesi, vücudun şekline, görünüşüne, duygusal süreçlerine dayanmakla birlikte kişinin kendi varlığını hissetmesi ve bunun dışavurumudur. Bireyin bedenine dair algıladığı şeylerin toplamıdır. Dolayısıyla fiziksel olduğu kadar sosyal ve kültürel boyutları da bulunmaktadır. Kişinin beden imajı öznedir. Dışarıdaki kişi sağlıklı olarak görülse de kişi kendisini sağlıklı olarak algılayabilir. Kişinin kendi bedeni ile ilgili algılarını etkileyen farklı faktörler olabilir. Bu gün sizlerle bu faktörler üzerinde duracağız ve bu faktörlerin siz nasıl etkilediğini değerlendireceğiz. "</i></p> 3. Öğrencilere Çalışma Yaprağı-1 dağıtılarak aşağıdaki açıklama yapılır ve her öğrencinin çalışma yaprağını doldurması istenir: <p><i>"Ergenlik döneminde önemli görevlerden birisi kim olduğunuz, ne yapmak istediğiniz, nasıl birisi olmak istediğiniz ile ilgili bütünleşmiş görüşler geliştirebilmeniz ve buna uygun yaşayabilmenizdir. Bu dönemde kendiniz</i></p>

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

bir grubun üyesi olarak görebilir, neleri sevdiğiniz ya da sevmediğiniz farkında olabilir, kendi değerlerinize göre yaşamaya yönelebilirsiniz. Farklı insanlar açısından farklı şekillerde tanımlandığınızı fark edersiniz. Örneğin arkadaşlarınıza göre kararlı, ailenize göre sabırlı birisi, öğretmenlerinize göre neşeli birisi olarak tanımlandığınızı fark edersiniz. Sahip olmak istediğiniz özelliklerin yanında sahip olmak istemediklerinizi bilirsiniz. Bazen neşeli, bazen ise bir den kaygılı olabilir, arkadaşlarınızın yanında farklı ailenizin yanında farklı hissedebilirsiniz. Kendiniz bazen farklı kişilerle karşılaştırabilir, kararsız hissedebilirsiniz. Tüm bu süreç gelişiminizin doğal bir parçasıdır ve sonunda bir kimlik oluşturursunuz. Kimliğiniz sizi tanımlayan, sizin kim olduğunuzu gösteren, kariyeriniz, değerleriniz, bedeninize ilişkin görüşleriniz gibi pek çok parçayı içerir. Sağlıklı bir kimlik gelişiminin parçası da bedeninizi olduğu gibi sevip kabul etmek, olumlu bir beden imgesine sahip olmaktır. Ancak bazen kişiler bedenleri ile ilgili olumsuz algılara da sahip olabilirler. Kişinin kendi bedeni ile ilgili görüşlerini etkileyen çok çeşitli faktör vardır. Bu faktörler sizin kendinizle ilgili olabileceği gibi (cinsiyetiniz, kişilik özellikleriniz, yaşıınız) sosyokültürel nedenler (aile, medya, akranlar) ile de ilgili olabilir. Burada beden imgesini etkileyen faktörlerden bazılarını ele alarak sizin kendi bedeninize yönelik görüşlerinizi nasıl etkilediğini değerlendireceğiz.”

4. Öğrenciler Çalışma Yaprağı-1’i doldurduktan sonra tartışma soruları ile etkinliğe devam edilir:

- Yaş, cinsiyet ya da kişisel özelliklerinizin beden imgeniz üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri nelerdir? Duygu, düşünce ya da davranışlarınıza etkilerine örnekler neler olabilir?
- Medyanın beden imgeniz üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri nelerdir? Duygu, düşünce ya da davranışlarınıza etkilerine örnekler neler olabilir?
- Ailenizin beden imgeniz üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri nelerdir? Duygu, düşünce ya da davranışlarınıza etkilerine örnekler neler olabilir?
- Akranlarınızın beden imgeniz üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri nelerdir? Duygu, düşünce ya da davranışlarınıza etkilerine örnekler neler olabilir?
- Bu faktörlerin olumsuz etkilerinden korunmak için neler yapılabilir?
- Bu etkinliğe ilişkin duygularınız nelerdir?

5. Öğrencilerin tartışma soruları çerçevesinde düşünceleri alındıktan sonra etkinlik aşağıdaki gibi sonlandırılır:

“Bedenimizi nasıl algıladığımız, hangi faktörlerin etkisinin olduğunu fark etmek önemli. Bu etkinlikte bedenimize yönelik duygu, düşünce ve davranışlarınız etkileyen, beden imgeniz üzerinde etkili faktörlere değindik. Bu faktörlerin olumlu bir beden imgesi kazanmanızda engelleyici rolleri varsa bunları fark etmek ve etkilerini ortadan kaldırmak için çalışmak önemlidir. Unutmayın kendinizi değerli, yetenekli, önemli ve kabul görücü biri olarak algılama düzeyiniz, bedensel görünüşünüzü sevmeniz ve kabul etmeniz ve kendinize güven duymanız, kendinize değer vermeniz, kendinizi onaylamanız ve değerli bulmanız kendinize saygınızı etkiler.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilere beden imgelerini etkileyen faktörler ile ilgili daha ayrıntılı incelemeler yapabilecekleri söylenir.
2. Kendi beden imgelerini olumsuz etkileyen faktörleri Çalışma Yaprağı-1 üzerinde belirleyerek olumluya çevirmek için görüşler üretebilirler.

Uygulayıcıya Not

1. Sınıfta çalışma yapılırken öncelikle bazı kurallar hatırlatılmalıdır. Öğrencilerin kendi beden imgeleriyle ilgili ifadelerine yorum yapılmamasına, yargıda bulunulmamasına dikkat edilmelidir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Çalışma yaprağında yer alan yazılı materyallere Braille yazı eklenebilir ya da punto büyütülerek materyal desteği sağlanabilir.
2. Etkinliğin tamamlanması için ek süre verilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Hicran ÇETİN GÜNDÜZ, Nilgün ATAY

Çalışma Yaprağı 1

BEDEN İMGESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Aşağıda beden imgesini etkileyen çeşitli faktörlere yer verilmiştir. Bu faktörlerin sizin kendi bedeninizi algılamanızı nasıl etkilediğini değerlendiriniz.

	Bedenime yönelik duygularımı nasıl etkiliyor?	Bedenime yönelik, düşüncelerimi nasıl etkiliyor?	Bedenime yönelik, davranışlarımı nasıl etkiliyor?
Yaş, Cinsiyet ya da kişilik özellikleri			
Medya (TV, Sosyal medya, dergiler vb.)			
Aile			
Akranlar			

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Ergenlik Döneminde Beden İmgesi

Ergenlik döneminde bedene olan ilgi ergenliğin sonlarına kadar belirli oranda devam eder. Ergenler, bedenlerinde görülen değişikliklere karşı çok duyarlıdırlar. Bedendeki değişimler kimi zaman şaşkınlık, kimi zamanda da hoşnut olma ile karşılanır. Beden yapısı, imgesi ve görünümü onlar için birer kuşku kaynağıdır. Kendi bedenlerindeki büyüme sürecini anlayabilmek, fiziksel görünümünü kabul etmek, beden bakımlarını gerçekleştirmek, günlük yaşamda ve her tür etkinlikte bedenlerini etkili kullanabilme gereksinimi içindedirler. Kısaca, beden benliğinin simgesi durumuna geçer. Beden imgesi, ergenlik döneminde özümlemesi gereken kritik bir psikolojik olgudur.

Beden İmgesinin Gelişimini Etkileyen Etmenler

Beden imgesinin gelişimini etkileyen etmenler farklı başlıklar altında toplanabilir. Bireysel faktörler, sosyokültürel faktörler ya da psikolojik faktörler beden imgesini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir. Bu faktörler bazıları şöyledir:

Biyolojik Etmenler

Beden imgesinin gelişiminin etkileyen biyolojik etmenler arasında yaş, beden kitle indeksi ve cinsiyeti sayabiliriz. Biyolojik etmenler diğer sosyo-kültürel ve psikolojik etmenlerle etkileşerek, beden imgesinin gelişiminde rol oynar. Örneğin; cinsiyet kalıtımıyla belirlenmesine karşın, toplumda kadın ve erkek için ideal beden tipi, kişilerarası ilişkiler, sosyal baskı, aile, akranlar ve medyadan alınan mesajlar, benlik saygısı ve depresyon gibi konuların tümü cinsiyetle etkileşerek, beden imgesinin biçimlenmesinde rol oynayacaktır.

Sosyokültürel Etmenler

Beden imgesinin gelişimi yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu yüzden farklı dönemlerde, insan yaşamında son derece merkezi rol oynayan diğerlerinden etkilenmesi kaçınılmazdır. Ergenlerin beden imgesi daha çok akranlarla etkileşimlerden, küçük çocukları en çok ailelerinden, yetişkinlerinki ise muhtemelen romantik arkadaşlarından etkilenecektir. Sosyokültürel etmenlerin en önemlileri arasında aile, akranlar ve medya yer almaktadır.

Akranlar

Akranların birbirinin dış görünümüyle dalga geçmesi, lakap takması, fiziksel olarak çekici bulmadığını sözel ya da bedensel olarak ifade etmesi, dışlaması beden imajı gelişimi için tehditlerdir. Bireyin beden imajı oluşturmada sözel mesajlar kadar sözel olmayan mesajlar da etkilidir.

Aile

Ailesel etkilere bakıldığında başlıca iki mekanizma ortaya çıkmaktadır. İlki, ailenin yeme alışkanlığı ve davranışlarında işlevsel bozukluklara model olmasıdır. İkincisi ise, kiloya ilişkin fikir ve tutumlarını yorum ve alay biçiminde doğrudan çocuğa aktarmasıdır. Yüksek düzeyde alay ve dış görünüme ilişkin geribildirim, psikolojik bozukluk düzeyini de yükseltmektedir.

Medya

Geleneksel medya içinde yer alan televizyon, dergi gibi medya araçlarının sundukları yazılı ve görsel içeriklerde ideal beden mesajları verilmektedir. Medyadaki idealler erkekleri de yönlendirmekle beraber daha çok kadınları etkilemektedir. Bunun sebeplerinden biri medyada kadınlara yönelik yer alan diyet ve zayıflamaya teşvik eden görsellerin, reklamların ve yazıların erkeklere yönelik olanlardan çok daha fazla olmasıdır. Medyada güzel ve çekici olarak sunulan kadınlar hep uzun boylu ve ince bellidir. Medya araçlarını takip edenler "Beğenilmek, çekici olmak ve başarılı olmak istiyorsan zayıf olmalısın" mesajı almaktadır.

KAYNAK:

Dinç B. (.2010) Ergenlik döneminde beden imgesinin gelişimi üzerine aile, akran ve televizyonun etkilerinin incelenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü , Ankara
Karabulut, R. B. (2019). Ergenlerin Benlik Saygıları ile Beden İmajlarının Sosyal Medya Kullanımı ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İstanbul

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

İÇİMDEKİ DENİZ

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Benlik Farkındalığı
Kazanım/Hafta	Gelişim dönemi ile duygusal dalgalanmaları arasında bağ kurar. / 14. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1 2- Çalışma Yaprağı-2
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Çalışma Yaprağı-1 ve 2 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. 2. Çalışma Yaprağı-1 ayrıca tahtaya asılmak/yansıtılmak üzere hazırlanır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> Etkinliğin ismi öğrencilerle paylaşılır ve amacının 'gelişim dönemi ile duygusal dalgalanmalar arasında bağ kurmak' olduğu açıklanır. Ardından öğrencilere yöneltilen aşağıdaki yönergeyle etkinliğe giriş yapılır: <i>"Sevgili gençler, sizden kendinizin üç yıl önceki hâlinizi düşünmenizi istiyorum. Üç yıl önceki kendinizi hangi film, kitap ya da müzikle tanımlardınız?"</i> Gelen cevapların üzerine bu kez "Kendinizi bugünlerde hangi film, kitap ya da müzikle tanımlardınız?" sorusu yöneltilir ve gönüllü öğrencilerin cevapları dinlenir. Sonrasında aşağıdaki sorular sorulur: <ul style="list-style-type: none"> Üç yıl önceki ve şimdiki hâlinizi tanımlarken yapmış olduğunuz seçimler arasında benzerlik ve farklılık var mı? Ne gibi benzerlikler ya da farklılıklar var? Sizce üç yıl önceki ve şimdiki hâlinizi tanımlarken yapmış olduğunuz seçimlerin farklı olmasına sebep olan etkenler nelerdir? Tahtaya Çalışma Yaprağı-1 yansıtılır/asılır ve öğrencilerden Çalışma Yaprağı-1'deki duyguları tahmin etmeleri istenir. Paylaşımların tamamlanmasının ardından aşağıdaki yönerge verilir: <i>"Sevgili gençler, bu tartışmada da gördüğümüz gibi zaman geçtikçe hepimizin</i>

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

hayattaki tercihleri ve duyguları değişkenlik gösterebiliyor. Özellikle şu an içinde bulunduğumuz ergenlik dönemi bu değişimlerin en yoğun yaşandığı dönemlerden biridir.”

7. Ardından öğrencilere Çalışma Yaprağı-1 ve 2 dağıtılır ve aşağıdaki açıklama yapılır:

“Önünüzdeki çalışma yapraklarında son iki okul gününüze dair çeşitli zaman aralıkları ve olaylar bulunuyor. Bunların altına o sırada hissettiğiniz duyguları ifade edebilmeyi amacıyla hazırlanmış emoji numaralarını yazmanızı istiyorum.”

8. Daha sonra aşağıdaki tartışma sorularına geçilir:

- Gün içerisinde duygularınızın değişkenlik göstermesi size nasıl hissettiriyor?
- Duygu değişimleri yaşadığınız zamanlarda bu durum davranışlarınıza nasıl yansıyor?
- Ergenlik dönemi ile birlikte duygulanım durumlarınızda farklılıklar olduğunu düşünüyor musunuz? Ne gibi farklılıklar?
- Gün içinde duygularınızda ani ve keskin değişimleri sıklıkla yaşadığınız oluyor mu? Neler yaşıyorsunuz?
- Size göre içinde bulunduğunuz dönem duyguları yaşamak açısından nasıl bir dönem?
- Yaşamın farklı dönemleri ile (bebeklik, yetişkinlik, yaşlılık) duyguların hissediliş biçiminde ya da yaşanma biçimlerinde farklılıklar olduğunu düşünüyor musunuz? Ne gibi farklılıklar?

9. Tartışma sürecinin tamamlanmasının ardından aşağıdaki yönerge sınıfla paylaşılarak etkinlik sonlandırılır:

“Sevgili gençler, hayatımızın her döneminde aynı gün içerisinde hatta aynı olay karşısında bile farklı farklı ve çok sayıda duygu hissedebiliriz. Ergenlik döneminde bu duygu değişimleri ve geçişleri daha sık yaşanabilir. Çok üzgünken birden mutlu olabileceğimiz gibi şaşkıncı de birden sinirlenebiliriz. Bu duygu değişimlerimizi fark etmek ve onları kabul etmek; bu dönemi verimli ve sağlıklı geçirmemizi sağlayacak en büyük yardımcılarımızdır. Bu dönemde duygu değişimleri ve geçişleri bizi etkiliyorsa spor, sanat gibi etkinliklerle ilgilenme, duygularımızın ve duygularımızdaki dalgalanmaların farkında olma, olumlu ya da olumsuz tüm duygularımızı uygun şekilde ifade etme kendimizi ve çevremizi bu dalgalanmaların olası olumsuz etkilerinden koruyacaktır.”

Kazanımın
Değerlendirilmesi

1. Öğrencilere yaşadıkları duygu dalgalanmalarını Çalışma Yaprağı-2’deki gibi bir hafta boyunca takip etmeleri önerilebilir.

Uygulayıcıya Not

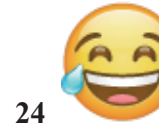
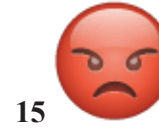
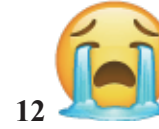
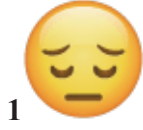
Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Çalışma Yaprağı-1 daha büyük boyutta hazırlanarak ya da dokunsal özellikleri farklılaştırılarak materyalde uyarlama yapılabilir.
2. Çalışma Yaprağı-2 daha büyük puntoda ya da Braille yazı ile hazırlanarak materyallerde uyarlama yapılabilir.
3. Çalışma Yaprağı-2'deki boşluklara emojielerin numarasını yazmak yerine kendi emojielerini çizmelerine de izin verilerek öğrencilerin farklılaşan düzeyde tepki vermeleri sağlanabilir.

Etkinliği Geliştiren

Burak TAŞPINAR

Çalışma Yaprağı 1

Çalışma Yaprağı 2

GÜN-1

Sabah uyandığımda	Kahvaltı yaparken	Okul yolunda	İlk derste	Teneffüste	Arkadaşlarla sohbet ederken	Derse katılırken
Öğle arasında	Çıkış saati geldiğinde	Eve vardığımda	Ders çalışırken	Ailemle sohbet ederken	Evde bir tartışma olduğunda	Uyumak için yatağa gittiğimde

GÜN-2

Sabah uyandığımda	Kahvaltı yaparken	Okul yolunda	İlk derste	Teneffüste	Arkadaşlarla sohbet ederken	Derse katılırken
Öğle arasında	Çıkış saati geldiğinde	Eve vardığımda	Ders çalışırken	Ailemle sohbet ederken	Evde bir tartışma olduğunda	Uyumak için yatağa gittiğimde

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

İSTEDİKLERİM VE UMDUKLARIM

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Hazırlığı
Kazanım/Hafta	Kariyer beklentileri ile kariyer amaçlarını karşılaştırır. / 15. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1- Makas 2- Çalışma Yaprağı-1 3- Çalışma Yaprağı-2 4- Etkinlik Bilgi Notu-1 5- Etkinlik Bilgi Notu-2 6- Torba/Kutu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1’de yer alan 18 maddelik 3 tablo, her öğrencide bir adet tablo olacak şekilde çoğaltılır ve kesilir. 2. Çalışma Yaprağı-2’de yer alan cümleler çizgili kısımlardan kesilerek katlanır ve torba/kutuya atılır. 3. Etkinlik Bilgi Notu-1 ve 2 okunur.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aşağıdaki yönerge ile giriş yapılır: <i>“Sevgili öğrenciler, yaşamdaki birçok belirsiz durum üzerine düşünürken aslında bunlarla ilgili çeşitli beklentilere ve amaçlara da sahibizdir. Örneğin gelecek hafta bir aylığına farklı bir ülkeye tatile çıkacağınızı düşünün. Bu tatile ilişkin beklentileriniz neler olurdu ve bu tatilde neler yapmayı amaçladınız?”</i> 2. Gönüllü öğrencilerin cevapları alındıktan sonra aşağıdaki açıklama ile devam edilir: <i>“Muhtemelen her biriniz çok farklı beklentiler içinde ve çok çeşitli amaçlara sahip olarak bu tatili gerçekleştirmeyi planladınız. Bu tatille ilgili beklenti ve amaçlarınızın oluşumunda çok farklı etkenler söz konusu olabilir. Mesela iklim olarak kiminiz sıcak bir ülkeye gitmeyi ve yeni insanlarla tanışmayı planlarken kiminiz daha soğuk bir ülke hayali kurmuş ve aslında dinlenmek için o ülkeyi tercih etmiş olabilirsiniz. Kiminiz dinlenmek amacıyla tatil yapmak isterken kiminiz yeni kültürler tanımak amacıyla tatil yapmak istemiş olabilir. Tıpkı bu örnekte olduğu gibi kariyer yaşamımıza ilişkin de bazı amaçlara ve beklentilere</i>

Süreç (Uygulama Basamakları)

sahibizdir.”

3. Etkinlik Bilgi Notu-1’den yer alan bilgiler dikkate alınarak öğrencilere kariyer beklentileri ve amaçları örnek verilerek açıklanır.
4. Çalışma Yaprağı-1’den kesilen bir adet tablo öğrencilere dağıtılır.
5. Çalışma Yaprağı-2’de yer alan cümlelerin kesilmiş ve katlanmış halde bulunduğu torba/kutu karıştırılarak bir kâğıt seçilir. Seçilen cümle ve cümlelerin numarası sesli bir şekilde öğrencilere okunur. Öğrencilerden; okunan cümlelerin bir kariyer beklentisi cümlesi olduğunu düşünüyorsa tabloda yer alan ilgili cümle numarası karşısına küçük bir daire çizmeleri; okunan cümlelerin bir kariyer amacı cümlesi olduğunu düşünüyorsa tabloda yer alan ilgili cümle numarası karşısına bir üçgen çizmeleri istenir. Okunan cümle torba/kutuya tekrar atılmaz ve bu şekilde cümleler bitene kadar devam edilir.
6. Etkinlik Bilgi Notu-2’de yer alan cevap anahtarı öğrencilere okunarak verilen cevapların kontrol edilmesi sağlanır ve varsa anlaşılmayan cümleler ve cevaplar öğrencilerle tartışılır.
7. Öğrencilerden kendi kariyerlerine ilişkin beklentilerini ve amaçlarını Çalışma Yaprağı-1’in arkasına yazmaları istenir.
8. Tartışma sorularıyla etkinlik süreci değerlendirilir.
 - Kariyer beklentileri ile kariyer amaçları arasında ne gibi farklar vardır?
 - Bu etkinlik kariyer amaçlarınızı ve kariyer beklentilerinizi düşünmenizde size neler sağladı?
 - Kariyer beklentileriniz ve kariyer amaçlarınız arasında ne gibi farklılıklar ve benzerlikler bulunmaktadır?
9. Aşağıdaki açıklamayla etkinlik sonlandırılır:

“Kariyeri bir yolculuğa benzetecek olsaydık varmak istediğimiz duraklar kariyer amaçlarımızken; bu yolculuğu tamamladığımızda ne olacağına dair inançlarımız ve yolculuktan neler beklediğimiz kariyer beklentilerimizi oluşturabilirdi. Kariyer amaçlarımız ve kariyer beklentilerimiz ileride seçmeyi düşündüğümüz kariyer yaşamımız için birer eylem aracıdır ve bizi harekete geçirmeye yardımcı olurlar.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

İlerleyen haftalarda okul rehberlik servisi yardımıyla öğrencilere “Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği (McWhirter, Rasheed ve Crothers, 2000, Türkçe’ye uyarlayan: Işık, 2010)” uygulanarak kariyerlerine ilişkin beklentilerini değerlendirmeleri sağlanabilir.

Uygulayıcıya Not

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Tablolarda işaretleme yapma aşamasında akran eşleştirmesi yapılarak öğretim süreci farklılaştırılabilir.
2. Öğrencilerden kariyerlerine ilişkin beklenti ve amaçlarını kağıdın arkasına yazmalarının istenmesi yerine sözel olarak da anlatmalarını istenerek öğrencilerin farklılaşan düzeyde tepki vermeleri sağlanabilir.
3. Etkinliğin tamamlanması için gerekirse ek süre verilerek öğrenme süreci farklılaştırılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Enes KALKAN

Çalışma Yaprağı 1

1. Cümle _____

2. Cümle _____

3. Cümle _____

4. Cümle _____

5. Cümle _____

6. Cümle _____

7. Cümle _____

8. Cümle _____

9. Cümle _____

10. Cümle _____

11. Cümle _____

12. Cümle _____

13. Cümle _____

14. Cümle _____

15. Cümle _____

16. Cümle _____

17. Cümle _____

18. Cümle _____

1. Cümle _____

2. Cümle _____

3. Cümle _____

4. Cümle _____

5. Cümle _____

6. Cümle _____

7. Cümle _____

8. Cümle _____

9. Cümle _____

10. Cümle _____

11. Cümle _____

12. Cümle _____

13. Cümle _____

14. Cümle _____

15. Cümle _____

16. Cümle _____

17. Cümle _____

18. Cümle _____

1. Cümle _____

2. Cümle _____

3. Cümle _____

4. Cümle _____

5. Cümle _____

6. Cümle _____

7. Cümle _____

8. Cümle _____

9. Cümle _____

10. Cümle _____

11. Cümle _____

12. Cümle _____

13. Cümle _____

14. Cümle _____

15. Cümle _____

16. Cümle _____

17. Cümle _____

18. Cümle _____

Çalışma Yaprağı 2

1. **Cümle:** Yazar olmak istiyorum.

2. **Cümle:** Millî bir yüzücü olduğumda uluslararası yarışmalarda daha kolay derece elde edebileceğime inanıyorum.

3. **Cümle:** Grafik tasarımcısı olmaktan neler bekliyorum?

4. **Cümle:** Avukat olmanın beni memnun edeceğine inanıyorum.

5. **Cümle:** Telekomünikasyon mühendisi olmak amaçlarımdan biridir.

6. **Cümle:** Bir sosyal medya uzmanı olma ve ünlü şirketlere danışmanlık yapma hedefim var.

7. **Cümle:** Yeteneklerimi, sokak dansı yaparak kullanabileceğimi umuyorum.

8. **Cümle:** Köklü bir dergide edebiyat eleştirmenliği yapmayı amaçlıyorum.

9. **Cümle:** Ben iyi bir doktor olursam ne olacak?

10. **Cümle:** Tanınmış bir fotoğraf sanatçısı olmak için çalışıyorum.

11. **Cümle:** Anayasa raportörü olduğumda kendimi oldukça başarılı hissedeceğime inanıyorum.

12. **Cümle:** Amacım, yerel olanla küresel olanı buluşturan bir yönetmen olmak.

13. **Cümle:** Hücresel ve moleküler tıp alanında uzmanlaşmak istiyorum.

14. **Cümle:** Kaymakam olursam annem ve babam benimle gurur duyacaklardır.

15. **Cümle:** Bir rap müziği sanatçısı ya da DJ olmak ve müziğimle insanlık sorunlarına dikkat çekmek istiyorum.

16. **Cümle:** Beden eğitimi öğretmeni olduğumda fiziksel olarak sağlıklı nesiller yetiştirebileceğime inanıyorum.

17. **Cümle:** Reklamcılık bölümü okursam çok yönlü düşünebileceğime ve takım çalışması yapabileceğime inanıyorum.

18. **Cümle:** Davranışsal ekonomi uzmanı olduğumda bunun nasıl bir yararı olacak?

ETKİNLİK BİLGİ NOTU-1

Çoğu zaman kariyer hayalimizden bahsederken ya da geleceğimize ilişkin konuşurken farkında olmasak da amaç ve beklenti kelimelerine başvururuz. Kariyer amacı bir kişinin belirli faaliyetlerde bulunma ya da belirli sonuçlar üretme niyetidir. Örneğin, bir yazılım mühendisi olmak istemeniz ya da bir mağaza müdürü olmak istemeniz kariyer amacınıza bir örnektir. Kariyer beklentisi ise kişinin belirli davranışları yaptıktan sonra ortaya çıkabilecek durum ya da sonuçlarla ilgili kişisel inançlarıdır. Örneğin, 'yazılım mühendisi olduğumda ne olacak?' ya da 'başarılı bir mağaza müdürü olduğumda bunun sonucunda ne elde edebilirim?' gibi sorulara vereceğiniz yanıtlar kariyer beklentilerinizi açığa çıkarmanıza yardımcı olabilir.

ETKİNLİK BİLGİ NOTU-2

Cevap anahtarı ve uygun çizimler ekte gösterildiği gibidir.

△ → Kariyer amacı cümlesi

○ → Kariyer beklentisi cümlesi

CEVAP ANAHTARI

1. Cümle	△
2. Cümle	○
3. Cümle	○
4. Cümle	○
5. Cümle	△
6. Cümle	△
7. Cümle	○
8. Cümle	△
9. Cümle	○
10. Cümle	△
11. Cümle	○
12. Cümle	△
13. Cümle	△
14. Cümle	○
15. Cümle	△
16. Cümle	○
17. Cümle	○
18. Cümle	○

KAYNAK:

McWhirter, E. H., Rasheed, S., & Crothers, M. (2000). The effects of high school career education on social-cognitive variables. *Journal of Counseling Psychology, 47*, 330-341.

Işık, E. (2010). *Sosyal bilişsel kariyer teorisi temelli bir grup müdahalesinin üniversite öğrencilerinin kariyer kararı yetkinlik ve mesleki sonuç beklenti düzeylerine etkisi* (Doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

UMDUĞUMU BULACAK MIYIM?

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Hazırlığı
Kazanım/Hafta	Kariyer beklentileri ile kariyer amaçlarını karşılaştırır. / 16. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1. Çalışma Yaprağı-1 2. Çalışma Yaprağı-2
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1- Çalışma Yaprağı-1 ve Çalışma Yaprağı-2 uygulayıcı tarafından sınıf mevcudu kadar çoğaltılmalıdır. 2- Etkinliğin yapılacağı günden önce öğrencilerden 15. Haftada belirlemiş oldukları kariyer beklentileri ve kariyer amaçları ile 10. ve 11. Haftada belirlemiş oldukları kısa vadeli ve uzun vadeli kariyer amaçlarını sınıfa getirmeleri istenmelidir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Aşağıdaki açıklama ile etkinliğe giriş yapılır: "Sevgili arkadaşlar, geçtiğimiz hafta kariyer amaçları ve kariyer beklentileri hakkında sizlerle keyifli bir etkinlik yapmıştık. Yaptığımız etkinlikte kariyer amaçlarının ve kariyer beklentilerinin ne olduğunu öğrenmiştiniz. Artık sizlerin kariyer amaçları ve beklentileri hakkında konuşacağız. Ardından sizden bu beklentilerinizi ve amaçlarınızı karşılaştırmanızı isteyeceğim. Bu karşılaştırmayı yaparken sizlerden istemiş olduğum önceki haftalarda doldurduğunuz etkinlik formlarınızdan faydalanabilirsiniz. Hazırsanız başlayalım!" 2. Çalışma Yaprağı-1 öğrencilere dağıtılır, ardından aşağıdaki açıklama yapılarak öğrencilere 10 dakika süre verilir. "Etkinliğimizin birinci kısmı ile başlayalım. Sizlere dağıtmış olduğum Çalışma Yaprağı-1'de gördüğünüz yolu kariyer süreciniz olarak düşünebilirsiniz. Yolda gördüğünüz küçük boş tabelalar ise sizlerin kariyer beklentilerini temsil ediyor. Kariyer beklentilerinizi bu tabelalara yazmanızı istiyorum. Kariyer amaçlarınızı ise yolun sonundaki büyük tabelaya yazacaksınız. Bu tabelaların her birini sonuna kadar doldurmak zorunda olmadığınız gibi eğer yetersiz gelirse sizler de istediğiniz kadar tabela ekleyebilirsiniz. Ardından etkinliğimizin ikinci kısmına geçeceğiz!" 3. Süre sonunda Çalışma Yaprağı-2 dağıtılır. Aşağıdaki açıklama ile etkinliğin ikinci kısmına geçilir. Açıklamanın ardından öğrencilere işaretleme

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

yapmaları için 10 dakika süre verilir.

“Şimdi ikinci kısma geçelim. Sizlere dağıttığım Çalışma Yaprağı-2’de bir tablo görüyorsunuz. Bu tablodaki harfler yolun sonundaki büyük tabelanıza yazmış olduğunuz kariyer amaçlarınızın harfleri. Büyük tabeladaki her bir amacınız için küçük tabelalarınıza yazmış olduğunuz kariyer beklentilerinizi ayrı ayrı değerlendirin. Örneğin A sizin bir kariyer amacınız olsun. 1 nolu tabela ise bu amacınıza yönelik beklentiniz olsun. A kariyer amacınız bu beklentiniz ile uyumluysa A sütununun altında 1 nolu Kariyer Beklentinizin “Uyumlu” kutucuğuna çarpı koyun. Eğer A kariyer amacınız bu beklentiniz ile uyumlu değilse A sütununun altında 1 nolu Kariyer Beklentinizin “Uyumsuz” kutucuğuna çarpı koyun. Büyük tabelanıza yazdığınız kariyer amaçlarınızı küçük tabelalardaki kariyer beklentilerinizle ilişkilendirmelisiniz. Bu süreci büyük tabelada yer alan her bir kariyer amacınız için ayrı ayrı gerçekleştiriniz.”

4. Süre sonunda öğrencilerin yaptıkları tablo işaretlemelerini sınıfta açıklayarak paylaşımları istenir.

5. Etkinliğe aşağıdaki tartışma soruları ile devam edilir:

- Daha önce kariyer amaçlarınız ile kariyer beklentilerinizi bir arada değerlendirmiş miydiniz?
- Kariyer amaçlarınız ile kariyer beklentilerinizin nasıl bir ilişkisi olduğunu düşünüyorsunuz?
- Kariyer amaçlarınız ile kariyer beklentilerinizi karşılaştırmanız sizlere nasıl bir katkı sağladı?
- Kariyer amaçlarınızın kariyer beklentileriniz ile uyumlu ve uyumsuz olduğu durumları nasıl değerlendiriyorsunuz?

6. Tartışma soruları sonrasında aşağıdaki açıklama ile etkinlik sonlandırılır:

“Bugün sizlerle kariyer amaçlarınız ve kariyer beklentileriniz hakkında konuştuk. Bu amaçlarınız ile beklentilerinizi karşılaştırdınız. Kariyer amaçlarınız ile kariyer beklentileriniz her zaman bire bir örtüşmek zorunda değil. Ancak kariyer amaçlarınızı oluştururken bu amaçların kariyer beklentileriniz ile ne kadar uyumlu olduğunu dikkate almanız ileride kariyer planlamanıza oldukça yardımcı olabilir!”

Kazanımın
Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerinizden dönem sonunda kariyer amaçlarını ve kariyer beklentilerini yeniden karşılaştırmasını isteyebilirsiniz.
2. Öğrencilerinizden çevrelerindeki yakınları ile kariyer beklentileri ve kariyer amaçları yönünden bu kişilerin kendini değerlendirdiği bir röportaj yapmasını isteyebilirsiniz.

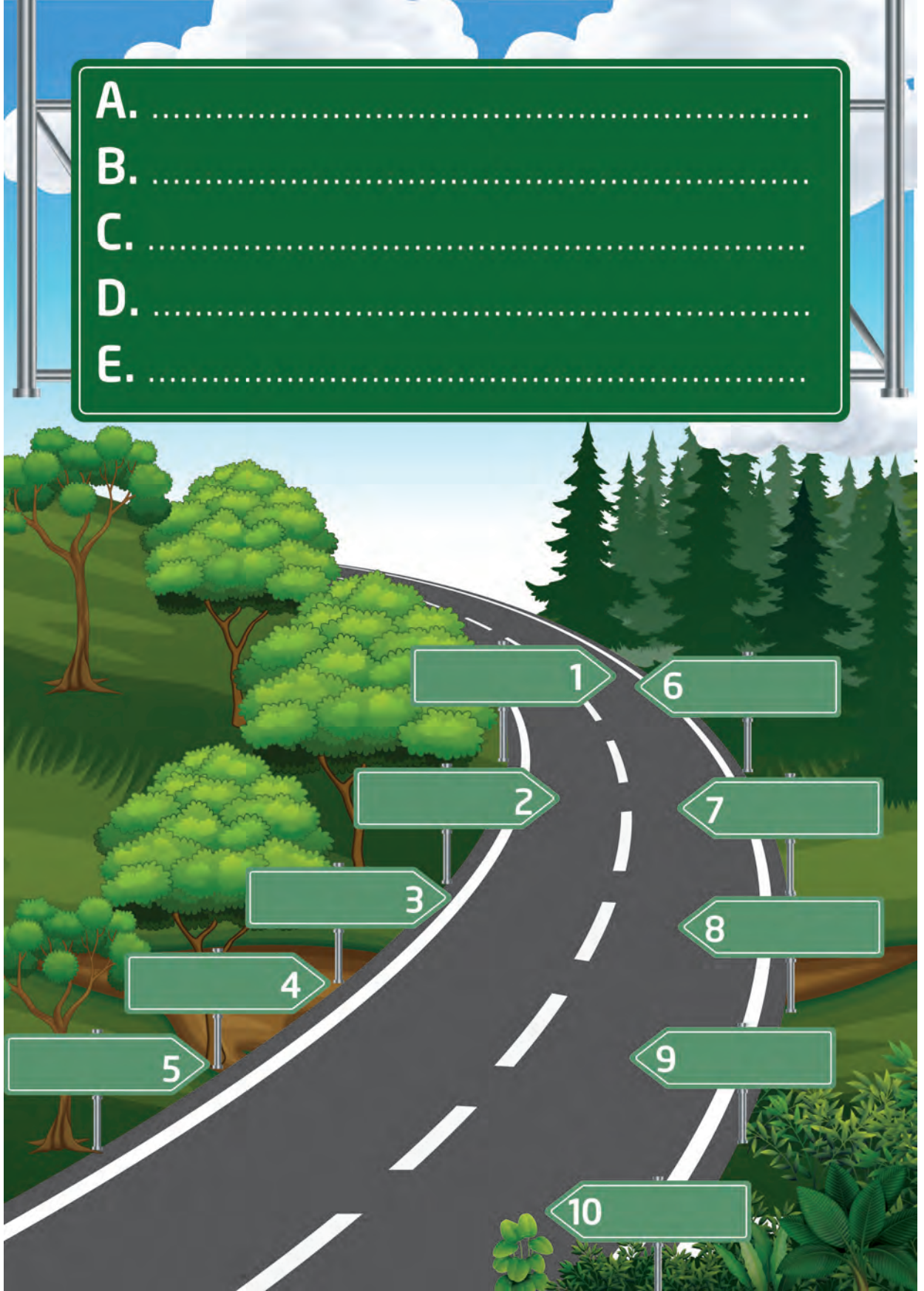
Uygulayıcıya Not

1. Öğrenciler eğer Çalışma Yaprağı-1’e tabela eklemek isterse Çalışma Yaprağı-2’ye de satır ve sütun eklemeleri konusunda yönlendirilmelidir.
Özel gereksinimli öğrenciler için;
1. Etkinlik yapraklarının tamamlanması için ek süre verilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Damla MERAL

Çalışma Yapağı 1

Çalışma Yaprağı 2

KARIYER BEKLENTİLERİ	KARIYER AMAÇLARI									
	A		B		C		D		E	
	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz	Uyumlu	Uyumsuz
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

ÇEVREMDEKİLER BU İŞE NE DER?

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Hazırlığı
Kazanım/Hafta	Kariyer karar verme süreçlerinde kendi görüşleri ile aile ve yakın çevresinin görüşlerini karşılaştırır. / 17. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1. Çalışma Yaprağı-1 2. Etkinlik Bilgi Notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Çalışma Yaprağı-1 sınıf mevcudu kadar çoğaltılır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> Öğrencilere kariyer karar verme süreçlerinde kimlerin görüşlerinden faydalandıkları sorularak etkinlik başlatılır. Gönüllü olan öğrencilerin fikirlerini sınıf ile paylaşması için süre verilir. Aşağıdaki açıklama ile sürece devam edilir: "Sevgili arkadaşlar, insanlar yaşamlarıyla ilgili her gün birçok karar verirler. Kariyer ile ilgili kararlar da insanların vermek zorunda olduğu kararlar arasında yer almaktadır. Sizlerin de az önce belirtmiş olduğu gibi bu kararları verirken bazı kişilerin desteğine ihtiyaç duyarız. Bu insanlar bazen ailemizden biri olabilirken bazen de yakın çevremizden desteğine ve bilgisine güvendiğimiz yakınlarımız olabilir. Bugün sizlerle yapacağımız etkinlikte destek aldığınız kişilerin görüşlerinin sizin kararlarınızla ne kadar örtüştüğünü değerlendirmenizi isteyeceğim. Hazırsanız başlayalım!" Öğrencilere Çalışma Yaprağı-1 dağıtılır. Çalışma Yaprağı-1'de yer alan bilgiler Etkinlik Bilgi Notu'ndan yararlanılarak öğrencilere açıklanır. Öğrencilere aşağıdaki yönerge okunarak Çalışma Yaprağı-1'i doldurmaları için 10 dakika süre verilir. "Arkadaşlar, şimdi sizlerden dağıttığım çalışma yaprağını incelemenizi istiyorum. Az önce çalışma yaprağınızda yer alan 1. Kısım'a ait başlıkların bilgilendirmesini yapmıştım. Sizlerden bu başlıklara göre ailenizin ve/veya yakın çevrenizdeki insanların kariyer kararlarınızda etkili olan görüşlerini yazmanızı istiyorum. Bunun için 10 dakika süreniz var." Sürenin sonunda öğrencilere 10 dakika daha zaman tanınarak aşağıdaki

Süreç (Uygulama Basamakları)

yönerge verilir:

“Şimdi de sizlerden 2. Kısım’da yer alan Benim Görüşlerim alanını kariyer kararlarınızı değerlendirerek ve bu kısma kendi görüşlerinizi yazarak doldurmanızı istiyorum.”

7. Süre sonunda öğrencilerden Çalışma Yaprağı-1’de yer alan her iki kısmı da (1. Kısım: Çevremdekiler Bu İşe Ne Der ve 2. Kısım: Benim Görüşlerim Neler) karşılaştırarak çalışma yaprağında doldurdukları görüşleri paylaşımları istenir. Gönüllü öğrencilere söz verilerek karşılaştırmalarını paylaşımları sağlanır.

8. Aşağıdaki tartışma soruları ile sürece devam edilir.

- Etkinlik sırasında kariyer karar verme süreçlerinizde ailenizin ve/veya yakın çevrenizin görüşleri hakkında neleri fark ettiniz?
- Kariyer karar verme süreçlerinizde ailenizin/yakın çevrenizin görüşleri ile sizin görüşlerinizin en çok hangi kategoride örtüştüğünü/örtüşmediğini düşünüyorsunuz? Neden?
- Kendi görüşlerinizle ailenizin/yakın çevrenizin görüşlerinizi karşılaştırmanız sizlere neleri fark ettirdi?

9. Aşağıdaki açıklama ile etkinlik sonlandırılır:

“Bugün yaptığımız etkinlik ile kariyer kararlarınızda etkili olan ailenizin/yakın çevrenizin görüşleri ile kendi görüşlerinizi karşılaştırdınız. Kariyer kararlarınızı verirken bu görüşleri karşılaştırmanız sizlere yardımcı olabilir. Bu görüşler her zaman bire bir örtüşmek zorunda değil ancak sizlerin görüşleri kadar kıymetli olan yakınlarınızın görüşlerini almanız sizler için farklı bakış açıları oluşturacak ve daha uygun kararlar vermenize yardımcı olabilir.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerinizin yakın çevrelerinin kendilerinin düşündüğü beklentilerini yine yakın çevresine sorarak bu beklentilerin kendi algıladıkları gibi olup olmadığını değerlendirmelerini isteyebilirsiniz.

Uygulayıcıya Not

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Çalışma Yaprağı-1’in puntolarının büyük olmasına dikkat edilerek ya da Braille yazı eklenerek materyalde uyarlama yapılabilir.
2. Çalışma Yaprağı-1 ile çalışırken öğretmen öğrenciye geribildirim vererek destek sağlayabilir.
3. Çalışma yaprağının tamamlanması için ek süre verilerek öğrenme süreci farklılaştırılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Damla MERAL

Çalışma Yaprağı 1

1. KISIM: ÇEVREMDEKİLER BU İŞE NE DER?

Ailemin ya da Yakın Çevremdeki Kişilerin Görüşleri			
Finansal Destek	Bilgi Desteği	Beklentiler	Değerler

2. KISIM: BENİM GÖRÜŞLERİM NELER?

Benim Görüşlerim

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Ailenin/yakın çevrenin öğrencinin kariyer gelişim süreciyle ilgili bilgi düzeyidir. Örneğin: Öğrencinin kariyer kararlarında ailenin/yakın çevrenin

Ailenin/yakın çevrenin öğrencinin kariyer gelişiminde sunmaya çalıştığı maddi destektir. Örneğin: öğrencinin kariyer kararlarında ailenin/yakın çevrenin

Ailenin/yakın çevrenin çocuğun cinsiyetine, ailenin tutumlarına ve kültürel yapısına göre kariyer gelişim sürecini

Ailenin/yakın çevrenin öğrencinin meslek seçimi yaparken ailesinin/yakın çevresinin sahip olduğu dini düşünceleri, değer ve inançları dikkate alacağını konusunda beklenti

KAYNAK:

Dursun, A. & Kara, A. (2019). Ortaöğretim öğrencilerinde kariyer karar verme güçlüklerinin yordayıcısı olarak kariyer kararı yetkinlik beklentisi ve kariyer seçiminde aile etkisi. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 17(1),39-55.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

DERS MESLEK İLİŞKİSİ

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Hazırlığı
Kazanım/Hafta	Derslerin mesleklerle ilişkisini açıklar. / 18. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1 2- Etkinlik Bilgi Notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1- Çalışma Yaprağı-1 çıktı alınır ve ilgili yerlerden grup çalışması için kesilerek hazır hale getirilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> Uygulayıcı tarafından etkinliğin amacının derslerin mesleklerle ilişkisini açıklamak olduğu söylenir ve aşağıdaki yönerge öğrencilerle paylaşılır: <i>"Sevgili öğrenciler, eğitim hayatınız boyunca birçok farklı ders aldınız ve almaya devam etmektesiniz. Bu derslerin her biri birçok meslekle doğrudan veya dolaylı ilişkilidir. Bugünkü etkinliğimizde hangi derslerin hangi mesleklerin ilişkili olabileceğini bulmaya çalışacağız."</i> Öğrenciler 5 gruba ayrılır ve her gruba önceden hazırlanmış olan Çalışma Yaprağı-1'deki ders gruplarından bir tanesi verilir. Aşağıdaki yönerge paylaşılır: <i>"Arkadaşlar, her gruba farklı bir ders alanı ve bu ders alanının ilişkili olabileceği meslekleri yazmanız gereken formlar dağıtıldı. Sol sütunda grubunuza gelen ders alanı bulunmakta bu sütuna bu alandaki dersler neler ise onları yazmanızı, sağ sütuna ise bu derslerle ilişkili olan olası meslekleri yazmanızı istiyorum. Alanların altında yer alan dersler sizlere örnek olması için verilmiştir, bu alandaki diğer dersleri sizler grupça ekleyerek tamamlayınız."</i> Grupların çalışmalarını tamamladıktan sonra her grup kendi ders alanı ve bu alandaki derslerle ilişkili olan olası meslekleri tüm sınıfla paylaşır. Her grubun sunumundan sonra aşağıdaki sorular sınıfa yöneltilir: <ul style="list-style-type: none"> Arkadaşlarınız kendi alanlarında bazı dersleri belirtmişlerdir. Bu derslerin ilişkili olduğu mesleklerle yönelik sizin eklemek istediğiniz meslek var mı?

Süreç (Uygulama Basamakları)

- Arkadaşlarınıza ek olarak bu ders alanında yer alan başka ders var mı? Varsa bu ders hangi mesleklerle ilişkili olabilir?
5. Tüm grupların sunumları tamamladıktan uygulayıcı tarafından Etkinlik Bilgi Notundan yararlanılarak ders meslek ilişkilendirmesine eklemeler yapılır.
 6. Aşağıdaki sorularla sürece devam edilir.
 - Bugün daha önce düşünmediğiniz hangi derslerin hangi mesleklerle ilişkili olabileceğini fark ettiniz?
 - Seçmeyi düşündüğünüz mesleklerle hangi dersler arasında ilişki olabilir?
 - Derslerle mesleklerin ilişkisini fark etmek neden önemlidir?
 7. Aşağıdaki açıklama ile etkinlik sonlandırılır:

"Sevgili öğrenciler, bugün burada derslerin olası mesleklerle ilişkisini anlamaya çalıştık. Sizin de fark ettiğiniz gibi bir dersin birden fazla meslekle ilişkili olabileceği gibi bir meslek de birden fazla dersle ilişkili olabilir. Önemli olan bu ilişkileri fark edip kariye planlamanızı bu ilişkileri de dikkate alarak planlamanızdır."

Kazanımın Değerlendirilmesi

- 1- Bir meslek çalışanı ile röportaj yaparak o mesleğin eğitimini alırken hangi dersleri aldıklarını sormasını ve bu derslerin lisedeki derslerle ilişkisini anlatmasını isteyebilirsiniz.

Uygulayıcıya Not

1. Uygulayıcı görev yaptığı okulun türü ve özelliklerine bağlı olarak ders alanlarını güncelleyebilir. Çalışma Yaprağı-1'de yer alan meslek dersleri alanı meslek liseleri için eklenmiştir. Bu liselerde uygulama yapılırken öğrenciler 6 gruba ayrılmalıdır.
2. Sınıf mevcuduna göre 5'ten fazla grup oluşturulması gereken durumlarda Çalışma Yaprağı-1'de yer alan ders alanları grup sayısına göre ayarlanmalı, aynı ders alanı birden fazla gruba verilerek süreç yürütülmelidir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Gruplar oluşturulurken uygun akran eşleştirmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.
2. Çalışma yaprağının tamamlanması için ek süre verilerek öğrenme süreci farklılaştırılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Nilgün ATAY-Etkinlik Düzenleme Kurulu

Çalışma Yaprağı 1

Matematik Fen Bilimleri Alanındaki Dersler (Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik vb.)	İlişkili Olan Olası Meslekler

Sosyal Bilimler Alanındaki Dersler (Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya vb.)	İlişkili Olan Olası Meslekler

Türkçe Matematik Alanındaki Dersler (Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik vb.)	İlişkili Olan Olası Meslekler

Yabancı Dil Alanındaki Dersler (İngilizce, Almanca, Fransızca vb.)	İlişkili Olan Olası Meslekler

Özel Yetenek Alanındaki Dersler (Resim, Müzik, Beden Eğitimi vb.)	İlişkili Olan Olası Meslekler

Meslek Dersleri	İlişkili Olan Olası Meslekler

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Matematik Fen Bilimleri Alanıyla İlişkili Olan Olası Meslekler

• Gemi Makineleri İşletme Müh.	• İç Mimarlık
• Aktüerya	• İlköğr. Mat. Öğrt.
• Aktüerya Bilimleri	• İmalat Mühendisliği
• Astronomi ve Uzay Bilimleri	• İnşaat Mühendisliği
• Balıkçılık Teknolojisi Müh.	• İstatistik
• Beslenme ve Diyetetik	• İstatistik ve Bilg. Bilimleri
• Bilgisayar	• İşletme Mühendisliği
• Bilgisayar Mühendisliği	• Jeodezi ve Fot. Müh.
• Bilgisayar Öğretmenliği	• Jeofizik Mühendisliği
• Bilgisayar Sistemleri Öğrt.	• Jeoloji Mühendisliği
• Bilg.Tekn. ve Bilişim Sist.	• Kimya
• Bilgisayar ve Kontrol Öğr.	• Kimya- Biyoloji Müh.
• Bilgisayar ve Öğr. Tek. Öğrt.	• Kimya Mühendisliği
• Bilişim Sistemleri Müh.	• Kimya Öğretmenliği
• Bilişim Sistemleri ve Tekn.	• Kontrol Mühendisliği
• Biyokimya	• Maden Mühendisliği
• Biyoloji	• Makine Mühendisliği
• Biyoloji Öğretmenliği	• Malzeme bilimi ve Müh.
• Biyomedikal Mühendisliği	• Matematik
• Biyomühendislik	• Gıda Mühendisliği
• Çevre Mühendisliği	• Güverte
• Deniz Teknolojisi Müh.	• Havacılık Elektrik ve Elekt.
• Deniz Ulaştırma İşletme Müh.	• Havacılık ve Uzay Müh.
• Deri Mühendisliği	• Hemşirelik
• Diş Hekimliği	• Hemşirelik ve Sağlık Hiz.
• Ebelik	• Hidrojeoloji Mühendisliği
• Eczacılık	• Enformasyon Teknolojileri
• Elektrik Mühendisliği	• Fen Bilgisi Öğretmenliği
• Elektrik-Elektronik Müh.	• Finans Matematiği
• Elektronik Mühendisliği	• Fizik
• Elekt. ve Haberleşme Müh.	• Fizik Mühendisliği
• Endüstri Mühendisliği	• Fizik Öğretmenliği
• Endüstri Ürünleri Tasarımı	• Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
• Endüstriyel Tasarım	• Gemi İnşaatı Mühendisliği

Türkçe Matematik Alanıyla İlişkili Olan Olası Meslekler

• Antropoloji	• Turizm İşl. ve Otelcilik
• Avrupa Birliği İlişkileri	• Turizm ve Otel İşletmeciliği
• Bankacılık	• Turizm ve Otelcilik
• Bankacılık ve Finans	• Ulaştırma ve Lojistik
• Bilgi ve Belge yönetimi	• Uluslararası Finans
• Çalışma Eko. ve Endüstri İlişkileri	• Uluslararası İlişkiler
• Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	• Uluslararası İ. ve Avrupa Birl.
• Denizcilik İşletmeleri Yönetimi	• Uluslararası Loj.ve Taşımacılık
• Ekonometri	• Uluslararası Ticaret
• Ekonomi	• Uluslararası Tic.ve Finansman
• Ekonomi ve Finans	• Uluslararası Tic. ve İşl.
• Ekonomi-Yönetim Bil. Prog.	• Üstün Zekâlılar Öğretmenliği
• Enformatik	• Yönetim Bilişim Sistemleri
• Ev Ekonomisi	• Sermaye Piyasası
• Felsefe	• Seyahat İşletmeciliği
• Felsefe Grubu Öğretmenliği	• Seyahat İşl. ve Turizm Rehberliği
• Hukuk	• Sınıf Öğretmenliği
• İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı	• Sigortacılık
• İktisat	• Sigortacılık ve risk yönetimi
• İşletme	• Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği
• İşletme Bilgi Yönetimi	• Siyaset Bilimi
• Kamu Yönetimi	• Siyaset Bilimi ve Kamu Yön.
• Konaklama İşletmeciliği	• Siyaset Bilimi ve Uluslararası İ.
• Küresel ve Uluslararası İl.	• Sosyal Hizmetler
• Maliye	• Sosyoloji
• Moda ve Tasarımı	• Turizm İşletmeciliği
• Muhasebe Bilgi Sistemleri	• Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
• Muhasebe ve Finansal yönetim	• Sağlık İdaresi
• Okul Öncesi Öğretmenliği	• Sağlık Kurumları İşletmeciliği
• Peyzaj Mim.ve kentsel tasarım	• Sanat ve Sosyal Bilimler Programları
• Psikoloji	• Reklamcılık

Sosyal Bilimler Alanıyla İlişkili Olan Olası Meslekler

• Arkeoloji	• Sinema ve Televizyon
• Arkeoloji ve Sanat Tarihi	• Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
• Basın ve Yayın	• Sümeroloji
• Coğrafya	• Tarih
• Coğrafya Öğretmenliği	• Tarih Öğretmenliği
• Çağdaş Türk Lehçeleri ve Ed.	• Televizyon Gazeteciliği
• Gazetecilik	• Türk Dili ve Edebiyatı
• Geleneksel Türk El Sanatları	• Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.
• Görme Engelliler Öğr.	• Türk Halk Bilimi
• Halkbilimi	• Türkçe Öğretmenliği
• Halkla İlişkiler	• Zihin Engelliler Öğretmenliği
• Halkla İliş. ve Reklamcılık	• İşitme Engelliler Öğretmenliği
• Halkla İlişkiler ve Tanıtım	• Medya ve İletişim Sistemleri
• Hititoloji	• Radyo, Televizyon ve Sinema
• İlahiyat	• Reklamcılık ve Halkla İlişkiler
• İletişim	• Sanat Tarihi
• İletişim Sanatları	• Seramik
• İletişim Tasarımı	• İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğr.

Dil Alanıyla İlişkili Olan Olası Meslekler

• Alman Dili ve Edebiyatı	• İngiliz Dili ve Edebiyatı
• Almanca Öğretmenliği	• İngilizce Öğretmenliği
• Amerikan Kültürü ve Edebiyatı	• İspanyol Dili ve Edebiyatı
• Arap Dili ve Edebiyatı	• İtalyan Dili ve Edebiyatı
• Arapça Öğretmenliği	• Japon Dili ve Edebiyatı
• Bulgar Dili ve Edebiyatı	• Japonca Öğretmenliği
• Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı	• Karşılaştırmalı Edebiyat
• Çin Dili ve Edebiyatı	• Kore Dili ve Edebiyatı
• Dil Bilimi	• Latin Dili ve Edebiyatı
• Eski Yunan Dili ve Edebiyatı	• Leh Dili ve Edebiyatı
• Fars Dili ve Edebiyatı	• Mütercim-Tercümanlık
• Fransız Dili ve Edebiyatı	• Rus Dili ve Edebiyatı
• Fransızca Öğretmenliği	• Sinoloji
• Hindoloji	• Turist Rehberliği
• Hungaroloji	• Turizm ve Rehberlik
• İngiliz Dil Bilimi	• Urdu Dili ve Edebiyatı
• Yunan Dili ve Edebiyatı	

Özel Yetenek Alanıyla İlişkili Olan Olası Meslekler

• Aksesuar tasarım	• Tekstil
• Bale	• Türk musikisi
• Baskı sanatları	• Tiyatro
• Caz	• Üflemeli ve vurmali çalgılar
• Çizgi film	• Trompet
• Dans	• Spor yöneticiliği
• El sanatlar	• Beden eğitimi öğretmenliği
• Fotoğraf ve video	• Sanat tasarımı
• Grafik tasarımı	• Tezbih (süsleme)
• Kompozisyon (bestecilik)	• Tuba
• Nefesli çalgılar	• Türk halk oyunları
• Opera	• Saksafon
• Moda tasarımı	• Viyola
• Mutfak sanatları ve yönetimi	• Viyolonsel
• Resim	• Yaylı çalgılar
• Resim öğretmenliği	• Tekstil
• Seramik ve cam	• Spor bilimleri

KAYNAK:

Meslek listelerine <http://cankoyaram.meb.k12.tr/> adresinden erişilmiştir.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

KOLAY OLMAYACAK ELBET KARAR VERECEĞİM

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Planlama
Kazanım/Hafta	Ders/alan/dal seçerken karar verme becerisini kullanır. / 19. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<p>1- Çalışma Yaprağı-1 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.</p> <p>2- Okulda uygulamada olan ve öğrencilerin seçmeleri beklenen alanlar/dallar/dersler ile ilgili okul idaresi ya da Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisinden bilgi alınarak etkinlik sırasında bilgi sahibi olmayan öğrenciler bilgilendirilir.</p>
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etkinliğin amacının ders/alan/dal seçerken karar verme becerilerini kullanmak olduğu açıklanır. 2. Öğrencilere aşağıdaki açıklama okunur: "Sevgili öğrenciler insanlar ihtiyaçlarını karşılama çabası verirken aslında bir taraftan da sürekli karar vermektedirler. Karar verme, bir gereksinimi gidereceği kesin olan belli bir tek hedef bulunmadığında, yaşanan sıkıntıyı gidermek amacıyla seçeneklerden birine yönelmektir (Kuzgun, 2011). Sizler de yaşamınız boyunca birçok karar verme durumuyla karşı karşıya kalabiliyorsunuz. Sözelimi okulda hangi alanı/dalı/dersi seçeceğinize ilişkin kafanızda çeşitli soru işaretleri olabilir. Bu karar verememe durumuyla ilişkilidir. Bugün yapacağımız etkinlikle önceden bildiğiniz karar verme becerilerini kullanarak ders/alan/dal seçiminizi kolaylaştırmaya çalışacağız." 3. Her öğrenciye Çalışma Yaprağı-1 dağıtılarak öğrencilerin incelemeleri istenir. 4. Daha sonra öğrencilerden okullarında bulunan ders/alan/dalları göz önüne alarak Çalışma Yaprağı-1'deki diyagramı takip edip doldurmaları istenir. Gerekirse diyagramın ne demek olduğu aşağıdaki tanıma benzer olarak öğrencilere açıklanır. "Diyagram, herhangi bir olayın gelişim ve değişimini gösteren grafikdir." 5. Çalışma Yaprağı-1' i dolduran öğrencilerden gönüllü olanların paylaşımları sağlanır. Paylaşımlardan sonra aşağıdaki açıklama ile devam edilir: "Her kararda olduğu gibi bu karar diyagramında da bir problem yer almaktadır: hangi ders/alan/dalı seçmeliyim? Bu sorunu gidermek için seçeneklerin

Süreç (Uygulama Basamakları)

araştırılması ve bu seçenekler hakkında bilgi toplamak oldukça önemlidir. Seçenekler hakkında ne kadar iyi, doğru ve ayrıntılı bilgiye sahip olursanız, bu seçenekler yoluyla elde edeceğiniz olumlu ya da olumsuz sonuçlara ilişkin de o kadar açık bir fikre sahip olursunuz. Daha sonra bu seçeneklerin size sağlayacağı olanaklar ya da size yükleyebileceği bedelleri göz önüne alarak her bir seçeneğin farklı ve benzer yönlerini değerlendirmelisiniz. Bu sayede size uygun seçeneği belirlemeniz daha kolay olacaktır.”

6. Tartışma sorularıyla etkinlik süreci değerlendirilir.

- Bu diyagramı doldururken ders/alan/dal seçiminizle ilgili neler fark ettiniz?
- Diyagramı düşündüğünüzde hangi kısım ile ilgili bilgi toplamaya ihtiyacınız var gibi görünüyor?
- Diyagram sonucunda kendinize uygun dersi/alanı/dalı belirlediyseniz bu planınızı uygulamaya nereden başlardınız?

7. Aşağıdaki açıklamayla etkinlik sonlandırılır:

“Değerli öğrenciler bugün ders/alan/dal seçiminizi kolaylaştırabilmek adına bir uygulama gerçekleştirdik. Her kararda bir miktar kayıp vardır ancak önemli olan kaybı en aza indirerek istekleri karşılayacak seçeneği bulmaktır. Bu etkinlikle henüz hangi alanı/dalı/dersi seçeceğinizi belirleyememiş olabilirsiniz. Bütün karar süreçlerinde olduğu gibi burada da kendinizi ve seçenekleri iyi tanımanız başarılı bir karar vermede önemlidir. Ders/alan/dal seçimiyle ilgili karar vermekte ve kendinizi tanımakta yaşadığınız zorluklar için okul rehberlik servisine başvurabilirsiniz.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Diyagramı tamamlayarak kendine uygun alanı/dalı/dersi belirleyen öğrenciler rehberlik servisi aracılığıyla planlarını uygulamaya koymaları için cesaretlendirilebilir.
2. Öğrenciler diyagramdaki hangi aşamada zorluk yaşıyorlarsa o aşamalara ilişkin bilgi toplamaları ve bu konuda rehberlik servsinden ve gerekirse üst sınıflardaki öğrencilerden bilgi almaları istenebilir.
3. Alan/dal/ders seçimlerinden sonra öğrencilerden seçtikleri alanı/dalı/dersi değerlendirmeleri istenebilir. Seçtiği alandan/daldan/dersten memnun olmayan öğrenciler rehberlik servisine yönlendirilebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Okulun eğitim programı türüne (meslek lisesi, Anadolu lisesi vb.) göre “alan, dal, ders” kelimelerinden sadece biri kullanılabilir.

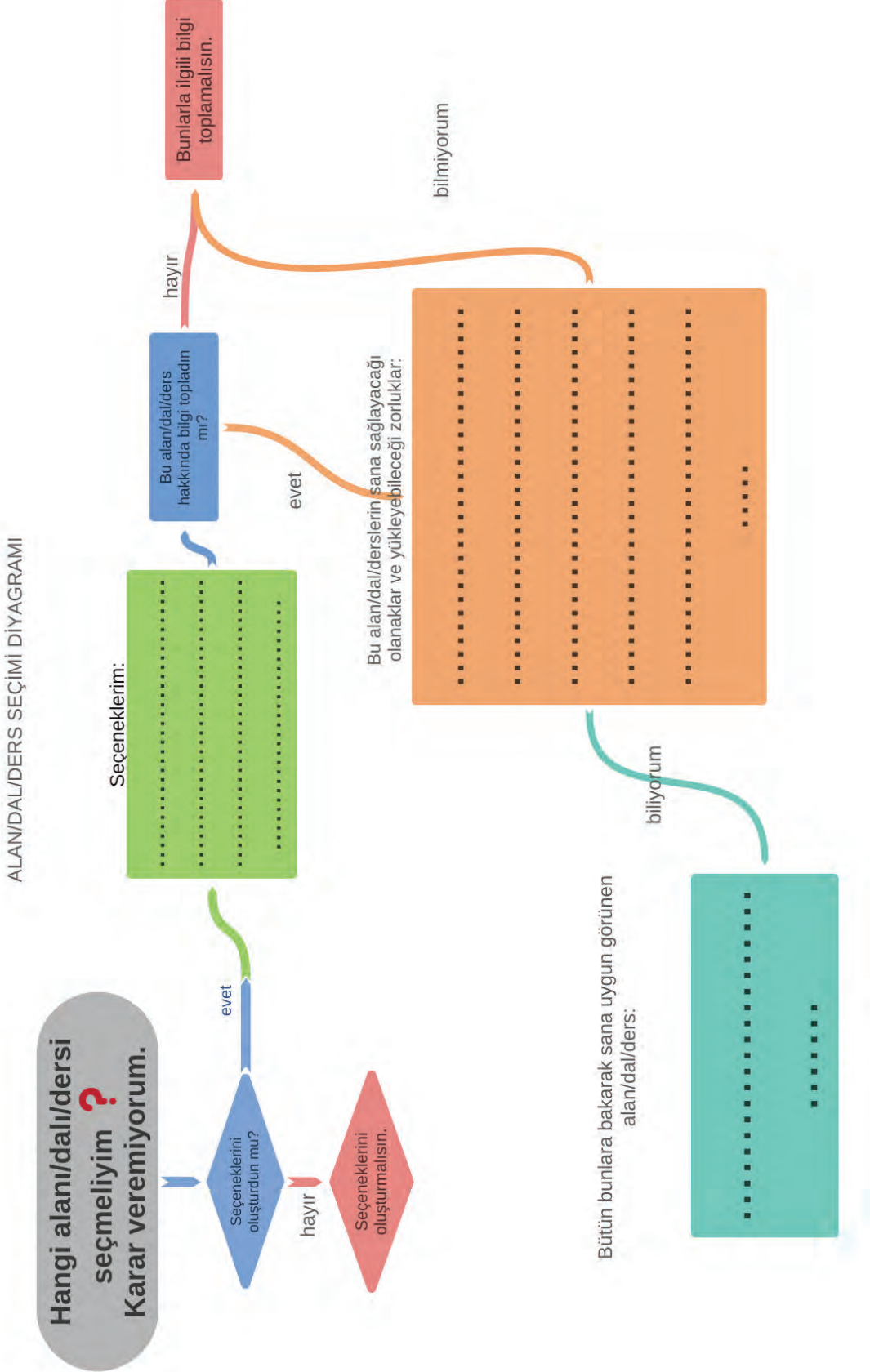
Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Çalışma Yaprağı-1’in tamamlanması için ek süre verilebilir.
2. Çalışma Yaprağı-1 ile çalışılırken akran eşleştirmesi yapılarak öğretim süreci farklılaştırılabilir.
3. Öğretmen öğrencilerin etkinliklerine katılıp geri bildirim sunarak destek verebilir.
4. Çalışma Yaprağı-1 daha büyük boyutlarda basılarak, görme bakımından daha işlevsel olması açısından dokunsal özellikler eklenerek ya da Braille yazı ile hazırlanarak materyal desteği sağlanabilir.

Etkinliği Geliştiren

Enes KALKAN

Çalışma Yaprağı 1

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

AMAÇLARIM YOLUNDA ÖNEMLİ ADIMLAR

Gelişim Alanı	Kariyer
Yeterlik Alanı	Kariyer Hazırlığı
Kazanım/Hafta	Kariyer hazırlığı sürecinde belirlediği amaçlar doğrultusunda alan/dal/ders seçimi yapar. / 20. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1 2- Çalışma Yaprağı-2 3- Çalışma Yaprağı-3
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1- Çalışma Yaprağı-1 ve 3 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. 2- Çalışma Yaprağı-2 poster şeklinde hazırlanarak tahtaya asılır veya yansıtılır. 3- Öğrencilerden kariyer amaçlarıyla ilgili daha önce yapmış oldukları etkinlik notları getirmeleri bir hafta öncesinden istenebilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Öğrencilerden kariyer amaçlarını düşünmeleri istenir. 2. Aşağıdaki yönerge verilir: <i>"Sevgili öğrenciler, sizlerle daha önce de kariyer amaçları ile ilgili etkinlikler yapmıştık. Belirlemiş olduğunuz bu amaçlarınızı şimdi tekrar hatırlayacağız. Bunun için size dağıtacağım Çalışma Yaprağı-1'i doldurmanızı istiyorum. Ardından sınıfta paylaşacağız."</i> 3. Öğrenciler Çalışma Yaprağı-1'i doldurduktan sonra uygulayıcı tarafından Çalışma Yaprağı-2 poster şeklinde tahtaya asılır/yansıtılır ve öğrencilerle birlikte incelenir. 4. Aşağıdaki yönerge verilir: <i>"Sevgili öğrenciler, kariyer amaçlarımızın farkına varmanızın ardından şimdi alan/dal/dersleri içeren Çalışma Yaprağı-2'yi inceleyeceğiz. Burada alanlar ve ilgili dersler yer alıyor. Bildiğiniz gibi alan/dal/ders seçimlerimizde birçok faktör etkili olmaktadır. Bunlardan en önemlileri yetenek, ilgi ve değerler ve bu kapsamda belirlediğimiz kariyer amaçlarımızdır. Tüm bunları dikkate alıp kariyer amaçlarınızı belirleyecek ve bu amaçlar doğrultusunda alan/dal/ders</i>

Süreç (Uygulama Basamakları)

seçimi yapacaksınız. Şimdi sizlere Çalışma Yaprağı-3'ü dağıtacağım. Burada hepimiz kariyer amaçlarınız doğrultusunda alan/dal/ders seçimlerinizi içeren profil oluşturacaksınız. Bu profili oluşturmak çalışma yaprağındaki kutucukları doldurun."

5. Çalışma Yaprağı-3'ün doldurulmasının ardından aşağıdaki tartışma soruları ile etkinlik devam ettirilir:

- Kariyer amaçlarınıza ulaşmak için hangi adımları atmanız gerekmektedir?
- Alan/dal/ders seçimlerinizde hangi etmenler dikkate alınmalıdır?
- Kariyer amaçlarınıza ulaşmanızda alan/dal/ders seçiminiz nasıl bir köprü olacaktır?

6. Tartışma sorularının ardından aşağıdaki açıklama ile etkinlik sonlandırılır:

"Sevgili öğrenciler, bugün öncelikle kariyer amaçlarınız ve bu amaçlarınız doğrultusunda yapacağınız alan/dal/ders seçimi üzerinde durduk. Çünkü geleceğinizi ancak bu amaçlarınız ile yönlendirebiliriz. Bu yüzden adımlarımızı belirlediğimiz amaçlarımız doğrultusunda atmalıyız. Bu adımlardan en önemlilerinden biri de alan/dal/ders seçimlerimizdir. Bugün kendi amaçlarınıza göre hangi alan/dal/dersi seçmemiz gerektiği üzerinde durduk. Bunları birbirleriyle ilişkilendirdik."

Kazanımın Değerlendirilmesi

1- Öğrencilerden kariyer amaçlarını düşünerek ilerleyen süreçte değişen kariyer amaçlarının olması durumunda alan/dal/ders seçimlerini yeniden değerlendirip gözden geçirmeleri istenebilir.

Uygulayıcıya Not

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Çalışma Yaprağı 1 ve 3 ile çalışırken öğretmen öğrenciye geribildirim vererek destek sağlayabilir.
2. Çalışma yapraklarının tamamlanması için ek süre verilerek öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
3. Çalışma Yaprağı 2'nin uzaktan da rahatlıkla görülebilecek şekilde büyük boyutlarda basılmasına ve diğer çalışma kâğıtlarının da daha büyük puntolarda hazırlanmasına dikkat edilerek materyallerde uyarılama yapılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Kübra SANER

KARİYER AMAÇLARIM

1.....
.....
.....
.....
.....

2.....
.....
.....
.....
.....

3.....
.....
.....
.....
.....

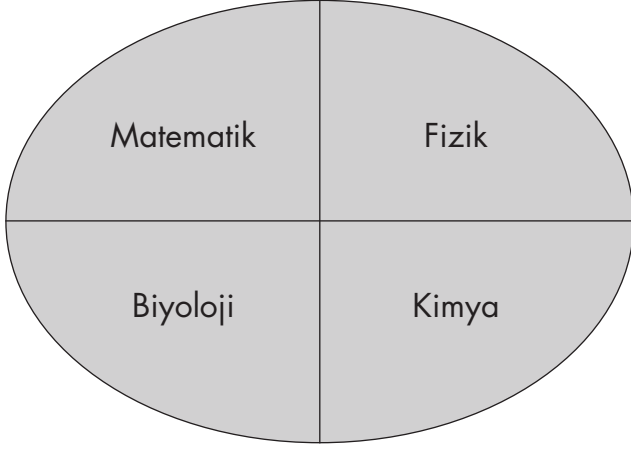
4.....
.....
.....
.....
.....

5.....
.....
.....
.....
.....

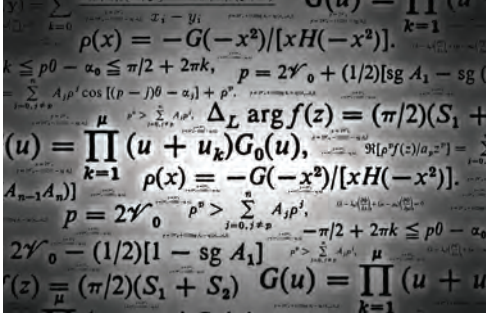
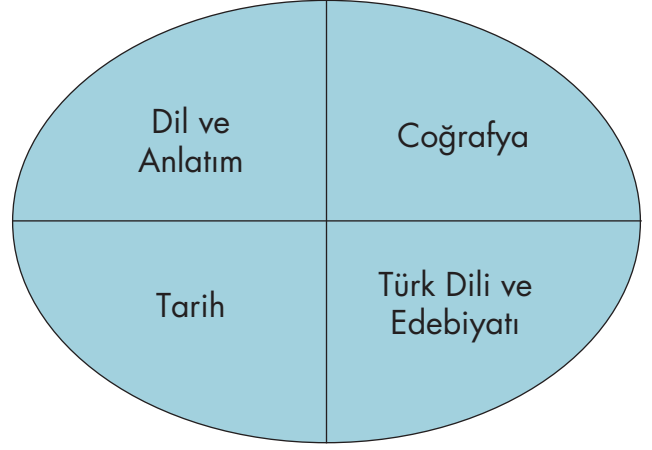
6.....
.....
.....
.....
.....

Çalışma Yaprağı 2

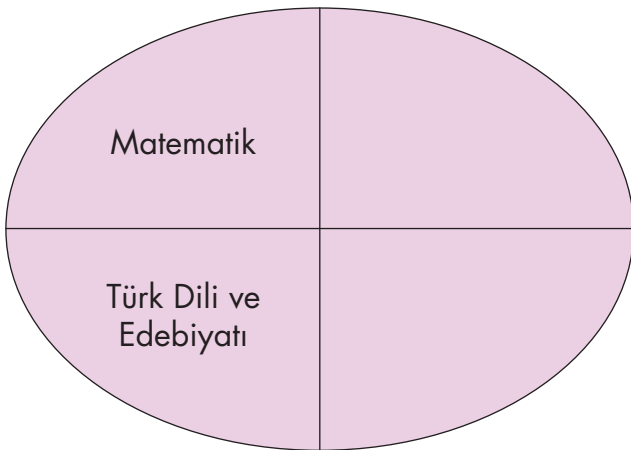
FEN BİLİMLERİ

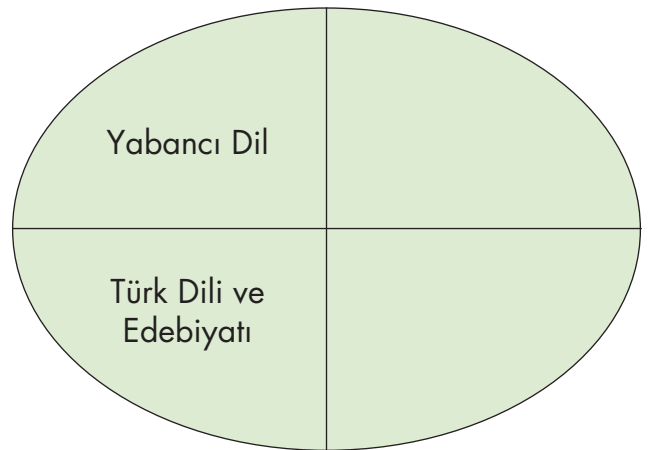
SOSYAL BİLİMLER

TÜRKÇE-MATEMATİK

YABANCI DİL

Çalışma Yapağı 3

Kariyer Amaçlarım:

Seçeceğim alan/dal:

İlgi duyduğum dersler:

Amacıma götüreceğim dersler:

Başarılı olduğum dersler:

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

ÇABALARSAM BAŞARABİLİRİM

Gelişim Alanı	Akademik
Yeterlik Alanı	Akademik Anlayış ve Sorumluluk
Kazanım/Hafta	Eğitsel çabanın akademik hedeflere ulaşmadaki etkisini değerlendirir. /21. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1 2- Etkinlik Bilgi Notu 3- Etkileşimli tahta ya da Telefon ya da Bilgisayar 4- Hoparlör
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1- https://www.youtube.com/watch?v=_eLU5W1vc8Y (TomasoAlbinoni-Adagio) meditasyon müziğini indirir. 2- Çalışma Yaprağı-1 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. 3- Etkinlik Bilgi Notu gözden geçirilmelidir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Uygulayıcı tarafından bugünkü çalışmada akademik hedeflere ulaşmada çaba göstermenin önemi üzerine bir çalışma yapılacağını açıklanır. 2. Aşağıdaki sorularla etkinlik süreci başlatılır. <ul style="list-style-type: none">• Akademik hedefler ve bu hedeflere ulaşma sürecinde eğitsel çabanın rolü var mıdır? Varsa nasıl bir rolü vardır?• Geçmişteki akademik hedeflerinizi ve bu hedeflere ulaşma sürecinizi düşündüğünüzde gösterdiğiniz eğitsel çabanın rolü nedir? 3. Gönüllü öğrencilerin cevapları alınır ve uygulayıcı tarafından müzik açılır ve hayal kurma (imajinasyon) etkinliği Etkinlik Bilgi Notundan yararlanılarak başlatılır.

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden belirledikleri hedefleri için bir 'eğitsel çaba günlüğü' tutmaları istenebilir. Bu günlükte hedeflerini gerçekleştirme yolundaki deneyimlerini ve zorluklarla mücadelelerini anlatabilirler.
2. Öğrencilerden Çalışma Yaprağı-1'i etkinlik sürecinde belirledikleri akademik hedefler dışındaki yeni akademik hedefleri için kullanmaları istenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Ses ya da müzik sisteminin olmadığı durumlarda hayal kurma etkinliğinde müzik kullanılmadan sessiz bir ortam oluşturularak etkinlik yürütülebilir.
2. Uygulayıcı etkinlik öncesinde Etkinlik Bilgi Notunu birkaç kez okuyarak ses tonunu hayal kurma etkinliği için uygun şekilde ayarlamalıdır.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Çalışma Yaprağı-1 ile çalışırken görevler parçalara bölünerek ve aşamalı hale getirilerek etkinlik basitleştirilebilir.
2. Çalışma Yaprağı-1'in tamamlanması için ek süre verilerek öğrenme süreci farklılaştırılabilir.
3. Çalışma Yaprağı-1 ile çalışılırken öğretmen geribildirim sunarak destek verebilir.

Etkinliği Geliştiren

Enes KALKAN-Ömer Faruk ÖZTÜRK

Şu Anki Durumum

Bu hedefe ulaşma sürecinin yüzdelik olarak düşünürsem şu an yüzde kaçtayım?

Şu anki eğitsel çaba düzeyim ne?

Eğitsel Çaba

Bu akademik hedefe ulaşmak için gerekli olan eğitsel çaba düzeyi nedir?

Belirlediğim akademik hedefe ulaşmak için ben ne yapmalıyım?

Akademik hedefime ulaşıırken karşılaştığım engelleri aşmada eğitsel çabanın rolü nedir?

En Yakın Şarj İstasyonu

Akademik hedefime ulaşma sürecinde eğitsel çaba kapsamında neler yapıyorum? Bu yaptıklarımın hangileri işe yarıyor? Hangilerinin değişmesi gerek?

Daha önce başarısızlık yaşadığımda üstesinden gelmeme neler etki etti?

Akademik Hedefim Ne?

Çalışma Yaprağı 1

Bu hedef benim için ne kadar zor?

Hiç Biraz Çok

Yapabilir miyim?

Evet, kesinlikle

Büyük olasılıkla

Belki

Büyük ihtimalle yapamam

Hedefimle ilgili bir hayal kırıklığı yaşamam durumunda bu görevi neden bırakmamalıyım?

Bu hedefe ulaşmayı düşündüğümde bana ne ya da kim ilham veriyor?

Hedefime ulaştığımi nasıl anlayacağım?

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Hepinizin derin nefes almasını istiyorum. Burnunuzdan yavaşça alın ve ağızınızdan yavaşça verin... Nefes alırken göğüs kafesinizin genişlediğini hissedin.

Yavaşça gözlerinizi kapatın. Kendinizi bir nehrin başında hayal edin...

Nehrin başında durmuş karşıdaki güzel manzarayı izlemeye çalışıyorsunuz ama nehrin bu tarafından görünmüyor. Arkadaşlarınız, aileniz nehrin karşısında sizi bekliyor. Karşıya geçmeniz için tek yol nehirdeki taşlardan, kayalıklardan yardım almak.

İlk önce karşıya geçmekten vazgeçiyorsunuz ancak geçenler bu manzaranın hayatınızda görüp görebileceğiniz en güzel manzara olacağını söylüyor.

Siz de paçalarınız sıvayıp ilk taşa adımınızı atıyorsunuz. Suyun gürültülü akışı ilk başlarda gözünüzü korkutsa da manzaranın hayaliyle bir kaç adım daha attınız bile. Nehir biraz büyük geliyor gözünüze...

Nehrin ortasına doğru kayalıklara, taşlara basa basa ilerlemiştir. Yorulduğunuzu, yavaş yavaş dizlerinizin titrediğini hissediyor ve geri dönmeyi düşünüyorsunuz. Göreceğiniz güzelliğin hayali daha ağır basıyor ve ilerlemeye devam ediyorsunuz.

Bazı kayalıklar biraz yüksek ve ayaklarınıza batıyor. Suyun soğukluğu da etkilemeye başlıyor ama tepenizdeki güneş sizi ısıtıyor. Karşıya geçmeye çok az kaldı. Ama o da ne, üzerinde durduğunuz taşa yakın bir taş ya da kayalık pek görünmüyor.

Sağa sola dikkatle bakıyorsunuz. İçinizden 'burada kaldım galiba' diye düşünüyorsunuz. Akıntı sizi zorlamaya başlıyor, gücünüz de tükenmek üzere ancak bir yol bulmaya gayretlisiniz. Arayan gözleriniz akan suların altında basamak olabilecek bir taş görüyor. Son bir gayretle atıyorsunuz ayağınızı...

Evet, başardınız ve son bir adımınız kaldı müthiş manzarayla buluşmanıza. Sonraki adımınız sizi hayalinizden çok daha güzel olan bu görüntüyle bir araya getiriyor.

Şimdi gözlerinizi açabilirsiniz.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

SESSİZ DİLİMİZ

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası Beceriler
Kazanım/Hafta	Sosyal ipuçlarını yorumlayarak uygun tepkiler verir. / 22. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1- Çalışma Yaprağı-1 2- Etkinlik Bilgi Notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1- Çalışma Yaprağı-1 öğrenci sayısı kadar çoğaltılmalıdır. 2- Etkinlik Bilgi Notu okunmalıdır. 3- Grup sayısı oluşturma konusunda sınıf mevcudu göz önüne alınmalıdır. Grup oluştururken çalışma yaprağına 1,2,3,4,5 sayıları yazılarak karıştırılır, sonrasında buna göre aynı sayıyı seçen öğrenciler grup olur. 1'ler bir grup 2'ler bir grup vb.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik başlatılır: "Sevgili öğrenciler bugün etkinlik konumuzu söylemeyeceğim sizin tahmin etmenizi istiyorum. Şimdi ayağa kalkın lütfen, 1,2,3 tıp diyelim ve susalım, birazdan çeşitli duygu ifade eden kelimeleri söyleyeceğim, mümkün olduğu kadar konuşmadan sadece beden, mimik hareketleriyle bu duyguyu yansıtmaya çalışın. Ayrıca defter, kitap ya da varsa şapka mont gibi eşyalar da kullanabilirsiniz. Duyguyu yansıttıktan sonra göz ucuyla da diğer arkadaşlarınıza bakın aynı duyguyu kim nasıl yansıtıyor. Hazırsanız başlayalım." 2. Uygulayıcı tarafından sıra ile aşağıdaki duyguları verilir, her duygu için 1-2 dakika süre verilir: "Hevesli-coşkulu, utanmış, şüpheli, öfkeli, mutlu, bitkin, korkmuş, tiksiniş." 3. Etkinliğe şu yönergeyle devam edilir: "Biraz önce beden dilinizle duyguları yansıttınız. Şimdi de yine bedenimizi kullanarak mesaj verelim. Söylediğim kelimeleri sözsüz anlatmaya çalışın. Yine sonrasında diğer arkadaşlarınızı izleyin. Ellerinize, merhaba, nefis, dur, hoşça kal, küs.

Süreç (Uygulama Basamakları)

Kaşlarınızla, öfke, şaşkınlık, kızgınlık, üzüntü, merak.

Başınızla, hayır, onaylama, dinlemeye istekli oluş, farkındayım.

Parmaklarınızla, söz alabilir miyim?, git, gel, sus, kızgınlık, beğenme, merhaba."

4. Etkinlik konusunu tahmin edip etmedikleri sorulur. Şu açıklamayla devam edilir:

"Sevgili öğrenciler sosyal bir varlık olarak yaşamımız boyunca iletişim hâlindeyiz. İletişimin en çok sözlü iletişim kısmına odaklanıyoruz ama ses tonu, sesin hızı, şiddeti, beden dili, mimikleri içeren sözsüz iletişimi ve içinde bulunulan ortam, olay ve kişiye bağlı özellikleri içeren sosyal ipuçlarını yorumlamak da sözlü iletişim kadar önemlidir. Sözsüz mesajlarda jest, mimikler olduğu kadar ortamı, ortamdaki diğer bağlamları da göz önünde bulundurmak gerekir. Kişilerarası iletişimlerde hem sözlü iletişim hem de sosyal ipuçları mesajlar aynı anda kullanılır. Hatta sözsüz mesajlar iletişimde kullanılan mesajların bazen daha büyük bir kısmını oluşturur."

5. Çalışma Yaprağı-1 dağıtılırken yazılan 1,2,3,4,5 sayıları karışık dağıtılır 1'ler bir grup, 2'ler bir grup, 3'ler bir grup, 4'ler bir grup, 5'ler bir grup şeklinde oluşturulur.

6. Paylaşımlardan sonra tartışma sorularıyla devam edilir.

- Grup çalışmanızda okul müdürü, hayırsever ve öğrenci rollerinde hangi sosyal ipuçlarını yakaladınız? Bu ipuçlarını fark etmek iletişim sürecinizi nasıl etkiledi?
- Günlük yaşamınızda aile, arkadaş ilişkilerinizde sosyal ipuçlarını yorumlayarak kurduğunuz iletişim anılarınızdan örnekler verir misiniz? Bu anlarda sosyal ipuçlarını yorumlama iletişiminiz nasıl etkiledi?

7. Etkinlik aşağıdaki açıklamanın öğrencilerle paylaşılmasıyla sonlandırılır:

"Sevgili öğrenciler, bu etkinlikle iletişimde kendini ifade etmek kadar karşımızdaki insanların duygularını, beden dilini anlayıp buna uygun tepki vermenin, yaşadığımız olay ve kişinin özelliklerini, bağlamı dikkate alarak sosyal ipuçlarını fark edip bu ipuçlarını yorumlayarak tepki vermenin de önemli olduğunu fark ettik."

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden bu akşam eve gittiklerinde aile üyelerinin sosyal ipuçlarını nasıl yorumlayıp tepki verdiklerini gözlemlemeleri, gözlemlerini aile üyeleri ile paylaşarak değerlendirmeleri istenir.
2. Öğrencilerden sosyal ipuçlarını okuma ve yorumlamada kendilerini nasıl geliştireceklerine dair araştırma yapmaları ve bunları kişilerarası ilişkilerinde kullanmaları, deneyimlerini sınıftaki diğer arkadaşlarıyla paylaşmaları istenir.

Uygulayıcıya Not

1. Sınıf U şeklinde oturabilirse birbirlerinin mimiklerini görebilirler.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Gruplar oluşturulurken uygun akran eşleştirmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.
2. Yapılan açıklamalar ve verilen yönergelerde kullanılan dil sadeleştirilerek etkinlik basitleştirilebilir.
3. Grupların verilen görevi tamamlaması için ek süre verilerek öğrenme süreci farklılaştırılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Nilgün ATAY

Çalışma Yaprağı 1

Etkili Sözsüz Mesajlar	Etkisiz Sözsüz Mesajlar
Etkili göz teması kurmak	Doğrudan ya da boş boş bakmak
Konuşan kişiye dönük ve eğik olmak	Gözleri sık sık kaçırmak
Rahat ve açık bir beden pozisyonu almak	Sorgulama, kuşku içeren bir biçimde bakmak
Sessizliğe izin vermek	Arkaya ya da yan dönerek dinlemek
Bedensel yakınlık oluşturmak	Kolları kavuşturmak
Jest ve mimikleri etkili kullanmak	Jest ve mimikleri sık ya da çok seyrek kullanmak
Karşıdaki kişiyle fiziksel olarak eşit düzeyde durmak	Hareket hâlinde olmak
Sesi etkili kullanmak	Herhangi bir nesneyle oynamak
Bedensel temasta bulunmak	Konuşan kişiden daha yüksekte durmak
Uygun anlarda gülümsemek	Hiçbir bedensel tepki vermemek
Baş hareketlerini etkili kullanmak	Baş hareketlerini çok sık kullanmak

“Sosyal İpuçları” kapsamında dikkate alınması gereken diğer bağlamlar:

Olayın geçtiği zaman, olayda yer alan kişilerin duyguları ve bu duyguları nasıl ifade ettikleri, yaşanan olaya bağlı özellikler (olayın kişiler için önemi, olayın algılanma şekli vb. gibi), yukarıda yer alan etkili sözsüz mesajları okuyarak bunlara uygun tepkiler verebilmek ve ortama-kişilere uygun olarak kendinizi ayarlamak...

"Sevgili öğrenciler her grup kendi içinde çalışma yapacağındaki etkili ve etkisiz olan davranışları okusun. Şimdi de şunu hayal etmenizi istiyorum. Grup olarak yıllardır okula yapılmasını istediğiniz basket sahası için bir hayırseverin okula gelerek yardım talebi olmuştur fakat okul müdürü beden dilini, ses tonunu, bildiği tüm iletişim tekniklerini kullanarak yardımsever kişiyi kalorifer kazanını tamir ettirmek istemektedir. Okul müdürü, hayırsever ve öğrencilerin temsilcileri olarak siz bir toplantı yapacaksınız. Bu kapsamda hepiniz bir rol alıp bu roller kapsamında bir canlandırma yapmanızı istiyorum. Sosyal ipuçlarını yorumlayarak okul müdür ve hayırsever kişi arasında nasıl bir denge kurup nasıl çözüm yolu bulacaksınız? Grupça bunu canlandırmanızı istiyorum."

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Sosyal beceriler; kişiler arası etkileşimin ve belirli bir sosyal durum ya da bağlamın gerektirdiği davranışları yerine getirmeyi ve bunun sonucunda başarılı sosyal etkileşimi ve olumlu sosyal sonuçlar elde edilmesini sağlayan öğrenilmiş davranışlardır.

İletişim: Sözlü ve sözsüz iletiler aracılığıyla karşılıklı olarak duygu, düşünce bilgi aktarımı.

Etkili İletişim: Beden dili, sözcüklerin dili, ses ve nefes kullanımı, kişilerin temsil sistemleri, sevgi dilleri, empati kurma yöntemleri gibi konuların bilinmesi ve uygulanmasıyla başarılı, uyumlu, dengeli iletişim kurma süreci.

İletişim Becerileri: Sözel mesajlarla sözel olmayan mesajları uyumlu olarak kullanarak açık ve öz "ben" diliyle konuşabilme, etkin dinleyebilme, bireyin karşısındaki kişilerle etkin ve etkili ilişkiler kurabilmesini sağlayan, bireyin toplum içinde yaşamını kolaylaştıran saygı ve empati temelli davranışlar bütünü.

Sözlü İletişim: Kaynak ve alıcı arasındaki konuşmanın her türü; yazılmış ya da yazılmamış sözcüklerin söylenmesiyle gerçekleşen ses ve işitmeye dayalı iletişim türü.

Sözsüz İletişim: Söz dışındaki sesleri de içeren, sözel olmayan göstergelerden oluşan iletişim düğüleri.

Etkili iletişim becerileri kapsamında yazılı iletişim, sözlü iletişim kadar sözsüz iletişim unsurlarının da doğru ve yerinde kullanılması önemlidir. Çünkü uygun sözsüz iletişim öğeleriyle desteklenmiş bir konuşma ya da sunum dinleyenler üzerinde daha olumlu bir etki bırakacaktır ve kişiyi değerli kılacaktır. Sözlü/sözel iletişim ve sözsüz/sözel olmayan iletişim aynı sistemin iki oluşturucusudur ve iletişimde bulunurken, her ikisi de birlikte kullanılmalıdır. Sözel olmayan iletişim türleri arasında beden dili (jestler, mimikler, baş hareketleri, göz teması, dokunma, duruş) paralingüistik (tonlama, vurgu gibi dil-ötesi öğeler), iletişim mesafesi (uzam dili), zaman iletişimi (kroksemik), kişisel sunum (eşyalar ve giyim ve yaşanılan ortam) sayılabilir. Sözel olmayan iletişimin özellikleri arasında, iletişimsizliği olanaksız kılma, duygu ve coşkuları dile getirme, insanlar arasındaki ilişkileri tanımlama, sözel içerik hakkında bilgi verme, güvenilir mesajlar sağlama, kültüre göre biçimlenme, çift anlamlılık ve belirsizlik sayılabilir (Arslanoğlu, 2013, s.59). Bu bağlamda sözsüz iletişim öğelerini, özellikle de yinelenmesi olanaklı olmayan ilk izlenim oluşturmak için, bir başka anlatımla öncelikle beden dilini iyi analiz etmek ve etkin kullanmak, etkili bir iletişim kurabilmek açısından öğrenilmesi ve geliştirilmesi gereken bir beceridir.

KAYNAK:

Arslanoğlu, İ. (2013). *Sağlıklı insan ilişkileri ve etkili iletişim*. Ankara: Pegem Akademi.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

GÜÇLERİMDEN HABER VAR

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Benlik Farkındalığı
Kazanım/Hafta	Sahip olduğu karakter güçlerini geliştirmek için çaba gösterir/23. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1- Çalışma Yaprağı-1 2- Çalışma Yaprağı-2 3- Etkileşimli tahta 4- Kalem 5- Makas
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1- Öğrencilerden dersten 1 hafta önce karakter güçlerini hatırlamaları amacıyla kendi karakter güçlerinden en güçlü bulduklarıyla ilişkili sosyal medya, tv, gazete de yer alan 3 örnek olayı yazılı ve görsel olarak sınıfa getirmesi istenir. 2- Çalışma Yaprağı-2 dersten önce her öğrenci için çoğaltılır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Öğrencilere Çalışma Yaprağı-1 gösterilir. 2. Aşağıdaki sorular sorulur: <ul style="list-style-type: none"> • Haberler sırasına göre hangi karakter güçlerini içermektedir? • Sizce haberde nasıl bir olay gerçekleşmiştir? 3. Öğrencilerden geçen haftadan hazırlayıp getirdikleri benzer sosyal medya, tv, gazete de yer alan kendi karakter güçlerinden en güçlü bulduklarıyla ilişkili 3 örnek olayı sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşmaları istenir. Paylaşım bitince aşağıdaki sorular yöneltilir. <ul style="list-style-type: none"> • Örneklerdeki olaylarda hangi karakter güçlerini fark ettiniz? • Kendinizle en çok ilişkilendirdiğiniz örnek olay ve karakter gücü hangisi oldu? Neden? 4. Paylaşımın ardından öğrencilere Çalışma Yaprağı-2 dağıtılır ve aşağıdaki yönerge verilir:

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

"Sevgili öğrenciler şimdi elinizdeki Çalışma yaprağı 2: Benim Haberim formuna sınıfa getirdiğiniz örnek olaylardaki karakter gücünüzü de anlatan birer haber hazırlamanızı istiyorum. Haberde; karakter gücünüzü anlatan bir başlık oluşturmanızı, karakter gücünüzü anlatan bir resim/şekil/logo çizmenizi, örnek bir olay metni yazmanızı, istiyorum."

5. Öğrencilere çalışmalarını tamamlamaları için yeterli kadar zaman verildikten sonra gönüllü olanlardan başlayarak tahtada/sırasında haber çalışmasını paylaşması istenir. Paylaşımlar tamamlanınca aşağıdaki sorular sorulur:

- En beğendiğiniz haber hangisiydi? Neden?
- En çok hangi karakter gücüyle ilgili çalışanlar zorlandı? Neden?
- En çok hangi karakter gücüyle ilgili çalışanlar zorlanmadı? Neden?

6. Uygulayıcı tarafından aşağıdaki açıklama ile etkinlik sonlandırılır:

"Sevgili öğrenciler karakter güçlerimiz yaşamın her alanındaki olaylarda karşınıza çıkar. Bugünkü örnek olaylarda farklı karakter güçlerinin yaşamdaki rolünü bir kez daha fark ettiniz. Sizler bu güçlerinizin farkında olmalı ve sürekli geliştirmek için çaba harcamalısınız. Bu konuda arkadaşlarınızdan, ailenizden ve çevrenizdekilerden destek almayı ihmal etmeyin."

Kazanımın
Değerlendirilmesi

1- Öğrencilerden sosyal medyada, televizyonda, gazetede okudukları/gördükleri haberlerden yola çıkarak olumsuz olaylarda hangi karakter güçlerini kullanarak sonuçları olumlu hale getirebilecekleriyle, bu olayların olumlu hikâyelerini yazmaları istenir.

2- Geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri karakter güçleriyle ilgili çevre desteği alma konusunda istekli ve ısrarcı olmaları söylenir.

Uygulayıcıya Not

1. Çalışma Yaprığı-1 tahtaya yansıtılmıyorsa çıktı alınarak öğrencilere gösterilir ve sorular yöneltilir.
2. Çalışma Yaprığı-2 dersten önce çoğaltılamazsa öğrencilere boş birer A4 kağıdı ya da defterlerinden 1 sayfaya aynı formu oluşturmaları istenir.
3. Öğrenciler Çalışma Yaprığı-2 resim/şekil/logo çizimi aşamasında sınıfa getirdikleri örnek olay çıktılarındaki görsellerden de faydalanılabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Çalışma Yaprığı-1'in rahatlıkla görülebilecek şekilde büyük boyutlarda yansıtılmasına ya da basılmasına dikkat edilerek materyal desteği sağlanabilir.
2. Çalışma Yaprığı-2 daha büyük puntoda ya da Braille yazı ile hazırlanarak materyallerde uyarlama yapılabilir.
3. Çalışma Yaprığı-2'de yer alan tüm etkinlikler yerine belirli bir kısmının tamamlanması istenerek etkinlik basitleştirilebilir.
4. Çalışma Yaprığı-2'nin tamamlanması için ek süre verilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Seyit KARABURÇAK

Çalışma Yaprağı 1

Karakter Güçleri Haberleri

Sabiha Gökçen’de görevli taksici bulduğu telefonu ve parayı sahibine verdi.

KAYNAK:

<https://www.mynet.com/sabiha-gokcenden-gorevli-taksici-buldugu-telefonu-ve-parayi-sahibine-verdi-110105290952> adresinden 12/08/2020 tarihinde erişilmiştir.

Annesiz kalan köpekler için ‘süt seferi’ yapıyor.

KAYNAK:

<https://www.lazhaber53.com/annesiz-kalan-kopekler-icin-sut-seferi-yapiyor/22932/> adresinden 12/08/2020 tarihinde erişilmiştir.

Kadınlardan kanserli çocukları sevindiren proje: Organik oyuncak

KAYNAK:

<https://www.sozcu.com.tr/hayatim/yasam-haberleri/kadindan-kanserli-cocuklari-sevindiren-proje-organik-oyuncak/> adresinden 12/08/2020 tarihinde erişilmiştir.

Türkiye Yelken Federasyonu'ndan çevreye duyarlılık

KAYNAK:

<https://www.fanatik.com.tr/turkiye-yelken-federasyonundan-cevreye-duyarlilik-2052065> adresinden 12/08/2020 tarihinde erişilmiştir.

Çalışma Yaprağı 2

BENİM HABERİM FORMU

Haber Başlığı

Haber Resmi / Şekli / Logosu

Örnek Olay Metni

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

ZORLUKLARIMIN FARKINDAYIM

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Karar Verme
Kazanım/Hafta	Yaşamda karşılaşılan zorlukların çaba ve zaman ile üstesinden gelinebileceğini fark eder. / 24. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı -1 2. Çalışma Yaprağı -2 3. Çalışma Yaprağı -3 4. Projeksiyon ya da Etkileşimli tahta
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı -2 grup sayısı kadar çoğaltılır. 2. Çalışma Yaprağı -3 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1'de yer alan görsel tahtaya yansıtılır ve öğrencilerden görselde yer alan "10.sınıftaysanız hayat gerçekten çok zor..." ifadesine yönelik görüşler alınarak süreç başlatılır. 2. Gönüllü öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra öğrenciler sınıf mevcuduna göre 5'er kişilik gruplara ayrılır. 3. Her gruba Çalışma Yaprağı-2 dağıtılır. 4. Uygulayıcı tarafından öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılır. <i>"Sevgili öğrenciler hayatımızda güzel anların yanı sıra yaşadığımız bir takım zorluklar da var. Bazen benzer sorunlar yaşadığımızı fark edebiliriz. Ancak, benzer sorunlar yaşasak bile yaşamımızdaki zorluk ve güçlüklerle yaklaşım şeklimiz birbirinden farklı olabilir. Sizlere dağıtmış olduğum formu inceleyiniz. Bu formlara özellikle aile, arkadaş, okul yaşamınız ya da ekonomik ve kişisel özelliklerinize ilişkin zorluk ya da güçlük olarak tanımlayabileceğiniz durumları yazmanızı istiyorum."</i> 5. Öğrencilere grup olarak etkinliği tamamlamaları için 10 dakika süre verilir. 6. Etkinlik tamamlandıktan sonra, gruplarda yer alan her öğrencinin yazılan zorluklara ilişkin en önemli gördüğü bir güçlüğü belirlemesi ve sınıf ortamında paylaşması istenir. 7. Tüm öğrencilerin paylaşımları tamamlandıktan sonra gruplara dağıtılan

Süreç (Uygulama Basamakları)

formlar uygulayıcı tarafından toplanır.

8. Süreç tartışma soruları ile devam ettirilir:

- Her grup farklı kategorilerde, farklı zorluk ve güçlüklerden bahsetti. Diğer grup üyeleri ile benzer zorluklar yaşadığını düşünenler var mı?
- Yaşadığınız güçlükler ve zorluklar sizleri nasıl etkiliyor?
- Bu zorluk ve güçlükler karşısında neler hissediyorsunuz?
- Bu zorluklar ve güçlüklerle nasıl başa çıkıyorsunuz?
- Sizce bu durumlarla başa çıkma şeklimiz birbirimizden farklılaşıyor mu?

9. Öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra, uygulayıcı tarafından aşağıdaki açıklama yapılır.

"Bugün sizlerle, yaşamımızda karşılaştığımız zorluklar ve güçlüklerle ilişkin farklı bakış açıları geliştirmeye çalıştık. Aslında birçok açıdan benzer güçlükler yaşadığımızı fark ettik. Bunun yanı sıra her birimizin bu durumlara yaklaşım şekli birbirinden farklı da olabilir. Burada unutmamız gereken hayatımızda çıkışların olduğu kadar inişlerin de olabileceğidir. Yaşamımız her zaman istediğimiz yönde olumlu olarak gitmeyebilir. Aslında güçlük ve zorluklar yaşamımıza anlam katan yönlerdir. Önemli olan bu durumlarla başa çıkma süreçlerimize, çaba, emek, sabır ve zaman gibi değişkenleri ekleyebilmektir."

10. Öğrencilere katılımları için teşekkür edilerek süreç sonlandırılır.

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilere Çalışma Yaprağı-3 ev ödevi olarak dağıtılır. Öğrencilerden, her bir kategoriden kendilerini en çok etkilediğini düşündükleri 1 adet zorluk ya da güçlük belirlemeleri istenir. Öğrencilerden ad-soyadı gibi kendilerini tanıtıcı bilgileri form üzerine yazmamaları istenir.
2. Öğrencilerden Çalışma Yaprağı-3'ü bir sonraki etkinlik tarihine kadar uygulayıcıya teslim etmeleri istenir. Bir sonraki etkinlikte sınıf ortamında paylaşım yapılacaktır.

Uygulayıcıya Not

1. Çalışma Yaprağı-1'deki görsel tahtaya yansıtılmıyorsa, yalnızca söz tahtaya yazılabilir.
2. Öğrencilere bir sonraki etkinlik tarihinden önce, kazanım değerlendirmesi kapsamında dağıtılan formları teslim etme hususunda hatırlatma yapılabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Gruplar oluşturulurken uygun akran eşleştirmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.
2. Çalışma yaprağı-3'te yer alan tüm görevler yerine sınırlı bir kısmını yapmaları istenerek öğrenme içeriği farklılaştırılabilir.
3. Öğrencilerin en önemli gördüğü bir güçlüğü belirlemesi ve sınıfla paylaşması sırasında ek süre verilerek öğretmen desteği sağlanabilir.

Etkinliği Geliştiren

Cuma ATALAY

Çalışma Yapağı 1

“10.sınıftaysanız hayat gerçekten çok zor...”

Çalışma Yaprağı 2

Aile ilişkileri	Arkadaş ilişkileri	Okul	Ekonomik	Kişisel

Çalışma Yaprağı 3

Aile ilişkileri	Arkadaş ilişkileri	Okul	Ekonomik	Kişisel
1.	1.	1.	1.	1.
Bu zorluk hayatımı nasıl etkiliyor?	Bu zorluk hayatımı nasıl etkiliyor?	Bu zorluk hayatımı nasıl etkiliyor?	Bu zorluk hayatımı nasıl etkiliyor?	Bu zorluk hayatımı nasıl etkiliyor?
Nasıl Başa Çıkıyorum?	Nasıl Başa Çıkıyorum?	Nasıl Başa Çıkıyorum?	Nasıl Başa Çıkıyorum?	Nasıl Başa Çıkıyorum?
Bir arkadaşın benzer durumu yaşasa ona ne önerirdin?	Bir arkadaşın benzer durumu yaşasa ona ne önerirdin?	Bir arkadaşın benzer durumu yaşasa ona ne önerirdin?	Bir arkadaşın benzer durumu yaşasa ona ne önerirdin?	Bir arkadaşın benzer durumu yaşasa ona ne önerirdin?

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

VAZGEÇME, UMUT ET, ÇABALA

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Karar Verme
Kazanım/Hafta	Yaşamda karşılaşılan zorlukların çaba ve zaman ile üstesinden gelinebileceğini fark eder./ 25. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1. Etkinlik Bilgi Notu 2. Projeksiyon ya da Etkileşimli Tahta 3. Video
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. 24. Haftada öğrencilerden kazanım değerlendirmesi kapsamında istenen Çalışma Yaprağı -3'ler derse girmeden önce kâğıtlar kontrol edilerek öğrenciler; madde kullanımı, intihar, şiddet, cinsel istismar gibi zorlukları yazmışsa o kâğıtlar ayıklanarak sınıfa getirilmez. Kalan çalışma yaprakları sınıfa getirilir. 2. https://www.youtube.com/watch?v=9H_YsX9d2X0 linkinde yer alan video derse girmeden önce indirilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik başlatılır: <i>"Sevgili öğrenciler, geçen haftaki etkinliğimizin sonunda sizlere verdiğim Çalışma Yaprağı-3'ü doldurup bana teslim ettiniz. Şimdi bu kâğıtların içinden rastgele bir tanesini seçeceğim. Seçtiğim kâğıttan her kategoriye ait bir zorluğu tahtaya yazacağım."</i> 2. Aşağıdaki sorularla süreç devam ettirilir. Gönüllü öğrencilerden soruların cevapları alınırken istedikleri kategoriden birini seçerek paylaşım yapmaları istenir. <ul style="list-style-type: none"> Bu zorluk, arkadaşınızın hayatını nasıl etkilemiş olabilir? Bu zorluğun üstesinden gelebilmesi için ona ne önerirsiniz? 3. Öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra uygulayıcı tarafından aşağıdaki açıklama yapılır: <i>"Geçen haftaki ev ödeviniz sayesinde bazı zorlukların hayatınızı nasıl etkilediğini fark ettiniz. Bunun yanında zorluklarla baş etme yöntemlerinizin birbirinden"</i>

Süreç (Uygulama Basamakları)

benzer ve farklı yönlerini keşfetmiş oldunuz. Bu noktada üzerinde durmamız gereken en önemli konulardan biri, bu zorlukların her zaman yaşamımızda olacağı ve anlamlı bir yaşam için bu zorluklarla başa çıkma sürecinde bazı faktörleri dikkate almamız gerektiğidir. Bu faktörler arasında emek, mücadele, pes etmeme, vazgeçmeme olduğu gibi zaman da yer almaktadır. Şimdi sizlere bu doğrultuda video izletmek istiyorum”

4. https://www.youtube.com/watch?v=9H_YsX9d2X0 linkinde yer alan İnci Kefalleri Asla Geri Dönmez videosu tüm öğrencilere izletilir.
5. Video tamamlandıktan sonra süreç tartışma soruları ile devam ettirilir:
 - Bu videoda kimler nasıl zorluklar yaşıyor olabilir?
 - Videoda anlatılanlar size neler hissettirdi/düşündürdü?
 - Mustafa Hoca yaşadığı zorluklarla başa çıkma sürecinde hangi değişkenleri kullanmıştır? (Öğrencilerden gelen cevaplarda emek, çaba, mücadele, pes etmeme, zaman vb değişkenler dile getirilmediyse uygulayıcı tarafından eklemeler yapılır)
 - Siz yaşamınızda zorluklarla başa çıkma sürecinde hangi değişkenleri kullanıyorsunuz?
6. Öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra, uygulayıcı tarafından aşağıdaki açıklama yapılarak öğrencilerin konu üzerine düşünmeleri sağlanır ve gönüllü öğrencilerden düşüncelerini sınıf ile paylaşımları istenir.

“Mustafa Hoca’nın yaşadığı zorluklarla baş ederken emek, mücadele, pes etmeme, vazgeçmeme gibi değişkenleri kullandığını gördük. Bunlar tek başlarına yeterli değildi. Zamana da ihtiyaç vardı. Mücadelesiyle zamanla insanlar bilinçlendi ve sorunun üstesinden gelmeyi başardı. Yine aynı şekilde inci kefallerinin akarsulara doğru ters akıntıya karşı yolculuklarında da mücadele, pes etmeme ve zaman vardı. Göçlerini tamamlayana kadar durmadılar, beslenmediler. Buradan hareketle hayatımızda yaşadığımız zorlukların üstesinden gelebilmemiz; vereceğimiz emek, mücadele ve zamanla ilintili olduğunu söyleyebiliriz. Mustafa Hoca mücadele ederken korkup pes etseydi veya bu mücadelesinde ne yaparsa yapsın başarıya ulaşamayacağına inansaydı belki de inci kefalleri bir şehrin simgesi olamayacaktı. Hayatımızda pes ederek, sabretmeyerek ve belki de bazı zorlukları çabalasak bile aşamayacağımıza inanıp baştan vazgeçerek birçok fırsatı kaçırıyor olabilir miyiz? Bunu bir düşünelim.”

7. Öğrencilere katılımları için teşekkür edilerek süreç sonlandırılır.

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden Cep Herkülü Naim Süleymanoğlu filmi derste anlatılan temel konuları baz alarak izlemeleri ve sınıftaki sıra arkadaşlarıyla değerlendirmeleri istenebilir.
2. Angela Duckworth’ün Azim adlı kitabını okumaları; kitapta en etkilendikleri kısımları aile üyeleriyle paylaşmaları istenebilir.
3. Atatürk ve silah arkadaşlarının Kurtuluş Savaşı’nda ortaya koydukları mücadelelerin emek, pes etmeme, vazgeçmemenin yanında zaman kavramları çevresinde değerlendirilerek kompozisyon yazmaları istenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Videonun izletilemediği durumlarda (bilgisayar, internet olmadığı durumlarda) Etkinlik Bilgi Notunda yer alan içerik uygulayıcı tarafından öğrencilere okunur.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Öğrencilerin gösterilen videoyu rahatça görebileceği ve duyabileceği şekilde oturmaları sağlanarak fiziksel çevre düzenlenebilir.
2. Yapılan açıklamalar, verilen yönergeler ve sorulan sorularda kullanılan dil (değişken kelimesi gibi) kelime sayısı, kelime zorluğu veya yabancılığı temelinde sadeleştirilerek etkinlik basitleştirilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Cuma ATALAY

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

İNCİ KEFALLERİ ASLA GERİ DÖNMEZ

(Prof.Dr. Mustafa SARI'nın TEDX konuşması)

Dünyada sadece Van Gölü'nde yaşayan bir balık türü olan inci kefali yaşamını Van Gölü'nün tuzlu sodalı sularında geçiriyor. Ama gölün suları balığın üremesine uygun olmadığı için ilkbahar aylarında büyük sürüler hâlinde akarsulara göç ediyor. Bu öyle bir göç ki gelincikler açtığında mayıs sonu haziran başı gibi Van Gölü'nün çevresindeki tüm dereler akıntının tersine giden balıklarla doluyor. Bu balık göçe başladığı anda beslenmiyor, yem almıyor ve göçü tamamlanincaya kadar inanılmaz zahmetlere katlanıyor. Önüne çıkan engelleri, şelaleleri zıplayarak bazen uçarak geçmeye çalışıyor. Bu esnada önüne çıkan doğal ve doğal olmayan bir sürü düşmanıya mücadele ediyor. İşte benim hayatımla balığın hayatının kesiştiği yer de tam burada başlıyor.

Ben 1992 yılında Van Gölü kenarına genç bir asistan olarak gittim. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde inci kefali ile ilgili çalışmaya başladım. Bir doktora tezi hazırladım. Doktora tezimi hazırladığım zaman inci kefali ile ilgili olarak Van'da şöyle bir manzara vardı. Valiliğin karşısında üreme zamanında her sabah yirmi kamyon dolusu inci kefali satılıyordu. İnci kefalinin yumurtaları kamyon kasasının kenarlarından yollara akıyor, kırmızı kırmızı utanç izleri bırakıyordu. Neredeyse bir şehir komple balık kokuyordu. Bu esnada aslında herkes balık korunuyor gibi yapıyor ama aslında balık korunmuyordu. İşte doktora tezim esnasında ben bu balıkla ilgili çalışmalar yaptım. Stok tespitini yaptım ve alternatif bir balıkçılık yönetim modeli geliştirdim.

İlk iş olarak tarım Bakanlığı'na gittim. İlgili Şube Müdürü'ne heyecanla anlattım. Genç bir asistanım heyecan kulaklarımdan fıskırıyor. Anlatıyorum ama beni dinleyen müdürün kafamı kaldırdığımda sayıkladığını gördüm. Hatta sayıklamakla kalmayıp bana "Ya Hoca gölde kaç ton balık tespit ettin" diye sordu. Ben de 43.000 ton dedim. Şube Müdürü "İyi bana yaklaşmışsın" dedi. Nasıl olur siz de mi stok tahmini yaptınız dedim. Çünkü stok tahmini yapmak zor bir iş. Ben 3 yılda yaptım. 27.000 balık ölçtüm neredeyse. Bu 3 yılın her günü arazide oldum. Şube Müdürü: "Çay içiyorduk şöyle bir baktık, bahse girdik. Ben de 50.000 ton demiştim" dedi. Yani benim o kadar uğraşmama gerek yokmuş. Müdür bey bir bakışla her şeyi görmüş. Tabii Tarım Bakanlığından ümidi kestim. Üniversitedeki bölümümün başkanlığına gittim. Bölüm Başkanı dedi ki "Kardeşim ben senin yaptığını kabul etmiyorum. Seni de beğenmiyorum zaten. Bana göre aşırı avcılık değil yetersiz avcılık var. Avcıları artırmak lazım dedi. Dekana gittim " Vallahi ben anlamam" dedi. Rektöre gittim. "Vallahi benim işim değil" dedi. Valiye gittim beni ilgiyle dinledi dinledi sonra "Ya hoca burası terör bölgesi. Ben insanların güvenliğini sağlamakla mükellefim. Ben şimdi insanların canlarının emniyetini sağlamaktan kaygı duyarken, sen bir göl dolusu balık çıkarıyorsun başıma. Deli misin kardeşim git başımdan" dedi. Neyse sonuçta valiyi ikna ettim. Herkesin katıldığı bir toplantıyla inci kefalinin sürdürülebilir balıkçılığı için yapılması gerekenleri açıkladım. Ama toplantıda benim anlattıklarım tartışılmadı. Toplantıda Vali ile bir kaçak balıkçının tartışması ve kavga etmeleri olay oldu. Bu kavgadan insanlar korktu? Bir anda 200 tane kızgın insanla baş başa kaldım. Yani bu toplantıdan hiçbir şey elde edemedim.

Bir karar verdim. Bundan sonra bu balığın, bu acınacak haldeki balığın geleceği için eğer ben bir şey yaparsam yapacağım. Başka kimseden fayda yok. Madem bilime değer vermiyorlar ben de gideceğim bu kaçak balıkçılarla anlaşacağım ve bu işi çözeceğim. Kaçak balıkçılarla altı ay süren bir anlaşma sürecimiz geçti. Yapmayın etmeyin demekle olmuyor bu iş. En sonunda benim el yazımla yazdığımız bir anlaşma imzaladık. Balıkçılar, 2 yıllığına av yasaklarını Tarım Bakanlığı'ndan tamamen kaldırılmasını talep ediyor. 2 yıl biz bol bol balık avlayalım. Balık satıcıları da yüksek fiyattan balığımızı satın alsınlar. Biz de 2 yılın sonunda kafamıza göre herkes kendine bir iş bulsun. Biri mermerci olsun biri seracı olsun biri inek yetişsin gibi... Peki nasıl uygulayacağız. Her şeyi yazdık hesap ettik. Fakat bir sorun var.

Balıkçılar diyorlar ki devlet zaten uygulamıyor bu av yasağını bizi kötü vatandaş durumuna düşürme Hoca git devletle konuş. 2 yıllığına av yasaklarını kaldırsın. Sürekli Tarım Bakanlığı'na av yasaklarını devam ettirin diye öneren ben bu sefer Tarım Bakanlığı'nın kapısını tüm av yasaklarını kaldırın biz böyle bir anlaşma yaptık diye çaldım. Tarım Bakanlığı beni mahkemeye verdi. İnci kefalinin neslini tükettirmek, balıkçılarla çıkar ilişkisine girmek, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi ile Tarım Bakanlığı'nın arasını bozmak suçuyla hakimın karşısına çıktım. Çok şükür beraat ettim. Çünkü yüzümüz ak. Yaptığımız yanlış bir şey yok. Balıkçılar şimdi oradan karar çıkmayınca dediler ki "Hoca biz zaten şüphelenmiştik. Sen bize tamam dedin. Bizi ikna ettin. Ama gittin devlete dedin ki sakın kaldırmayın av yasaklarını". Balıkçı ile de aramız bozuldu. Kaldım orta yerde. Ne yapabilirim?

Bu arada İnci kefali çaresiz. Tonlarca balık avlanmaya devam ediyor Balıklar atıyorlar çaresiz bir şekilde. Bu sefer için başında yalnızdım ama daha sonradan bir sürü insan etrafımda yavaş yavaş toplanmaya başladı. Eski bir arabayla dolaşıyorum Van Gölü'nün çevresinde. Sürekli insanlara anlatıyorum. Elimde bir bilgisayar. Bak Ahmet emmi bak Ayşe Teyze diye sürekli anlatıyorum. Elimde eğitim setleri var. Araba bazen çalışmıyor. İteklüyor köylüler yola devam ediyoruz öylece. Acıyorlar bana üzülüyorlar. Evliyim, arkadaşlarımız ev alıyorlar, arabalarını yeniliyorlar her şey değişiyor. Hanım soruyor bana "Bizim paralar nerede". Üzgünüm, paralar Van Gölü'nde, inci kefaline gidiyor diye karşılık veriyorum.

Bir sürü kurum kuruluşun içinde bir sürü vicdanlı insan var. Onlar harekete geçtiler bir şeylerin değişmesi gerektiğine inandılar. Van Gölü'nün çevresindeki Ahmet Emmi, Yusuf Dayı, Ayşe Teyze bana destek olmaya başladılar. Bu turlar sonuç vermeye başladı. İnci kefalinin kaçak avcılığı bir nebze de olsun önlenmeye başladı. Kamu kurumları harekete geçmeye başladı. Sürekli inci kefali ile ilgili haberler çıkıyor. Ama bu durum kaçak balıkçıları çok mutsuz etti. Alın bu Mustafa Hoca'yı. Biz bunu burada istemiyoruz diye sürekli baskı yapmaya başladılar. Bir taraftan da bana tehdit telefonları arttı. Gittiğim yerlerde tehdit ediliyorum. Evimi arıyorlar çocuğunu kaçıracağız diyorlar. O günlerde bir de hakimın çocuğunu kaçırdı bu kaçak balıkçılar. Böyle olunca korktum ve bir yol ayrımına geldiğimi düşündüm. Çünkü bir karar verecektim ya devam edecektim ya da bırakıp başka bir yerde başka bir mücadeleyle hayatımı sürdürecektim. Eşimle konuşmaya karar verdim. Yol ayrımındayız. Bugüne kadarki yaptıklarımızı burada bırakacağız, gideceğiz ya da burada mücadele etmeye devam edeceğiz dedim. Eşim "Ölecek kadar seviyor musun? Ölecek kadar istiyor musun bu işi?" diye sordu. İstiyorum dedim. Eşim, "O zaman devam et. Sen ölürsen çocuklara ben bakarım" dedi. Sağ olsun bu verdiğimiz karar tüm ailemizin hayatını pozitif yönde etkiledi. Olumsuz yönde de etkileyebilirdi.

Bu eğitimler esnasında bir balıkçı bana bir gün dedi ki "Hocam sen geliyisen bize anlatıysen iyle iyle. Biz diyik sana he valla he valla. Sonra sen gidiyisen işine biz de gidiyek işimize. Babam bu iş böyle olmaz. Bize para vereceksin. Derenin kenarına geleni de dövecem gelmeyen de dövecem. Bak sorun nasıl çözülür". Bizim balıkçının önerisinin yanlış olduğunu tartışmaya gerek yok. Fakat Allah ondan razı olsun ufkumuzu açtı. Çünkü ben gidiyorum anlatıyorum diyorum ki bak Ahmet dayı ekosistem diye bir şey var. Çiçekler, balıklar, böcekler. Her şey bu ekosistemin içinde. Sen şimdi bu balıkları avladığında bu zincir kopuyor. Ahmet dayı dinliyor. He Vallah diyor. Çiçeklerden bahsediyorum He vallah diyor. Sonra ben gidiyorum üniversiteye onlar da kaçak balığa. Bu iş böyle olmaz. Anladık ki bizim mekanik ekoloji anlatımlarımız işe yaramıyor Bize öğretilen katılımcılık teorisi en azından Van Gölü'nün çevresinde çevresel konularda çalışmıyor. Yeni bir balıkçılık yönetim modeli geliştirmiştik. Şimdi de yeni bir katılımcılık modeli geliştirdik. Tamamen özgün bir ekolojik anlatımı benimsedik. Bu sonuç verdi on beş balıkçı köyünün, on iki tanesi kaçak avcılıktan vazgeçti. Üç tane kaldı ama onlar diyorlar ki bizi öldürsen de kurşuna dizensen de bir kişi sağ kalırsak, kalkacak o bir kişi balıkçılık yapmaya devam edecek. İş inada bindi. Bildiğim her şey iflas etti. Bilim iflas etti. Ben köylü kökenliyim. Köylünün davranışını bilirim. Yok arkadaş işlemiyor.

Van Gölü çevresinde sosyo folklorik araştırma diye bir araştırma başlattık. Vazgeçenler neden vazgeçti. Vazgeçmeyenler neden ısrar ediyorlar. Bunu bulmak için harekete geçtik ve 8 köy hedeflemiştik. Ancak 24 köyde durabildik. Anladık ki bizim balıkçılar üreme dönemindeki kaçak avcılıkta ısrar etmiyorlar. Her türlü değişime direnmiyorlar. Değişime direnç var bu çok güzel, çok memnun edici. İnsanlarla kavga etmeye gerek yok. O zaman ben bu insanların değişim dirençlerini hafifletecek bir yol bulursam balığı da korurlar başka şeyler de yapabiliriz beraber. Bu esnada şunu görmüştük hanımlarına ulaştığımız balıkçıların kısa süre içerisinde kaçak balıkçılığı terk ettiğini görmüştük. Dedik ki

hanımlardan yürüelim. Çünkü bizim kültürümüzde her ne kadar ataerkil bir toplumsak da erkeğin genellikle arkasında Ayşe teyzem karar verir. Biz de dedik ki Van Gölü çevresindeki balıkçı köylerinde doğru ve dengeli beslenmede balığın yeri ve önemi. Ne güzel bir başlık değil mi kimseye değmez dokunmaz. Ve bu çalışma ile 24 köyde kadınlara yönelik çalışmalar yaptık. Sonuç itibariyle kaçak balıkçılıkla ısrar eden köye gittiğimizde gözlerimizi yaşartan bir manzara ile karşılaştık. Balıkçı eşi, kocası ve oğulları kaçak balık avlamaya gidemezsin diye balıkçı teknesinin üstüne tezek yığınınını yapmış. Tezek çok kıymetlidir. Tandır ekmek pişireceksiniz tezeğe ihtiyacınız var. Banyoya gireceksiniz tezeğe ihtiyacınız var. Kışın sobayı yakacaksınız tezeğe ihtiyacınız var. Gözlerimizi yaşartan bu olayla karşılaştık. Yani bizim bu uzun meşakkatli zahmetli inci kefali ile ilgili mücadelemize son noktayı, geri dönülemez noktayı, umut dolu noktayı analar koydu. Kadınlar koydu, onlara hürmet ediyorum.

Peki nereye geldik biz şimdi? Geldiğimiz yer bu işte kaçak balıkların satıldığı meydanda, Van'da şimdi inci kefali heykeli var. Van Gölü'nün çevresinde İnci Kefali Ortaokulu var. İnci Kefali İlkokulu var. Van Emniyet Müdürlüğü, Erciş Kaymakamlığı, Muradiye Kaymakamlığı'nın logosunda atlayan inci kefalleri... İnci kefalinin cirosu 1.2 milyon dolardan 12 milyon dolara çıktı. Ben devlet memuruyum. Benim maaşım aynı. Para o bölgedeki insanların cebine girdi.

İnci kefali yolculuğu işte böyle zorlu bir yolculuk... İnci kefali bugün Van Gölü'nün çevresinde yaşamını sürdürüyor. İnci kefali aradığını bulduğu için tüm engellemelere rağmen asırlardır derelere gelmeye devam ediyor. Vazgeçmediği için İnci kefali yaşamaya devam ediyor. Ben aradığımı bulduğum için 23 yıl yaşadım Van Gölü'nün kenarında. Bir aile kurdum. İki tane pırlanta gibi evlat yetiştirdim. Siz aradıklarınızı buldunuz mu? Ya bulamadıysanız ya da beğenmediğiniz hoşlanmadığınız şeyler varsa işte şu anda tam zamanı... Şimdi inci kefali gibi vazgeçme, umut et diyebilirsiniz. Çünkü ben mücadele etmeyi bunları yapmayı inci kefalinden öğrendim. Şelaleden geriye gidiş yok. İnci kefalleri asla geri dönmez. O zaman sıra sizde. Eğer cesaret toplamak isterseniz bahar aylarında gelincikler açtığında inci kefalleri Van Gölü'nün çevresinde hasretle sizi bekliyor olacak...

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

ÇATIŞMA ÇÖZMEK ARTIK KOLAY

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası Beceriler
Kazanım/Hafta	Çatışma çözme becerilerini kullanır. / 26. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1 2. Etkinlik Bilgi Notu 3. Çalışma Yaprağı-2 4. Çalışma Yaprağı-3
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1, 2 ve 3 her öğrenci için çoğaltılır. 2. Etkinlik Bilgi Notunda yer alan çatışma durumu örneği etkinlik öncesinde okunabilir, uygulayıcının kendisi için bir adet çıktısı alınır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Öğrencilerin etkinliğe ısınmalarını sağlamak amacıyla çatışmanın ne olduğu, hangi durumların çatışma olarak kabul edilebileceği sorularak etkinliğe başlanır. 2. Öğrencilerle çatışma ile ilgili konuştuktan sonra her öğrenciye Çalışma Yaprağı-1 dağıtılır ve doldurmaları için 5 dakika süre verilir. 3. Öğrenciler Çalışma Yaprağı-1'i doldurduktan sonra aşağıdaki sorular sorularak etkinlik devam ettirilir: <ul style="list-style-type: none"> • Ne tür bir çatışma durumu belirttiniz? • Çatışma durumunu çözmek için hangi yöntemleri kullandınız? • Bu yöntemler çatışmayı çözmeye yardımcı oldu mu? Kullandığınız yöntemler sizce uygun muydu? 4. Daha sonra uygulayıcı öğrencilere aşağıdaki açıklamayı yapar: <p><i>"Sevgili öğrenciler, gördüğünüz gibi hepimiz diğer kişilerle olan ilişkilerimizde çatışma durumu yaşayabiliriz. Bu çatışma durumlarını çözmek için çeşitli yöntemler kullanırız. Yöntemlerimiz işe yarayabileceği gibi durumu içinden çıkılmaz bir hale de sokabilir. Bu yüzden doğru çatışma çözme becerilerini kullanmamız</i></p>

Süreç (Uygulama Basamakları)

kişilerarası ilişkilerimizde çok önemlidir. Bu etkinlikte Ben Sorun Çözebilirim Modeli üzerinde duracağız. Bu model genel olarak farklı düşünme becerilerine odaklanır. Bu modelin en önemli özelliği kişilere sorun çözmeye yönelik ne yapacaklarını ya da düşüneceklerini değil nasıl düşüneceklerini öğretmesidir. Buna göre, insanların nasıl hissettiği değerlendirilebilir, ne yapılacağına karar verilebilir ve bir fikrin iyi bir fikir olup olmadığı belirlenebilir. Şimdi size bir örnek olay okuyacağım. Bu olaydaki kişiyi kendiniz olarak hayal etmenizi istiyorum. Sonrasında size dağıtacağım Çalışma Yaprağı 2'yi okuduğum bu örnek olaydaki çatışma durumunu kendiniz olarak düşünüp duruma çözüm üretirken kullanacaksınız. Bunun için 10 dakika süreniz olacak."

5. Etkinlik Bilgi Notu uygulayıcı tarafından okunur. Daha sonra her öğrenciye Çalışma Yaprağı-2 dağıtılır.

6. Etkinlik aşağıdaki tartışma sorularıyla devam ettirilir:

- Örnek olayı okunduğunda neler düşündünüz ve hissettiniz? Benzer çatışmalar yaşıyor olabilir misiniz?
- Çatışma durumlarının çözümünde hangi adımları uygulamak gereklidir? Siz çatışma çözüme yönteminizde bu adımlarının hangilerini nasıl uyguluyorsunuz? Ne tür sonuçlar alıyorsunuz?
- Çatışma çözüme sorunu doğru tanımlamanın önemini nedir?
- Çatışma çözüme kendi yönteminiz ile ben sorun çözerim yöntemi arasındaki farklılıklar neler, yönteminizin uygunluğunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Çatışma durumunu çözerken olası sonuçları düşünmek neden önemlidir?
- Çatışma çözerken farklı yöntemler düşünür müsünüz? Başka hangi yöntemler kullanılabilir?

7. Tartışma soruları cevaplandırıldıktan sonra etkinliğe aşağıdaki açıklamayla son verilir:

"Sevgili öğrenciler, bugünkü etkinliğimizde çatışma durumunda hangi yöntemleri kullandığımızı konuştuk. Kullandığımız yöntemlerin çatışma çözerken etkili olup olmadığını, uygun yöntemleri kullanıp kullanmadığımızı fark ettik. Daha sonra çatışma çözerken kullanabileceğimiz ben sorun çözebilirim modelini tanıdık. Bu yöntemin çatışma çözerken bize katkı sağlayabileceğini ve etkili sonuçlar verebileceğini gördük. Bu yöntem bize ne düşüneceğimizle ilgili değil nasıl düşüneceğimizle ilgili yardımcı olacaktır. Çözüm yolları düşünürken alternatif çözüm yolları bulmamızı da sağlayacaktır. İnsan ilişkilerimizde çatışma durumlarını sık sık yaşayabiliriz. Önemli olan bu durumlarda kullandığımız uygun yöntemlerin bizi çözüme götürmesidir. Sevgili öğrenciler bu konuyla ilgili ihtiyaçlarınız için rehberlik servisine de her zaman başvurabilirsiniz."

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilere Çalışma Yaprağı-3 dağıtılır. Bir hafta boyunca yaşadıkları çatışma durumlarını gözlemlmeleri ve bir durumu belirleyip bu durum için çatışma çözerken ben sorun çözerim modelini uygulayarak çözüm üretmeleri istenir. Bir hafta sonra gönüllü öğrencilerden çalışma yaprağını sınıf ile paylaşımları istenebilir.
2. Öğrenciler, çatışma çözüme konusunda zorlandıkları veya kaygılandıkları noktalarda, ihtiyaç duyduklarında rehberlik servisinde yardım almaları konusunda teşvik edilir.

Uygulayıcıya Not

1. Etkinlik Bilgi Notu okunurken öğrencilerden isterlerse örnek olayı daha iyi hayal edebilmeleri için gözlerini kapatabilecekleri belirtilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Öğrencilerin çalışma yapraklarını tamamlamaları için gerekirse ek süre verilerek etkinlik basitleştirilebilir.
2. Çalışma yaprakları daha büyük puntolarda hazırlanarak ya da Braille yazı eklenerek materyallerde uyarlama yapılabilir.
3. Çalışma yapraklarında yer alan tüm etkinliklerin tamamlanması yerine sınırlı bir kısmının tamamlanması istenerek öğrenme içeriği farklılaştırılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Kübra SANER

ÇATIŞMA ÇÖZERKEN BENİM YÖNTEMİM

<p>YAŞADIĞIM ÇATIŞMA DURUMU (Son zamanlarda yaşadığınız veya hatırladığınız bir durumu düşünerek doldurunuz.)</p>	
<p>ÇATIŞMA ÇÖZERKEN KULLANDIĞIM YÖNTEM</p>	
<p>KULLANDIĞIM BU YÖNTEM ÇATIŞMA ÇÖZMEMDE ETKİLİ OLDU MU? NEDEN?</p>	<p>Evet) Hayır)</p>

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

ÇATIŞMA DURUMU ÖRNEK OLAY

--	--

10. Sınıf öğrencisisin. Sınıfında çok sevdiğin ve sürekli yan yana olduğun bir arkadaşın var. Her teneffüste bu arkadaşınla vakit geçirirsin. Okul sonrası da bu arkadaşınla buluşursun. Ödevlerinizi birlikte yapıp, birlikte ders çalışırsınız. Bazen de film izleyip dışarıda çıkarsınız.

Bir gün yine okuldan sonrası için arkadaşını eve davet edersin. Arkadaşın da seni kırmaz ve davetini kabul eder. Son teneffüs zili çaldıktan sonra okuldan çıkar ve sizin eve gidersiniz. Çok ödeviniz vardır ve aynı zamanda iki gün sonra da sınavınız olacaktır.

Sen:

- "Bugün çok ödevimiz var. Öncelikle ödevlerimizi bitirmeliyiz. Daha sonra da sınavımıza çalışmalıyız. Bu sınavdan yüksek almak istiyorum."

Arkadaşın:

- "Bence iki gün önce izleyemediğimiz filmi bugün izlemeliyiz. Filmi çok merak ediyorum. Ödevlerimizi sonra da yaparız. Üstelik sınava daha iki gün var. Sınava yarın çalışırız."

Sen:

- "Önce ödevlerimizi yapalım, sonra da sınava çalışalım. Sınava son gün çalışırsak yüksek puan alamayız. Filmi de sınavdan sonra izleriz."

Arkadaşın:

- "Ben buraya ödev yapmak için gelmedim. İzleyemediğimiz filmi bugün izleriz diye düşünmüştüm. Filmi merak ediyorum ve izlemek istiyorum. Film izlemeyeceksek ben gidiyorum." diyerek eşyalarını alır ve evden dışarı çıkar. Sen de arkadaşının bu davranışına şaşırır, ne yapacağını bilemezsin.

Çalışma Yaprağı 2

ÇATIŞMA DURUMUNDA BEN SORUN ÇÖZERİM

Ne oldu? Sorun ne?	
Ne hissediyorsun?	
Sorun karşısında ne yaptın?	
Böyle yapınca sonuç ne oldu?	
Bu sonuç karşısında ne hissettin?	
Bunu çözmek için farklı çözüm yolu ne olabilir?	
Bu iyi bir fikir mi?	
Uygunsa kendini kutlayabilirsin Uygun değilse yeni yollar keşfetmen gerekiyor.	

Çalışma Yaprağı 3

ÇATIŞMA ÇÖZERKEN BEN SORUN ÇÖZERİM YÖNTEMİ⁽¹⁾

YAŞADIĞIM ÇATIŞMA DURUMU	
ÇATIŞMA DURUMUNDA BEN SORUN ÇÖZERİM	
KULLANDIĞIM BU YÖNTEM ÇATIŞMA ÇÖZMEMDE ETKİLİ OLDU MU? NEDEN?	Evet) Hayır)

(1) Zorlu, H. ve Öğülmüş, S. Ben Sorun Çözebilirim (BSC) Programının etkililiği: Okul öncesi dönemi çocukları üzerinde deneysel bir araştırma. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(1), 270-288.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

FİZİKSEL İYİLİK HÂLİ YOLCULUĞUNDA HER ŞEYİM TAMAM MI?

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişisel Güvenliğini Sağlama
Kazanım/Hafta	İyilik hâline ilişkin edindiği bilgileri yaşamında uygulamayı alışkanlık hâline getirir. /27. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1 2. Çalışma Yaprağı-2 3. Etkinlik Bilgi Notu-1 4. Etkinlik Bilgi Notu-2 5. Kalem
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1 çıktı alınarak etkinlik öncesinde tahtaya asılır ya da etkileşimli tahta aracılığıyla tahtaya yansıtılır. 2. Etkinlik Bilgi Notu-1 ve Etkinlik Bilgi Notu-2 etkinlik öncesinde okunur.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik başlatılır: <i>"Sevgili öğrenciler, tahtadaki çalışma yaprağından da gördüğünüz üzere bugün iyilik hâlini ve onun bir boyutu olan fiziksel iyilik hâlini konuşacağız. İyilik hâli, mümkün olduğu kadar sağlıklı olmaya yönelmiş, beden, akıl ve ruhun bütünleştiği, bireysel olarak amaçlara sahip olma ve daha anlamlı yaşam geçirme hedefi olan, sosyal, kişisel ve ekolojik olarak tüm alanlarda işlevsel olan bir yaşam sürdürmek anlamında kullanılmaktadır. Tanımdan ve çalışma yaprağından anlayacağınız gibi iyilik hâli 5 boyuttan oluşmaktadır. Bunlar sosyal, bilişsel, spiritüel, fiziksel ve duygusal iyilik hâli boyutlarıdır. Bugün sizlerle beslenmeyi, fiziksel egzersizi, öz bakımı ve uykuyu içine alan fiziksel iyilik hâlini ele alacağız. Fiziksel iyilik hâli ile ilgili etkinliğe geçmeden önce sizlere bir soru sormak istiyorum. Sizce İyilik hâli boyutlarının yıldız sembolü ile gösterilme nedeni ne olabilir?"</i> yönergesi verilerek etkinlik başlatılır. 2. Gönüllü öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra Etkinlik Bilgi Notu-1'den de yararlanılarak, yıldız sembolünün ne anlama geldiği aşağıdaki açıklama ile yapılır:

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

“iyilik hâlinin beş boyutlu yapısı dikkate alındığında, her boyutun birey için belli bir derecede doyurucu olması hâlinde bir yıldız gibi parladığı şeklinde düşünüldüğünden bu yapıyı anlatırken yıldız sembolü kullanılmıştır. İyilik hâli boyutlarından herhangi biri ya da daha fazla boyutun doyurucu nitelikte olmaması durumunda ise bireyin yıldızının sönmeye başladığı fikri yürütülmüştür. Şimdi buradan yola çıkılarak yıldızınızın daha fazla parlaması için önemli olan boyutlardan fiziksel iyilik hâli ile ilgili edindiğimiz bilgiler ile geliştirdiğimiz veya geliştirmemiz gereken alışkanlıklarımızın üzerinde duracağız.”

3. Öğrencilere Çalışma Yaprağı-2 dağıtılır ve aşağıdaki açıklama yapılır.

“Sevgili öğrenciler herkes yaşamda bir yolculuk hâlinindedir. Şimdi sizlerin de fiziksel iyilik hâli için bir yolculuğa çıkmanızı istiyorum. Size bu yolda eşlik edecek arabanın her bir tekerleği öz bakımı, fiziksel egzersizi, beslenmeyi ve uykuyu temsil etmektedir. Yolculuğa çıkmadan önce tekerleklerin durumuna bakılması gerekiyor. Kendinizin günlük hayattaki öz bakım, fiziksel aktivite, beslenme ve uyku düzeniniz ile ilgili bilgileri, önemsediklerinizi, rutin olan alışkanlıklarınızı çalışma yaprağındaki ilgili başlıkların altına yazmanızı istiyorum.”

4. Çalışma Yaprağı-2'nin tamamlanması için öğrencilere 10 dakika süre verilir.

5. Etkinlik Bilgi Notu-2'den yararlanılarak fiziksel iyilik hâli yolculuğunda ihtiyaç duyulabilecek bilgiler öğrencilerle paylaşılır.

“Sevgili öğrenciler, fiziksel iyilik hâli yolculuğuna çıkarken sizlerin ihtiyaç duyabileceği bazı bilgiler edindik. Bu bilgilerden yola çıkarak arabanıza ve tekerleklerinizi temsil eden 4 boyuttaki alışkanlıklarınıza bakım yapmanız gerekse çalışma yaprağındaki yazdıklarınıza neleri eklemek istersiniz? Eklemek istediklerinizi tekrar çalışma yaprağındaki uygun yerlere yazmanızı istiyorum.”

6. Fiziksel iyilik hâli ile ilgili edindiği bilgiler çerçevesinde, hâlihazırda var olan alışkanlıkları veya alışkanlık edinmek istedikleri davranışları paylaşmak isteyen gönüllü öğrencilerin paylaşımları alınır.

7. Tartışma soruları ile süreç yönlendirilir:

- Fiziksel iyilik hâlini olumlu etkileyen alışkanlıklarınız nelerdir?
- Fiziksel iyilik hâlini olumsuz etkileyen alışkanlıklarınız nelerdir?
- Yeterli ve dengeli beslenme için ne tür alışkanlıklar edinilmesi gerekir?
- Yeterince uyuyor musunuz? Yeterince uyumadığınızda bu durumdan nasıl etkileniyorsunuz?
- Fiziksel aktivitenizi artırmak için neler yapılabilir?
- Öz bakımın genel sağlığa katkıları nelerdir?

8. Öğrencilerin tartışma sorularına yönelik paylaşımları alındıktan sonra süreç aşağıdakine benzer bir ifade ile sonlandırılır.

“Fiziksel iyilik hâli her yaş grubunda önemli olmakla birlikte yoğun fiziksel gelişim ve değişimlerin olduğu ergenlik döneminde beslenme, fiziksel aktivite, uyku ve öz bakım ile ilgili yeterli alışkanlıkların elde edilmemesi sağlık problemlerine neden olabilmektedir.”

Kazanımın
Değerlendirilmesi

1- Öğrencilerin kendi fiziksel iyilik hallerini değerlendirebilecekleri günlük rutinler belirlemeleri ve uyup uymadıklarını değerlendirebilecekleri kontrol listeleri oluşturmaları istenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. İhtiyaç duyulursa Etkinlik Bilgi Notu-2, tüm öğrencilerin görebileceği şekilde tahtaya yansıtılabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Yapılan açıklamalar, verilen yönergeler ve sorulan sorularda kullanılan dil (spiritüel, ekolojik kelimeleri gibi) kelime sayısı, kelime zorluğu veya yabancılığı temelinde sadeleştirilerek etkinlik basitleştirilebilir.
2. Öğrencilerin Çalışma Yaprağı-2'yi tamamlamaları için ek süre verilebilir.
3. Öğretmen bireysel olarak öğrencilerin etkinliğine katılıp geri bildirim sunarak destek verebilir.
4. Çalışma Yaprağı-1'in büyük boyutlarda basılmasına dikkat edilerek materyalde uyarılama yapılabilir.
5. Öğrencilerin Çalışma Yaprağı-2'deki sorulara yazılı olarak cevap vermelerinin yanı sıra sözlü olarak da cevap vermelerine izin verilerek öğrencilerin farklı biçimlerde tepki vermelerine fırsat oluşturulabilir.

Etkinliği Geliştiren

Ece ERDEN

İYİLİK HÂLİ YILDIZI

Yaşamı Anlamlandırma ve Hedef Odaklı Olma

ETKİNLİK BİLGİ NOTU - 1'

İYİLİK HÂLİ: İyilik hâli, bireyin duygusal ve fiziksel gereksinimlerini anlaması ve yaşam biçimini bu gereksinimleri doyumaya yönelik olarak düzenlemesini içeren bir kendine bakma sürecidir. İyilik hâlini optimal düzeyde sağlıklı olmaya yönelmiş, beden, akıl ve ruhun bütünleştiği, bireysel olarak amaçlara sahip olma ve daha anlamlı yaşam geçirme hedefi olan, sosyal, kişisel ve ekolojik olarak tüm alanlarda işlevsel olan bir yaşam sürdürmek anlamında kullanılmaktadır. Tanımlarda sıklıkla iyilik hâlinin bir seçim, bir süreç, bir yaşam biçimi olduğu; çok boyutlu olsa da bütüncül bir yapıya sahip olduğu; denge ile ilgili olduğu; öznel, algısal ve görelî olma özelliği gösterdiği ve sağlıklı insanların özelliklerini temel aldığı vurgulanmaktadır.

İYİLİK HÂLİ BOYUTLARI

SPİRİTÜEL İYİLİK HÂLİ

Yaşamı anlamlandırma ile ilgilidir. Spiritüel iyilik hâlinde yaşamın amacını ve anlamını araştırma, daha büyük bir güçle paylaştığı bağlantıları fark etme gibi özellikler vardır. Spiritüel iyilik hâli iyi olan birey, kendini tamamlanmış ve yaşamdan doyum alan biri olarak hissetmektedir.

PSİKOLOJİK/ DUYGUSAL İYİLİK HÂLİ

Sağlıklı olmanın daha çok içsel deneyimlere ilgili olan boyuttur ve duyguların farkındalığı, duyguları kontrol edebilme, kendine, yaşam durumlarına ve çatışmalara gerçekçi, olumlu ve geliştirici olarak bakabilme gibi özellikleri içermektedir.

SOSYAL İYİLİK HÂLİ

Bireylerin diğer bireylerle, toplumla, çevreyle ve doğayla etkileşimin niteliği ve derecesini gösteren bu boyut, aile, arkadaşlar ve diğer önemli kişiler tarafından alınan sosyal desteği de içermektedir. Bu boyutta hem cins ve karşı cinsle sağlıklı ilişkiler de yer almaktadır.

BİLİŞSEL/ENTELEKTÜEL/ MESLEKİ İYİLİK HÂLİ

Bu boyutta, entelektüel olarak aktif olmayı sevmek, bilgilerini kendisi ve toplum için kullanma, kendini zihinsel olarak zorlayacak etkinlikler arama, problem çözme gibi özellikler yer almaktadır.

FİZİKSEL İYİLİK HÂLİ

Sağlıklı olmanın fiziksel yanlarına değinen bu boyut, genel olarak dengeli beslenme, fiziksel olarak aktif olma, düzenli uyku, doktor kontrolü gibi fiziksel sağlığa yönelik davranışları yerine getirme gibi sağlıklı yaşam biçimine ilişkin öğeleri içermektedir.¹

(1) KAYNAK:Owen, D. & Owen, F. (2012). İyilik Hali Yıldızı Modeli uygulanması ve değerlendirilmesi. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 3(9). 24-33.

Çalışma Yaprağı 2

UYKU

BESLENME

FİZİKSEL AKTİVİTE

ÖZ BAKIM

ETKİNLİK BİLGİ NOTU - 2²

FİZİKSEL AKTİVİTE

• Hafif düzey:

Yavaş yürüme, rutin ev işleri, araba yıkama, bahçe işleri, basit aerobik, ısınma hareketleri, yavaş yüzme veya suda yürüme

• Orta düzey:

Hızlı yürüme, bisiklet kullanma, dans etme, yüzme tenis oynama

• Yüksek düzey:

Tırmanma, yokuşta bisiklet kullanma, koşma, ağırlık çalışma,

ÖZBAKIM

• Yüz, ağız, göz ve kirpik; saç, kulak, boyun, el ve tırnaklarınızı temiz tutun.

• Beden, koltukaltı, genital bölge ayak ve ayak tırnaklarınızı temiz tutun.

• Ağız ve diş, kulak, burun temizliğinize özen gösterin.

• Günlük bakım ve banyonuzu yapın. Yaşadığınız çevreyi ve ortamı temiz tutun.

• Kişisel bakım aletlerinizi (diş fırçası, tırnak makası) kimseyle paylaşmayın, onları ortalık yerlerde bırakmayın.

• Bulaşıcı hastalığı olanların eşyalarını kullanmayın.

• Tuvaletleri temiz kullanın.

• İklim koşullarına uygun kıyafet tercih edin.

BESLENME

• Çok şişman ya da aşırı zayıf değil, ideal vücut ağırlığında olun.

• Abur cuburla ve sürekli aynı yiyecek içeceklerle beslenmeyin.

• Katkı maddesi içeren yapay gıdalardan uzak durun.

• Enerji ve besin içeren yiyeceklerin her çeşidinden yeterli miktarlarda yiyin.

• Bir öğünde tıka basa yemek yerine, yiyeceklerinizi öğünlere bölün.

• Kaynağı ve üretim süreci belirsiz gıdalarla değil, hijyenik gıdalarla beslenin.

• Yiyeceklerinizi bilinçsizce değil; rengini, tazeliğini, tadını ve kokusunu değerlendirerek alın.

• Ambalajlı ürünleri gözü kapalı değil, etiketlerini okuyup inceleyerek alın.

• Herhangi bir kronik hastalığınız yoksa günde en az 2 litre su tüketmeye özen gösterin.

UYKU

• Herkes için geçerli olan sabit bir uyku süresi yoktur. Bu süre kişiden kişiye, bünyeden bünyeye farklılık gösterebilir. Ancak insanların büyük bir bölümü için ortalama uyku süresi 6-8 saattir. Bununla beraber insan, hayatının farklı evrelerinde daha az veya daha çok uykuya ihtiyaç duyabilir.

• Gereğinden az veya çok uyumak sağlık açısından sakıncalıdır.

• Uykudan kısa süre önce ağır yemekler yemeyin.

• Kahve ve kafeinli içecekleri çok tüketmeyin, özellikle uyku saatine yakın zamanlarda bu tür içecekleri içmemeye dikkat edin.

• Işık açıkken uyumaya çalışmayın, uyumak için mümkün olduğunca karanlık bir ortam oluşturun.

• Gece geç saatlere kadar beklemeyin, çok geç olmadan yatın.

(2)

(2) KAYNAK: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_03/31013006_lise_saYIYkIY_yaYam_kitap.pdf, Sitesinden erişilmiştir.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

YÖNETİM BENDE Mİ?

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişisel Güvenliğini Sağlama
Kazanım/Hafta	Bilişim teknolojileri kullanımında kendini yönetir. / 28. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1 2. Çalışma Yaprağı-2 3. Çalışma Yaprağı-3 4. Etkinlik Bilgi Notu 5. Etkileşimli tahta/Projeksiyon cihazı 6. Kalem
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-3 sınıf mevcudu kadar çoğaltılır. 2. Etkileşimli tahta/Projeksiyon cihazı imkânı olmaması durumunda Çalışma Yaprağı-1 ve Çalışma Yaprağı-2 etkinlikten önce A3 poster şeklinde çıkarılır. 3. Kalem olmayan öğrenciler için etkinlik öncesinde kalem temin edilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aşağıdaki açıklama ile etkinlik başlatılır. Açıklamanın sonunda sorulan soruya gönüllü öğrencilerin cevap vermesi sağlanır: <i>“Sevgili arkadaşlar, bugün yapacağımız etkinlik sizlerin de oldukça aşına olduğu bir konu hakkında. Bilişim teknolojileri kullanımı! Önce bilişim teknolojilerinin tanımını yapalım, bakalım sizlerin bilgisiyle uyuyor mu? Bilişim teknolojileri; her türlü bilgi ve verinin toplanmasında, bu verilerin işlenmesinde, bilgi ve verilerin depolanmasında, internet ve ağ sistemleri aracılığıyla bir yerden bir yere iletilip son kullanıcıların hizmetine ve kullanımına sunulmasında kullanılan iletişim teknikleri ve bilgisayarlar dâhil bütün bu teknolojileri kapsayan teknoloji sistemidir.¹ Peki, sizler bu teknolojinin kullanımında ne kadar kendinizi yönetebiliyorsunuz ve bu teknolojileri ne kadar doğru kullanabiliyorsunuz hiç düşündünüz mü?”</i>

(1) <https://www.elektrikrehberiniz.com/bilisim-teknolojileri/bilisim-teknolojileri-nedir-12389/#:~:text=Bilişim%20teknolojile-ri%3B%20Her%20tür%20bilgi,teknikleri%20ve%20bilgisayarlar%20dahil%20bütün sitesinden alınmıştır.>

2. Etkileşimli tahta/projeksiyon cihazı yardımıyla Çalışma Yaprağı-1 tahtaya yansıtılır ve aşağıdaki sorular sorularak öğrencilerin fikirlerini sınıf ile paylaşımları sağlanır:

“Önce bilişim teknolojilerini kullanarak ulaştığımız haberler ne kadar doğru bundan başlayalım. Şimdi sizlerden tahtaya yansıttığım haberleri incelemenizi istiyorum. Bu haberler internette yayınlanan ve birçok kişinin okuduğu haberler. Siz bu haberler hakkında neler düşünüyorsunuz? Bir haberin doğru olup olmadığını nereden anlarsınız?”

3. Öğrencilerin cevaplarını paylaşımları sağlandıktan sonra Çalışma Yaprağı-2 etkileşimli tahta yardımıyla tahtaya yansıtılarak aşağıdaki açıklama yapılır:

“Bir haberin doğru olup olmadığını anlamak ancak aldığımız haberin kaynağının güvenilir olup olmadığını araştırmakla mümkündür. Tahtada gördüğünüz yöntemlerle internette gördüğünüz haberlerin doğruluğunu test edebilirsiniz. Gerçek hayatta bir işimiz olduğunda nasıl bu işte uzman bir kişinin yardımına gereksinim duyuyorsak, doğru bilgiye de bilişim teknolojileri yardımıyla ancak doğru kaynaklardan ulaşabiliriz. Görmüş olduğunuz haberler aslında internetin bütün kaynaklarına güvenemeyeceğimize birer örnek değil mi? Güvenilir kaynakları kullanmak bilgiye daha doğru yoldan ulaşmanızı sağlamaya yardımcı olacaktır. Güvenilir kaynaklar hakkında yeterince bilgi sahibi değilseniz psikolojik danışma ve rehberlik servisinden servisten yardım alabilirsiniz.”

4. Açıklamanın ardından aşağıdaki yönerge verilerek öğrencilere Çalışma Yaprağı-3 dağıtılır:

“Şimdi de etkinliğimizin bu teknolojileri kullanırken ne kadar zaman geçirdiğiniz ve yine bu teknolojileri nasıl amaçlarla kullandığınız hakkındaki kısımına geçelim. Günlük olarak hepimiz bilişim teknolojilerinden yararlanıyoruz. Kimi zaman merak ettiğimiz şeyleri Google yardımıyla araştırıyoruz, kimi zaman sosyal medyada dolaşıyoruz, hava durumunu bile bu teknolojiler sayesinde öğrenebiliyoruz! Tüm bunları düşünerek gün içinde bu teknolojileri kullanma sürenizi düşünmenizi istiyorum. Dağıttığım çalışma yaprağında bu teknolojileri kullanım amaçlarınızı (Oyun oynamak, sosyal medya kullanmak, araştırma yapmak, film/dizi izlemek, video izlemek gibi...) ve günlük kullanım sürenizi ilgili yerlere yazmanızı istiyorum.”

5. Ardından Etkinlik Bilgi Notundaki açıklamalardan yararlanılarak öğrencilere paylaşımları ile ilgili gerekli açıklamalar yapılır.

6. Aşağıdaki tartışma soruları ile sürece devam edilir.

- İnternet kullanımında kendi yaş grubunuza uygun olan saat aralığına göre kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Çalışma yaprağınıza yazdığınız internet kullanım alanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Bilişim teknolojileri kullanımında kendinizi yönetme konusunda kendinizi nasıl değerlendirdiniz? Kendinizi yönetmenizi kolaylaştıran özellikleriniz neler? Geliştirmeniz gereken özellikleriniz neler?
- Sizce bilişim teknolojilerini kullanmada kendinizi yönetmenin önemi nedir?

7. Aşağıdaki açıklama ile etkinlik sonlandırılır:

“Bugün bilişim teknolojilerinin kullanımında kendinizi yönetebilmeniz hakkında bir etkinlik yaptık. Bilişim teknolojileri kullanımında kendinizi düzenlemenin

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

öneminden bahsettik. Siz de bu bilgilerden yararlanarak kendi yaşamınızı, çevrenizi, çalışma düzeninizi ve diğer günlük faaliyetlerinizi göz önüne alarak kendinizi bilişim teknolojileri kullanımı konusunda düzenleyebilir ve bu bilgiler ışığında kendinize en uygun planlamayı yapabilirsiniz."

Kazanımın
Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerinizden bilişim teknolojilerine ayırdığı vakitleri ve kullanma amaçlarını yazılı ya da teknolojik uygulamalardan birini kullanarak günlük olarak not etmelerini ve bu notlara göre kendilerini değerlendirmelerini isteyebilirsiniz.
2. Öğrencilerinizden etkinlikte öğrendikleri bilgiler ışığında kendilerine uygun bir bilişim teknolojileri kullanım planı hazırlamalarını isteyebilirsiniz.

Uygulayıcıya Not

1. Projeksiyon cihazı veya etkileşimli tahta imkânı yoksa Çalışma Yaprağı-1 ve Çalışma Yaprağı-2, A3 boyutunda poster olarak çıkarılarak tahtaya asılır.
- Özel gereksinimli öğrenciler için;
1. Çalışma Yaprağı-1 ve 2'nin büyük boyutlarda basılmasına ya da tahtaya yansıtırken rahatlıkla görülebilecek boyutta olmasına dikkat edilmelidir.
 2. Çalışma Yaprağı-3 ile çalışılırken etkinlik parçalara bölünerek basitleştirilebilir.
 3. Çalışma Yaprağı-3 ile çalışılırken öğretmen geribildirim sunarak destek verebilir.

Etkinliği Geliştiren

Damla MERAL

Çalışma Yaprağı 1

UNUTULMAZ İNTERNET YALANLARI⁽²⁾

85 Dolarlık Faturaya 1000 Dolarlık Bahşış!

Bir internet sitesinde yayınlanan haber aynen şu şekildeydi: "ABD'li ünlü iş adamı milyarder **Donald Trump**, 85 dolarlık bir fatura için tam 1.000 dolar bahşış verdi." Bu haber bir anda öylesine yayıldı ki, dev TV kanallarında bile verilmeye başlandı.

Her ne kadar kendisini müthiş iyiliksever biri gibi gösterse de, Trump bu haberi yalanladı. Olayın geçtiği şehirde bile bulunmadığını söyleyen Trump, bu habere anlam verememişti.

Ve işte gerçek: Haberi yayınlayan web sitesi, insanların ilgisini çekmek için böylesine bir yalana başvurmuştu. Başarısız olduğu da söylenemez herhalde...

Britney Spears ve Justin Timberlake öldü!

E-posta kutunuza pek çok yalan ölüm haberi düşüyor olabilir. Ama bunlardan hiçbiri, Britney Spears ve Justin Timberlake'in bir araba kazasında öldüğü kadar ses getirmedi. Bir ABD radyosunda dile getirilen bu iddia, bir anda tüm interneti sardı. Sanatçıların hayranları yas tutmaya başlamak üzereyken, iki sanatçının plak şirketi Jive Records açıklama yapma ihtiyacı duydu. İkisi de yaşıyordu ve böyle bir trafik kazası da olmamıştı.

Bu iddiayı neden ortaya attığı halen bilinmiyor; ama bu yalan, radyo DJ'inin görevine mal oldu.

(2) <https://www.milliyet.com.tr/teknoloji/unutulmaz-8-internet-yalani-1544933> sitesinden alınmıştır.

Haberi Doğrulama Yöntemleri

1

Doğrulayın

Bir haberin veya bilginin doğruluğundan emin olmak için, aynı haberi farklı platformlardan araştırın. Bir haberi farklı kaynaklardan araştırmak, incelemek, akil süzgeçinden geçirerek objektif olabilme, haberi-bilgiyi doğrulamanın en önemli yöntemidir.

2

Kaynak Güvenilir mi ?

Haberin veya bilginin kaynağı kim, ne? "İletişim Bilgileri" ve "Hakkımızda" bölümleri olmayan kaynaklara güvenmeyin.

3

Eleştirel olun ve Sorgulayın!

İnternette karşılaştığınız bilgilere karşı sağlıklı bir şüphe ve eleştirel bir bakış açısı edinir. Sorgulayın, haberin amacı gerçekten haber vermek mi, yoksa yanıltmak mı?

4

Hemen İnanmayın!

Özellikle sosyal medya mecralarında karşılaştığınız haberlere hemen inanmayın. Haber hakkında arka plan bilgileri edinir. Gerekirse resmi ve ilk kaynakla iletişime geçin.

5

Tarihi İnceleyin

Yalan haberlerdeki tarihler ve saatler tutarsız veya değiştirilmiş olabilir. Tarihe, yere ve görsellere dikkat edin.

6

Paylaşmadan Önce Düşünün!

Bazı haberler yönlendirme, yanıltma ve provokasyon amacı taşıyor olabilir. Özellikle sosyal medya mecralarda "doğrulama yapmadan" ve ne amaçla doleşimde olduğundan emin olmadan paylaşmayın!

8

İddialı Başlıklara ve Reklamlara Dikkat!

Oleğan dışı iddialar, ilgi çekmek için abartılmış başlıklar ve çok fazla kullanılmış noktalama işaretleri, genellikle asılsız haberlere veya reklam içerikli haberlere aittir.

9

URL/ Adres Gerçek mi?

Sahte haber siteleri, güvenilir ve resmi haber kaynaklarına çok benzeyen, taklit edilmiş bir adres (URL) kullanırlar. İnternet adreslerine dikkat edin.

10

Görselleri Doğrulayın

Sahte haber ve bilgiler, montajlanmış, garip görüntüler veya videolar içeriyor olabilir. Görselleri doğrulamak için arama motorlarında aratarak, görselin hangi zamana ait olduğunu, ne zaman yayımlandığını görebilirsiniz.

Parodi veya Reklam mı?

Bazı web siteleri, parodi, reklam veya sahte haber üretilip bunları yaymak amacıyla kurulu. Bunun bilincinde olun.

(3) <https://www.guvenliweb.org.tr/blog-detay/dogru-habere-ulasmanin-dogru-yontemleri> sitesinden alınmıştır.

Çalışma Yaprağı 3

Birinci Kısım

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ GÜNLÜK NE KADAR KULLANIYORUM?

İkinci Kısım

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ HANGİ AMAÇLARLA KULLANIYORUM?

Üçüncü Kısım

Bilişim teknolojileri kullanımda kendimi yönetmek için kullandığım stratejiler/Ek olarak yapmam gerekenler...

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Bilişim Teknolojilerinin Amacına Uygun Kullanılmasının Önemi ⁽⁴⁾

Bilişim teknolojilerinin gelişmesi insanların birbiriyle olan iletişimini kolaylaştırırken, birçok yenilikleri de beraberinde getirmiştir. İnternet, haberleşmeden bilgi paylaşımına, habercilikten medyaya, tanıtım ve reklamdaki seyahat ve tatile, kamu hizmetlerinden bankacılık ve ticarete, eğlenceden sosyal ilişkiler ve kültürler arası etkileşime, çevre ve sağlıktan eğitime ve günlük yaşamı ilgilendiren pek çok alanda olumlu getiriler ve yenilikleri hayatımıza getirmiştir.

İnternet eğlenceden, bilgi edinmeye; sosyal hayatı zenginleştirmeden, ekonomik çevrede yeni iş fırsatlarının doğmasına kadar birçok fırsat sunmasının yanı sıra başta gizlilik ve güvenlik kaygıları olmak üzere çeşitli risk ve zararların da oluşmasına sebep olmuştur. Sanal dünya olarak adlandırılan internet platformlarının insanoğlunun günlük yaşamının bir parçası hâline gelmeye başlaması bu platformlardaki risklerin de gerçek hayat problemlerine dönüşmesine başlamasına neden olmuştur. Bu risk ve zararları şöyle özetleyebiliriz:

- Yanlış ve/veya Zararlı Bilgiye Erişim,
- Siber Zorbalık,
- Sanal Dolandırıcılık,
- Kişisel Bilgilerin Paylaşımı ve Kimlik Hırsızlığı (identity theft),
- Zararlı Yazılımlar,
- İnternet Bağımlılığı,
- Sağlık Sorunları (İnternetin başında aşırı zaman geçirmeye bağlı olarak görülebilecek fiziki rahatsızlıklar)
- Yabancılarla Çevrimiçi ve Çevrimdışı İletişim,
- Şiddet/Nefret/İrkçilik Faaliyetleri.

(4) <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/dlGoa.pdf> sitesinden alınmıştır.

İnternet Bağımlılığı⁽⁵⁾

İnternet bağımlılığı hakkında yapılan araştırmalara göre tanımlanmış bazı belirtiler aşağıdaki gibidir;

- Tolerans belirtileri: Sürekli bir şekilde artan çevrimiçi zaman geçirme ihtiyacı,
- Geri çekilme belirtileri: İnternet kullanımının sonuçlarını endişe içinde karşılama, internet hakkında takıntılı düşüncelere kapılmak,
- Planlanan zamandan daha fazla süre internette kalmak,
- İnternet kullanımını azaltmak için sürekli bir istek duymak,
- İnternette yapılan faaliyetlere fazla zaman harcamak,
- İnternet yüzünden sosyal ve mesleki faaliyetleri bekleme almak veya bırakmak.
- İnternet kullanımına bağlı fiziksel veya psikososyal problemler yaşanmasına rağmen interneti aşırı kullanmaya devam etmek.

İnternet Kullanımında Kendinizi Düzenlemek⁽⁶⁾

OKUL ÖNCESİ YAŞ GRUBU
günde **30 dakika**

İLKOKULDA
günde **45 dakika**

ORTAOKULDA
günde **1 saat**

LİSE ÇAĞINDA
günde **2 saat**

Pedagoji Derneği ve Yeşilay 0-2 yaş grubundaki çocukların tablet, televizyon, bilgisayar, telefon ve diğer teknolojik aletlere maruz kalmasının uygun olmadığını bildirmektedir. 3-6 yaş grubu çocuklar için günlük maksimum kullanım süresi günde 20-30 dakika, okul öncesi yaş grubu için günde 30 dakika, ilkökul için günde 45 dakika, ikinci yarıyılı için günde 1 saat, lise çağı için ise günde 2 saat olarak önerilmektedir.

Sizler de kendi yaşamınızı, çalışma programınızı, aile ve arkadaş ilişkilerinizi dengeleyerek bu önerilerle kendinize uygun saati ayarlayabilir ve buna uygun şekilde hayatınızda bilişim teknolojilerinden kendinizi düzenleyerek faydalanabilirsiniz.

(5) <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/OBT9T.pdf> sitesinden alınmıştır.

(6) <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/teknoloji-bagimliliği> sitesinden faydalanılmıştır.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

YERELDE VE DÜNYADA NELER OLUYOR?

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası Beceriler
Kazanım/Hafta	Yerel ve küresel sorunları fark eder. /29. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1- Çalışma Yaprağı-1 2- Çalışma Yaprağı-2 3- Çalışma Yaprağı-3 4- Etkinlik Bilgi Notu 5- Kalem
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1- Çalışma Yaprağı-1 poster şeklinde hazırlanır. 2- Çalışma Yaprağı-2 grup sayısı kadar çoğaltılır. 3- Çalışma Yaprağı-3 grup sayısı kadar çoğaltılır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1 poster şeklinde tahtaya asılır ya da yansıtılır. Aşağıdaki açıklama ile etkinlik başlatılır: <i>"Sevgili öğrenciler tahtadaki posterde gördüğümüz üzere dünya size bir soru sormuş. Peki, sizler dünyamızın ne gibi problemleri olduğunu düşünüyorsunuz? Hadi biraz düşünelim. Kimler paylaşmak ister?"</i> 2. Gönüllü öğrencilerden paylaşımları alınır. Küresel sorunlar için öğrencilerden gelen cevaplar tahtaya yazılır. 3. Aşağıdaki açıklama ile devam edilir: <i>"Küresel Vatandaşlık kavramını duydunuz mu? Küresel vatandaşlık, küresel ölçekte bireylerin ve toplulukların sosyal, politik, çevresel ve ekonomik eylemleri için dünya çapında kullanılan bir terimdir. Küresel vatandaş dünyayı görebilen ve anlayan kişidir. Küresel vatandaş, kendisini yükselen bir sürdürülebilir dünya topluluğunun parçası olarak gören ve eylemleri ile o topluluğun değerlerini ve pratiklerini destekleyen bir kişidir. Küresel vatandaşlar toplumlarında, sorunlar ve çözümlerine ilişkin aktif rol alarak, dünyayı daha eşit, adil ve sürdürülebilir</i>

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

kılmak için başkaları ile birlikte uyumlu çalışırlar . Bugün için diğer bir kavramımız Sosyal Girişimcilik. Sosyal girişimcilik; kâr amacı gütmeyen, ticari veya kamusal sektörler içinde gerçekleşebilen sürdürülebilir, yenilikçi, sosyal değer yaratan faaliyetlerdir. Sosyal girişimcilik genellikle ticari girişimcilik ile karıştırılır. Bu iki girişimcilik türü birbirinden çıkar yönü ile ayrılır. Ticari girişimler de amaç kişisel fayda sağlamak iken sosyal girişimler de amaç toplumsal fayda sağlamaktır. Bugün bu kavramlar ışığında sizlerle yerel ve küresel sorunlar hakkında bir etkinlik yapacağız. Yerel sorun bir bölgede, ilde ya da ilçede yaşayan bir kısım insanları etkilerken küresel sorun tüm dünyayı etkilemektedir. Peki, sizlerin Yerel Sorunları nelerdir?”

4. Öğrencilerden gelen yanıtlar tahtaya yazılır.
5. Sınıf öğrenci sayısına göre 6 kişilik gruplara ayrılır. Her gruba Çalışma Yaprağı-2 ve Çalışma Yaprağı-3 dağıtılır. Aşağıdaki yönerge ile devam edilir:

“Şimdi her gruptan konuştuklarımızı dikkate alarak ve göz önünde bulundurarak Küresel sorunlar ile ilgili Çalışma Yaprağı 2’yi, Yerel sorunlar ile ilgili Çalışma Yaprağı 3’ü doldurmanızı istiyorum. Çalışma Yapraklarında sizden istenen sorunun bireysel etkileri, toplumsal etkileri, sorunu çizerek ifade edilmesi ve sorunla ilgili önerileriniz. Grupta herkesin katkısı olmasını istiyorum. Bunun için 20 dakika süreniz olacaktır.”

6. Çalışma Yaprağı-2 ve Çalışma Yaprağı-3’ü doldurduktan sonra her gruptan bir temsilci grup çalışmalarını sınıfa sunar.
7. Tartışma soruları ile sürece devam edilir:
 - Yerel ve Küresel sorunlar ile ilgili bu etkinlikte neleri fark ettiniz?
 - Bu etkinlik sonucunda sınıfta ne gibi değişiklikler olabilir?
 - Bu etkinlikle bağlantılı olarak hayatında neleri değiştirmek istersin?
 - Küresel Vatandaşlık ve Sosyal Girişimcilik Kavramlarını nasıl değerlendirirsiniz?
8. Aşağıdaki açıklama ile etkinlik sonlandırılır:

“İçinde yaşadığımız dünyanın ortak sorunları olduğu kadar ülkelerin, bölgelerin kendi içinde bazı benzer sorunları da bulunmaktadır. Hem yerel hem küresel sorunlar insan yaşamını farklı şekillerde etkilemektedir.”

Kazanımın
Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden yerel ve küresel sorunlarla ilgili poster hazırlamaları istenebilir.
2. Öğrencilerden yerel sorunlar ile ilgili röportaj yapmaları istenebilir.
3. “Yarının Suyu” belgeselini izlemeleri istenebilir.
4. Yaşanan bölgedeki yerel sorun Sosyal Girişimcilik bağlamında değerlendirmeleri istenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Uygulayıcı küresel sorunlar hakkında bilgi edinmek için Etkinlik Bilgi Notundan yardım alabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

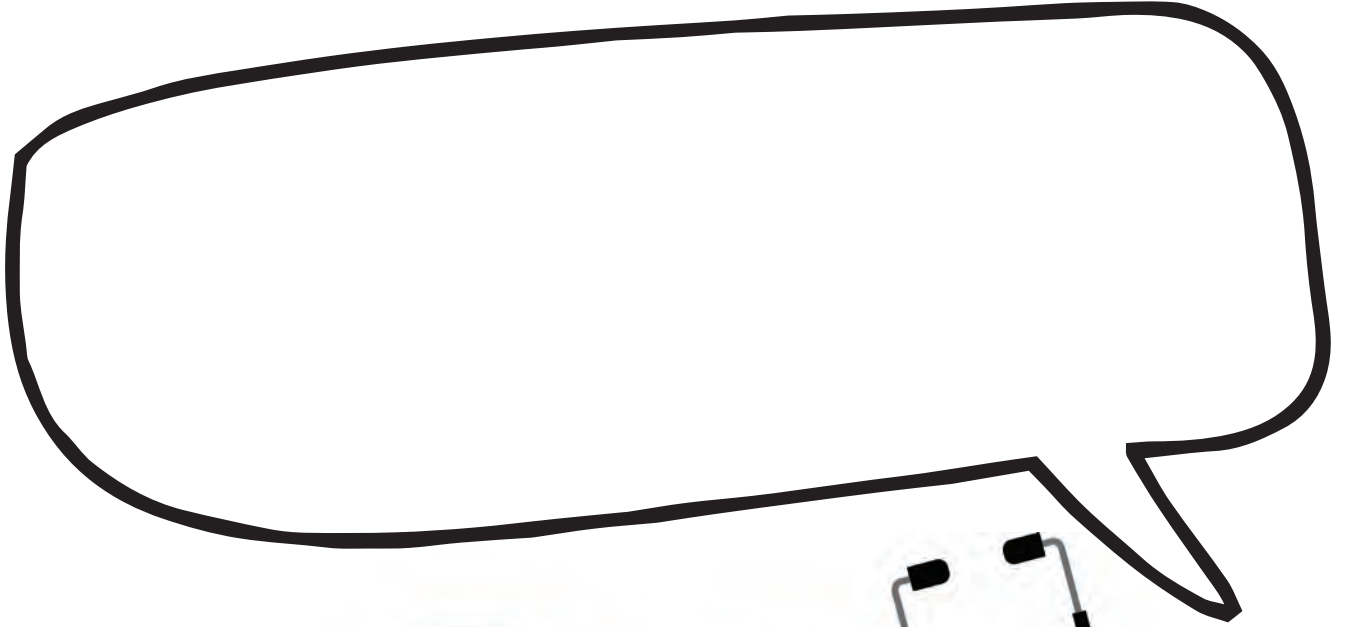
1. Açıklamalarda kullanılan cümleler kısaltılarak ve yine açıklamada geçen "*Küresel vatandaşlık*", "*Sosyal girişimcilik*", "*Ticari girişimcilik*" gibi kavramlar örneklerle açıklanarak öğrenme içeriği farklılaştırılabilir.
2. Gruplar oluşturulurken uygun akran eşleştirmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.

Etkinliği Geliştiren

Tuğba EROĞLU

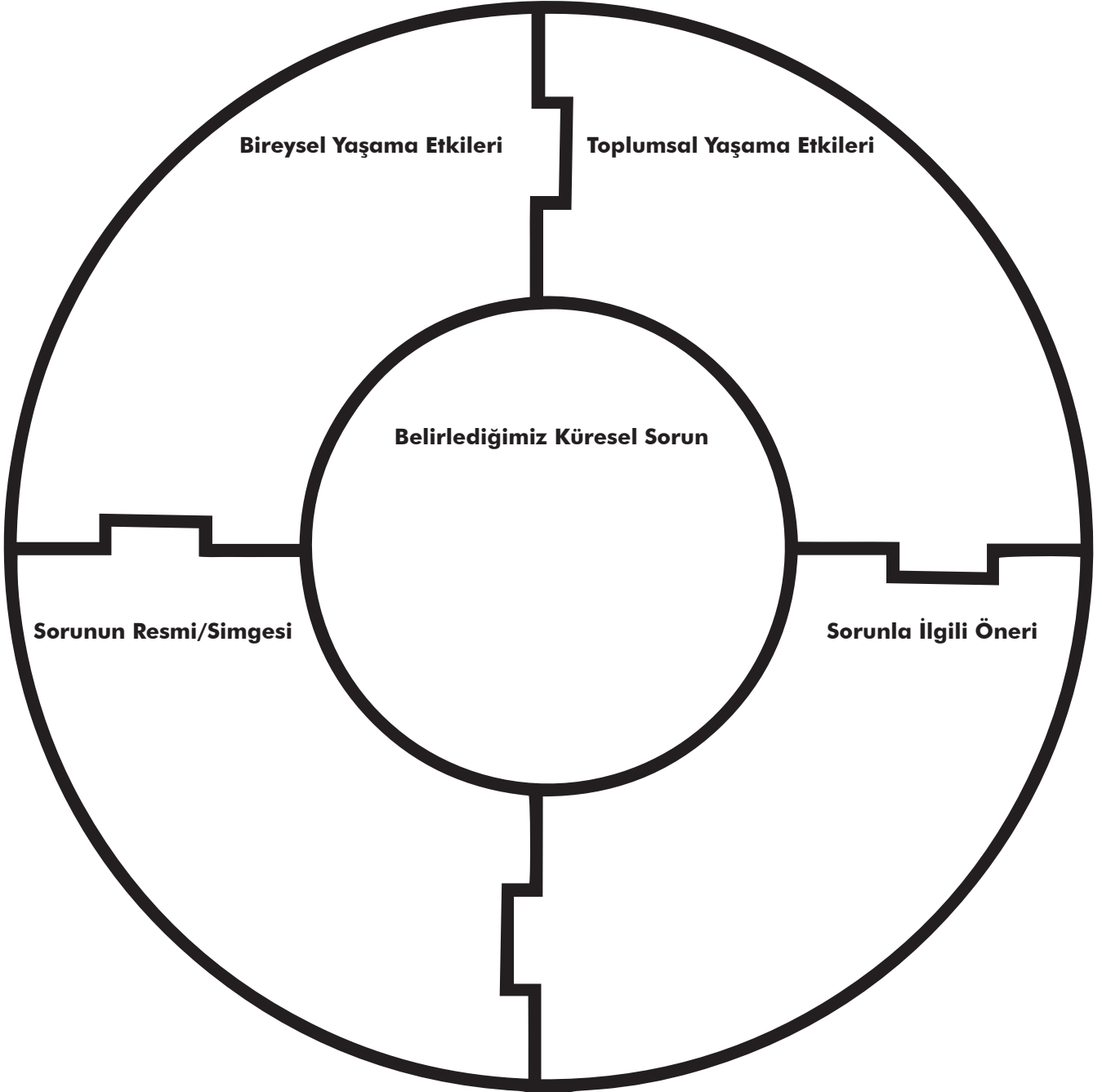
Çalışma Yaprağı 1

Sizce ben hangi sorunlarla baş
etmeye çalışıyorum?

Çalışma Yaprağı 2

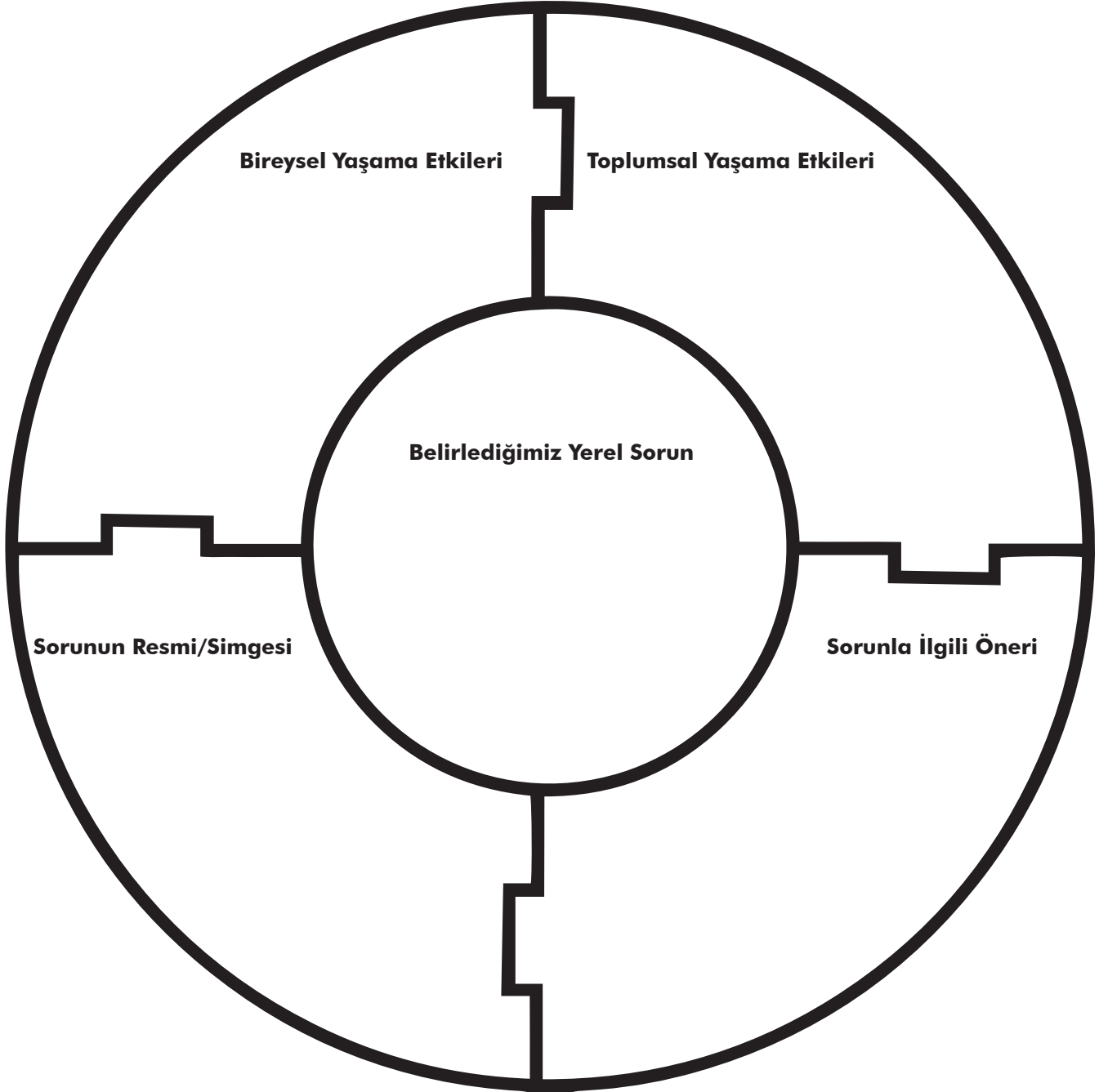
Haydi Şimdi Dünya Vatandaşı Olarak...

Çalışma Yaprağı 3

YEREL SORUN

Şimdi de Yerel Girişimci oldunuz..

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Küresel Sorunlar Neler Olabilir?

- Yoksulluk
- Ekonomik Krizler
- Doğanın ve Çevrenin Tahrip edilmesi
- İklim Değişikleri
- Demografik Sorunlar
(ortalama yaşam beklentilerinin artması, yaşlı nüfus sorunu ve genç nüfus oranındaki azalmalar)
- Göç Sorunları
- Küresel Terör Sorunu
- Küresel Sağlık Sorunu (bulaşıcı hastalıklar...)

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

DUYGUMU DÜZENLEDİM ÖĞRENDİM

Gelişim Alanı	Akademik
Yeterlik Alanı	Akademik Anlayış ve Sorumluluk
Kazanım/Hafta	Öğrenme ortamlarındaki duygularını düzenler. / 30. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1 2. Çalışma Yaprağı-2 3. Makas 4. Torba/Kese
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1 mümkünse A3 boyutunda ve renkli çıktı alınır. 2. Çalışma Yaprağı-2’de yer alan 12 durum her öğrenciye bir durum gelecek şekilde uygun yerlerden kesilir. Kesilen durumlar katlanarak torbaya/keseye atılır. 3. Sınıf mevcudu göz önüne alınarak Çalışma Yaprağı-1’de yer alan her sayfa çoğaltılabilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etkinliğin amacının öğrenme ortamlarındaki duyguları düzenlemek olduğu açıklanır. 2. Öğrencilere aşağıdaki açıklama okunur: <i>“Sevgili öğrenciler yaşadığımız birçok deneyim duygularımızla yakından ilişkilidir. Duygular ilişkilerimize ve yaşamlarımıza da rehberlik ederler. Sevindirici bir haber sonrası duyduğunuz coşku, dinlenirken hissettiğiniz rahatlama ve huzur ya da sınavlar öncesinde yaşadığınız huzursuzluk bu deneyimlere örnek olarak verilebilir. Okul saatleri içinde yaşadığınız farklı deneyimler yoluyla da çok çeşitli duygular hissedebilirsiniz. Bu duygular okulda ve özellikle de ders esnasında kafanızı meşgul edebilir ve öğrenme isteğinizi arttırabilir ya da azaltabilir. Ancak bu duygularınızı düzenleyerek onların sizi daha az etkilemesini sağlayabilirsiniz. Peki, bu nasıl olacak?”</i> 3. Öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra aşağıdaki açıklama ile devam edilir:

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

“Birazdan okul ve sınıf içinde yaşadığınız bu duyguları düzenlemeye yönelik bir etkinlik gerçekleştireceğiz. Bunu yaparken duygu düzenleme kavramından ve stratejilerinden faydalanacağız. Duygu düzenleme öncelikle duygularımızın değişebileceğine inanarak başlamaktadır. Çeşitli olaylar sonucu bir duyguyu nasıl yaşadığımız, nasıl ifade ettiğimiz, o olaya yüklediğimiz anlamlar duygularımızı düzenleme açısından önemlidir. Bazen duygularımızı o kadar yoğun yaşarız ki o duygular bizi yaptığımız işlerden alıkoyarak düşünce ve davranışlarımızı etkisi altına alabilir ve yapacağımız işlere odaklanmakta zorlanırsınız. Bugün özellikle öğrenme ortamlarında yaşadığımız duyguları düzenleme üzerinde duracağız. Şimdi duygu düzenleme stratejilerini tahtaya asacağız/yansıtacağız.”

4. Çalışma Yaprağı-1 tahtaya asılır/yansıtılır ve öğrencilerin incelemeleri istenir ve aşağıdaki açıklama ile devam edilir:

“Şimdi sizlere bazı durum kartları seçtireceğim. Bu durum kartları öğrenme ortamlarında yaşayabileceğiniz çeşitli olayları içeriyor.”

5. Kesilerek torbaya/keseye atılan durum kartlarından her öğrencinin bir adet seçmesi sağlanır ve öğrencilerin durumları incelemeleri istenir. Aşağıdaki açıklama okunur:

“Bu durumlar sonucu yaşadığınız duygular oldukça yoğun olabilir ve bu yoğun hislerden ötürü sınıfta ya da okulda öğrenebileceklerinize dikkatinizi veremeyebilirsiniz. Durumların altında bir bulut simgesi ve bir çember görüyorsunuz. Sizden istediğim seçtiğiniz bu olayı yaşadığınızda hangi duyguyu hissettiğinizi çember içine yazmanız. Yaşadığınız durumun öğrenme ortamınızdaki deneyiminizi nasıl etkilediğini değerlendirerek bunu öğrenmenizi olumlu şekilde etkileyecek hale getirmek için duygu düzenleme stratejilerinden yola çıkarak neler yapabileceğinizi ise bulut simgesi içine yazın. Örneğin derste yeterli hazırlanmadığınız bir sınavın ertelendiği haberini aldın ve çok sevindin. Bu haberle dikkatini daha fazla dağıtmamak için öğretmenin söylediklerini not alabilirsin ve derse odaklanmaya çalışabilirsin. Önemli bir sınav öncesinde çok kaygılandın ve bu kaygını yönetmek için nefes egzersizleri yapabilir, hissettiklerinle ilgili biriyle konuşabilir ya da yazabilirsin.”

6. Gönüllü öğrencilerin kartlarına yazdıkları duygu ve duygu düzenleme stratejilerini sınıfla paylaşmaları sağlanır. Bu stratejilerin amaçları doğrultusunda işe yarayıp yaramadığını düşünmeleri istenir.

7. Tartışma sorularıyla etkinlik süreci değerlendirilir.

- Paylaşılan kartlardaki örnek olaylarda siz neler hissederdiniz ve siz duygularınızı nasıl düzenlediniz?
- Öğrenme ortamlarında en çok hangi duyguları hissediyorsun?
- Hissettiğin duygulardan en çok hangilerini düzenlemede zorlanıyorsun?

8. Aşağıdaki açıklamayla öğrencilere teşekkür edilir ve etkinlik sonlandırılır:

“Değerli öğrenciler bugün özellikle öğrenme ortamlarınızdaki duygularınızı düzenlemenizi sağlayabilecek bir etkinlik gerçekleştirdik. Bu stratejiler yardımıyla yoğun duygularınızı düzenlemeniz, öğrenme ortamlarınızda odaklanmanızı ve daha verimli bir öğrenme gerçekleştirmenizi kolaylaştırabilir.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden farklı öğrenme ortamlarında yaşadıkları duyguları not alıp, bu duyguların öğrenme yaşantılarını etkilerini değerlendirmeleri istenir. Gerekli durumlarda bugün etkinlikte öğrendikleri duygu düzenleme stratejilerini kullanarak bu öğrenme ortamlarındaki duygularını düzenlemeleri istenebilir.

Uygulayıcıya Not

- Çalışma Yaprağı-1'in A3 boyutunda çıktısının alınamadığı durumlarda çalışma yaprağı tahtaya yansıtılabilir veya A4 boyutunda birden fazla çıktı alınarak öğrencilere dağıtılıp açıklanabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Yapılan açıklamalar ve verilen yönergelerde kullanılan dil kelime sayısı, kelime zorluğu veya yabancılığı temelinde sadeleştirilerek etkinlik basitleştirilebilir.
2. Düşünme ve boşlukların doldurulması etkinliğinin tamamlanması için ek süre verilebilir.
3. Düşünme ve boşlukların doldurulması süresince öğretmen geribildirim sunarak destek verebilir.

Etkinliği Geliştiren

Enes KALKAN

DUYGU DÜZENLEME STRATEJİLERİ

1

Durumu Seç: Yaşayabileceğin duygu/duyguları tahmin ederek koşullarını seçebilirsin. Örneğin; yorucu ve stresli bir günün ardından pikniğe gitme yerine evde kalıp bir film izlemeyi seçmek.

2

Durumu Değiştir: İçinde bulunduğun durum üzerinde değişiklik yapabilirsin. Örneğin; annenin odanı dağınık gördüğünde seni eleştirmesine kızırıyorsan annen odaya gelmeden önce dağınıklığı toplayabilirsin.

3

Dikkatini Başka Bir Şeye Yönlendir: İçinde bulunduğun durumun belirli yönlerini göz önüne alabilirsin. Örneğin; zayıf aldığın dersi düşünerek okula gitmemek yerine okulda arkadaşlarınla geçirdiğin keyifli vakitleri aklına getirerek duygunu değiştirebilirsin.

4

Farklı Açıdan Bak: İçinde bulunduğun duruma başka bir açıdan bakabilirsin. Örneğin; annenin seni azarlamasıyla üzülebileceksen annenin seninle ilgili gerçekten endişelendiği için öyle davrandığını düşünerek kendini daha iyi hissedebilirsin.

5

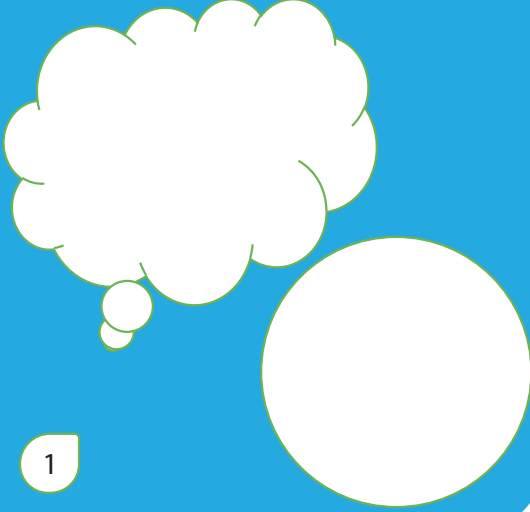
Değerlendirme Yap: Duygusal tepkin ortaya çıkmadan önce düzenleme yapabilirsin. Örneğin; arkadaşının bir davranışından hoşlanmıyorsan onunla karşılaşmadan önce ya da karşılaştığın esnada arkadaşının bu davranışının altında yatan sebepleri değerlendirebilirsin.

Bugün nasıl hissediyorsun?

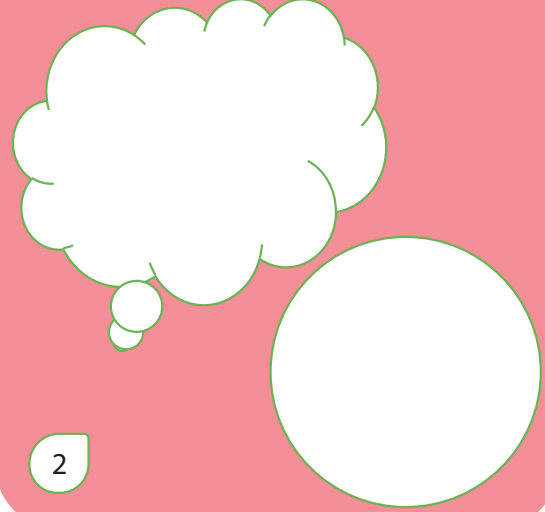

Çalışma Yaprağı 2

Öğretmen derste önemli bir konu anlattı ve sınavda bu konuya yer vereceğini söyledi. Ancak sen konuyu yeterince anlamadın.

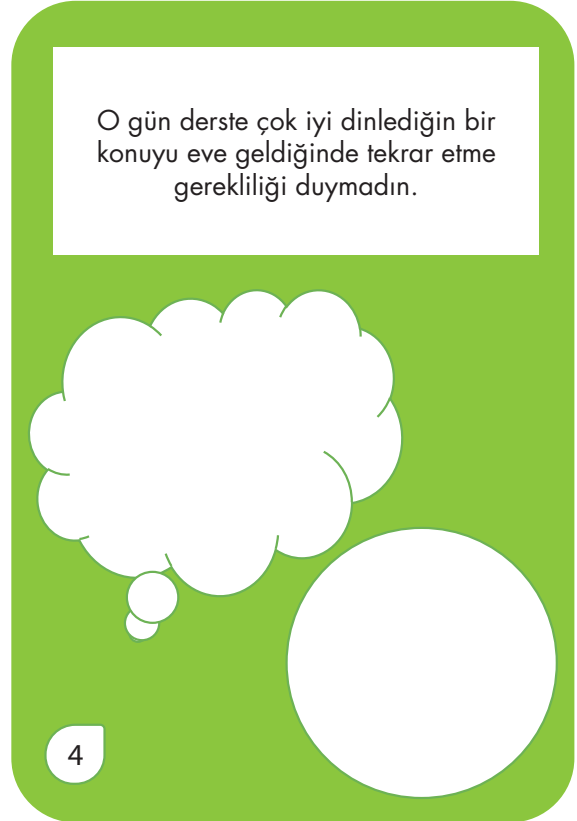
Bir konuya çok çalıştın, emek harcadın ve sonunda çok iyi öğrendin. Hatta kütüphanede arkadaşına da konuyu anlatarak onun da anlamasına katkı sağladın.

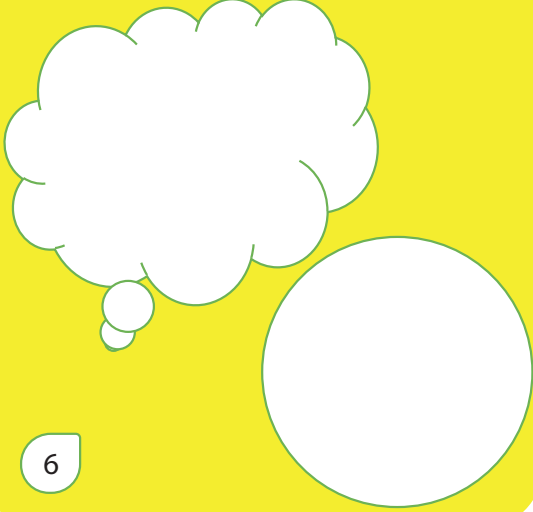
Ders esnasında bir soruya parmak kaldırdın ve söz sana verildi. Ancak sorunun cevabını yanlış söyledin.

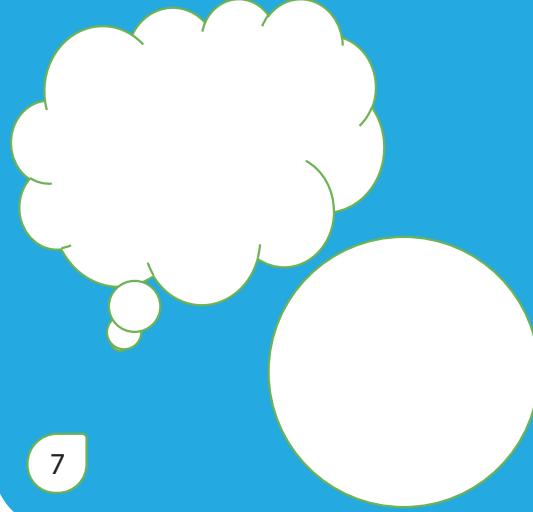
O gün derste çok iyi dinlediğin bir konuyu eve geldiğinde tekrar etme gerekliliği duymadın.

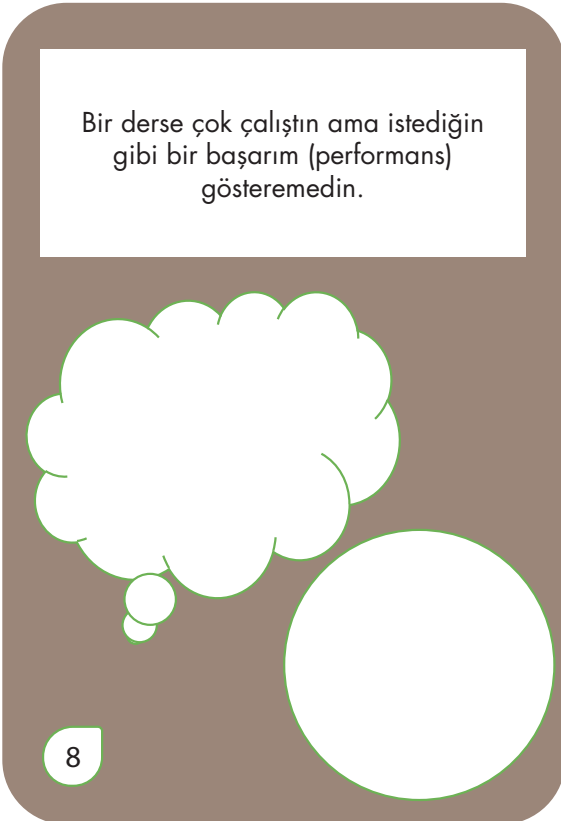
Derste öğrendiğin bir konu ilgini çok çekti ve ders sonrası o konu hakkında öğretmenle görüşüp başka kaynaklar istedin.

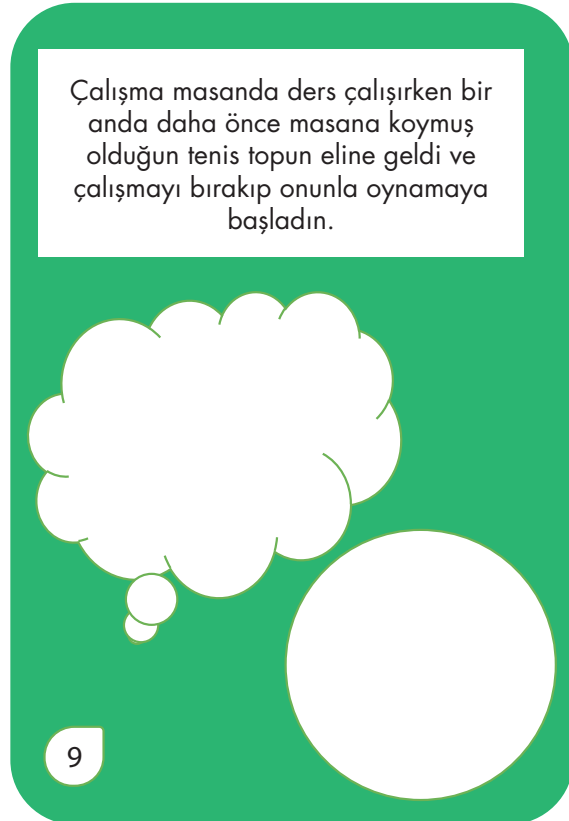
Uyarmana rağmen sınıf arkadaşın ders sırasında el kol şakaları yapmaya devam ediyor.

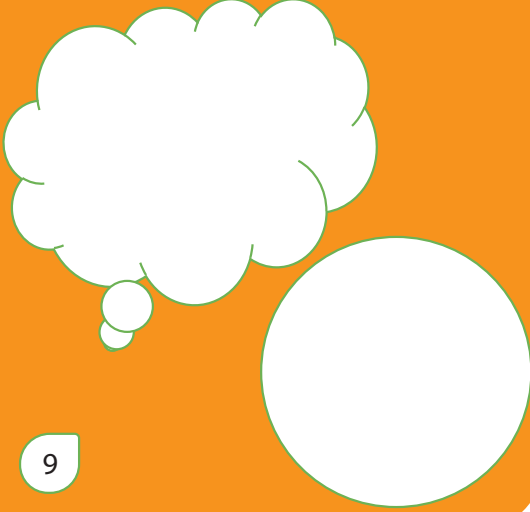
Bir derse çok çalıştın ama istediğin gibi bir başarı (performans) gösteremedin.

Çalışma masanda ders çalışırken bir anda daha önce masana koymuş olduğun tenis topun eline geldi ve çalışmayı bırakıp onunla oynamaya başladın.

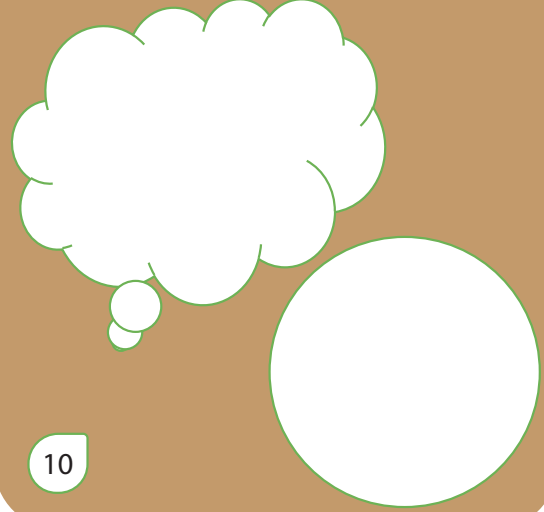

Sınav zamanı yaklaştı, kütüphaneye çalışmaya gittin ve çalışmaya başladığında çok fazla konunun biriktiğini gördün.

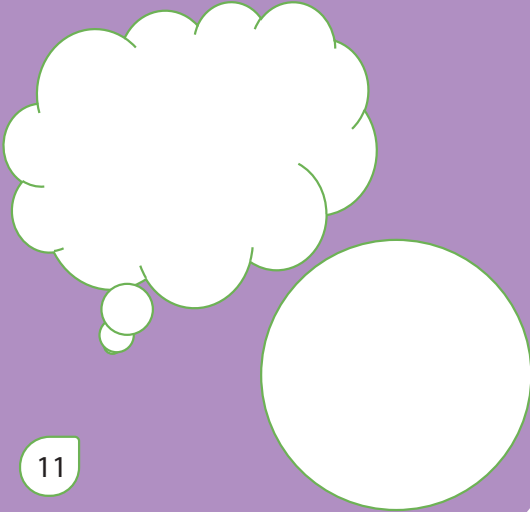
9

Okulunuzda yaptığınız bir çalışma nedeni ile okulunuzu temsil etmek üzerine bir proje seçildiniz.

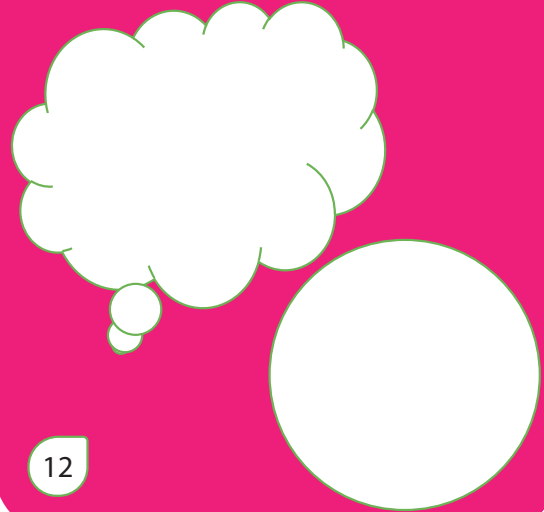
10

Birkaç gündür özenle hazırladığın ödevini evde unuttuğunu fark ettin. Bununla uğraşırken okula geç kaldın.

11

Okuduğun ve çok sevdiğin bir romanın bu hafta derste ele alınacağını öğrendin.

12

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

TAMAM MI? DEVAM MI?

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası
Kazanım/Hafta	Gerektiğinde arkadaşlığını sonlandırır / 31. Hafta (Arkadaşlık ilişkilerini sonlandırma gerektiren durumlara odaklanır.)
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1. Çalışma Yaprağı-1 2. Çalışma Yaprağı-2 3. Çalışma Yaprağı-3 4. Çalışma Yaprağı-4 5. Çalışma Yaprağı-5 6. Çalışma Yaprağı-6 7. Etkinlik Bilgi Notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Çalışma Yaprağı-1,2,3,4,5 ve 6'da yer alan örnek olayların 1 adet çıktısı alınır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik başlatılır: "Sevgili öğrenciler. Bugün sizlerle arkadaşlığı sonlandırmayı gerektiren durumlar üzerinde duracağız. Sosyal bir varlık olarak insanın hayatını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesi için bir başkasına ihtiyacı vardır. Bir başkası olarak nitelendirdiğimiz kişilerden biri de arkadaşlarımızdır. Onlarla hayatımıza dair birçok konuyu paylaşır, birbirimize destek oluyoruz. Arkadaşlık kurma ve bunu sürdürebilme ne kadar önemli bir beceriyse, gerektiğinde arkadaşlığı sonlandırabilme de o kadar önemli bir beceridir. Bazı durumlar arkadaşlık ilişkimizi zedeleyip, ilişkimizi sonlandırmanıza sebep olabilir. " 2. Öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilir: <ul style="list-style-type: none"> • Hangi durumlarda arkadaşlığınızı sonlandırmanız gerekebilir? • Daha önce arkadaşlığınızı sonlandırmanız gereken bir durumla karşı karşıya kaldınız mı? Paylaşmak ister misiniz? • Arkadaşlığınızı sonlandırmanız gerektiği bir durumda nasıl hissedersiniz?

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

3. Öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra sınıf 6 gruba ayrılır ve her gruptan bir grup temsilcisi seçmeleri istenir.
4. Çalışma Yapraklarında yer alan örnek olaylar gruplara rastgele dağıtılır. Öğrencilere "Sizlere dağıtılan örnek olayları okumanızı ve grup olarak öykünün hemen altında yer alan soruları cevaplamanızı istiyorum. Örnek olaylara ilişkin değerlendirmelerinizi benzer durumla karşı karşıya kalmış olsaydınız neler hissedeceğinizi, neler düşüneceğinizi ve nasıl davranacağınızı ele almalısınız." yönergesi verilir. Öğrencilere paylaşımlarını tamamlamaları için belirli bir süre verilir.
5. Öğrencilerin paylaşımları tamamlandıktan sonra her grubun, grup temsilcisi sırayla örnek olayları tüm sınıfa okur ve grup olarak yaptıkları paylaşımları özetler. Bu özetlemeleri yaparken örnek olayda vurgulanan ana tema "TAMAM MI, DEVAM MI?" kararları ifade edilir.
6. Tüm grupların paylaşımları tamamlandıktan sonra tahtaya "TAMAM MI, DEVAM MI? yazısı büyük harflerle yazılır. Öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılır.

"Evet sevgili öğrenciler, örnek olaylarda arkadaşlık ilişkilerimizi zedeleyen bazı durumlardan bahsettik. Şimdi sizlerden örnek olaylarda yer almayan ancak sizlerin kendi yaşantılarınızda ya da yakın çevrenizdeki gözlemlerinize dayalı olarak ifade edebileceğiniz arkadaşlık ilişkisinin sonlandırılmasını gerektiren durumlara örnek verebilir misiniz?"

7. Öğrencilerin verdiği örneklerdeki temel tema, bir ya da iki kelime ile tahtaya not alınarak bir kavram haritası oluşturulur. Öğrencilerin örnek vermede zorlandığı durumlarda Etkinlik Bilgi Notu'nda yer alan temel kavramlar öğrencilere yöneltilerek o kavramlar doğrultusunda arkadaşlıklarını sonlandırmayı düşüp düşünmeyecekleri ile ilgili sorgulamaları sağlanır.
8. Paylaşımlar tamamlandıktan sonra öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik sonlandırılır:

"Sevgili öğrenciler gerek örnek olaylarda gerekse paylaşımlarınızda aynı olaya tepkilerinizin farklı olabileceğini gördük. Aynı durum karşısında kimileri arkadaşlığını sonlandırabilirken kimileri de sonlandıramayabiliyor. Bu tamamen tercih ve arkadaşlık sonlandırma becerisiyle ilgilidir. Etkinliğin başında da söylediğim gibi arkadaşlık kurma ve sürdürme ne kadar önemli beceriyse, arkadaşlığı sonlandırmak da önemli bir beceridir."

Kazanımın
Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden kavram haritasını göz önünde bulundurarak, arkadaşlığın sonlandırılmasını gerektiren durumları düşündüklerinde, hâlihazırda sürdürdükleri olumsuz arkadaşlık deneyimlerini gözden geçirmeleri istenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Sınıf mevcudu 6 gruba ayrılırken, gruplara ayrılma tekniklerinden yararlanılabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Gruplar oluşturulurken uygun akran eşleştirmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.
2. Tahtadaki kavram haritasının tüm öğrenciler tarafından rahatlıkla görülebilecek boyutta ve koyu renkte oluşturulmasına dikkat edilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Cuma ATALAY

Çalışma Yaprağı 1

“Ela ile Elif çok yakın iki arkadaştır. Bir gün Elif, Ela'nın çok üzgün olduğunu fark ederek yanına gitmiş, yardım edebileceği bir şey olup olmadığını sormuştur. Ela genelde olmadığı kadar çok gergin ve utangaç bir tavırla, “Evet var. Ancak nasıl söyleyebilirim bilmiyorum. Aslında anlatmak da istiyorum ama çok utanıyor ve korkuyorum.” Demiştir. Elif, Ela'yı uzun zamandır kendisini tanıdığını, kendisine güvenebileceğini söyleyerek rahatlatmıştır. Bunun üzerine Ela, Elif'e içinde bulunduğu durumu anlatmış ve ondan fikirlerini almıştır. Birisi ile yaşadığı durumu paylaşmanın rahatlığı içerisinde olan Ela, ertesi gün biraz daha rahat bir şekilde okula gelmiştir. Elif ile Ela'nın ortak arkadaşları olan Gamze Ela'yı görür görmez yanına gitmiş ve iyi olup olmadığını sormuştur. Ela iyi olduğunu söylese de Gamze'nin bu tavrına şaşırılmıştır. Gamze ile biraz sohbet edince Elif'in dünkü konuşmaları Gamze'ye anlattığını fark etmiştir.”

Bu durum sizin için bir problem oluşturur mu? Neden? Problem olarak görüyorsanız bu problem durumuna genel olarak nasıl bir isim verebiliriz? (Sizin için problem oluşturuyorsa bu durumu problem olarak algılayabilecek kişileri düşünerek süreci devam ettirebilirsiniz.)

Bu problem durumu ile karşı karşıya kalan kahramanımız nasıl bir tepki vermelidir?

Siz örnek olaydaki durumu yaşasanız nasıl hisseder ve nasıl bir tepki verirdiniz?

Bu durum sizin için arkadaşlığınızı sonlandırmanız gereken durumlar arasında yer alabilir mi? Neden?

Çalışma Yaprağı 2

“Çok yakın iki arkadaş olan Ahmet ve Ali aynı zamanda sınıf arkadaşlarıdır. Evleri birbirine yakın olan iki arkadaş okula birlikte yürüyerek gidip gelirler. Ahmet, sakin yapısıyla genelde sınıfta sessiz kalmayı tercih eden bir öğrencidir. Sorumluluk sahibi ve başarılı yapısı ile öğretmenlerinin her zaman gözdesi olmuştur. Ali Ahmet’i çok sevse de özellikle ailesinin sürekli kendisine onu örnek göstermesi nedeniyle bazen ona karşı öfkeli hissedebilmektedir. Diğer sınıf arkadaşları da Ali ile benzer hisler içerisindedir. Sınıf arkadaşları bir gün Ahmet’e çok hoş olmayan bir şaka yaparlar ve şakanın sonunda onunla ciddi biçimde alay ederler. Arkadaşları ve öğretmenleri önünden kendini çok mahcup hisseden Ahmet’e bu şakayı yapan ve alay edenler arasında yakın arkadaşı Ali de bulunmaktadır.”

Bu problem durumuna genel olarak nasıl bir isim verebiliriz?

Bu problem durumu ile karşı karşıya kalan kahramanımız nasıl bir tepki vermelidir?

Siz örnek olaydaki durumu yaşasanız nasıl hisseder ve nasıl bir tepki verirdiniz?

Bu durum sizin için arkadaşlığınızı sonlandırmanız gereken durumlar arasında yer alabilir mi?

Çalışma Yaprağı 3

“Mert ve Sena çok yakın arkadaşlardır. Sena'nın ailesinin maddi durumu gayet iyi durumdadır ve harçlığını çoğu zaman Mert'le paylaşır. Mert babasının işsiz olduğunu öne sürerek son zamanlarda Sena'dan sık sık borç para almış; Sena da sorgulamadan Mert'e istediği her zaman para vermiştir. Sena, Mert'in son zamanlarda içine kapandığını ve kendisinden daha çok para istemeye başladığını fark eder ve bu durumu araştırmaya karar verir. Mert'in okul çıkışlarında nerelere gittiğini, kimlerle birlikte takıldığını öğrenmeye çalışır. Bu çabalarının sonucu olarak Sena, Mert'in bahis oynadığını öğrenir. Okul sonrası vaktinin büyük bir kısmını bahis oynatılan büfede geçiren Mert son zamanlarca ciddi paralar kaybetmiştir. Ailesi zor durumda olduğu için Mert'e güvenen Sena ise ciddi anlamda hayal kırıklığına uğramış ve üzülmüştür.”

Bu problem durumuna genel olarak nasıl bir isim verebiliriz?

Bu problem durumu ile karşı karşıya kalan kahramanımız nasıl bir tepki vermelidir?

Siz örnek olaydaki durumu yaşasanız nasıl hisseder ve nasıl bir tepki verirdiniz?

Bu durum sizin için arkadaşlığınızı sonlandırmanız gereken durumlar arasında yer alabilir mi?

Çalışma Yaprağı 4

“Gökhan derslerini düzenli olarak çalışan, öğretmen ve arkadaşları tarafından sevilen bir öğrencidir. Okula yeni gelen Bartu ile arkadaşlık etmeye başlayan Gökhan okula devamsızlık yapmaya başlar. Geç saatlere kadar Bartu ile gezmeye başlayan Gökhan’ın ders başarısı da ciddi anlamda düşer. Hem Bartu hem de Gökhan orta halli bir aileye sahiptirler. Akşamları gezerken ciddi paralar harcayan Bartu’nun parası bitince ertesi gün Gökhan’a para getirmesini söyler. Bartu’ya bu kadar parayı ilesinden nasıl aldığını soran Gökhan aldığı cevapla sarsılır. Bartu zaman zaman babasının cebinden ya da okuldaki arkadaşlarının çantalarından gizlice para aldığını söyler. Bartu Gökhan’a birlikte gezerken para harcadıkları için her zaman kendisinin ödeyemeyeceğini, kendisinin de para bulması gerektiğini söyler.”

Bu problem durumuna genel olarak nasıl bir isim verebiliriz?

Bu problem durumu ile karşı karşıya kalan kahramanımız nasıl bir tepki vermelidir?

Siz örnek olaydaki durumu yaşasanız nasıl hisseder ve nasıl bir tepki verirdiniz?

Bu durum sizin için arkadaşlığınızı sonlandırmanız gereken durumlar arasında yer alabilir mi?

Çalışma Yaprağı 5

“Ufuk ve Sarp aynı sokakta oturan ve sık sık birlikte futbol oynayan arkadaşlardır. Normalde futbol oyunundan sonra sohbet eden iki arkadaş farklı okullarda okumaktadır. Daha sonra Sarp’ın okul kaydı, Ufuk’un olduğu okula ve sınıfa ailesi tarafından aldırılmıştır. Yeni sınıf arkadaşları ilk günden itibaren Sarp’ın kulaklarıyla alay edince Ufuk, Sarp’tan uzak kalmak için özen göstermiş ve onunla konuşmak istememiştir.”

Bu problem durumuna genel olarak nasıl bir isim verebiliriz?

Bu problem durumu ile karşı karşıya kalan kahramanımız nasıl bir tepki vermelidir?

Siz örnek olaydaki durumu yaşasanız nasıl hisseder ve nasıl bir tepki verirdiniz?

Bu durum sizin için arkadaşlığınızı sonlandırmanız gereken durumlar arasında yer alabilir mi?

Çalışma Yaprağı 6

“Sude en yakın arkadaşı olan Zeynep’in kendisi hakkında olumsuz konuştuğunu ortak arkadaşlarından duyar. Hemen ardından sınıfa koşar, Zeynep’i bulur ve ona öfkeyle bağırarak hakaret eder. Neler olduğunu anlayamayan Zeynep, Sude’yi sakinleştirmek istese de Sude, Zeynep’i sert bir şekilde iter. Zeynep neye uğradığını şaşırır ve yere düşüp canı acıdığı için ağlamaya başlar.”

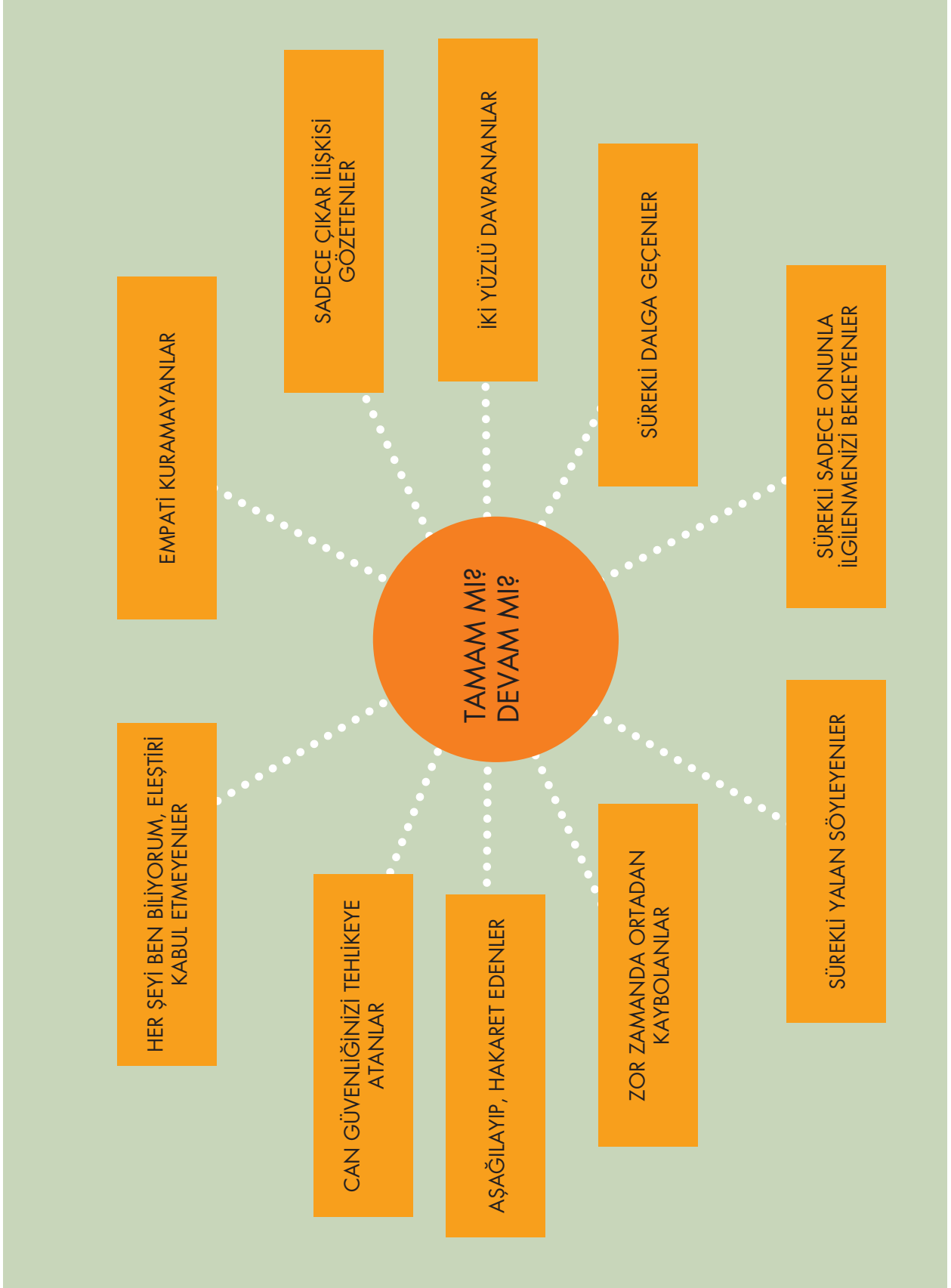
Bu problem durumuna genel olarak nasıl bir isim verebiliriz?

Bu problem durumu ile karşı karşıya kalan kahramanlarımız nasıl bir tepki vermelidir?

Siz örnek olaydaki kişilerin yerinde olsanız nasıl hisseder ve nasıl bir tepki verirdiniz?

Bu durum sizin için arkadaşlığınızı sonlandırmanız gereken durumlar arasında yer alabilir mi?

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

ŞİDDET VARSA BEN YOKUM

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası
Kazanım/Hafta	Gerektiğinde arkadaşlığını sonlandırır / 32. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1. Çalışma Yaprağı-1 2. Çalışma Yaprağı-2 3. Çalışma Yaprağı-3 4. Kutu, Makas, Tebeşir / Tahta Kalem 5. Etkinlik Bilgi Notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Çalışma Yaprağı-1'den 5 adet çoğaltılır. 2. Çalışma Yaprağı-2 sınıf mevcudu kadar çoğaltılır. 3. Çalışma Yaprağı-3'te yer alan şiddet türleri kesilerek bir kutu içerisine koyulur.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Öğrencilere "Sevgili öğrenciler, geçen hafta sizlerle arkadaşlığın sonlandırılabilceği bazı durumlar hakkında konuştuk. Bugün de sizlerle arkadaşlığı sonlandırmayı gerektiren en önemli durumlar arasında yer alan arkadaş ilişkilerinde şiddet üzerinde duracağız. Öncelikle arkadaş ilişkilerinde şiddet size neyi çağırıyor?" yönergesi verilerek etkinlik başlatılır. 2. Gönüllü öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra, Çalışma Yaprağı-2 tüm öğrencilere dağıtılır. Öğrencilere Çalışma Yaprağı-2 kapsamında hazırlanan broşürü incelemeleri için belirli bir süre verilir. 3. Öğrencilere "Görüldüğü gibi arkadaş ilişkilerinde şiddet, pek çok farklı türde kendini gösterebilen ve hem maruz kalan hem de maruz bırakana kalıcı zararlar verebilen durumların bütünüdür." yönergesi verildikten sonra sınıf mevcudu 5 farklı gruba ayrılır. Her gruptan, birer adet grup temsilcisi belirlemeleri istenir. 4. Tüm gruplara Çalışma Yaprağı-1'de yer alan örnek olaylar dağıtılır.

Süreç (Uygulama Basamakları)

Örnek olaylarla ilgili sorulara cevap vermeleri istenir. Öğrencilere grup çalışmalarını tamamlamaları için belirli bir süre verilir.

5. Öğrenciler çalışmalarını tamamladıktan sonra, grup temsilcilerinden örnek olaylardaki sorulara verdikleri cevapları sınıfla paylaşmaları istenir. Paylaşımlar aşağıdaki sorular kapsamında değerlendirilir:

- Örnek olaylarda şiddete maruz kalan tarafların arkadaşlıklarını sonlandırması gerektiğini düşünüyor musunuz? Neden?
- Bu tarafların arkadaşlarını sonlandırmadıkları takdirde nasıl bir süreçle karşı karşıya kalacağını düşünüyorsunuz?
- Aynı örnek olayları 5 farklı grup olarak incelediniz. Sizce değerlendirmenizde benzerlik ve farklılık gösteren yönler nelerdir? Bu benzerlik ya da farklılıkların kaynağı ne olabilir?

6. Öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra Etkinlik Bilgi Notundan yararlanılarak öğrencilere şiddet döngüsü hakkında bilgi verilir.

7. Öğrencilere aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik sonlandırılır:

"Görüldüğü üzere kişisel güvenliğimizi tehdit edecek ya da bizi sürekli rahatsız eden durumlar karşısında kendimizi korumak adına önlem almadığımız takdirde şiddet döngüsü devreye girebilmektedir. Şiddet döngüsü gerilimin hissedilmesi ile başlar ve şiddet eylemleri görmezden gelindiği sürece gerilimin giderek artma ihtimali yükselir. Bu çerçevede arkadaşlık ilişkilerinizi yapılandırmanızı temenni ediyorum." yönergesi verilerek süreç sonlandırılır.

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Çalışma Yaprağı-3'te yer alan şiddet türlerine ilişkin kâğıtlar etkinlik kapsamında ayrılan grupların temsilcileri tarafından kutulardan çekilir. Her gruptan, kendilerine düşen şiddet türüne göre gazete haberlerini kullanarak kolaj yapmaları istenir. Hazırlanan kolajlar "ŞİDDET VARSA BEN YOKUM" başlığı altında sınıf panosuna asılır.

2. Öğrencilerden yakın çevrelerinden başlayarak etraflarındaki ikili ilişkileri şiddet döngüsü çerçevesinde incelemeleri istenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Sınıf mevcudu 5 gruba ayrılırken, gruplara ayrılma tekniklerinden yararlanılabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Gruplar oluşturulurken uygun akran eşleştirmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.
2. Çalışma Yaprağı-2'de yer alan yazı ve görsellerin rahatlıkla anlaşılması için materyal büyük boyutlarda basılarak, Braille yazı eklenerek ya da görme bakımından daha işlevsel olması açısından doküman özellikler eklenerek materyal desteği sağlanabilir.
3. Etkinlik sırasında yapılan açıklamalar ve sorular sorularda kullanılan dil sadeleştirilerek ve kısa cümleler kullanılarak etkinlik basitleştirilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Cuma ATALAY

Çalışma Yaprağı 1

<p>Nil ile Burak çok iyi arkadaşlardır. Birlikte ders çalışıp teneffüslerde de genelde birlikte vakit geçirirler. Nil sınıf arkadaşı olan Melih ile sohbet edip paylaşımlarda bulunduğu Burak buna ciddi anlamda öfkelenir. Burak, yine çok öfkelendiği bir gün Nil'in kolundan sert bir şekilde tutup, Melih'le konuşmaması konusunda onu uyarmıştır. Nil ise Melih'in iyi bir arkadaşı olduğunu söylemiş ve bu konuda Burak'ın kendisine karışmaması gerektiğini açıkça ifade etmiştir. Nil ayrıca bir daha kolundan bu şekilde tutmamasını söyler. Buna daha da öfkelenen Burak arkadaşlarıyla birlikte okul çıkışında Melih'i sıkıştırır. Burak ve arkadaşları, Melih'i Nil'den uzak durması konusunda uyarılmış ve eğer bunu yapmazsa ona fiziksel şiddet uygulayacakları konusunda tehdit etmişler. Bunu duyan Nil, Melih'in başına gelenlerden üzülür.</p>	<p>1. Bu örnek olayda hangi tür şiddeti gözlemliyorsunuz? Tarafları ve açıklamaları ile paylaşınız.</p> <p>2. İki arkadaş arasında yaşanan bu durum arkadaşlıklarını sonlandırmayı gerektiriyor mu? Neden?</p> <p>3. Siz örnek olayda geçen isimler arasında hangisinin yerinde olmak isterdeniz ve ne yapardınız?</p>
<p>Yakın arkadaş olan Pelin ve Kerem aralarında sık sık tartışma yaşamaktadırlar. Pelin, Kerem'in diğer kız arkadaşlarıyla konuşmaması konusunda ona baskı yapmaktadır. Kerem diğer kız arkadaşlarıyla derslerle ilgili konuşsa bile Pelin hemen o anda, herkesin içinde ona müdahale eder. Pelin, Kerem'in telefon şifresini zorla alıp sıkı telefonunu karıştırıp mesajlarını okur. Kerem'in sosyal medyadaki paylaşımlarına bakarak beğenmediği bir paylaşım olduğu zaman kaldırmasını ister. Pelin genelde Kerem'in yaptığı her davranış karşısında eleştirme eğilimi içerisindedir. Çok yakın bir zamanda Pelin, Kerem'in ona almış olduğu doğum günü hediyesini çok basit bulduğunu Kerem'in yüzüne söylemiştir. Pelin "Arkadaşlarıma alınan hediyelere bak bir de bana gelen hediyeye bak" diyerek diğer arkadaşlarının yanında Kerem'i mahcup ederek aldığı hediye de küçümser. Bu durumda canı çok sıkılsa ve üzülse de Kerem, sırf arkadaşlıkları bozulmasını diye sesini çıkarmaz.</p>	<p>1. Bu örnek olayda hangi tür şiddeti gözlemliyorsunuz? Tarafları ve açıklamaları ile paylaşınız.</p> <p>2. İki arkadaş arasında yaşanan bu durum arkadaşlıklarını sonlandırmayı gerektiriyor mu? Neden?</p> <p>3. Siz örnek olayda geçen isimler arasında hangisinin yerinde olmak isterdiniz ve onun yerinde olsanız ne yapardınız?</p>

Çalışma Yaprağı 2

ARKADAŞ İLİŞKİLERİNDE ŞİDDET NEDİR?

Arkadaş ilişkisinde karşı tarafa acı verici/yaralayıcı fiziksel veya psikolojik güç ve tehdit kullanımını içeren söz, mimik ve davranışların tümüdür.

ARKADAŞ İLİŞKİLERİNDE ŞİDDET TÜRLERİ

Fiziksel Şiddet

Kişinin, arkadaşının bedenine kasıtlı olarak zarar vermesidir. (vurma, itme, eşya fırlatma gibi)

Dijital Şiddet

Kişinin teknolojik araçları arkadaşını kontrol etmek için kullanması ve bu araçlar aracılığıyla arkadaşını tehdit etmesidir. (telefon şifresinin istenmesi, telefonun izinsiz karıştırılması, sosyal medyada paylaşılacak resim- videolara müdahale etme gibi)

Sosyal Şiddet

Kişinin arkadaşının sosyal ilişkilerini kısıtlaması, kontrol etmesi ve sosyal çevresinden soyutlaması, yalnızlaşmasına neden olacak şekilde davranmasıdır. (diğer arkadaşlarla ilgilenildiğinde suçlanmak, küsmek okul ya da toplum karşısında rezil etmek)

Psikolojik Şiddet

Kişinin, arkadaşının kendine olan güvenini ve saygısını zedeleyecek biçimde konuşması ve davranmasıdır. (lakap takma, hakaret etme, küçük düşürme, tehdit etme)

Israrlı Takip

Kişinin sürekli arkadaşını izlemesi ve takip etmesidir. Takip davranışı, arkadaşında korku uyandırmayı, ona gözdağı vermeyi ve güvencesiz hissettirmeyi hedefler.

Çalışma Yapağı 3

FİZİKSEL ŞİDDET

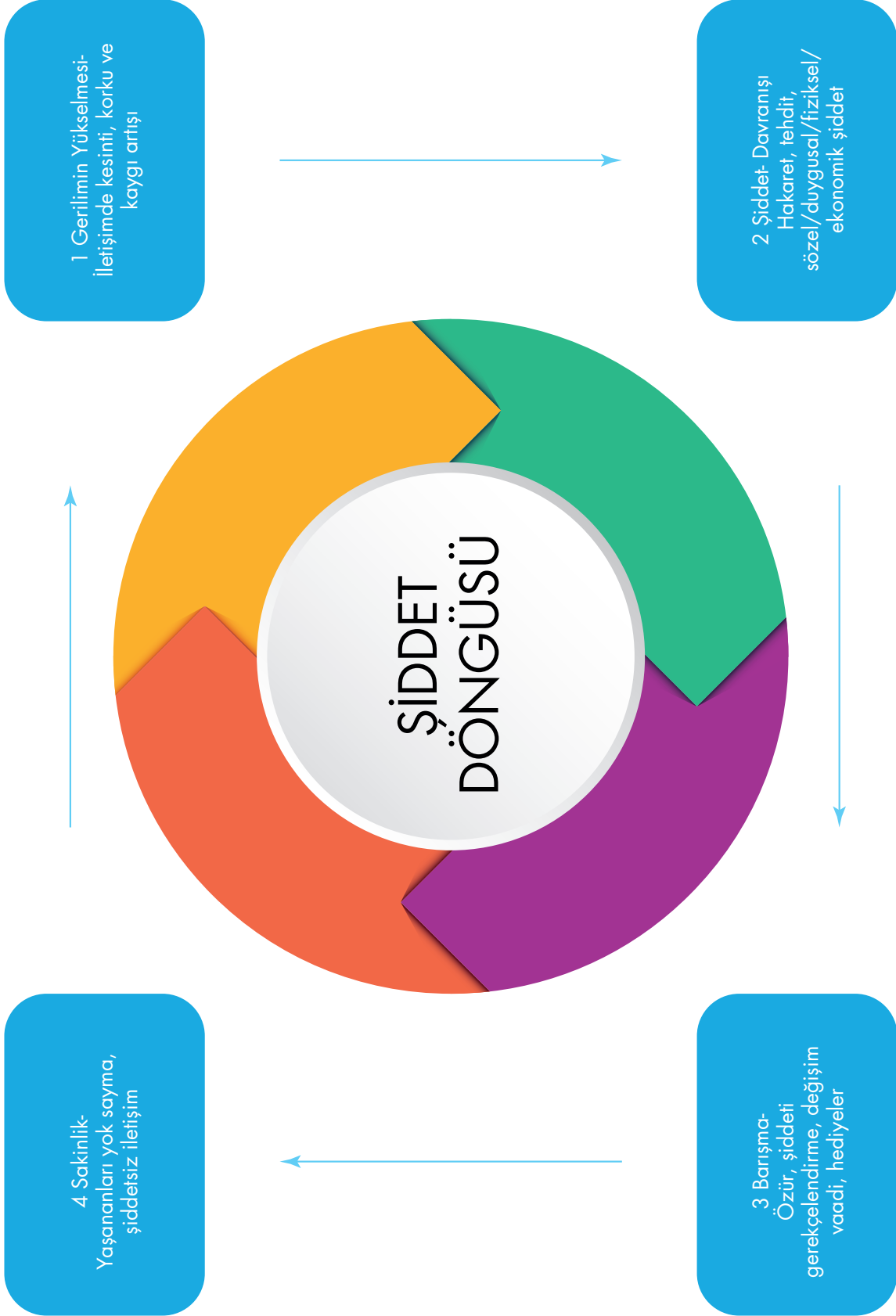
DİJİTAL ŞİDDET

SOSYAL ŞİDDET

PSİKOLOJİK
ŞİDDET

ISRARLI TAKİP

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

TAKIMIMLA GELİŞİYORUM

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası Beceriler
Kazanım/Hafta	Takım çalışmalarının kişisel gelişimine olan etkilerini fark eder. / 33. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1. Çalışma Yaprağı-1
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Çalışma Yaprağı-1'deki senaryolar etkinlikten önce grup sayısı dikkate alınarak ikiye adet çoğaltılır. (Aynı senaryo farklı iki gruba gelecek şekilde)
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> Aşağıdaki soru öğrencilere yöneltilerek etkinlik başlatılır. Gönüllü öğrencilere söz verilerek cevaplarını sınıf ile paylaşmaları istenir: <p><i>"Arkadaşlar bugün sizlerle bir takım çalışması yapacağız. İngilizcede takım anlamına gelen TEAM kelimesinin açılımının ne olduğunu biliyor musunuz?"</i></p> Gönüllü öğrencilerin paylaşımlarından sonra aşağıdaki açıklama yapılır: <p><i>"TEAM kelimesinin açılımı Together Everyone Achieve More. Yani Hep birlikte Daha Fazlasını Başarabiliriz! Bugün bu slogandan yola çıkarak sizlerle bir etkinlik yapacağız. Sizleri önce gruplara ayıracağım ardından sizlere senaryolar dağıtacağım. Bu senaryolardaki her bir karakterin başı dertte! Sizden istediğim her grup üyesi katılacak şekilde bu karakterlerin güvenle evlerine dönmelerini sağlayacak bir senaryo üretmeniz. Farklı çözüm önerilerini grupta oylayabilirsiniz. Ayrıca her bir senaryodaki karakter için bu karakterlerin evlerine dönmelerine yardımcı olacağını düşündüğünüz 5 nesnenin grupça bir listesini yapmanızı istiyorum. Sizlere güveniyorum ve nasıl sonuçlar çıkacak merakla bekliyorum, hazırsanız başlayalım!"</i></p> Sınıf 6 gruba ayrılarak her bir gruba Çalışma Yaprağı-1'de yer alan senaryolardan biri dağıtılır. Grupların senaryoları ve listeleri oluşturmaları için 15-20 dakika süre verilir. Süre sonunda grupların sırayla senaryolarını ve listelerini sınıf ile paylaşmaları sağlanır. Aşağıdaki tartışma soruları ile sürece devam edilir. <ul style="list-style-type: none"> Etkinlik sırasında sizce takıma nasıl bir katkıda buldunuz? Sorunun çözümünde nasıl bir rol oynadınız?

Süreç (Uygulama Basamakları)

- Etkinlik sırasında grupta anlamadığınız bir konu oldu mu? Olduysa bunu nasıl çözdünüz?
- Bu etkinlikte kendinizle ilgili neleri keşfettiniz?
- Takım çalışmasının sizlerin kişisel gelişimine ne gibi etkileri olabilir?

6. Öğrencilerin tartışma sorularına cevap vermesinin ardından etkinlik aşağıdaki açıklama ile sonlandırılır:

“Sevgili arkadaşlar, bugün sizlerle bir takım çalışması etkinliği yaptık. Etkinliğimizdeki karakterler sizlerin başarılı senaryoları sayesinde evlerine kavuştular. Her biriniz farklı özelliklerinizle takıma destek olurken kendi kişisel gelişiminize de katkıda bulundunuz. Takım çalışmaları sayesinde, etkinliğimizde olduğu gibi çözümün bir parçası olabilirsiniz. Bu çalışmalarda sorumluluk almayı, güven duymayı, farklı fikirlere hoşgörü göstermeyi öğrenirken organizasyon ve iletişim yeteneğinizi de geliştirerek kişisel gelişiminize daha birçok katkıda bulunabilirsiniz. Kısacası takımınız sizi geliştirir!”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerinizden bireysel çalışma ile takım çalışmasını kendi kişisel gelişimlerine katkıları bakımından karşılaştırmalarını isteyebilirsiniz.
2. Öğrencilerinizden bugüne kadar hangi takım çalışmalarının hangi kendilerine nasıl katkı sağladığını değerlendirmelerini isteyebilirsiniz.
3. Öğrencilerinizden kendi grupları dışındaki senaryoları aileleri veya yakın çevrelerinden kişilerle çözmelerini isteyebilirsiniz.
4. Öğrencilerinizden günlük hayatta karşılaştıkları bir sorunda takım olarak plan yapıp bu sorunu çözmelerini isteyebilirsiniz.

Uygulayıcıya Not

1. Grup sayısı, gruplarda 5-6 öğrenci olacak şekilde sınıf mevcuduna göre ayarlanmalıdır. Senaryolar da grup sayısına göre çoğaltılmalıdır.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Gruplar oluşturulurken uygun akran eşleştirmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.
2. Yapılan açıklamalar ve verilen yönergelerde kullanılan dil kelime sayısı, kelime zorluğu veya yabancılığı temelinde sadeleştirilerek etkinlik basitleştirilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Damla MERAL

Çalışma Yaprağı 1

Senaryo 1

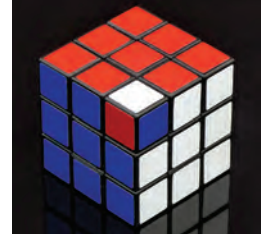

İssiz bir adada kayboldum. Yanımda sadece çadırım ve içinde de bir şişme yatağım var. Gemiler bu tarafa çok nadir uğruyor. Yemek için ise denizden tutabildiğim kadarıyla balık tutup karnımı doyuruyorum. Evimi çok özledim ve artık çok sıkıldım. Evime dönmeme yardım eder misin?

EVİME NASIL DÖNECEĞİM?

EVİME DÖNMEME YARDIMCI OLACAK 5 NESNE

1-

2-

3-

4-

5-

Senaryo 2

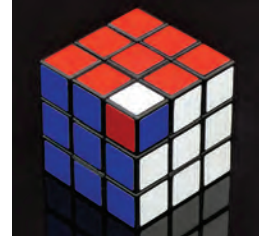

Tek başıma bir maceraya atılmak istedim. Çok da güvenli olmayan bir tekne ile okyanusa açıldım. Yön bilgime çok güvendiğim için yanıma harita da almamışım. Amacım birkaç saat okyanusta vakit geçirip evime dönmektir. Şimdi okyanusta ne yana dönsem her yer aynı geliyor. Sanırım kayboldum. Evime dönmeme yardım eder misin?

EVİME NASIL DÖNECEĞİM?

EVİME DÖNMEME YARDIMCI OLACAK 5 NESNE

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-
- 5-

Senaryo 3

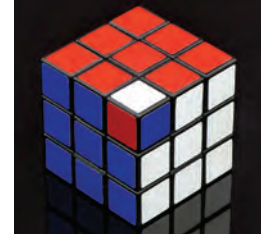

Kardeşimle ormanda biraz vakit geçirmek istedik. Babam da bize bir piknik sepeti hazırladı. Çok güzel vakit geçirdik, sepetteki her şeyi de neredeyse bitirdik. Çok eğlenceli bir gündü. Zamanın nasıl geçtiğini anlamadık, geldiğimiz yoldan eve geri dönüyorduk fakat geldiğimiz yol eve çıkmadı. Akşam olmak üzere, sanırım kaybolduk. Evimize dönmemize yardım eder misin?

EVİME NASIL DÖNECEĞİM?

EVİME DÖNMEME YARDIMCI OLACAK 5 NESNE

1-

2-

3-

4-

5-

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

BİR ŞEY OLUR!

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişisel Güvenliğini Sağlama
Kazanım/Hafta	Kişisel hakların korunması ve kişisel güvenliğin sağlanması için yönergeleri izlemeyi alışkanlık hâline getirir. / 34. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1. Çalışma Yapağı-1 2. Çalışma Yapağı-2 3. Çalışma Yapağı-3 4. A4 Kâğıdı 5. Makas
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Sınıf mevcudunun yarısı kadar A4 kâğıdı hazırlanır. A4 kâğıtları ikiye bölünür. 2. Sınıf mevcudunun yarısı kadar Çalışma Yapağı-2 diğer yarısı kadar Çalışma Yapağı-3 çoğaltılır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Etkinliğin amacının kişisel hakların korunması ve kişisel güvenliğin sağlanması için yönergeleri izlemeyi alışkanlık hâline getirmek olduğu açıklanır ve aşağıdaki açıklama okunur: <i>“Sevgili öğrenciler bugün hayatımızda önemli bir yeri olan ve uyduğumuzda bizim için olumlu sonuçlar doğurabilecek ‘yönerge’ kavramı üzerinde duracağız. Yönerge, bir konuda veya durumda izlenecek yolları belirten buyruklar, kurallar ya da talimatlardır. Bu talimatlar bizler için önemli bir rehberdir. Şimdi kısa bir uygulama yapacağız. Sizlere buradan sırasıyla yönergeler okuyacağım ve bu yönergelere dayanarak bazı çizimler yapmanızı ve yazılar yazmanızı isteyeceğim. Bu uygulama için 3 kuralımız var. Birincisi, kimse birbirinin çizimine bakmayacak. İkincisi, her yönergeyi bir defa okuyacağım. Üçüncüsü, okuduğum yönerge ile ilgili bana ya da arkadaşlarınıza soru sormak yok. Bu yüzden yönergeleri iyi dinlemelisiniz. Hazırsanız başlayabiliriz.”</i> 2. Her öğrenciye bir adet yarım A4 kâğıdı verilir ve aşağıdaki yönergeler kurallar dikkate alınarak dağıtılan A4 kâğıdına öğrencilerin çizim yapmaları istenir:

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

- “Kâğıdınızın tam ortasına ön yüzü sizin solunuza doğru bakan içi boş bir küp çizin.
- Küpün sağ yan yüzünü hafifçe karalayın.
- Küpün ön yüzünün tam ortasına içi karalanmış küçük bir daire çizin.
- Bir köşesi küpün ön yüzünün alt orta noktasına denk gelen bir kare çizin.
- Çizdiğiniz karenin içine, karenin üst köşesinden başlayıp alt köşesinde biten, son harfi küçük diğer harfleri büyük olan ‘kare’ yazısını yazın.”

3. Öğrencilerin çizimi tamamlandıktan sonra Çalışma Yaprağı-1 öğrencilere gösterilir. Öğrencilerden kendi çizimleri ile Çalışma Yaprağı-1’de yer alan çizimi karşılaştırmaları istenir. Benzerlikler ve farklılıklar tartışılır. Aşağıdaki açıklama ile sürece devam edilir:

“Sevgili öğrenciler bazılarınız şekli doğru ya da doğruya yakın bazılarınız ise yönergede belirtilenden daha farklı bir biçimde çizmiş olabilir. Yönergelere uyduğumuzda istenilene ulaşmamız daha kolay olurken yönergelere uymamak bazen bizleri daha büyük sonuçlarla karşı karşıya bırakabilir. Örneğin merkezi bir sınava kimlik kartını götürmeyen biri sınava alınmayabilir. Bu kişi sınav yönergesine uymadığı için hiç istemeyeceği bazı sonuçlarla karşı karşıya kalabilir. Şimdi sizlerle yine bir uygulama yapacağız.” denilerek sınıfın yarısına Çalışma Yaprağı-2 diğer yarısına Çalışma Yaprağı-3 dağıtılır.

4. Öğrencilerden çalışma yapraklarını incelemeleri istenir ve aşağıdaki açıklama okunur:

“Gördüğünüz gibi sizlere dağıttığım kâğıtlarda yaşanan bir soruna yardımcı olmanız isteniyor ve bunlar için bir göreviniz var. Bu görevleri geçmiş deneyimlerinizden yola çıkarak tamamlayınız.”

5. Görevler tamamlandıktan sonra gruplar kâğıtlarını değiştirir (Her grup üyesi diğer gruptan belirlediği bir arkadaşı ile kâğıdını değiştirir). Yönergelere göre şifre yazması gereken grup üyeleri şifrelerini yazar. Diğer grup üyeleri ise çizilen akıllı işaretleri kontrol ederek eksik/yanlış olan işaretleri ve açıklamaları bulmaya çalışarak dönüt verir.

6. İki grup da kontrolleri tamamladıktan sonra her grup üyesi kendi kâğıdını tekrar alır ve kontrollerini yapar. Her üye yazılan şifreler ve düzeltilen işaretlerle ilgili kâğıdını değiştiği arkadaşına geribildirim verir.

7. Tartışma sorularıyla etkinlik süreci değerlendirilir.

- Bu etkinlikte kendinizle ilgili neler fark ettiniz?
- Yönergelere uymayı ve uymamayı nasıl değerlendirirsiniz?
- Sınıfınızda ve yaşadığınız yerde hangi yönergelerin olmasını isterdiniz?
- Yönergeler yaşamınızda en çok nerelerde var?
- Hangi durumlarda yönergeleri takip etmeye özen gösteriyorsunuz? Hangi durumlarda yönergeleri takip etmekte zorlanıyorsunuz?
- Yönergelere uymakta zorlanan kişilere neler önerirsiniz?

8. Aşağıdaki açıklamayla öğrencilere teşekkür edilerek etkinlik sonlandırılır:

9. *“Değerli öğrenciler bugün aslında hayatımızın büyük bir kısmında bulunan*

Süreç (Uygulama Basamakları)

ve karşılaştığımız durumlardan iyi sonuçlar elde etmek için bize yol gösteren yönergeler uymamanın önemi üzerinde durduk. Yönergelere uydüğumuzda bir taraftan haklarımızı korurken diğer taraftan güvenliğimizi de sağlamış oluruz. Gerek toplum düzeni gerekse bireysel iyiliğimiz açısından oldukça önemli olan yönergelere uymamız hayatı hem bizler hem de başkaları için kolaylaştırır."

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Sınıfta ya da panoda 'Bir Şey Olur' köşesi oluşturulabilir. (yönergeler uymayanların sıkça kullandığı 'bir şey olmaz' sözüne vurgu yapılmaktadır).
2. Öğrenciler günlük hayatta sıkça karşılaşılan ve ihmal edilen yönergeleri getirerek bu köşeye asabilir.
3. Eğer yoksa sınıfta uyulması gereken yönergeler oluşturulabilir.
4. Akıllı işaretlerle ilgili çizimler kontrol edilerek varsa yeni çizimler eklenebilir ve panoya asılabilir.
5. Öğrenciler aile bireylerine ve çevrelerindeki diğer kişilere şifre hazırlama ile ilgili yönergeleri hatırlatarak bu konuda onlara yardım edebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Sınıf mevcudu göz önüne alındığında Çalışma Yaprağı-2 ve Çalışma Yaprağı-3 tam olarak eşit olmayabilir.
2. Sınıf mevcudunun tek sayı olması durumunda çalışma yapraklarının biri 2 öğrenciye verilebilir.
3. İmkânlar doğrultusunda çalışma yaprakları renkli çıktı alınır.
4. Çalışma yapraklarının işaretli kısımları gerekirse uygulayıcı tarafından kesilir.

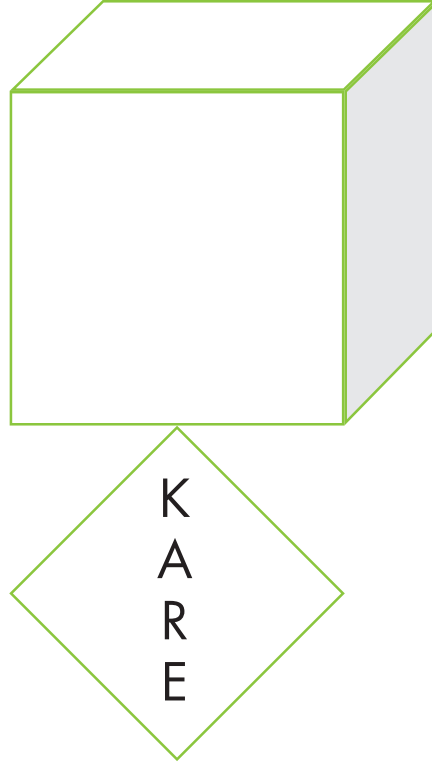
Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Verilen yönergelerin rahatlıkla duyulabilmesi için uygun oturma düzeni oluşturularak fiziksel düzenleme yapılabilir.
2. Çalışma Yaprağı-2 ve 3'ün puntolarının büyük olmasına dikkat edilerek ya da Braille yazı eklenerek materyallerde uyarılama yapılabilir.
3. Çalışma Yaprağı-2 ve 3'te yer alan etkinliğin tamamının yapılması yerine sınırlı bir miktarının yapılması istenerek etkinlik basitleştirilebilir.
4. Çalışma yapraklarının tamamlanması için gerekirse öğrencilere ek süre verilebilir.
5. Çalışma yapraklarının değiştirilip dönüt verilmesi aşamasında uygun akran eşleştirmeleri yapılarak akran desteği sağlanabilir.

Etkinliği Geliştiren

Enes KALKAN

Çalışma Yapağı 1

Çalışma Yaprağı 2

ARKADAŞINIZIN HESAPLARIYLA BAŞI DERTTE!

Arkadaşınızın sosyal medya ve e-posta hesapları tehdit altında çünkü şifresini oldukça basit bir şekilde oluşturmuş (isminin yanına doğum tarihini ya da yaşadığı şehrin plakasını yazmak gibi). Daha güçlü ve zor tahmin edilebilir şifreler oluşturmaya ihtiyacı var. Yapamazsa hesapları başka kişiler tarafından ele geçirilecek.

GÖREV: Ona 5-6 maddeden oluşan öyle bir şifre yönergesi yaz ki şifresini başkalarının tahmin edemeyeceği şekilde oluşturabilsin. İlk madde hazır bile. Oluşturduğun yönergeyi işaretli kısımlardan keserek arkadaşınla paylaş ve yönergeye uygun şifre oluşturup oluşturmadığını test et.

GÜÇLÜ ŞİFRE OLUŞTURMA YÖNERGESİ

1. Şifreniz en az 8 karakterden oluşmalıdır.

2.

3.

4.

5.

6.

Yukarıdaki Yönergelere Uyan İki Şifreyi Aşağıya Yazınız.

Şifre-1:

Şifre-2:

Çalışma Yaprağı 3

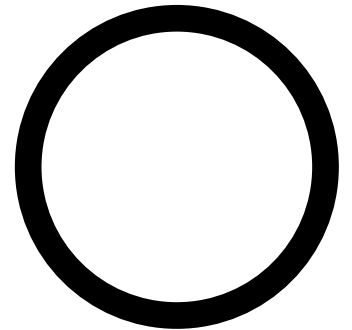
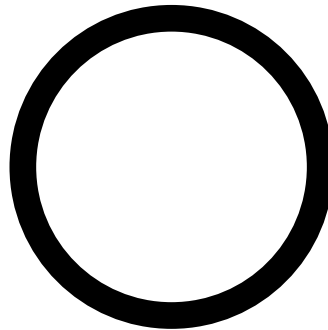
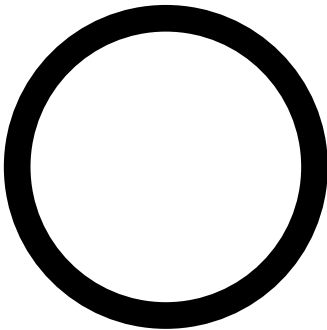
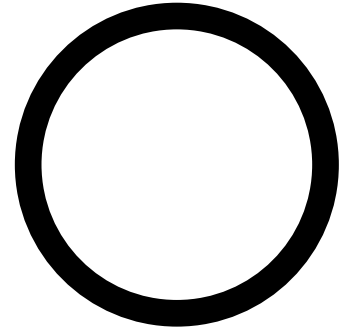
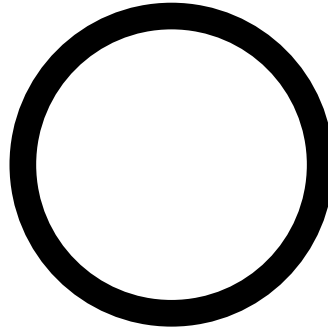
SİNEMA SEKTÖRÜ NE YAPACAĞINI BİLEMEZ HALDE!

Sinema yapımcıları gösterime girecek yeni filmlerden 10. sınıf öğrencilerinin izleyebilecekleri ve izleyemeyecekleri filmleri belirleyebilmek için bazı uyarıcı işaretler belirlemek istiyor. Bu akıllı işaretlerin oldukça basit, anlaşılır olması ve ekranda küçük bir yer kaplaması gerekiyor. İşaretleri gören öğrenciler film/dizinin kendilerine uygun olup olmadığına akıllı işaretlere bakarak karar verebilmeliler. Filmler gösterime girmeden işaretleri belirlemeleri gerekiyor.

GÖREV: Sinema yapımcılarına yardımcı olmak için filmlerin üst kısmında küçük bir yer kaplayacak 6 akıllı işaret belirleyin ve onları basitçe çiz/yaz (yaşla ilgili akıllı işaretler, genel izleyici kitlesi, olumsuz örnek, şiddet veya korku, cinsellik veya çıplaklık vb.). İpucu olarak şekillerin çerçevesi ve bir örnek hazır. Unutmayın, işaretler o yaş grubundakilerin izleyebilecekleri ve izleyemeyeceklerini içermeli! Hazırladığınız akıllı işaretlerin doğru olup olmadığını işaretli yerlerden keserek diğer grup üyesine test ettir.

16 yaş ve üzeri
izleyici kitlesi
içindir.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

YERKÜREYE SAYGI

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası Beceriler
Kazanım/Hafta	Doğal yaşamı korumak için duyarlı davranır. / 35. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	<ol style="list-style-type: none">1. Çalışma Yaprağı-12. Çalışma Yaprağı-23. Etkinlik Bilgi Notu4. Projeksiyon5. https://youtu.be/5K9SIBR1jY8 internet adresinde yer alan video6. A4 Kâğıdı7. Renkli Kalem
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none">1. https://youtu.be/5K9SIBR1jY8 internet adresinde yer alan video indirilerek projeksiyonda hazır hale getirilir.2. Öğrenciler sınıf mevcuduna göre 5-6 kişilik gruplara ayrılacak şekilde grup sayısı belirlenir ve Çalışma Yaprağı-2 grup sayısı kadar çoğaltılır.3. Etkinlik Bilgi Notu okunur.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none">1. Öğrencilere doğal yaşamın önemi ile ilgili bir etkinlik yapılacağı bilgisi verilir.2. Çalışma Yaprağı-1 poster şeklinde tahtaya asılır. Çalışma Yaprağı-1’de yer alan resmin ve atasözünün hangi kavramı ifade etmek için kullanılmış olabileceği sorulur.3. Öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra Çalışma Yaprağı-1’de yer alan resmin ve atasözünün “Sürdürülebilir Yaşam” ile ilgili olduğu ve atasözünün sürdürülebilirlik fikrinin esin kaynağı olduğu bilgisi verilir.4. Sürdürülebilir yaşamın gelecek nesillere ekolojik (çevreyle ilgili), ekonomik ve

Süreç
(Uygulama
Basamakları)

sosyal koşulları devam ettirilebilir bir dünya bırakmak anlamında kullanıldığı bilgisi verilir.

"Sevgili öğrenciler, sürdürülebilir yaşam için yapılması gereken eylemlerin içinde atıkların azaltılması veya geri dönüşümü önemli bir yere sahiptir. Bu kapsamda dünyada ve Türkiye'de birçok atık projesi yürütülmektedir. Bunlardan biri de "Sıfır Atık Projesi"dir. Sıfır Atık Projesi'nde, israfın önlenmesi, kaynakların daha verimli kullanılması, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesi veya minimize edilmesi, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayırı toplanması ve geri kazanımının sağlanması hedeflenmektedir. Şimdi bu kapsamda dünyaya örnek olan sıfır atık kasabasını birlikte izleyelim."

5. <https://youtu.be/5K9SIBR1jY8> internet adresinde yer alan dünyaya örnek olarak gösterilen "Sıfır Atık Kasabası: Kamikatsu" ile ilgili haber videosu projeksiyona yansıtılarak izletilir ve ardından aşağıdaki açıklama yapılır.

"Kullanmamak üzere attığımız her şeye atık deriz. Sürdürülebilir yaşama atıklarınızı yöneterek ve ekolojik ilkeleri (azalt-tekrar kullan-dönüştür) kullanarak başlayabilirsiniz."

6. Öğrenciler sınıf mevcuduna göre 5-6 kişilik gruplara ayrılır. Gruplara Çalışma Yaprağı-2 dağıtılır ve aşağıdaki açıklama yapılır.

"Sıfır Atık Projesini evde, okulda ve bulunduğumuz diğer alanlarda harekete geçirmek için eko ilkeleri göz önünde bulundurarak neler yapabileceğinizi beyin fırtınası yapmanızı ve Çalışma Yaprağı-2'yi doldurmanızı istiyorum."

7. Öğrencilere Çalışma Yaprağı-2'yi doldurmaları için 10 dakika süre verilir. Çalışmanın tamamlanmasının ardından grupların paylaşımları alınır.

8. Paylaşımların ardından her gruba A4 kâğıdı ve renkli kalemler dağıtılarak aşağıdaki açıklama yapılır.

"Yaşamın sürdürülebilir kılınması, bütün toplumsal kesimlerin sürdürülebilirlik vizyonunu benimsemesi ve buna göre davranması ile sağlanabilir. Şimdi sizlerden bütün insanları doğal yaşamı korumak için atıklar ve çevre kirliliği ile ilgili duyarlı olmaya davet eden bir sloganın yer aldığı afiş hazırlamanızı istiyorum. Hazırsanız başlayalım."

9. Gruplardan afişlerini sırayla diğer gruplarla paylaşımları istenir.

10. Süreç tartışma soruları kapsamında değerlendirilir.

- Doğal yaşamı korumak neden önemlidir ve bizler bu kapsamda neler yapabiliriz?
- Sürdürülebilir yaşam ile ilgili duyarlılığın artması için neler yapılabilir?

11. Etkinlik aşağıdaki konuşma ile sonlandırılır:

"Dünyanın, doğanın ve tüm varlıkların yaşamının yenilenmesi ve devamlılığı için hiç kuşkusuz sürdürülebilir bir yaşama ihtiyacımız var. Kaynakların, enerjinin, yaşamın korunması ve devamlılığı yalnızca bir kurum ya da kuruluşun değil, bu yeryüzünde yaşayan her bireyin görevi. Yaptığımız etkinlik boyunca en temel hatlarıyla sürdürülebilir bir yaşam inşa etmenin aslında oldukça kolay ve hemen hemen hepimizin bildiği temellere dayalı olduğunu gördük. Duyarlı olmaya kendimizden başlayarak sürdürülebilir yaşam için ilk adımı atabiliriz."

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerin hazırladığı afişler okulda panolara asılabilir.
2. Doğal yaşamın korunması ve sürdürülebilirliği ile ilgili projeler yapmaları istenebilir.
3. Dünyada ve ülkemizde sürdürülebilir yaşam ile ilgili projelerin araştırılması istenip okullarda uygulanabilecek projelere öncülük etmeleri istenebilir.
4. Çevredeki atıkların toplanması, ağaç ekimi, hayvanların korunması ile ilgili etkinlikler düzenlenebilir.
5. Evde atılabilecek bir ürünün tekrar kullanmak üzere dönüştürülüp okulda sunulması istenebilir.
6. TRT Belgesel yapımı "Sıfır Atık" videoları izlenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Projeksiyon bulunmadığı/Videoya ulaşılamadığı durumlarda Etkinlik Bilgi Notu öğrencilere okunabilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Gruplar oluşturulurken uygun akran eşleştirmesi yapılarak sosyal çevre düzenlenebilir.
2. Yapılan açıklamalar ve verilen yönergelerde kullanılan dil kelime sayısı, kelime zorluğu veya yabancılığı temelinde sadeleştirilerek etkinlik basitleştirilebilir.
3. Videonun daha rahat görülmesi ve duyulması açısından uygun oturma düzeni oluşturularak fiziksel düzenleme yapılabilir.

Etkinliği Geliştiren

Ece ERDEN

**BİZ DÜNYAYI ATALARIMIZDAN MİRAS
ALMADIK, TERSİNE ÇOCUKLARIMIZDAN
ÖDÜNÇ ALDIK.**

Kızılderili Atasözü

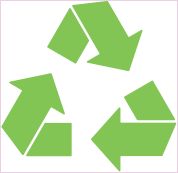
SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM İÇİN YAPABİLECEKLERİMİZ

NELERİ AZALTABİLİRİZ?

NELERİ TEKRAR KULLANABİLİRİZ?
TEKRAR KULLANMAK İÇİN NE YAPMALIYIM?

NELER GERİ DÖNÜŞTÜRÜLEBİLİR?

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

DÜNYAYA ÖRNEK “SIFIR ATIK” KASABASI: KAMİKATSU

Sokaklarında çöp kamyonunun gezmediği kasaba Kamikatsu...

Muhteşem doğası, şifalı kaplıcalarıyla öne çıkan ve Japonya'nın güneyinde yer alan bu şirin kasaba farklı bir yönüyle dünya gündeminde.

Dünyanın ilgisini çeken “Sıfır Atık Projesi”, 2003'te uygulamaya konuldu. Çöpleri yakarak imha etme işleminden vazgeçildi. Geri dönüşümle doğaya kazandırma yoluna gidildi. Broşürler hazırlandı, kasaba halkı bilinçlendirildi.

Dağıtılan broşürlerde, evlerdeki çöplerin nasıl kategorize edileceği aşama aşama anlatıldı.

45 kategoride ayrıştırılıyor

Organik atıklar, cam ürünler, pet şişeler, gazeteler, piller, makyaj malzemeleri. Atıklar 45 kategoride ayrıştırılıyor. En az alan kaplayacak şekilde paketleniyor.

Kamikatsu halkı paketlenen atıkları kendi imkânları ile geri dönüşüm merkezine götürüyor. İmkânı olmayanlar için ise atık toplama araçları faaliyette.

Atıklara göre evlere puan veriliyor

Getirilen atıklar, kategorilerine uygun şekilde kutulara konuluyor.

Atıkların doğru kategorilenmesi oldukça önemli çünkü buna göre uygulanan bir puanlama sistemi var. Merkeze getirilen atıkların miktarı ve kategorisine göre evlere puan veriliyor.

Geri dönüşüm merkezi, atıklar için kasaba idaresine para ödüyor. Kasaba idaresi de puanlara göre bu parayı hanelere bölüşüyor.

Atıkların yüzde 80'i ayrıştırılıyor

Merkezde ayrıca kullanılabilir durumda olan ikinci el ürünler için de ayrı bir alan bulunuyor.

Kıyafet ve elektronik eşya gibi ürünler burada depolanıyor, ihtiyaç sahiplerine ücretsiz veriliyor.

Japon kasabası Kamikatsu' da şu an atıkların yüzde 80'ini ayrıştırılıyor. Hedef 2020' de sıfır atığa ulaşmak.

KAYNAK:

Özdemir, O. (2019). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sürdürülebilirlik Profili, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 47. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/dunyaya-ornek-sifir-atik-kasabasi-kamikatsu-422541.html>, internet adresinden alınmıştır. <https://sifiratik.gov.tr>, internet adresinden yararlanılmıştır.

10. SINIF ETKİNLİKLERİ

NELERİ HATIRLIYORUM?

Gelişim Alanı	Ortak
Yeterlik Alanı	Ortak
Kazanım/Hafta	Sınıf rehberlik programı etkinliklerine/yaşantılarına ilişkin duygu ve düşüncelerini yansıtır. / 36. Hafta
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1. Çalışma Yaprağı-1
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sene boyunca gerçekleştirilen sınıf rehberlik çalışmaları ve kazanımları gözden geçirilir. 2. Altı şapka düşünce tekniği gözden geçirilir 3. Çalışma Yaprağı 1 grup sayısı kadar çoğaltılır
Süreç (Uygulama Basamakları):	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etkinliğin amacının sene boyunca sınıf rehberlik programı etkinliklerine/yaşantılarına ilişkin duygu ve düşüncelerini yansıtmak olduğu açıklanarak etkinliğe giriş yapılır. 2. Sınıftaki öğrenciler 6 gruba ayrılırlar. 3. Gruplara Çalışma Yaprağı-1 dağıtılarak öğrencilerden her şapkanın yanında yer alan soruları kendi aralarında tartışmaları ve ortak ya da farklı duygu ve düşüncelerini belirlemeleri ve not etmeleri istenir. 4. Grupların 15 dakika içerisinde çalışmalarını tamamlaması beklenir. 5. Ardından sırası ile grup üyeleri sene boyunca yapılan sınıf rehberlik etkinliklerine ilişkin yaşantılarını, duygu ve düşüncelerini sırası ile paylaşır. Paylaşımlar çalışma yaprağındaki şapka sırasına göre gerçekleştirilir. 6. Öğrencilere "Önce beyaz şapkayı takıyoruz. Bu sene sınıf rehberlik etkinliklerinde neler yaptınız? Neler öğrendiniz?" sorusu yöneltilir. Tüm gruplar düşüncelerini paylaşır. Ardından kırmızı şapka takılır. Benzer yönerge ile devam edilir. 7. Tüm gruplar paylaşımında bulunduktan sonra aşağıdaki sorular ile devam edilir. <ul style="list-style-type: none"> • Bu sene sınıf rehberlik etkinlikleri uygulanırken aklınızda kalan bir anıyı paylaşır mısınız? • Katılmaktan en keyif aldığınız etkinlikler ve katılmaktan çok hoşlanmadığınız etkinlikler hangileridir? 8. Öğrencilerden paylaşımları alındıktan sonra aşağıdaki yönerge ile etkinlik sonlandırılır.

Süreç (Uygulama Basamakları):

"Bu sene sınıf rehberlik etkinlikleri ile akademik anlayış ve sorumluluk geliştirme, okula uyum sağlama, eğitsel çalışmalarınız planlayabilme gibi eğitim öğretim hayatınıza yönelik etkinliklere katıldınız. Kendinizi tanıırken, kişisel güvenliğinizi sağlamanın yollarını değerlendirip, kişiler arası becerileri geliştirmek için çalıştınız. Meslekleri tanıırken çalışma ve üretmenin anlamını önemini değerlendirdiniz. Bütün bu bilgi ve beceriler sizlerin yaşamda daha sağlıklı olmanız, iyi olmanız ve güçlü yanlarınızı geliştirmeniz için önemlidir. Bu dönemin sonuna geldik. Bundan sonra da öğrendiğiniz bilgi ve becerileri gözden geçirip uygulamaya devam edebilir, yardıma ihtiyaç duyduğunuzda benden, okul psikolojik danışmanınızdan/rehber öğretmeninizden destek isteyebilirsiniz."

Kazanımın Değerlendirilmesi:

1. Öğrencilerden sınıf rehberlik etkinliklerine yönelik duygularını ve düşüncelerini anlatan bir resim yapmaları istenir. Resim EBA üzerinden paylaşılabilir.

Uygulayıcıya Not:

1. Bu etkinliğin EBA üzerinden canlı derslerde gerçekleştirilmesi hâlinde öğrencilere bireysel olarak belirli bir süre verilip duygu ve düşünceleri üzerine konuşmaları için fırsat tanınabilir.
2. Çalışma Yaprağı EBA'ya yüklenebilir.

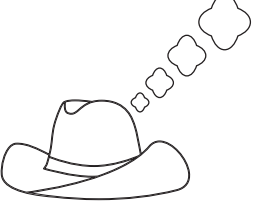
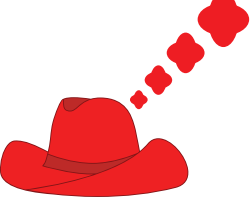
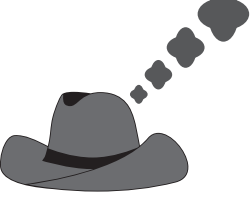
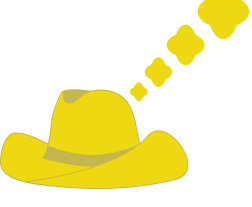
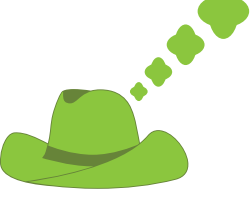
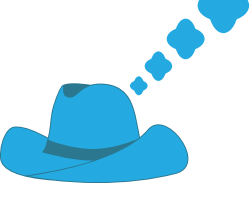
Etkinliği Geliştiren:

Hicran ÇETİN GÜNDÜZ

Çalışma Yaprağı 1

NELERİ HATIRLIYORUM?

Bu sene rehberlik etkinliklerinde pek çok çalışma yaptınız. Bu etkinliklere ve yaşantılarınıza ilişkin duygu ve düşüncelerinizi birlikte tartışıp paylaşır mısınız?

	Bu sene sınıf rehberlik etkinliklerinde neler yaptınız? Neler öğrendiniz?
	Rehberlik etkinliklerine yönelik duygularınız neler? Sizi heyecanlandıran etkinlikler neler?
	Rehberlik etkinliklerinde yaşadığınız olumsuz düşünce ve duygular var mı? Varsa neler?
	Rehberlik etkinliklerine yönelik iyimser düşünceleriniz neler? Avantajlı yanları neler?
	Rehberlik etkinliklerinin daha iyi yapılması ve geliştirilmesi için düşünceleriniz neler?
	Rehberlik etkinliklerinde öğrendiklerinizi yaşamınıza aktarabilme ve uygulayabilme konusunda düşünceleriniz nelerdir?